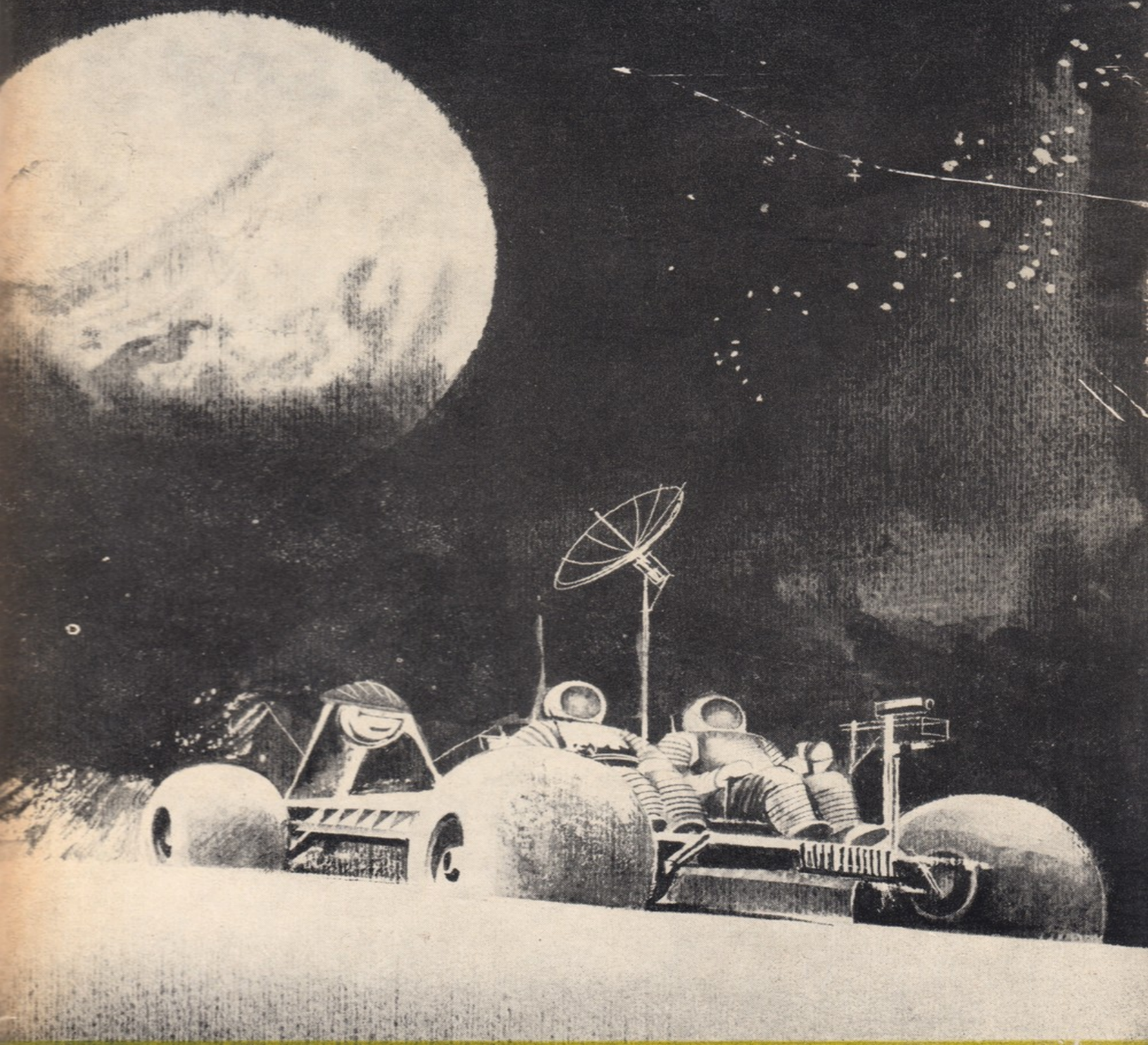

АРТЪР КЛАРК

ЛУНЕН ПРАХ

ЧЕТИВО ЗА ЮНОШИ

АРТЪР КЛАРК ЛУНЕН ПРАХ

Превод: Александър Хрусанов

chitanka.info

Действието се развива в неуточнен бъдещ период на видимата част на Луната. По непредвидимо стечение на геологичните, а по-точно е да се на селенологичните процеси в недрата на Луната, един от десетките туристически корабчета порещи общирните прашни лунни пространства потъва на десетки метра в Морето на жаждата — в резултат на пропадането на корабчето не са нанесени никакви конструктивни повреди и живота на пътниците и екипажа не е в непосредствена опасност и все пак, ако до една седмица не бъдат открити и не бъдат предприети спасителни действия, ситуацията може да вземе много опасно развитие. Именитият писател и необикновен учен-енциклопедист Артър Кларк отново ще ни омае със своето писателско майнство, разкривайки интересните и причудливи достижения на бъдещите технологии, тясно преплетени със съдбите и характерите на неговите герой.

ГЛАВА ПЪРВА

Да бъдеш капитан на единствения кораб на Луната, беше отличие, което изпълваше със задоволство Пат Харис. Докато пътниците се качваха на „Селена“ и се надпреварваха за места до прозорците, той си помисли как ли ще мине пътуването този път. В огледалото за обратно виждане зърна мис Уилкинз, много елегантна в синята униформа на Лунната туристическа компания, да разиграва обичайната приветствена сценка. Щом бяха заедно по служба, винаги се опитваше да мисли за нея като за „мис Уилкинз“, а не като за Сю; това му помагаше да не се отвлича от работата. Но досега не бе успял да разбере какво мисли тя за него.

Нямаше познати лица; бяха нова група, пламнали от нетърпение за първото си пътешествие. Повечето от пътниците бяха типични туристи — възрастни хора, посещаващи свят, който е бил най-яркият символ на недостъпност през младините им. Имаше само четирима или петима под тридесетте и те вероятно бяха хора от техническия персонал на лунните бази в отпуска. Пат беше открил, че като по правило всички стари хора идваха от Земята, докато младежите бяха жители на Луната.

Но за всички Морето на жаждата беше новост. Зад прозорците на „Селена“ неговата сива, прашина и девствена повърхност се простираше до звездите. Над него висеше нащърбеният сърп на Земята, кацнал върху небето, от което не бе изчезвал милиарди години. Ярката, синьо-зелена светлина на родния свят обливаше странната почва със студено сияние — а и наистина беше студено, може би сто и шестдесет градуса под нулата откъм незащитената страна.

Само по вида никой не би могъл да каже дали морето е течно или твърдо. То беше напълно гладко и еднообразно, лишено от безбройните пукнатини и цепнатини, които браздяха останалата част на този пуст свят. Никакво възвишение, скала или камък не нарушаваха това еднообразие. Нито едно море на Земята, нито дори воденичен вир не е бил толкова спокоен.

Това море беше от прах, не от вода, чуждо на всякакъв човешки опит, и именно заради туй пленяваше и привличаше хората. Ситен като талк, по-сух от пясъците на Сахара, прахът се лееше лесно като всяка течност. Тежък предмет, пуснат в него, изчезваше веднага, без плясък, без да остави следа. Нищо не можеше да се движи по измамната му повърхност освен малките двуместни скутери и „Селена“ — невероятна комбинация от шейна и автобус, подобна на всъдеходите, които разкриха Антарктика преди едно поколение.

Официалното название на „Селена“ беше „Модел I“, въпреки че, доколкото Пат знаеше, „Модел II“ не съществуваше дори и върху чертожните дъски. Наричаха я „кораб“, „яхта“ или „лунен автобус“ според вкуса. Пат предпочиташе думата „яхта“, защото тя изключваше всякакво недоразумение и никой не можеше да го сбърка с капитан на космически кораб — а капитани на космически кораби, разбира се, имаше под път и над път.

— Бъдете добре дошли на борда на „Селена“ — каза мис Уилкинз, когато всички бяха заели местата си. — Ние с капитан Харис се радваме, че сте при нас. Пътуването ще трае четири часа и първата забележителност ще бъде Кратерното езеро, на сто километра източно оттук, в Недостъпните планини...

Пат едва дочуваше познатото изложение; беше зает с предстартовата проверка. Всъщност „Селена“ беше наземен космически кораб, тъй като се движеше в безвъздушно пространство и трябваше да предпазва нежния си товар от враждебния свят извън стените му. Въпреки че никога не се издигаше над лунната повърхност и се задвижваше от електромотори вместо от ракетни двигатели, тя беше снабдена с основните съоръжения на истински космически кораб и те трябваше да се проверяват преди всеки старт.

Кислород — в изправност. Двигател — в изправност. Радио — в изправност. („Ало, Дъга, аз съм «Селена», проверка. Приемате ли сигналите от моя радиофар?“) Инерциален навигатор — на нула. Системата за обезопасяване на въздушния шлюз — включена. Детектор за изтичания в кабината — в изправност. Вътрешни светлини — в изправност. Мостчето — откачено. И така нататък, за повече от петдесет възела, всеки от които автоматично щеше да привлече внимание към себе си в случай на неизправност. Но Пат Харис, подобно на всички, които работеха в космоса и искаха да доживеят до

дълбока старост, никога не разчиташе на автоматичната сигнализация, ако можеше сам да извърши проверките.

Накрая той беше готов. Почти безшумните двигатели се задвижиха, но витлата все още се въртяха на празен ход и „Селена“ едва потръпваше, задържана от съоръженията за приставане. След това Пат включи лявото витло на по-високи обороти и корабът започна бавно да завива надясно. Когато се отдалечи от сградата на пристанището, капитан Харис изправи кораба и даде пълен ход.

Като се вземе предвид напълно новата ѝ конструкция, „Селена“ се управляваше добре. При нея не можеше да се приложи хилядолетният опит, започнал да се набира, след като човекът от неолита спуснал първия дънер в близката река. „Селена“ беше първата по рода си машина, създадена в мозъка на няколко инженера, седнали край масата с въпроса: „Как да построим превозно средство, което да се плъзга по море от прах?“

Някои от тях, спомняйки си за старите параходи по Мисисипи, бяха предложили да поставят гребни колела на кърмата, но накрая бяха предпочетени по-ефикасните, напълно потопени витла. Когато те се забиваха в праха и тикаха напред кораба, зад „Селена“ се образуваше килватерна струя като от бързоходна къртица, но тя изчезваше за секунди и по морето не оставаше никаква следа от преминаването.

Тумбестите херметични куполи на Порт Рорис бързо се скриваха зад хоризонта. За по-малко от десет минути те изчезнаха напълно и „Селена“ остана свършено сама. Беше в центъра на нещо, за което нямаше думи в човешките езици.

Когато Пат изключи двигателите и корабът спря, той изчака да настъпи пълна тишина. Винаги беше така — трябваше да мине малко време, преди пътниците да осъзнаят какво се простира навън. Бяха прелетели космоса, заобиколени от звезди, бяха гледали нагоре — или надолу — към ослепителната повърхност на Земята, но това беше нещо различно — нито суша, нито море, нито въздушно, нито космическо пространство, но по малко от всичко.

Преди тишината да стане потискаща — ако продължаваше твърде дълго, някой можеше да се изплаши, — Пат се изправи и се обърна към пътниците.

— Добър вечер, дами и господа — започна той. — Надявам се, че мис Уилкинз се е погрижила за удобството ви. Спряхме тук, защото

това е подходящо място за запознанство с морето... Ще можете да го почувствувате, така да се каже.

Той посочи към прозорците и призрачната сивота зад тях.

— Докъде смятате, че се простира хоризонтът? — попита Пат тихо. — Или, с други думи, колко голям би изглеждал човек, ако застане там, където звездите сякаш се сливат с лунната повърхност?

Никой не можеше да отговори на този въпрос, доверявайки се само на зрението си. Логиката твърдеше: „Луната е малък свят — хоризонтът трябва да е много близо.“ Но сетивата даваха съвсем друг отговор — тази повърхност е абсолютно плоска и се простира до безкрайност. Тя разделя вселената на две, простира се все по-нататък под звездите...

Илюзията се запазваше дори и когато човек знаеше причината. Окоето не може да преценява разстояния, ако няма върху какво да се спре. Погледът се плъзгаше безпомощно по този безличен океан от прах. Нямаше я дори — както на Земята — смекчаващата омара на атмосферата, която да даде поне някакво указание за близост и далечина. Звездите представляваха немигащи точки светлина, еднакво ярки до неопределения хоризонт.

— Можете да ми вярвате, или не — продължи Пат, — но вие виждате само до три километра — или две мили за тези от вас, които още не са свикнали с метричната система. Зная, че изглежда, сякаш хоризонтът е на няколко светлинни години, но ако можеше да се ходи по този прах, щяхте да стигнете дотам за двадесетина минути.

Пат се върна на мястото си и отново включи двигателите.

— През следващите шестдесет километра няма какво да се види — извика той през рамо, — така че ще се движим бързо.

„Селена“ се устреми напред. За първи път пътниците усетиха скоростта ѝ. Въртящите се витла се забиваха яростно в праха и килватерната струя стана по-дълга и бурна. Прахът излиташе от двете страни в огромни призрачни завеси; отдалеч „Селена“ сигурно приличаше на снегорин, който върви през заснежена равнина под замръзнала на небето Луна. Но тези сиви, бавно улягащи параболи не бяха от сняг, а прожекторът, осветяващ траекторията им, беше планетата Земя.

Пътниците се отпуснаха, наслаждаваха се на плавното, почти безшумно движение. Всеки от тях бе пътувал стотици пъти по-бързо

към Луната, но в космическото пространство скоростта никога не се усещаше, а това стремително плъзгане по праха беше значително повълнуващо. Харис завъртя „Селена“ в остър завой, така че тя почти настигна улягащите прашни завеси, които витлата ѝ бяха изхвърлили към небето. Изглеждаше неправдоподобно този ситен прах да се издига и пада в такива точни криви, напълно незасегнати от съпротивление на въздуха. На Земята той би останал да се ветрее с часове — може би с дни.

Веднага щом корабът пое нормалния си курс и нямаше какво да се гледа освен празната равнина, пътниците зачетоха предвидливо доставената за тях литература. На всеки пътник беше дадена папка със снимки, карти, сувенири („С настоящото се удостоверява, че мистър (мисис) мис..... е преплавал Лунните морета на борда на кораба «Селена»“) и информационни брошури. Трябваше само да ги прочетат, за да научат всичко, което ги интересува за Морето на жаждата и дори нещо повече.

Те прочетоха, че почти цялата Луна е покрита с тънък слой прах, обикновено не по-дълбок от няколко милиметра. Част от него представляваше остатъци от звездите и метеорите, падащи върху незащитената повърхност на Луната в продължение на поне пет милиарда години. Част от праха се бе образувал от лунните скали при тяхното разширение и свиване поради огромните температурни разлики през деня и нощта. Но независимо от произхода му прахът беше толкова фин, че се лееше като течност дори при тукашното слабо притегляне.

Хилядолетия наред той се бе стичал от планините в низините, за да образува локви и езера. Първите изследователи бяха предвидили подобно нещо и бяха подготвени за него. Но Морето на жаждата представляваше изненада; никой не бе очаквал да открие запълнено с прах корито, дълго над сто километра.

В сравнение с другите лунни „морета“ то беше доста малко; всъщност астрономите никога не го признаха официално за „море“, изтъквайки, че е само малка част от Синус Рорис — Залива на росата. И питаха как може част от залив да се нарече море?! Но името, измислено от един рекламен агент на Лунната туристическа компания, се запази въпреки техните възражения. Не беше по-лошо от имената на

другите „морета“ — Морето на облаците, Морето на дъждовете, Морето на спокойствието, а да не говорим за Морето на нектара...

Брошурата съдържаше също и успокоителни сведения, предназначени да разсеят опасенията на най-чувствителните пътници и да докажат, че Туристическата компания е предвидила всичко. „Взети са всички предпазни мерки за вашата сигурност — се казваше в нея. — На борда на «Селена» има запаси от кислород за повече от седмица и всички важни съоръжения са дублирани. Автоматичен радиофар подава сигнали за местоположението ви през редовни интервали и в крайно невероятния случай на пълно изтощаване на енергийната установка специален скутер от Порт Рорис незабавно ще ви изтегли до пристанището. И преди всичко не трябва да се безпокоите от лошо време. Колкото и да не понасяте морските пътешествия, на Луната няма да заболее от морска болест. В Морето на жаждата никога няма бури и то винаги е напълно спокойно.“

Последните успокоителни думи бяха написани с чиста съвест, защото кой би могъл да допусне, че твърде скоро щяха да бъдат опровергани?

Докато „Селена“ се плъзгаше безшумно сред осветената от Земята нощ, Луната продължаваше своя живот. След хилядолетия спокоен сън сега там се развиваше бурна дейност. През последните петдесет години се бяха случили повече неща, отколкото през предишните пет милиарда, и в скоро време щяха да се случат още.

В първия град, построен от хората извън родния им свят, главният администратор Олсен се разхождаше из парка. Той се гордееше много с този парк, както и двадесет и петте хиляди жители на Порт Клавий. Беше малък, разбира се — но не чак толкова малък, колкото го изкарваше оня нещастник, телевизионният коментатор, нарекъл го „сандъче за прозорец с мания за величие“. Във всеки случай на Земята нямаше паркове или градини, където да видите десетметрови слънчогледи.

Високо горе плуваха малки перести облаци — поне така изглеждаше. Разбира се, това бяха само диапозитиви, прожектирани по вътрешната страна на купола, но илюзията беше толкова пълна, че понякога тъга по родния дом обхващаше главния администратор. Тъга по дома? Той се поправи — та нали това е неговият дом.

Но дълбоко в душата си той знаеше, че това не е истина. За неговите деца може би щеше да е така, но не и за него. Беше роден в Стокхолм, на Земята; те се родиха в Порт Клавий. Те бяха жители на Луната; а той беше свързан със Земята чрез връзки, които отслабваха с годините, но никога нямаше да се скъсат.

На по-малко от километър, в съседство с главния купол, началникът на Лунната туристическа компания преглеждаше данните за последните постъпления и си позволи да изпита леко задоволство. През изтеклия сезон доходите бяха продължили да нарастват; разбира се, на Луната нямаше сезони, но се забелязваше, че повече туристи идват, когато в северното полукуълбо на Земята е зима.

Как да затвърди успехите? Това беше проблемът, защото туристите искат разнообразие и не можеш вечно да им предлагаш едно и също нещо. Необичайните пейзажи, слабото притегляне, изгледа на Земята, загадките на обратната страна, великолепното небе, селищата на първите заселници (където между другото туристите не винаги биваха посрещани добре) — след като покажеш всичко това, какво друго можеше да предложи Луната? Колко жалко, че не съществуват туземни селенити със странни обичаи и още по-странна външност, които туристите да снимат с камерите си. Уви, най-едрата форма на живот, открита върху Луната, можеше да се види само с микроскоп — и нейните предци бяха попаднали тук с „Лунник 2“, само едно десетилетие преди човека.

Началникът на Лунната туристическа компания Дейвис мислено прелисти последните съобщения, получени по телекса, и се запита дали в тях няма нещо, което би могло да му помогне. Разбира се, беше се получило обичайното искане от някаква неизвестна телевизионна компания, която желаше да направи нов документален филм за Луната, ако ѝ бъдат заплатени всички разходи. Отговорът на това искане щеше да бъде „не“. Ако приемеше всички тези любезни предложения, неговата компания скоро щеше да се разори.

Имаше и едно многословно писмо от негов колега от Туристическата компания на Голям Ню Орлеан, в което се предлагаше обмен на сътрудници. Едва ли това би помогнало с нещо на Луната или на Ню Орлеан, но нямаше да струва нищо и може би щеше да е полезно за доброто име на компанията. И — това беше по-интересно

— имаше запитване от шампиона на Австралия по водни ски дали някой въобще се е опитвал да кара ски по Морето на жаждата.

Да, това наистина беше идея; остана изненадан, че още никой не бе опитал. А може някой да е правил подобен опит, влачен от „Селена“ или от по-малките скутери. Заслужаваше да се опита; той винаги търсеше нови форми за развлечения на Луната, а Морето на жаждата беше един от любимите му проекти.

Само след няколко часа този проект щеше да се превърне в истински кошмар.

ГЛАВА ВТОРА

Пред „Селена“ хоризонтът вече не представляваше идеална, еднообразна дъга; над ръба на Луната се бе извисила назъбена планинска верига. Докато корабът се носеше към планините, те се възправяха бавно в небето, сякаш ги повдигаше гигантски асансьор.

— Недостъпните планини — съобщи мис Уилкинз. — Наречени са така, защото са напълно обкръжени от море. Ще забележите също, че са много по-стръмни от другите лунни планини.

Тя не се впусна в подробности поради неприятния факт, че повечето лунни върхове разочароваха. Огромните кратери, които изглеждаха толкова внушителни на снимките, заснети от Земята, при приближаване към тях се оказваха полегати хълмове с прекомерно изтъкнат релеф от сенките, които хвърляха при изгрев и залез. Нямаше нито един лунен кратер, чиито склонове да се издигат толкова стръмно, колкото улиците на Сан Франциско, и малко от тях можеха да представляват сериозно препятствие за решителния велосипедист. Но никой не би отгатнал това от брошурите на Туристическата компания, където се помещаваха снимки само на най-ефектните канари и каньони, заснети от внимателно подбрани места.

— И досега не са напълно изследвани — продължи мис Уилкинз. — Миналата година доведохме група геолози и ги оставихме на този нос, но те успяха да навлязат само на няколко километра навътре. Така че сред тези хълмове може да има всичко. Ние просто не знаем.

„Добре се справя Сю“, си каза Пат. Тя беше прекрасен екскурзовод и знаеше какво да остави на въображението и какво да обясни с подробности. Говореше спокойно, непринудено, без следа от напевния тон, който се превръщаше в професионално заболяване за много екскурзоводи. И беше научила добре материала си: много рядко се случваше да ѝ задават въпрос, на който да не може да отговори. С една дума, беше „страхотна“ млада дама и въпреки че често намираше място в мечтите на Пат, той тайно се боеше малко от нея.

Пътниците се взираха с възхитени погледи в приближаващите се върхове. Върху все още загадъчната Луна се появяваше още потайствен кът. Възвисявайки се сред странното море, което ги пазеше, Недостъпните планини оставаха предизвикателство за следващото поколение изследователи. Въпреки името им сега вече лесно можеше да се достигне до тях, но тъй като милиони квадратни километри полесно достъпна територия все още не беше изследвана, те трябваше да чакат реда си.

„Селена“ навлезе в сянката на планините; преди някой да разбере какво става, увисналата ниско на небосвода Земя се скри. Ярката ѝ светлина продължаваше да осветява високите върхове, но долу всичко тънеше в пълен мрак.

— Ще изключа осветлението в кабината — съобщи стюардесата, — за да виждате по-добре.

Когато слабото червеникаво осветление загасна, всеки пътник се почувствува сам сред лунната нощ. Дори отблясъкът от земната светлина по високите върхове изчезна, щом корабът потъна по-дълбоко сред сянката. След няколко минути останаха да се виждат само звездите — студени, неподвижни точки светлина сред толкова пълен мрак, че дори разумът въставаше срещу него.

Трудно беше да се различат познатите съзвездия сред това множество от звезди. Погледът се рееше из плетениците, които не се виждаха никога от Земята, и се губеше в блестящия лабиринт от звезди и мъглявини. Сред тази блестяща панорама имаше само един непогрешим ориентир — ослепителният маяк на Венера, която затъмняваше всички други небесни тела и възвестяваше приближаващото утро.

Изминаха няколко минути, преди пътниците да осъзнаят, че не всички чудеса са на небето. Зад летящия кораб се простираше дълга, фосфоресцираща килватерна струя, сякаш магически пръст чертаеше светлинна линия върху тъмната, прашна повърхност на Луната. „Селена“ изтегляше след себе си опашка на комета, също като кораб, който плава през тропическите води на Земята.

Но тук нямаше микроорганизми, които да осветяват мъртвото море с малките си лампички. Само безброй пращинки, бляскащи при неутрализиране на статичните изпразвания, причинени от бързия ход на „Селена“. Дори и когато се знаеше обяснението, все пак беше

красиво да се гледа назад в нощта и да се наблюдава тази светеща, електрическа ивица, която се подновяваше непрестанно и непрестанно замираще надалеч, сякаш Млечният път се отразяваше върху лунната повърхност.

Блестящата следа изчезна, когато Пат включи прожектора. Покрай тях в опасна близост се плъзгаше огромна скална стена. На това място склоновете на планината се издигаха почти отвесно от заобикалящото я море от прах; тя се извисяваше до невидими висоти и само бягащото петно светлина от прожектора внезапно изваждаше скалите от мрака.

Това беше планина, пред която Хималаите, Скалистите планини и Алпите изглеждаха като новородени бебета. На Земята силите на ерозията бяха започнали да разкъсват всички планини веднага след образуването им, така че след няколко милиона години те представляваха само слабо подобие на първоначалните си форма. Но Луната не познаваше нито вятър, нито дъжд; тук нямаше нищо, което да изглажда скалите, с изключение на крайно бавното отделяне на прах при свиване на повърхностните им слоеве сред нощния мраз. Планината беше стара като света, който я бе родил.

Пат се гордееше с уменията си да показва Луната и беше подготвил особено грижливо следващото си действие. Изглеждаше рисковано, но беше напълно безопасно, защото „Селена“ бе минавала стотици пъти по този курс и електронната памет на системата ѝ за управление знаеше пътя много по-добре от всеки щурман. Пат внезапно изключи прожектора и пътниците разбраха, че докато ги е заслепявал блясъкът от едната страна, планинските склонове се бяха доближили крадливо от другата.

В почти пълен мрак „Селена“ летеше по тесен каньон и дори не поддържаше прав курс, защото от време на време правеше остри завои, за да избегне невидими препятствия. Някои от тях бяха не само невидими, но и въобще не съществуваха; Пат бе програмираше маршрута при ниска скорост и на безопасна дневна светлина така, че да се постигне максимално въздействие върху нервната система. Възклицанията от затъмнената кабина зад него доказваха, че е свършил добра работа.

Високо над главите една тясна ивица звезди беше всичко, което се виждаше от външния свят; тя се люшваше в луд бяг отдясно наляво

и обратно при всяка внезапна промяна в курса на „Селена“. „Нощният бяг“, както Пат го наричаше за себе си, продължи около пет минути, но те изглеждаха много дълги. Когато отново включи прожекторите, така че корабът заплува сред огромен кръг светлина, пътниците изпуснаха въздишка на облекчение, смесена с разочарование. Това беше преживяване, което никой от тях нямаше да забрави скоро.

Сега се виждаше, че пътуват нагоре по заградена със стръмни стени долина или пролом. Каньонът се бе разширил в почти кръгъл амфитеатър с диаметър около три километра — кратер на загаснал вулкан, в който се бе образувал пролом преди милиони години, когато Луната е била още млада.

Кратерът беше много малък за лунните размер, но изключителен. Вездесъщият прах бе нахлул в него, бе пътувал век след век нагоре по долината, за да могат сега туристите от Земята да пътуват удобно сред котела, който някога е бил изпълнен с пламъците на ада. Тези пламъци бяха загаснали много преди да се появи живот на Земята и никога нямаше да се събудят отново. Но имаше и други сили, които не бяха умрели, а само изчакваха да им дойде времето.

Когато „Селена“ тръгна да обикаля бавно обградения със стръмни стени амфитеатър, много от пътниците си спомниха как са плавали в някое планинско езеро на Земята. Тук се изпитваше същото чувство за бездънни дълбини под лодката, цареше същата тишина. На Земята се срещаха много кратерни езера, а на Луната само едно, въпреки че имаше много повече кратери.

Без да бърза, Пат обиколи два пъти езерото, като шареше с прожекторите по обграждащите го стени. Това беше най-добрият начин да се разгледа езерото; през деня, когато Слънцето го обвиваше с топлина и светлина, то губеше много от своята тайнствена привлекателност. Но сега принадлежеше на царството на фантазията, сякаш бе родено от трескавото съзнание на Едгар Алън По. Понякога по границата на осветяваната от прожекторите ивица сякаш се мяркаха странни, движещи се фигури. Разбира се, това беше само игра на въображението; по тези места нищо не се движеше освен сенките на Слънцето и Земята. Не можеше да има привидения в свят, на който никога не бе имало живот.

Беше време за връщане, време да се спуснат надолу по каньона към открито море. Пат насочи тъпия нос на „Селена“ към тесния

пролом в планината и високите стени отново ги обградиха. По обратния път той остави прожекторите включени, за да виждат пътниците откъде минават, а освен това „нощният бяг“ нямаше да подеждва по същия начин втори път.

Далече напред, извън обсега на осветлението от „Селена“, нарастваше някаква светлина, която се разстиляше меко върху скалите. Дори и в последната си четвъртина Земята блестеше по-ярко от десетина пълни Луни и сега, когато излизаха от сянката на планината, тя отново се превърна в господарка на небето. Двадесет и двамата пътника на „Селена“ вдигнаха поглед към синьо-зеления сърп, възхищавайки се на красотата му, озадачени от неговия ярък блясък. Колко странно беше, че познатите поля, езера и гори на Земята излъчваха такова вълшебно сияние, когато ги гледаш отдалеч! Може би в това се криеше поука — за да оцени собствения си свят, човек трябва да го види от космоса.

А на Земята сигурно много погледи бяха обърнати към нарастващата Луна — много повече сега, когато Луната имаше такова значение за човечеството, отколкото в миналото. Беше възможно, макар и малко вероятно, дори в този миг някой от тези погледи да се взираше през мощен телескоп в слабия блясък от прожекторите на „Селена“, докато тя пълзеше сред лунната нощ. Но за такъв поглед нямаше да означава нищо, когато малката искрица загаснеше.

В продължение на милиони години мехурът бе нараствал в подножието на планината като огромен абсцес. През цялата история на човечеството газ от все още живата вътрешност на Луната си бе пробивал път през по-слабите места и се бе събирал в кухини на стотици метри под повърхността. На близката Земя ледниковите ери се бяха редували една след друга, докато тук скритите кухини бяха нараствали на брой, бяха се съединявали и накрая се бяха слели в едно. Сега гнойният мехур беше готов да се пукне.

Капитан Харис бе включил автопилота и разговаряше с пътниците от предната редица седалки, когато първият трус разлюля кораба. За част от секундата Пат помисли дали витлото не е закачило някакво невидимо препятствие под повърхността; след това почвата буквално се продъни.

Тя пропадеше бавно като всичко на Луната. Пред „Селена“ в кръг с размери от много хектари гладката равнина хлътна като

всмукана. Морето, разбудено от вековния си сън, бе оживяло и се движеше. В центъра на пропадането се откри отворствие, подобно на фуния, сякаш в праха се образуваше огромен водовъртеж. Всеки етап на това кошмарно превръщане се осветяваше безмилостно от земната светлина, докато кратерът стана толкова дълбок, че най-отдалечената му стена потъна изцяло в сянка и изглеждаше, сякаш „Селена“ лети към извиващ се полукръг на пълен мрак — път към унищожение.

Истината не беше много по-утешителна. Докато Пат поеме управлението, корабът вече се плъзгаше и летеше надолу по невероятния склон. Собствената му инерция и все по-бързия поток прах под него го носеха към дълбините. Пат не можеше да направи нищо друго, освен да поддържа прав курс и да се надява, че скоростта на кораба ще го отнесе на отсрещния склон, преди той да се срути отгоре им.

Пътниците може би бяха крещели и викали, но Пат не ги бе чул. Цялото му съзнание беше погълнато от ужасното главоломно спущане и собствените му усилия да не допусне корабът да се преобърне. Но докато се бореше с лостовете за управление и форсираше ту едното витло, ту другото, за да изправя курса на „Селена“, някакъв странен, упорит спомен се натрапваше на съзнанието му. Някъде, някога бе виждал да се случва същото...

Беше глупаво, разбира се, но споменът не го напускаше. Едва когато достигна дъното на фунията и зърна безкрайната лавина прах да се свлича от обградения със звезди ръб на кратера, завесата на миналото се повдигна за миг.

Той отново се видя като малко момче да играе сред горещия пясък на едно забравено лято. Беше открил малка яма, напълно гладка и симетрична, а на дъното ѝ нещо дебнеше — нещо напълно зарито с изключение на стърчащите му челюсти. Момчето чакаше, наблюдаваше, мислеше и вече осъзнаваше факта, че това е сцена за предстояща микроскопична драма. Бе видяло как една мравка, погълната от задачата си, се препъна в ръба на малкия кратер и се срина надолу по склона.

Тя би могла много лесно да избяга, но когато първото зрънце пясък достигна до дъното на ямата, дебнешото чудовище изскочи от бърлогата си. То захвърли с предните си крака струя пясък към

обърканото насекомо и пясъчната лавина го свлече в дъното на кратера.

Също както сега „Селена“ се свличаше надолу. Този кратер на Луната не бе издълбан от мраволъв, но Пат се чувствуваше толкова безпомощен, колкото онова обречено насекомо, което бе наблюдавал преди много години. Също като него той се бореше да достигне безопасния ръб, а свличащата се почва го връщаше в дълбините, където дебнеше смъртта. Смъртта бе настъпила бързо за мравката, но него и спътниците му ги чакаше бавна смърт.

Форсираните до крайност двигатели изтикваха кораба напред, но не достатъчно. Сриващият се прах ускоряваше движението си — и нещо по-лошо, започваше да зарива кораба. Вече бе достигнал долния край на прозорците; започна да залива стъклата; накрая ги закри напълно. Харис спря двигателите, преди да се разпаднат, и в този миг надигащият се поток закри последния отблясък от земния сърп. Сред мрак и тишина те потъваха в недрата на Луната.

ГЛАВА ТРЕТА

В схемите на комуникационния център на диспечерската кула, Земна страна, Север, една секция на електронната памет беше обезпокоена. Беше двадесет часът и една секунда по Гринвич; серия импулси, които трябваше да се получават автоматично на всеки точен час, не се бяха появили.

Със скорост, недостъпна за човешката мисъл, няколко клетки и микроскопични релета потърсиха указания. *„Изчакай пет секунди“*, гласеше кодираната заповед. *„Ако нищо не се случи, затвори верига 10011001.“*

Незначителната секция от електронния диспечер, която засега се занимаваше с проблема, изчака търпеливо да изтече този огромен период от време — достатъчно продължителен, за да се съберат сто милиона двадесетцифрени числа или да се препечата по-голямата част от книгите в библиотеката на Конгреса. След това тя затвори верига 10011001.

Високо над лунната повърхност от антена, насочена право към Земята, в космоса бе излъчен радиоимпулс. За една шеста част от секундата той премина петдесетте хиляди километра до релейния спътник, познат под името „Лагранж II“, летящ между Земята и Луната. След още една шеста от секундата радиоимпулсът се върна значително усилен и наводни цялото северно полукълбо на обърнатата към Земята страна от полюса по екватора.

Преведен на езика на хората, той предаваше следното просто съобщение: „Ало, «Селена», не получавам сигналите от твоя радиофар. Моля, отговори веднага.“

Електронноизчислителната машина изчака нови пет секунди. След това изпрати радиоимпулса още веднъж и още веднъж. В света на електрониката бяха изтекли цели геологически периоди, но устройството беше безкрайно търпеливо.

То отново провери указанията. Сега те нареждаха: *„Затвори верига 10101010.“* Машината се подчини. В диспечерската кула една

зелена светлина внезапно се смени с червена и някакъв зумер преряза въздуха с тревожния си сигнал. Едва сега хората заедно с машините узнаха, че някъде на Луната се е случила беда.

Отначало новината се разпространи бавно, защото главният администратор не одобряваше излишната паника. Още повече не се нравеше паниката на началника на Туристическата компания; нямаше нищо по-лошо за работата от тревогите и аварията — дори когато, както ставаше в девет от всеки десет случая, се оказваше, че се дължат на прегорели предпазители, неизправни превключватели или прекалено чувствителни сигнализатори. Но на свят като Луната човек трябваше да бъде нащрек. По-добре да вземеш мерки при въображаеми опасности, отколкото да пропуснеш действителни.

Изминаха няколко минути, преди Дейвис да признае неохотно, че този път опасността изглежда действителна. Преди известно време автоматичният радиофар на „Селена“ пак не бе изпратил определените сигнали, но Пат Харис бе отговорил веднага след като го повикаха по определената за кораба честота. Този път цареше мълчание. „Селена“ не бе отговорила дори на повикването по грижливо пазената аварийна честота, използвана само при спешни случаи. Именно тази новина накара Дейвис да напусне бързо купола на Туристическата компания и да се отправи по закрития проход към Клавий сити.

На входа на диспечерския център се срещна с главния инженер на обърнатата към Земята страна. Това беше лош признак; явно някой смяташе, че ще е необходима спасителна операция. Двамата мъже се спогледаха загрижено, всеки обзет от същата мисъл.

— Надявам се, че няма да имате нужда от мен — каза главният инженер Лорънс. — Какво се е случило? Зная само, че е подаден аварийен сигнал. За кой кораб става дума?

— Не е за космически. „Селена“ не отговаря от Морето на жаждата.

— Господи... Ако нещо се е случило с нея там, можем да отидем само със скутери. Винаги съм казвал, че трябва да имаме два кораба, преди да започнем да развеждаме туристи.

— И аз настоявах за това, но финансовият отдел наложи вето на идеята. Твърдяха, че не можем да имаме втори кораб, преди „Селена“ да докаже, че ще дава печалба.

— Дано вместо печалба не ни донесе заглавия във вестниците — рече Лорънс мрачно. — Знаете какво мисля за развеждането на туристи по Луната.

Дейвис знаеше отлично; двамата отдавна спореха по този въпрос. За първи път той се замисли дали главният инженер не е прав до известна степен.

Както винаги в диспечерския център беше тихо. Върху голямата стенна карта непрекъснато святкаха зелени и жълти светлинки, но техните данни бяха маловажни при наличието на единствената блестяща червена светлина. Пред пултовете „въздух“, „енергия“ и „радиация“ дежурните седяха като ангели-хранители, които бдят над сигурността на една четвърт от Луната.

— Нищо ново — докладва дежурният по транспорта. — Все още нямаме никакви данни. Знаем само, че се намират някъде сред морето.

Той очерта кръг върху едромащабната карта.

— Освен ако са се отклонили невероятно от курса, трябва да бъдат някъде в този район. При проверката в 19,00 часа бяха на един километър от определения маршрут. В 20,00 часа сигналът не се появи, така че каквото се е случило, е станало през тези шестдесет минути.

— Колко може да измине „Селена“ за един час? — попита някой.

— При максимална скорост — сто и двадесет километра — отвърна Дейвис. — Но обикновено корабът пътува със скорост значително под сто километра. При екскурзия не се бърза.

Той се вгледа в картата, сякаш се опитваше да извлече от нея отговор само със съсредоточения си поглед.

— Ако са сред морето, бързо ще ги открием. Изпратихте ли скутери?

— Не, сър, чаках разрешение.

Дейвис погледна главния инженер, който беше най-старши на тази страна на Луната, с изключение на главния администратор Олсен. Лорънс бавно кимна.

— Изпратете ги — нареди той. — Но не очаквайте веднага резултат. Ще отнеме доста време да се претърсят няколко хиляди квадратни километра — особено през нощта. Кажете им да търсят по маршрута, като тръгнат от последната точка на обаждане, по един скутер от всяка страна, така че да обхванат най-широката възможна ивица.

Когато заповедта бе предадена, Дейвис попита тревожно:

— Какво мислите, че се е случило?

— Има само няколко възможности. Трябва да е станало внезапно, защото няма съобщение от тях. Това обикновено означава експлозия.

Дейвис пребледня; винаги съществуваше опасност от саботаж и човек не можеше да се предпази от нея. Поради своята уязвимост космическите превозни средства, подобно на самолетите преди тях, представляваха неудържимо изкушение за известен тип престъпници. Дейвис си спомни за пътуващия към Венера кораб „Арго“, разрушен, с двеста мъже, жени и деца на борда, защото някакъв маниак имал зъб на един от пътниците, който едва го познавал.

— Има възможност и от сблъскване — продължи главният инженер. — „Селена“ може да се е натъкнала на препятствие.

— Харис е изключително внимателен пилот — заяви Дейвис. — Десетки пъти е минавал по този маршрут.

— Всеки може да сбърка; трудно се преценява разстоянието, когато пътуваш на светлина от Земята.

Дейвис почти не го чу, мислеше за всички мерки, които трябваше да вземе, ако се случеше най-лошото. Най-добре е първо да накара юридическия отдел да провери формулярите за застраховка. Ако роднините заведат дело срещу Туристическата компания с иск за няколко милиона долара, цялата му рекламна кампания за следващата година ще се провали, дори и да спечели делото.

Дежурният по транспорта се изкашля нервно.

— Искам да направя едно предложение — каза той на главния инженер. — Да повикаме „Лагранж“. Астрономите там горе могат да видят нещо.

— През нощта? — попита Дейвис скептично. — От петдесет хиляди километра височина?

— Лесно ще забележат кораба, ако прожекторите му продължават да светят. Заслужава да се опита.

— Превъзходна идея — одобри главният инженер. — Направете го веднага.

Той би трябвало сам да се сети и се замисли дали не е пропуснал и някои други възможности. Това не беше първият случай, когато биваше принуден да използва мозъка си срещу странния и красив

свят, от чието очарование спираше дъхът, но който беше смъртоносен в пристъпите си на ярост. Луната никога нямаше да бъде опитомена като Земята и може би така беше по-добре. Защото именно привлекателността на недокоснатата дива природа и макар и далечния, но винаги съществуващ намек за опасност сега привличаха туристи и изследователи през космическите бездни. Той би предпочел да няма туристи, но те помагаша да се плаща заплатата му.

А сега трябваше да се готви за път. Може би всичко ще приключи благополучно и „Селена“ ще се появи, без да подозира каква паника е предизвикала. Но Лорънс не го вярваше и докато течаха минутите, опасенията му преминаха в увереност. Ще изчака още един час; след това ще отиде със суборбитална ракета в Порт Рорис и оттам ще се отправи в царството на очаквания го неприятел — Морето на жаждата.

Когато червеният сигнал за тревога стигна до „Лагранж“, докторът по физика Томъс Лоусън спеше дълбоко. Не му стана приятно, че го будят: макар когато живее в условията на безтегловност, човек да се нуждае само от два часа сън на денонощие, беше непочтено да го лишават и от тях. След това разбра съдържанието на съобщението и веднага се разсъни. Поне изглеждаше, че ще може да свърши нещо полезно.

Том Лоусън не беше щастлив от назначението си; искаше да се занимава с научни изследвания, а атмосферата на „Лагранж II“ го разсейваше. Балансиращ сякаш по въже, опънато между Земята и Луната, нещо възможно благодарение на едно малко известно последствие от Закона за привличането, спътникът представляваше астронавигационно „момиче за всичко“. Корабите, които минаваха в двете посоки, определяха местоположението си по него и го използваха като ретранслатор — макар да не беше верен слухът, че спират там, за да си взимат пощата. „Лагранж“ беше също релейна станция за всички радиопредавания от лунната повърхност, тъй като под него се простираше цялата страна на Луната, обърната към Земята.

Телескопът с диаметър сто сантиметра беше предназначен да разглежда обекти, отдалечени милиарди пъти повече от Луната, но отлично подходеше за тази задача. От толкова близо дори при малко

увеличение гледката беше превъзходна. На Том му се струваше, че виси в космоса точно над Морето на дъждовете и гледа надолу към назъбените върхове на Апенините, блеснали в утринната светлина. Въпреки че слабо познаваше географията на Луната, той различи от пръв поглед кратерите Архимед, Платон, Арнстилий и Евдоксий, тъмния белег на Алпийската долина и самотната пирамида на Пико, която хвърляше дългата си сянка върху равнината.

Но осветеният район не го интересуваше; това, което търсеше, се намираще в затъмненото полукълбо, където Слънцето още не беше изгряло. В известно отношение това щеше да улесни задачата му. Сред мрака лесно ще се забележи светлина дори от джобно фенерче. Той провери координатите по картата и натисна контролните бутони. Пламналите планини изчезнаха от погледа му и остана само пълен мрак, а той се взря в лунната нощ, погълнала двадесетина мъже и жени.

Отначало не виждаше нищо — никаква светлина не изпращаше бляскащи призиви към звездите. Когато очите му свикнаха, установи, че повърхността под него не беше напълно тъмна. Тя блестеше в прозрачна фосфоресценция, окъпана от земната светлина. Колкото повече се вираше, толкова повече подробности различаваше.

Планините на изток от Залива на дъгата очакваха скоро да ги достигне утрото. А там... Господи, каква беше тази звезда, която блещукаше сред мрака? Но породената надежда веднага замря. Това бяха само светлините на Порт Рорис, където хората с нетърпение очакваха резултатите от неговия оглед.

След няколко минути той се убеди, че визуалното търсене е безполезно. Нямаше и най-малката възможност да види обект, не по-голям от автобус, сред слабо осветения пейзаж. През деня щеше да е по-различно; би могъл да открие веднага „Селена“ по дългата сянка, която хвърляше върху морето. Човешкото око не беше достатъчно чувствително за подобно изследване от петдесет хиляди километра разстояние на светлината от залязващата Земя.

Но доктор Лоусън не се обезпокои. Той и не бе очаквал да види нещо при първия оглед. Астрономите не разчитаха на зрението си вече от век и половина; днес те разполагаха с по-усъвършенствувани средства — цял арсенал от усилватели на светлината и детектори за

излъчвания. Том Лоусън беше сигурен, че с един от тях ще успее да открие „Селена“.

Нямаше да е толкова уверен, ако знаеше, че корабът вече не е върху повърхността на Луната.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Когато „Селена“ спря, екипажът и пътниците ѝ бяха така поразени, че не можеха да издадат нито звук. Капитан Харис пръв се съвзе, защото вероятно само той разбираше какво се бе случило.

Явно бяха попаднали на сриване в подземна кухня. Подобни явления не бяха рядкост, но досега нямаше отбелязан случай в Морето на жаждата. Дълбоко в лунните недра нещо бе поддало, възможно беше незначителното тегло на „Селена“ да бе станало причина за срутването. Харис се изправи несигурно на крака и се запита какво да каже на пътниците. Не можеше да твърди, че всичко е наред и че след пет минути ще продължат пътя; от друга страна, вероятно щеше да настане паника, ако им разкриеше истинското положение. Рано или късно трябваше да им каже истината, но засега се налагаше да я премълчи.

Улови погледа на мис Уилкинз, застанала в дъното на кабината зад напрегнато очакващите пътници. Тя беше силно пребледняла, но видимо спокойна; Пат знаеше, че може да разчита на нея и ѝ се усмихна ободрително.

— Изглежда, че няма повреди — заговори той спокойно. — Както сами сте разбрали, случи ни се малка авария, но нещата можеха да бъдат и по-зле. („А как? — запита се той мислено. — Ами можеше корпусът да е пробит... Значи, искаш да удължиш агонията?“ С усилие на волята Харис прекрати вътрешния си монолог.) Попаднахме в срутване — лунотресение, ако искате така да го наречем. Разбира се, няма основание за тревога; дори и да не успеем сами да се измъкнем, от Порт Рорис скоро ще изпратят някого. Междувременно зная, че мис Уилкинз се готви да ви поднесе закуска и напитки, затова ви предлагам да си починете, докато аз... хм, направя каквото е необходимо.

Думите му, изглежда, бяха приети добре. С беззвучна въздишка на облекчение той се обърна към пулта за управление. В този миг забеляза един от пътниците да запалва цигара.

Реакцията беше автоматична, и на него му се прииска да направи същото. Не каза нищо, защото щеше да наруши благоприятната атмосфера, създадена от малката му реч. Но улови погледа на мъжа, за да му предаде мисълта си; цигарата беше загасена, преди да се върне до седалката си.

Когато включи приемателя, Пат чу зад гърба си отново да започват оживени разговори. Когато група хора разговарят едновременно, човек може да долови настроението им дори и да не чува отделните думи. Той различи досада, възбуда и дори развеселяване — но все още твърде малко страх. Вероятно говорещите не съзнаваха опасността на положението; а тези, които бяха разбрали какво ги заплашва, мълчаха.

Мълчеше и етерът. Пат провери честотните ивици от единия до другия край и успя да улови само слабото пукане, причинено от наелектризирания прах, който ги беше засипал. Не се изненада — проклетото вещество с високото си метално съдържание представляваше почти идеален екран. Не пропускаше нито радиовълни, нито звукове. Ако се опиташе да предава, щеше да се окаже в положението на човек, който вика от дъното на кладенец, запълнен с пера.

Включи радиофара на мощната аварийна честота, така че автоматично да се предава бедствен сигнал. Ако нещо успееше да си пробие път, този сигнал единствен имаше възможност да го стори; нямаше смисъл да се опитва да, се свърже с Порт Рорис, а безполезните му усилия само щяха да разтревожат пътниците. Остави приемателя да работи на определената за „Селена“ честота, в случай че се получи някакъв отговор, но знаеше, че това е безполезно. Никой не можеше да ги чуе, никой не можеше да им отговори. Бяха така изолирани от човечеството, сякаш то въобще не съществуваше.

Не си позволи да се огорчава от неуспеха, беше го очаквал, а имаше твърде много други неща, с които трябваше да се занимае. Провери с изключително внимание всички уреди и системи. Всичко изглеждаше напълно нормално с изключение на температурата, която се бе леко повишила. Това също трябваше да се очаква, след като сега покривката от прах ги предпазваше от космическия студ.

Най-голямата му грижа беше да установи дебелината на тази покривка и какво налягане упражнява върху кораба. Над „Селена“

сигурно имаше тонове прах, а корпусът ѝ беше конструиран да издържа на налягане отвътре, а не отвън. Ако потънеше надълбоко, можеше да се разпука като яйчена черупка.

Пат нямаше понятие на каква дълбочина се намираше корабът. Когато бе зърнал за последен път звездите, той беше на десетина метра под повърхността, а свличането на праха можеше да го е потопило значително по-надълбоко. Струваше си — макар че с това щеше да се увеличи разходът на кислород — да повиши вътрешното налягане и така да компенсира до известна степен налягането върху корпуса отвън.

Много бавно, да не би издайническият пукот в ушите да разтревожи някого, Пат повиши налягането в кабината с двадесет процента. Когато свърши, се почувствува по-спокоен. Но не беше само той, защото веднага щом стрелката на манометъра се стабилизира на новото си деление, иззад гърба му се разнесе спокоен глас:

— Струва ми се, че това е отлична идея.

Той се обърна да види кой си навира носа където не му е работата, но гневната му реплика остана неизказана. При първия оглед Харис не бе познал никой от пътниците, но сега веднага разбра, че има нещо твърде познато в набития мъж със сива коса, който се бе приближил до мястото му.

— Не бих искал да ви се натрапвам, капитане — тук вие командувате. Но сметнах, че ще е добре да ви се представя, в случай че мога да помогна с нещо. Аз съм комодор Ханстен.

Харис зяпна човека, който бе ръководил първата експедиция на Плутон и вероятно бе стъпвал пръв на повече планети и луни от всички други изследователи в историята на човечеството. Той бе толкова удивен, че успя само да каже:

— Вас ви нямаше в списъка на пътниците!

Ханстен се усмихна.

— Другото ми име е Хансен. След като се пенсионирах, продължавам да пътувам за развлечение, без да нося толкова отговорност. А след като си обръснах брадата, никой не може да ме познае.

— Много съм доволен, че сте с нас — заяви радостно Харис.

Сякаш някой бе свалил от плещите му част от товара. Комодорът щеше да бъде надеждна опора в трудните часове — или дни, — които

им предстояха.

— Ако нямате нищо против — продължи Ханстен все така учтиво, — бих искал да ми кажете вашата оценка. Или грубо казано, колко ще можем да издържим?

— Както обикновено жизненият фактор е кислородът. Имаме достатъчен запас за около седем дни, ако предположим, че няма да се получи изтичане. Засега няма никакви данни за подобно нещо.

— Това ни дава време да помислим. А по отношение на храната и водата?

— Ще поизгладнеем, но няма да умрем от глад. Имаме аварийен запас от концентрирани храни и, разбира се, устройствата за пречистване на въздух ще ни дадат колкото вода ни е необходима. Така че това не е проблем.

— Електрическа енергия?

— Колкото искате, след като не използваме двигателите.

— Забелязах, че не правите опити да се свържете с базата.

— Безсмислено е, прахът ни екранира напълно. Включих радиофара на аварийна честота — това е единствената ни, твърде слаба надежда да изпратим някакъв сигнал.

— Значи, те ще трябва да ни намерят по друг начин. Колко време ще им е необходимо според вас?

— Изключително трудно е да се прецени. Търсенето ще започне веднага щом не се получи нашият редовен сигнал в 20,00 часа, и те ще знаят приблизително къде се намираме. Но навярно сме потънали, без да оставим никакви следи, сам сте видели как прахът заличава всичко. Дори и когато ни намерят...

— Как ще ни извадят?

— Точно така.

Капитанът на двадесетместната „Селена“ и командирът на космически кораби се взираха един в друг, докато мозъците им се занимаваха с един и същ проблем. Внезапно някакъв глас с подчертано английско произношение надви общия шум на разговорите и те чуха:

— Уверявам ви, мис, че това е първата чаша приличен чай, която пия на Луната. Смятах, че тук никой не може да го запари така, поздравявам ви.

Ханстен се засмя тихо.

— Би трябвало на вас да благодари, а не на стюардесата — каза той, като посочи манометъра.

В отговор Пат се усмихна вяло. Истина беше: след като бе повишил налягането в кабината, водата сигурно завираше почти при нормалната си температура както на морското равнище на Земята. Поне щяха да имат обичайните горещи, а не само топлички напитки. Доста екстравагантен начин за запарване на чай, нещо като китайския метод да се опече прасе, като се запали къщата.

— Нашият основен проблем — заяви Ханстен (и Пат не се обиди никак от думата „нашият“) — е да поддържаме духа на пътниците. Поради това смятам, че трябва да ги поощрим, като им разправим за търсенето, което сигурно вече е започнало. Но не бъдете прекалено оптимистичен — не трябва да създадете у тях впечатлението, че до половин час някой ще почука на вратата. Това може да усложни нещата, ако... ако се наложи да чакаме няколко дни.

— Няма да ми трябва много време, за да опиша организацията на спасителните работи при авария на Луната — отвърна Пат. — Но, откровено казано, те не са предвидени за подобно положение. Когато някой кораб претърпи авария на лунната повърхност, той може да се открие много бързо от някой от спътниците — или от „Лагранж II“, над страната, обърната към Земята, или от „Лагранж I“, над обратната страна. Но се съмнявам те да са в състояние да ни помогнат на нас. Както казах, сигурно сме потънали, без да оставим никаква следа.

— Трудно ми е да повярвам. Когато някой кораб потъне на Земята, той винаги оставя нещо след себе си — мехури, маслени петна, отломки.

— Тези неща не важат за нас. Независимо на каква дълбочина сме, не мога да се сетя за нищо, което да изпратим на повърхността.

— Така че остава ни само да чакаме със скръстени ръце.

— Да — съгласи се Пат. Той погледна скалата на кислородния манометър. — Сигурни сме в едно — можем да чакаме не повече от седмица.

На петнадесет хиляди километра над Луната Том Лоусън остави настрана последната направена снимка. Беше проучил с лупа всеки квадратен милиметър от снимките; качеството им беше отлично —

електронният усилвател на образа, милиони пъти по-чувствителен от човешкото око, бе показал ясно и най-малките подробности, сякаш върху слабо осветената равнина е настъпил ден. Бе забелязал дори един от малките скутери или по-точно дългата сянка, която хвърляше по осветената повърхност. Но от „Селена“ нямаше никаква следа. Морето беше така гладко и девствено, както преди хората да стъпят на Луната. И както вероятно щеше да бъде векове след като те изчезнат.

Том не обичаше да се признава за победен дори при значително по-маловажни въпроси. Беше уверен, че всеки проблем може да се разреши, ако се заемеш правилно с него и с подходяща апаратура. Това беше предизвикателство спрямо изобретателността му на учен, а обстоятелството, че става въпрос за живота на много хора, не беше от значение. Доктор Том Лоусън не се интересуваше много от хората, но той уважаваше Вселената. Сега между него и нея се водеше лична борба.

Той прецени безпристрастно и критично положението. А как би се заел с подобна задача великият Холмз? (За Том бе характерно, че един от малкото хора, от които действително се възхищаваше, никога не бе съществувал.) Бе елиминирал откритото море, така че оставаше само една възможност. Корабът трябва да е претърпял авария близо до брега или край планината, вероятно в района, познат под името (той провери на картата) Кратерното езеро. Това беше логично — много по-вероятно е аварията да е станала там, отколкото по гладката равнина, където нямаше никакви препятствия.

Отново се зае да изследва снимките, като този път съсредоточи вниманието си върху планината. Но веднага се натъкна на нова трудност. По бреговете на морето имаше десетки отделни скали и големи камъни, всеки от които можеше да бъде липсващият кораб. Още по-зле беше, че имаше много райони, които въобще не можеха да се проверят, тъй като ги закриваха планинските склонове. От спътника Морето на жаждата се виждаше по извивката на Луната и това ограничаваше добрия обзор. Например той въобще не виждаше Кратерното езеро, тъй като го закриваха планинските склонове. Този район можеше да се обследва само от скутерите на повърхността; в случая небесният наблюдателен пункт на Том Лоусън беше безполезен.

Трябваше да се свърже с обърнатата към Земята половина и да докладва за получените междуременно резултати.

— Тук Лоусън, „Лагранж II“ — започна той, когато комуникационният център му даде връзка. — Претърсих Морето на жаждата — по равнината няма нищо. Вашият кораб вероятно е заседнал по краищата.

— Благодаря — отвърна унил глас. — Напълно сигурен ли сте?

— Абсолютно. Виждам скутерите ви, а те са четири пъти по-малки от „Селена“.

— Забелязва ли се нещо по бреговете на морето?

— Има прекалено голям брой дребни детайли, за да се каже нещо определено; виждам петдесет — не, стотина предмета, които имат подобни размери. Веднага щом изгрее Слънцето, ще мога да ги разгледам по-подробно. Не забравяйте, че там сега е нощ.

— Много ви благодарим за помощта. Уведомете ни, ако откриете нещо ново.

В Клавий сити началникът на Туристическата компания изслуша доклада на Лоусън с примирение. Това решаваше въпроса — трябваше да се уведомят роднините. Беше неразумно, а и невъзможно да се пази повече тайна.

Той се обърна към дежурния диспечер и запитва:

— Получи ли се списъкът на пътниците?

— Тъкмо го предават по телефакса от Порт Рорис. Ето го. — Когато подаваше тънкия лист, той запитва с любопитство: — Има ли някоя важна личност на борда?

— Всички туристи са важни — отвърна студено началникът, без да вдига поглед от списъка. Но почти в същия миг добави: — О, господи!

— Какво има?

— На борда е комодор Ханстен.

— Така ли? Не знаех, че е на Луната.

— Пазехме го в тайна. Смятахме да го привлечем в Туристическата компания, след като вече е пенсиониран. Преди да вземе решение, той искаше да поразгледа обстановката *инкогнито*.

Замълчаха и се замислиха върху иронията на положението. Един от най-великите герои на космоса, загинал като обикновен турист при глупава авария върху обърнатата към Земята страна на Луната...

— Може би е нещастие за Ханстен — подметна накрая дежурният диспечер, — но е щастие за пътниците... ако още са живи.

— След като обсерваторията не може да ни помогне, те ще се нуждаят от много щастие — заяви началникът на Туристическата компания.

Беше прав по първата точка, но не и по втората. Доктор Том Лоусън не беше изчерпал още всички възможности.

Същото се отнасяше и за отец Винсент Фераро от Йезуитския орден, учен от съвършено друг вид. Жалко, че той и Том Лоусън никога нямаше да се срещнат — щеше да се получи интересен сблъсък. Отец Фераро вярваше в бога и човека, докато доктор Лоусън не вярваше нито в единия, нито в другия.

Винсент Фераро бе започнал научната си кариера като геофизик, а след това бе сменил единия свят с друг и бе станал селенофизик, макар да използваше това наименование само когато държеше да бъде точен. Нямаше жив човек, който да познава по-добре недрата на Луната — тези познания той събираще от голям брой уреди, разположени на цялата повърхност на изкуствения спътник.

Тези уреди бяха регистрирали доста интересни данни. В 19 часа, 35 минути и 47 секунди по Гринуич в района на Залива на дъгата бе станал голям трус; това беше изненадващо, защото районът се считаше за изключително устойчив дори за спокойната Луна. Отец Фераро постави на своите електронноизчислителни машини задачата да уточнят центъра на труса и да проверят дали приборите не са отбелязали други аномалии. Той ги остави да изпълняват възложената задача и отиде да обядва, а там колегите му разправиха за изчезналата „Селена“.

Никаква електронноизчислителна машина не може да се сравнява с човешкия мозък, когато трябва да се направи връзка между на пръв поглед напълно независими факти. Отец Фераро едва успя да изгълта лъжица супа, преди да съпостави фактите и да стигне до напълно логичен, но катастрофално неверен отговор.

ГЛАВА ПЕТА

— Ето какво е положението, дами и господа — заключи комодор Ханстен. — Не ни заплашва пряка опасност и не се съмнявам ни най-малко, че скоро ще ни намерят. Дотогава трябва да запазим спокойствие.

Ханстен замълча и бързо огледа обърнатите към него тревожни лица. Беше вече забелязал възможните „слаби места“ — дребния мъж с нервен тик, сухата дама с кисела физиономия, която нервно мачкаше носната си кърпичка. Може би те щяха да се неутрализират взаимно, ако успееше да ги накара да седнат един до друг...

— Ние с капитан Харис — тук той е командир, а аз съм само негов съветник — изработихме план за действие. Храната ни ще бъде скромна и ще се раздава на дажби, но ще бъде достатъчна, особено след като не се занимавате с никаква физическа дейност. Искаме да помолим някои от дамите да помогнат на мис Уилкинз — тя ще има доста допълнителна работа и ще се нуждае от помощ. Откровено казано, най-големият ни проблем ще бъде скуката. Между другото дали някой от вас има книги?

Всички започнаха да ровят по чантите си. Събраните книги включваха различни лунни пътеводители — сред тях имаше шест екземпляра от официалния справочник, най-новия бестселър „Портокалът и ябълката“, чиято невероятна тема беше любовната история между Нел Гуин и сър Исак Нютон, „Шейн“ в издание на „Харвърд прес“ с научен коментар от някакъв професор по английски език; въведение към логическия позитивизъм на Огюст Конт и един брой на „Ню Йорк таймз“, излязъл на Земята преди една седмица. Библиотеката не беше кой знае каква, но при внимателно разпределение щеше да помогне да се прекарат часовете на очакване, които им предстояха.

— Предлагам да създадем комисия по развлеченията, която да реши как да се използва всичко това, макар че не зная какво ще прави с мосьо Конт. Междувременно, след като знаете какво е положението

ни, имате ли някакви въпроси, нещо, което бихте искали капитан Харис или аз да ви обясним по-подробно?

— Има нещо, което бих желал да попитам, сър — обади се гласът, който бе похвалил чая. — Има ли някаква, макар и най-малка възможност, да изплаваме? Искам да кажа, ако този прах е подобен на водата, няма ли рано или късно да изскочим нагоре като тапа?

Този въпрос стъписа Ханстен. Той погледна към Пат и подхвърли с кисела усмивка:

— Това е по вашата част, мистър Харис. Какво ще кажете?

— Страхувам се, че няма да стане. Вярно е, че въздухът в корпуса ни придава голяма плаваемост, но съпротивлението на праха е огромно. Накрая може би ще изплаваме... след няколко хиляди години.

Но явно англичанинът не се обезкуражаваше лесно.

— Забелязах във въздушния шлюз космически скафандър. Не може ли някой да излезе с него и да изплува на повърхността? Тогава спасителите ще знаят къде сме.

Капитан Харис неловко повдигна рамена. Единствен той можеше да облече този костюм, предназначен само за аварийни случаи.

— Почти сигурен съм, че това е невъзможно — отговори той. — Съмнявам се човек да може да преодолее съпротивлението — и, разбира се, той ще бъде напълно заслепен. Как ще разбере в коя посока е повърхността? А и как ще затворим външната врата на шлюза след него? Щом прахът проникне навътре, няма начин да се махне. Невъзможно е да се изпомпа навън.

Можеше да продължи, но реши, че и това е достатъчно. Вероятно щяха да опитат и тези отчаяни мерки, ако след седмица нямаше признаци за спасителни работи. Но засега по-добре беше да забрави този кошмар, за да не губи кураж.

— Ако няма повече въпроси — подхвана Ханстен, — предлагам да се опознаем. Независимо дали ни харесва, или не, ще трябва да свикнем един с друг, затова да видим кои сме. Ще обиколя кабината и всеки ще съобщи името си, професията и града, в който живее. Да започнем с вас, сър.

— Робърт Брайън, пенсиониран строителен инженер, Кингстън, Ямайка.

— Ървин Шустър, адвокат от Чикаго, и съпругата ми Майра.

— Нихал Джаяварден, професор по зоология от Цейлонския университет, Перадения.

Докато продължаваше запознаването. Пат Харис отново с благодарност помисли за единственото щастливо стечение на обстоятелствата в отчаяното положение. По характер, навик и опит комодор Ханстен беше роден ръководител. Той вече започваше да сплотява това случайно сборище от индивиди, да изгражда дружеския дух, който превръща тълпата в отряд. Ханстен бе научил тези неща, докато малката му флота — първата, осмелила се да задмине орбитата на Нептун, почти на три милиарда мили от Слънцето седмица след седмица бе висяла в празното пространство между планетите. Пат Харис, който беше тридесет години по-млад и никога не бе напуснал системата Земя — Луна, не се огорчи от незабелязаната промяна в командването. Много любезно беше от страна на Ханстен да каже, че все още той е командир, но Харис съзнаваше истината.

Дънкън Макензи, физик, обсерваторията „Маунт Строило“, Канбера.

Пиер Браншар, счетоводител, Клавий, видимата част на Луната.

Филис Морли, журналистка, Лондон.

Карл Йохансен, атомен инженер, „База Циолковски“, невидимата част на Луната.

Това бяха пътниците; група от талантиливи хора, но в това нямаше нищо необичайно, защото посетителите на Луната винаги бяха необичайни, дори само по богатството си. Харис смяташе, че възможностите и опитът на хората, затворени в „Селена“, едва ли биха могли да им помогнат в сегашното положение.

Но той не беше напълно прав, както се канеше да докаже комодор Ханстен. Той знаеше не по-зле от другите, че им предстои да се преборят със скуката и страха. Бяха изоставени сами на себе си; във века на универсалните развлечения и междупланетни връзки те внезапно бяха откъснати от останалото човечество. Радиото, телевизията, телефаксовите съобщения, киното, телефонът — всичко това не означаваше за тях нищо повече, отколкото за хората от каменния век. Приличаха на древно племе, събрало се край огъня в джунглата, където нямаше други хора. „Дори по пътя за Плутон — помисли Ханстен — никога не бяха толкова самотни. Тогава имаха на разположение отлична библиотека и бяха добре запасени с най-

различни «консервирани» забавления, можеха, когато поискат, да разговарят по светофона с вътрешните планети. А на «Селена» няма дори тесте карти...“

Това не беше лоша идея.

— Мис Морли! Предполагам, че в качеството си на журналистка притежавате бележник?

— Разбира се, комодоре.

— Дали все още в него ще се намерят петдесет и две чисти страници?

— Предполагам.

— Тогава ще ви помоля да ги пожертвувате. Моля, изрежете ги и направете от тях колода карти. Не е необходимо да бъдат особено красиви, достатъчно е да се различават и надписите да не прозират от обратната страна.

— А как ще размесваме хартиени карти? — попита някой.

— Ето един въпрос, който трябвала разреши нашата комисия по забавленията. Смята ли някой, че притежава талант?

— На времето играех на сцената — колебливо се обади Майра Шустър.

Съпругът ѝ явно не се зарадва на това признание, но то възхити Ханстен.

— Прекрасно! Макар да е доста тясно, надявам се да успеем да поставим някоя пиеска.

Сега и мисис Шустър не се зарадва.

— Беше твърде отдавна — отвърна тя, — а и ролите ми не бяха големи.

Няколко души се подсмихнаха и дори Ханстен едва се сдържа. Трудно беше да си представи човек тази възрастна жена с нейните сто килограма като вариететна артистка преди петдесет години.

— Няма значение — продължи той, — важно е желанието. Кой ще помогне на мисис Шустър?

— Аз съм участвувал в любителски представления — обади се професор Джаяварден. — Само че повечето в пиеси на Брехт и Ибсен.

Уговорката „само че“ признаваше факта, че в подобно положение щеше да е по-подходящо нещо по-леко — като например някоя от упадъчните, но забавни комедии на осемдесетте години, наводнили

ефира след премахването на цензурата върху телевизионните предавания.

Други желаещи не се обадиха, затова Ханстен настани мисис Шустър и професор Джаяварден един до друг и ги помоли да съставят програма. Изглеждаше невероятно толкова различни хора да измислят нещо полезно, но човек никога не знае какво ще се случи. Важното беше всеки да е зает с нещо — или със собствена задача, или да помага на някого.

— Засега ще се задоволим с това — заключи Ханстен. — Ако у някого се породил блестяща идея, моля да я съобщи на комисията. Междувременно ще ви предложа да се поразтърпите и опознаете взаимно. Нека всеки съобщи професията и родния си град; много от вас сигурно ще открият общи интереси и приятели. Ще имате за какво да поговорите.

„И достатъчно време“ — прибави той мислено.

Ханстен се съвещаваше с Пат в кабината на пилота, когато към тях се присъедини доктор Макензи, австралийският физик. Видът му беше много загрижен — повече, отколкото се налагаше от положението.

— Бих искал да ви кажа нещо, комодоре — заяви той развълнувано. — Според мен това, че запасът от кислород ще изтрае седем дни, не е от значение. Съществува много по-голяма опасност.

— Каква?

— Топлината. — Австралиеца посочи с ръка навън. — Засипани сме от прах, а той е най-добрият възможен изолатор. На повърхността топлината, генерирана от машините и телата ни, се разсейва в пространството, но тук тя остава вътре. Това означава, че ще става все по-горещо, докато се опечем живи.

— Господи! — възкликна Ханстен. — Не бях помислил за това. С колко време смятате, че разполагаме?

— Дайте ми половин час и ще изчисля. Предполагам, няма да е повече от един ден.

Ханстен се почувствува напълно безпомощен. Стомахът му се сви в ужасен спазъм също като при второто му свободно падане. (При първото бе подготвен и подобно нещо не се случи. Но при второто прояви прекалена самоувереност.) Ако тези изчисления се окажеха верни, всичките им надежди щяха да рухнат. Честно казано, те и без

това не бяха големи, но при условие, че имат на разположение една седмица, съществуваше макар и малка възможност нещо да се направи. Но само за един ден — въобще не можеше да става въпрос. Дори и да ги намереха за това време, нямаше да успеят да ги спасят.

— Проверете температурата в кабината — продължи Макензи.
— Тя ще ни даде някои указания.

Ханстен отиде към бордното табло и погледна мозайката от циферблати и индикатори.

— Опасявам се, че сте прав — каза той. — Температурата вече се е покачила с два градуса.

— Над един градус на час. И аз така смятах.

Комодорът се обърна към Харис, който слушаше разговора им с нарастваща тревога.

— Можем ли по някакъв начин да засилим охлаждането? Какъв енергиен запас има охладителната инсталация?

Преди Харис да успее да отговори, физикът се намеси отново.

— Това няма да ни помогне — заяви той нетърпеливо. — Охладителната система само изхвърля топлината извън кабината. Но точно това сега не може да върши, тъй като сме заобиколени от прах. Ако засилим климатичната инсталация, ще влошим положението.

Настъпи мрачно мълчание, което наруши Ханстен:

— Моля ви, проверете вашите изчисления и веднага щом можете, ми кажете резултатите. И, за бога, нека това остане само между нас тримата.

Внезапно се почувствува много стар. Той почти се бе зарадвал на неочаквания команден пост; а сега изглеждаше, че ще го заема само един ден.

В същия миг, въпреки че нито потъналите, нито спасителите го знаеха, скутерът минаваше над кораба. При конструкцията на скутера бяха търсени скорост, ефикасност и евтино изпълнение, а не удобства за туристи и затова той нямаше никаква прилика с потъналата „Селена“. Всъщност беше нещо като открита шейна с две седалки — за пилота и един пътник, облечени в скафандри — и с покривало над тях, за да ги предпазва от Слънцето. Обикновено бордно табло, двигател, две витла отзад и кутия за инструменти — това беше цялото

оборудване. Когато изпълняваше обикновена задача, скутерът влечеше поне една товарна шейна зад себе си, а понякога дори две или три, но сега спасителите пътуваха без тях. Те бяха прекосили от единия до другия край няколкостотин квадратни километра по повърхността на морето и не бяха открили абсолютно нищо.

Пилотът се обърна към пътника по разговорното устройство, монтирано в скафандрите.

— Какво смяташ, че им се е случило, Джордж? Струва ми се, че ги няма из тия места.

— А къде могат да бъдат? Да не би да са ги отвлекли жители от друга планета?

— Готов съм да го повярвам — почти сериозно отвърна пилотът.

Всички астронавти вярваха, че рано или късно човечеството ще се срещне с други разумни същества. Тази среща може би щеше да се осъществи в далечното бъдеще, но междуременно хипотетичните жители на чужда планета бяха част от митологията на космоса и на тях се приписваше всичко, което не можеше да се обясни по друг начин.

Беше лесно да се повярва в тях, когато се намираш само с няколко души върху странен, враждебен свят, където дори скалите и атмосферата (ако имаше атмосфера) са ти напълно чужди. В подобна обстановка можеше да се повярва на всичко и опитът на хиляди, свързани със Земята поколения можеше да се окаже безполезен. Тъй както първобитният човек бе населил неизвестността около себе си с богове и духове, така и „хомо австронавтикус“ поглеждаше през рамо винаги когато стъпеше на нов свят, задавайки си въпроса какво имаше вече там. В течение на няколко кратки века човекът си бе въобразил, че е господар на Вселената и тези примитивни надежди и страхове бяха потънали дълбоко в подсъзнанието му. Но сега, когато се вглеждаше в бляскавия лик на Вселената и мислеше за мощта и познанието, които се крият там, те напълно оправдано се бяха засилили.

— Трябва да докладваме на базата — каза Джордж. — Изследвахме определената ни зона и няма смисъл отново да минаваме по същия път. Поне докато изгрее Слънцето — на дневна светлина ще имаме по-добри възможности да открием нещо. От тази проклета земна светлина ми настръхва косата.

Той включи радиопредавателя и предаде позивния сигнал на скутера.

— „Скутер II“ вика диспечера — приемам.

— Тук диспечерът, Порт Рорис. Открихте ли нещо?

— Никаква следа. Какво ново има при вас?

— Смятаме, че „Селена“ не е по морето. Главният инженер иска да говори с вас.

— Добре, включете го.

— „Скутер II“. Говори Лорънс. От обсерваторията „Платон“ току-що съобщи за лунен трус недалеч от Недостъпните планини. Станал е в 19,35, а по това време „Селена“ вероятно е била в Кратерното езеро. Астрономите предполагат, че корабът е бил засипан от лавина някъде из онзи район. Затова отправете се към планината и огледайте дали няма да откриете пресни срутвания.

— Какви са възможностите за нови трусове, сър? — запита загрижено пилотът на скутера.

— Много малки — според обсерваторията. Казват, че ще изминат хиляди години, преди отново да се случи подобно нещо, след като напреженията са уталожени.

— Надявам се да са прави. Ще се обадя по радиото, когато стигна Кратерното езеро, вероятно след около двадесет минути.

Но изминаха едва петнадесет минути и „Скутер II“ разруши и последните надежди на чакащите пред радиото.

— Скутер II вика диспечера. Опасявам се, че бяхте прави. Още не съм стигнал Кратерното езеро — движа се нагоре по каньона! Но данните на обсерваторията за труса са верни; видяхме няколко свличания и трудно заобиколихме някои от тях. В свличането, което наблюдавам в момента, вероятно има десет хиляди тона скали и ако „Селена“ е под него, никога няма да я намерим. А и няма да си струва да я търсим.

Мълчанието на диспечерския център продължи толкова дълго, че от скутера отново се обадиха.

— Ало, диспечера, чувате ли ме?

— Чуваме ви — отвърна главният инженер с уморен глас. — Опитайте да откриете поне някакви следя от тях. Ще изпратя „Скутер I“ да ви помогне. Сигурни ли сте, че няма никаква възможност да ги намерим?

— Дори и да открием къде са, ще трябва седмици. Видях едно свличане, дълго триста метра. Ако се опитаме да откопаваме, сигурно

скалите отново ще се раздвижат.

— Бъдете много внимателни. Обаждайте се на всеки петнадесет минути независимо дали сте открили нещо, или не.

Лорънс се извърна от микрофона, изтощен физически и душевно. Не оставаше нищо, което той би могъл да направи — а както подозираше, и никой друг не би могъл да помогне. Като се опитваше да въведе ред в мислите си, той се отправи към гледащия на юг панорамен прозорец и се взря в земния сърп.

Трудно можеше да се повярва, че той виси неподвижно върху южното небе и макар да е толкова ниско над хоризонта, няма нито да залезе, нито да изгрее в течение на милиони години. Колкото и дълго да живееше човек на Луната, никога нямаше да приеме напълно този факт, който противоречеше на целия генетичен разум на човечеството.

От другата страна на тази бездна (вече толкова малка за поколението, непознаващо времето, когато тя не можеше да се прекоси) скоро щяха да се разпрострат вълни на смут и скръб. Краткото потръпване на Луната в съня ѝ засягаше пряко или косвено хиляда мъже и жени.

Потънал в мислите си, Лорънс не забеляза веднага, че ръководителят на диспечерския център се опитва да привлече вниманието му.

— Извинете, сър... не сте се обадили на „Скутер I“. Да се свържали с екипажа?

— Какво? Да, да... Свържете се. Изпратете го да помогне на „Скутер II“ в Кратерното езеро. Предайте, че сме отменили търсенето в района на Морето на жаждата.

ГЛАВА ШЕСТА

Съобщението, че търсенето е прекратено, стигна на „Лагранж II“, когато Том Лоусън със зачервени от безсъние очи, бе почти завършил преустройството на стосантиметровия телескоп. Той се бе състезавал с времето, а сега изглеждаше, че всичките му усилия са били напразни. „Селена“ въобще не беше в Морето на жаждата, а на място, където никога нямаше да я открие, защото я закриваха склоновете на Кратерното езеро и беше погребана под тонове прах.

Първата реакция на Том не беше загриженост за жертвите, а гняв заради загубеното време и напразните усилия. По екраните на обитаваните светове никога нямаше да се появи заглавието *„Млад астроном намира загубените туристи“*. Когато рухнаха стаените му мечти за слава, той руга в продължение на тридесет секунди така цветисто, че би смаял колегите си. После, все още обзет от гняв, започна да демонтира съоръженията, които бе измолил, взел назаем и дори откраднал от други лаборатории на спътника.

Том не се съмняваше, че неговото устройство щеше да разреши проблема. Теоретическата му база беше напълно стабилна — всъщност тя се основаваше на почти стогодишен опит. Локацията с инфрачервени лъчи датираше поне от Втората световна война, когато я бяха използвали за откриване на замаскирани заводи по издаващата ги топлина.

Макар „Селена“ да не бе оставила видими следи по повърхността на морето, трябваше да има поне инфрачервени. Витлата ѝ бяха повдигнали от около тридесет сантиметра дълбочина сравнително по-топлия прах и го бяха пръснали по студения повърхностен слой. Уред, който различаваше топлинните лъчи, можеше да проследи пътя ѝ часове след като е минала. Том бе изчислил, че ще има достатъчно време да се направи изследването, преди Слънцето да изгрее и заличи всички бледи топлинни следи в студената лунна нощ.

Но явно нямаше смисъл да се полагат повече усилия.

За щастие никой на борда на „Селена“ не би могъл да се досети, че търсенето в района на Морето на жаждата е изоставено и че скутерите съсредоточават усилията си в Кратерното езеро. Добре беше също, че никой от пътниците не знаеше за изчисленията на доктор Макензи.

Върху лист хартия физикът бе начертал диаграма за предполагаемото покачване на температурата. Всеки час той отчиташе данните по термометъра в кабината и ги нанасяше на диаграмата. Съвпаденията с предвижданията му бяха отчайващо точни; след двадесет часа температурата щеше да надвиши 43°C и щяха да паднат първите жертви от топлинен удар. От която и страна да погледнеш, оставаше им не повече от едно денонощие живот. При такива обстоятелства усилията на комодор Ханстен да поддържа духа приличаха на подигравка. Независимо дали щеше да успее, или не, в други ден нямаше да има никакво значение.

Но дали това беше вярно? Въпреки че имаха само един избор: да умрат като хора или като зверове — наистина първото беше за предпочитане. Нямаше значение дори дали „Селена“ щеше да остане неоткрита, така че никой никога да не разбере как пътниците ѝ са изживели последните си часове. Това надхвърляше законите на логиката или разума; но същото се отнасяше и за всичко наистина значително, което предопределя живота и смъртта на хората.

Комодор Ханстен отлично разбираше това, когато съставяше програмата за малкото оставащи им часове. Някои хора са родени за водачи и той беше един от тях. Празнотата, в която изпадна след пенсионирането, внезапно бе запълнена. За първи път, откакто бе напуснал капитанската кабина на флагманския кораб „Кентавър“, той отново почувствува, че живее пълноценно.

Докато хората бяха заети, нямаше защо да се безпокои за духа им. Нямаше значение какво вършат, стига да смятаха, че е интересно и от значение. Играта на покер например увлече счетоводителя от космическата администрация, пенсионирания строителен инженер и двамата ръководни чиновници от Ню Йорк. От пръв поглед личеше, че са горещи любители на покера: да прекратят играта, щеше да бъде проблемът, а не с какво да ги занимават.

Повечето от другите пътници се бяха разделили на малки групи и оживено разговаряха. Комисията по развлеченията продължаваше да

заседава, като професор Джаяварден от време на време записваше нещо, а мисис Шустър разказваше спомените си от времето, когато се бе подвизавала на сцената, въпреки опитите на съпруга ѝ да я възпре. Само мис Морли изглеждаше откъсната от всичко това. Тя бавно и старателно пишеше с много ситен почерк по останалите листа в бележника ѝ. Вероятно като добър журналист тя водеше дневник за необичайното им приключение. Комодор Ханстен се опасяваше, че този дневник ще бъде по-кратък, отколкото тя очаква и че дори тези няколко страници едва ли ще бъдат запълнени. Но дори и да ги изпишеше, той се съмняваше, че някой някога ще ги прочете.

Ханстен погледна часовника си и с изненада установи колко е късно. По това време той трябваше вече да бъде от другата страна на Луната, в Клавий сити. Имаше насрочена среща за обед в лунния „Хилтън“, а след това екскурзия до... Но какъв смисъл да се мисли за бъдещето, което не съществуваше. От значение беше само краткотрайното настояще.

Най-добре беше да поспят, преди температурата да стане непоносима. Конструкторите на „Селена“ не бяха предвидили, че корабът може да се превърне в спалня (или гробница), но сега се налагаше да я приспособят за тази цел. Трябваше само да се помисли как точно да стане това; сигурно щяха да причинят известни щети на имуществото на Туристическата компания. Бяха му необходими двадесетина минути, за да прецени всички факти, и след кратко съвещание с капитан Харис се обърна към пътниците.

— Дами и господа — каза той, — денят бе уморителен за всички и предполагам, че повечето от нас с удоволствие ще подремнат. Това поставя проблеми, но аз извърших някои опити и открих, че с малко повече усилия междинните облегалки между седалките могат да се извадят. Разбира се, когато са ги слагали, не са предполагали, че ще се наложи да се свалят, но едва ли Туристическата компания ще ни иска обезщетение за вреди и загуби. Това означава, че десет души ще могат да легнат на креслата, а останалите ще трябва да се възползват от пода.

И още нещо. Както сигурно сте забелязала, в кабината стана доста топло и известно време температурата ще продължи да се повишава. Поради това ще ви посъветвам да свалите всички излишни дрехи. Удобството е по-важно от скромността. („А да оживеем, е много

по-важно от удобството — добави той мислено, но дотогава има още няколко часа.“)

Ще загасим централното осветление на кабината, но за да не останем в пълен мрак, ще оставим да светят аварийните лампи. Един от нас ще дежури непрекъснато в креслото на капитана; мистър Харис изготвя програма за дежурството на смени от по два часа. Имате ли някакви въпроси или забележки?

Въпроси и забележки нямаше и Ханстен въздъхна облекчено. Опасяваше се да не би някой да се интересува от повишаващата се температура и не беше сигурен как ще трябва да отговори. Притежаваше много и най-различни качества, но не умееше да лъже, а му се искаше пътниците да поспят необезпокоявани, доколкото това беше възможно при подобна обстановка. Ако не се случеше чудо, това щеше да бъде последният им сън.

Мис Уилкинз, загубила част от професионалната си непринуденост, поднесе напитки на желаещите. Повечето от пътниците започнаха да събличат горните си дрехи; по-стеснителните изчакаха, докато загасне централното осветление. В слабия червеникав блясък кабината на „Селена“ изглеждаше фантастична — никой не би могъл да си представи подобна гледка преди няколко часа, когато корабът напусна Порт Рорис. Двадесет и двама мъже и жени, повечето от тях останали само по долни дрехи, лежаха по креслата и пода. Няколко щастливци вече хъркаха, но за повечето сънят нямаше да дойде толкова лесно.

Капитан Харис се настани в задната част и всъщност не беше в кабината, а в малкия въздушен шлюз, служещ и за кухня. Мястото беше добър наблюдателен пункт; през отворената съединителна врата виждаше цялата кабина и можеше да наблюдава всички пътници.

Пат сгъна униформата си за възглавница и легна върху твърдия под. Редът му да дежури беше след шест часа и той се надяваше дотогава да успее да поспи.

Да спи! Последните часове от живота му се изнизваха и въпреки това не можеше да направи нищо друго. Замисли се как ли спят осъдените на смърт през нощта, която завършва с бесилка.

Беше така ужасно уморен, че дори тази мисъл не го развълнува. Последното, което видя, преди да се замъгли съзнанието му, беше как

доктор Макензи провери температурата и внимателно нанесе данните върху диаграмата, подобно на астролог, който изготвя хороскоп.

На петнадесет метра над „Селена“ — разстояние, което при слабото притегляне на Луната можеше да се преодолее с един скок — вече бе настъпило утрото. На Луната няма полумрак, небето от няколко часа бе обещавало да се зазори. Изпреварвайки Слънцето, бе светнала блестящата пирамида на Зодиакалната светлина, която така рядко се вижда на Земята. Безкрайно бавно тя се извисяваше над хоризонта и заблестяваше все по-ярко с приближаването на изгрева. Тя се сля с опалесцентното сияние на слънчевата корона, а после милиони пъти по-ярко от двете на хоризонта се очерта тънка огнена нишка — Слънцето се появяваше отново след петнадесетдневен мрак. Трябваше да измине повече от час, за да се откъсне от хоризонта, толкова бавно се въртеше Луната около оста си, но нощта бе вече свършила.

Мастиленият отлив бързо се оттегляше от Морето на жаждата, подгонен от заслепяващата светлина. Вече цялото протежение на морето се прострелваше от почти хоризонтални лъчи и ако по него имаше нещо, тази светлина щеше да хвърли сянката му на стотици метри, а продължаващите да търсят веднага щяха да я видят.

Но по тези места нямаше спасители — „Скутер I“ и „Скутер II“ бяха заети с безплодните си изследвания в Кратерното езеро на петнадесет километра от мястото на катастрофата. Там още цареше мрак; Слънцето щеше да се извиси над околните планини едва след два дни, макар върховете им вече да сияеха от утрото. През следващите часове ярко очертаната линия на светлината щеше да се спуска по планинските склонове — понякога с бързината на човешки ход, — докато Слънцето се издигнеше достатъчно високо, за да мотат лъчите му да проникнат в кратера.

Но засега там бляскаше по скалите създадената от хората светлина, докато спасителите снимаха срутванията, свлекли се безшумно от планината, когато Луната бе потръпнала в съня си. След един час снимките щяха да стигнат на Земята; след още два часа щяха да ги видят на всички обитаеми светове.

Това щеше да се отрази твърде зле върху туризма.

Когато капитан Харис се събуди, беше вече значително погорещо. Но не мъчителната горещина го бе събудила почти цял час преди началото на дежурството му.

Въпреки че никога не бе преспивал на „Селена“, Пат познаваше всички звуци, които можеха да се чуят на борда ѝ. Когато двигателите не работеха, на кораба цареше почти пълна тишина; човек трябваше да се вслуша внимателно, за да различи свистенето на въздушните помпи и тихото туптене на охладителната инсталация. Тези шумове продължаваха да се долавят както и преди да заспи. Не се бяха променили, но към тях се бе прибавило нещо ново.

Едва дочуващо се шумолене, толкова слабо, че за миг Пат се поколеба дали не си е въобразил. Фактът, че толкова слаб шум бе проникнал в подсъзнанието му през преградите на съня, изглеждаше невероятен; дори сега, когато беше вече буден, той не можеше да го определи или да реши от коя посока идва.

Внезапно разбра защо го бе събудил. В миг сънливостта му изчезна. Той бързо се изправи на крака и притисна ухо към външната врата на въздушния шлюз — защото загадъчният шум идваше отвън.

Сега можеше да го чуе, слаб, но отчетлив, и кожата му настръхна от опасения. Нямаше съмнение — беше шумът от безброй частици прах, които се триеха в стените на „Селена“ подобно на призрачна прашна буря. Какво означаваше това? Дали морето отново се беше раздвижило? И в такъв случай дали щеше да увлече „Селена“ със себе си? Но не се усещаше никаква вибрация или движение на кораба; само външният свят прошумоляваше край него...

Много внимателно, за да не разбуди спящите си спътници, Пат се промъкна на пръсти през тъмната кабина. Дежуреше доктор Макензи. Ученият се беше свил в креслото на пилота и се вглеждаше през засипаните прозорци. Когато Пат се приближи, той се обърна и пошепна:

— Нещо нередно откъм вашия край?

— Не зная, елате да видите.

В кухничката двамата притиснаха уши към външната врата и се заслушаха в тайнствения шум. След някое време Макензи каза:

— Прахът наистина се движи, но не разбирам защо. Ето още една загадка, за която трябва да се безпокоим.

— Още една ли?

— Да. Не разбирам какво става с температурата. Повишава се, но съвсем не толкова бързо, колкото смятах.

Физикът изглеждаше недоволен, че изчисленията му не се оправдаваха, но за Пат това беше първата добра новина след катастрофата.

— Не се огорчавайте толкова, всички грешим. А ако тази грешка ни дава още няколко дни живот, няма да се оплача.

— Но аз не бих могъл да стреша — изчислението е елементарно. Знаем колко топлина излъчват двадесет и двама души и тя трябва да отиде някъде.

— Докато спят, излъчват по-малко топлина и може би това е обяснението.

— Нима смятате, че ще пропусна толкова явен факт! — раздразнено отвърна ученият. — Това, разбира се, допринася, но не обяснява напълно данните. Има друга причина, поради която не се сгорещяваме толкова.

— Нека просто приемем факта и да бъдем благодарни — рече Пат. — Междувременно какво ще кажете за шума?

Макензи с видимо нежелание се замисли над новия проблем.

— Прахът се движи, а ние сме неподвижни, така че вероятно е някакво локално явление. Всъщност изглежда, че става само край задната част на кабината. Мисля си дали това няма някакво значение. — И той махна с ръка към херметичната преграда зад тях. — Какво има зад нея?

— Двигателите, запасите от кислород, охладителната инсталация...

— Охладителната инсталация! Разбира се! Спомням си, че я забелязах, когато се качвах на борда. Охладителните ребра са там отзад, нали?

— Точно така.

— Сега разбирам какво се е случило. Те така са се нагрили, че прахът циркулира подобно на всяка нагривана течност. Навън се е образувало конвекционно течение и то отнася излишната топлина. Ако имаме малко щастие, сега температурата ще се стабилизира. Няма да ни е много удобно, но ще оцелеем.

Сред червеникавия полумрак двамата мъже се спогледаха с възвращаща се надежда. Тогава Пат каза бавно:

— Сигурен съм, че това е обяснението. Може би щастието ни се завръща.

Той погледна часовника си и бързо изчисли нещо на ум.

— Горедолу по това време Слънцето изгрява над морето. От Базата са изпратили скутерите да ни търсят и вероятно те знаят приблизителното ни местоположение. Обзалагам се на десет срещу едно, че ще ни намерят през следващите няколко часа.

— Да кажем ли на комодора?

— Не, оставете го да поспи. Денят беше по-тежък за него, отколкото за нас. Новината може да почака до сутринта.

Когато Макензи си отиде, Пат се опита да продължи прекъснатия си сън. Но не можеше да заспи; лежеше с отворени очи сред слабия червеникав блясък и мислеше за странния обрат на съдбата. Прахът, който ги бе погълнал и след това ги заплаши с изпичане, сега им дойде на помощ и конвекционните му течения отнасяха излишната топлина на повърхността. Дали тези течения щяха да продължат, когато изгрялото Слънце излееше пълния си гняв върху морето, той не можеше да каже.

Извън стените на кораба прахът продължаваше да шуми и внезапно Пат си спомни за древния пясъчен часовник, който му бяха показали като дете. Когато го обърнеш, пясъкът се изливаше през тясно отворстие в долната му част и повишаващото се ниво отбелязваше изтичането на минутите и часовете.

Преди да изобретят часовниците, хората сигурно са следили времето с помощта на падащите пясъчни зрънца. Но сигурно никой досега не е измервал оставащия му живот с възходяща струя прах.

ГЛАВА СЕДМА

В Клавий сити главният администратор Олсен и началникът на Туристическата компания Дейвис току-що бяха завършили съвещанието с юридическия съвет. Разговорът им съвсем не беше весел — повечето време прекараха в обсъждане на документите, подписани от туристите, преди да се качат на „Селена“, с които се сваляше отговорността от Туристическата компания. Когато започнаха екскурзиите, Дейвис беше против подобна процедура, защото смяташе, че ще уплаши клиентите, но юристите на управлението бяха настояли. Сега беше много доволен, че на времето те бяха надделели.

Беше доволен също, че властите в Порт Рорис бяха изпълнили точно всички формалности, защото понякога към подобни неща се отнасяха като към незначителни формалности и ги пренебрегваха. Имаше пълен списък с подписите на всички пътници на „Селена“ — с едно изключение може би и юристите все още спореха по него.

Комодорът бе вписан като Р. С. Хансен и изглеждаше, сякаш се е подписал действително с това име. Подписът обаче беше толкова нечетлив, че можеше да се прочете и като „Ханстен“; никой не можеше да реши въпроса, докато не се получише по радиото факсимиле на действителния му подпис. Но това вероятно нямаше да има значение, тъй като Ханстен пътуваше с официално поръчение и управлението трябваше да поеме някаква отговорност за него. А по отношение на другите пътници то беше отговорно ако не юридически, то поне морално.

Преди всичко се налагаше пътниците да се намерят и погребат както подобава. Този малък въпрос бе оставен на главния инженер Лорънс, който все още беше в Порт Рорис.

Той рядко се бе заемал с нещо с по-малко въодушевление. Докато имаше все още някаква възможност пътниците на „Селена“ да са живи, Лорънс би поместил небето, Земята и Луната, за да се добере до тях. Но след като бяха загинали, не виждаше смисъл да рискува живота на други хора, за да ги намери и откопае. Лично той смяташе, че не

съществува по-добро място от тези вечни хълмове, сред които да бъдат погребани.

Главният инженер Робърт Лорънс не се съмняваше ни най-малко, че те са загинали, тъй като всички факти го потвърждаваха. Трусът бе станал точно по времето, когато „Селена“ трябваше да напусне Кратерното езеро, а сега половината каньон беше засипан. Дори и най-малкото свличане би сплескало кораба като хартиена играчка и пътниците му биха загинали за секунди, лишени от въздух. Ако по някаква случайност, с възможност едно на милион, корабът не е бил сплескан, щяха да се получат радиосигнали, тъй като здравият малък радиофар бе конструиран да издържа на всякакви удари, а щом той не действуваше, ударът трябва да е бил...

Първият въпрос беше да се установи мястото на катастрофата и това вероятно щеше да бъде лесно, дори и останките да бяха погребани под милиони тонове камъни. Имаше геофизични уреди и различни детектори на метал, които щяха да се справят със задачата. А когато корпусът се е пропукал, въздухът от него е излетял в лунния вакуум; дори сега, часове по-късно, сигурно имаше следи от въглероден двуокис и кислород, които могат да се открият с един от газовите анализатори, използвани за установяване на изтичанията при космическите кораби. Веднага щом скутерите се върнат в базата за зареждане, той ще ги снабди с газови анализатори и ще ги изпрати да подушат следите сред скалните сривания.

Да, останките от кораба вероятно ще се открият лесно. Но вероятно ще бъде невъзможно да се извадят. Не можеше да гарантира, че ще се свърши работата дори и ако се хвърлят стотина милиона. (Представи си израза на главния администратор, като чуе подобна сума.) Първо, беше физически невъзможно да се закарат тежки съоръжения в този район — съоръжения, които да преместят хиляди тонове скали. Малките крехки скутери бяха безполезни. За да се отместят скалните срутвания, трябваше да се превозят през Морето на жаждата лундозери и да се доставят няколко ракетни товара гелигнит, за да се прокара път през планината с взривове. Това беше абсурд. Той разбираше становището на управлението, но за нищо на света нямаше да допусне претрупаният му с работа инженерен отдел да се натовари с подобна непосилна задача.

Колкото може по-тактично — защото главният администратор не смяташе обикновеното отрицание за отговор, — Лорънс започна да изготвя доклада си. Накратко той се свеждаше до следното: а) задачата почти със сигурност е неизпълнима; б) дори и да може да се изпълни, това ще струва милиони и има вероятност да причини нови човешки жертви; в) безсмислено е да се заемат с нея. Но тъй като подобна откровеност нямаше да му спечели популярността и трябваше да изложи доводите си, докладът съдържаше над три хиляди думи.

Когато престана да диктува, Лорънс помълча, за да събере мислите си, не се сети за нищо друго и прибави: „Копия до главния администратор; главния инженер; обратната страна на Луната; началника на диспечерската служба; началника на Туристическата компания; централната архива. Секретно.“

Той натисна копчето на копирното устройство. След двадесет секунди дванадесетте страници на доклада му, безукорно отпечатани с всички препинателни знаци по местата и с коригирани граматически грешки, излязоха от телефакса. Той ги прегледа набързо да не би електросекретарката да е сбъркала. Тя понякога допускаше грешки (всички електросекретарки ги отнасяха към женския пол), особено в напрегнати периоди, когато ѝ диктуваха наведнъж от десетина източника. Но никоя нормална машина не можеше да се справи с ексцентричностите на език като английския и разумният служител проверяваше окончателното копие, преди да го изпрати. Не беше рядко онези, които оставяха всичко на електрониката, да изпаднат в неловки и смешни положения.

Лорънс беше завършил наполовина задачата си, когато телефонът иззвъня.

— Търсят ви от „Лагранж II“, сър — каза телефонистът този път с човешки глас. — Някой си доктор Лоусън иска да говори с вас.

„Лоусън? Кой ли е тоя, дявол да го вземе?“ — запита се главният инженер.

После си спомни — беше астрономът, който търсеше „Селена“. Сигурно някой вече му е съобщил, че е безполезно...

Главният инженер не бе имал съмнителното удоволствие да се запознае с доктор Лоусън. Той не знаеше, че астрономът е твърде нервен и твърде надарен млад човек и което беше по-важно в настоящия случай, твърде упорит.

Лоусън се бе заел да демонтира инфрачервения локатор, но се разколеба. Тъй и тъй бе подготвил устройството и можеше да го изпробва от чисто научно любопитство. Том Лоусън с право се гордееше, че е добър експериментатор, а това бе необичайно в този век, когато повечето така наречени астрономи бяха всъщност математици, които никога не се доближаваха до обсерватория.

Лоусън беше толкова уморен, че само упорството му го караше да продължи. Ако локаторът не бе действувал още при първия опит, Том щеше да отложи изпробването, докато се наспи. Но по щастливо стечение на обстоятелствата, което понякога възнаграждава умението, той действуваше. Трябваше да се направят само няколко дребни настройки, преди върху екрана да се появи Морето на жаждата.

Образът се появяваше линия по линия, както на старомоден телевизионен апарат, докато локаторът изследваше повърхността на Луната. Светлите ивици показваха сравнително топлите места, тъмните определяха студените зони. Почти цялото море беше тъмно с изключение на една блестяща ивица, където изгряващото Слънце бе го докоснало с пламъците си. Но когато Том се вгледа по-внимателно, той забеляза сред тъмните зони да блестят слабо следи, сякаш бяха пътеки, проправени от охлюви по някоя осветена от Луната градина на Земята.

Нямаше никакво съмнение, че това е топлинната следа на „Селена“. Много по-слабо личаха и зигзагообразните следи на скутерите, които продължаваха да търсят кораба. Всички следи се отправяха към Недостъпните планини и там изчезваха.

Том беше твърде уморен, за да ги изследва по-подробно, а и това вече нямаше значение, тъй като само потвърждаваше известните вече факти. Доказателството, че още едно устройство, изработено от него, се е подчинило на волята му го изпълни със задоволство, а това не беше без значение за него. Той засне екрана за документация и след това се отправи със залитане към леглото, за да си навакса пропуснатите часове сън.

След три часа се събуди от неспокойните си сънища. Въпреки единия час повече, прекаран в леглото, все още беше уморен, но нещо го безпокоеше и не му позволяваше да спи. Също както едва доловимото шумолене на движещия се прах бе обезпокоило Пат Харис в потъналата „Селена“, на петнадесет хиляди километра от него, някакво дребно отклонение от нормалното бе събудило Том Лоусън.

Съзнанието има много стражеви кучета и понякога те лаят напразно, но разумният човек никога не пренебрегва предупрежденията им.

Все още със замъглени от сън очи, Том Лоусън напусна тясната си, вечно в безпорядък малка каюта, в която живееше на спътника, закачи се за най-близкия транспортен ремък и се плъзна по лишените от гравитация коридори, докато стигна до обсерваторията. Мрачно пожела „добро утро“ (въпреки че според условното време на спътника беше вече късно следобед) на тези от колегите си, които не го бяха видели навреме, за да избягат. След това, благодарен, че са го оставили сам, той се зае с уредите си — единственото, което обичаше.

Извади снимката от камерата, където тя бе останала цялата нощ, и за първи път я разгледа. Тогава видя широката следа, която излизаше от Недостъпните планини и свършваше сред Морето на жаждата, недалеч от брега.

Вероятно я бе видял миналата нощ, когато бе гледал екрана, не не й бе обърнал внимание. За учения това беше сериозен, почти непростим пропуск и Том Лоусън се разгневи на себе си. Беше допуснал предварително приетото заключение да попречи на неговата наблюдателност.

Какво означаваше следата? Тон изследва щателно района с лупа. Следата завършваше с малко, размазано петно, което по негова преценка имаше диаметър от около двеста метра. Беше много странно — сякаш „Селена“ бе напуснала планината и след това бе излетяла като космически кораб.

Първата теория на Том беше, че корабът се е пръснал на парчета и топлинното петно е последствие от експлозията. Но в такъв случаи трябваше да има множество останки, повечето от които достатъчно леки, за да останат върху повърхността. Скутерите едва ли биха ги пропуснали, когато са минали през района — както тънката, ясно видима следа показваше, че е направил единият от тях.

Трябваше да има друго обяснение, но единствената възможност изглеждаше невероятна. Едва ли можеше да се предположи, че нещо толкова голямо като „Селена“ е потънало в Морето на жаждата, без да остави следи, само защото наблизко бе имало трус. Том не можеше да се обади на Луната с доказателствата само от една снимка и да каже „търсите не там, където трябва“. Макар да си даваше вид, че чуждото мнение му е безразлично, Том се ужасяваше от възможността да го

помислят за глупак. Преди да съобщи невероятната си теория, трябваше да намери още доказателства.

През телескопа морето се виждаше вече като плоска, гладка, обляна в светлина шир. Наблюдението само потвърди това, което бе установил преди изгрева — над повърхността нямаше нищо освен високи няколко сантиметра купчинки. Инфрачервеният локатор не можеше да помогне много, тъй като топлинните следи бяха заличени напълно от слънцето преди часове.

Том настрои уреда на пределна чувствителност и обследва района, където свършваше следата. Може би бе останал някакъв белег, който се вижда дори сега — някакво бледо топлинно петно, достатъчно силно, за да се открие сред топлото лунно утро. Защото Слънцето все още беше ниско над хоризонта и лъчите му не бяха достигнали убийствената си мощ, която щяха да притежават по пладне.

Не беше ли това резултат от въображението му? Том бе усилил уреда до пределните му възможности. От време на време, на граничния възможен работен предел, на Том му се струваше, че забелязва слаб топлинен блясък точно на мястото, където свършваше снощната следа.

Всичко беше ужасно неубедително — съвсем не такова доказателство, от каквото се нуждае ученият, особено когато има възможност да попадне под огъня на критиката. Ако премълчеше, никой нищо нямаше да узнае — но през целия си живот щеше да изпитва съмнения. А ако съобщеше, можеше само да предизвика напразни надежди, да се превърне в посмешище за цялата Слънчева система или да го обвинят, че си прави реклама.

Но нямаше среден път, трябваше да се вземе решение. С голямо нежелание и съзнанието, че предприема нещо безвъзвратно, Том вдигна телефонната слушалка.

— Говори Лоусън — каза той. — Свържете ме по спешност с Луната.

ГЛАВА ОСМА

На борда на „Селена“ закуската беше питателна, но едва ли изискана. Някои от пътниците се оплакаха, смятайки, че бисквити, месен концентрат, малко мед и чаша топличка вода не представляват богата трапеза. Но комодорът беше непреклонен.

— Не знаем колко време ще прекараме така — заяви той. — И се опасявам, че ще се лишим от топло ядене. Няма как да го приготвим, а и без това в кабината е твърде горещо. Съжалявам, но няма да има повече кафе или чай. Искрено казано, на никого няма да навреди, ако намалим калориите за няколко дена.

Едва-що произнесе тези думи, и се сети за мисис Шустър. Дано да не сметнеше забележката му за лична обида. При снощното разсъбличане тя бе свалила корсета си и сега лежеше върху кресло и половина и имаше вид на добродушен хипопотам.

— На повърхността Слънцето току-що е изгряло — продължи Ханстен. — Спасителните отреди са тръгнали и е въпрос на време само кога ще ни намерят. Предлага се да направим облози по този въпрос. Мис Морли, която води дневник, ще запише обзалаганията. А сега относно дневната ни програма. Професор Джаяварден, ще ни кажете ли какво е предвидила комисията по забавленията?

Професорът беше дребен мъж, подобен на птичка, и благите му тъмни очи изглеждаха твърде големи за него. Явно беше, че се е заел сериозно със задачата да уреди забавления, защото деликатната му кафява ръка стискаше внушителен куп бележки.

— Както знаете — започна той, — моята специалност е театърът, но се опасявам, че това няма да помогне много. Щеше да е добре да прочетем някоя пиеса по роли и помислих да напиша няколко реплики; за съжаление разполагаме с твърде малко хартия за тази цел. Затова ще трябва да помислим за нещо друго.

На борда няма много материал за четене и част от наличните книги са твърде специализирани. Но имаме два романа — университетско издание на един от класическите каубойски романи

„Шейн“ и новия исторически роман „Портокалът и ябълката“. Предлага се да изберем няколко четци и те да ги прочетат на глас. Има ли възражения... или по-добри предложения?

— Искаме да играем покер — обади се някакъв плътен глас от задната част на кабината.

— Но не можете да играете покер през цялото време — възрази професорът, като показва по този начин, че слабо познава хората извън академичните кръгове. Комодорът реши да му се притече на помощ.

— Четенето няма защо да пречи на покера — каза той. — Освен това предлагам понякога да си почивате. Тези карти няма да издържат още много.

— И с коя книга да започнем? Има ли доброволци за четене? Аз с удоволствие ще почета, но ще трябва да има и други...

— Смятам, че е излишно да си губим времето с „Портокалът и ябълката“ — заяви мис Морли. — Романът е пълна безвкусица и в по-голямата си част е... чиста порнография.

— Откъде знаете? — попита Дейвид Берът, англичанинът, който бе похвалил чая.

Отговорът беше възмутено възклицание. Професор Джаяварден погледна отчаяно към комодора за подкрепа. Но остана разочарован. Ханстен съсредоточено гледаше встрани. Нямаше да е добре, ако пътниците разчитаха за всичко на него. Той искаше, доколкото е възможно, те да се справят сами.

— Добре — поде професорът. — За да избегнем всякакви спорове, ще започнем с „Шейн“.

Чуха се няколко протеста „искаме «Портокалът и ябълката»“, но професорът прояви изненадваща твърдост.

— Книгата е много дълга — каза той. — Смятам, че няма да имаме време да я завършим, преди да ни спасят.

Той се прокашля, огледа се из кабината да види дали няма други възражения и зачете с много приятен, макар и малко напевен глас.

— „Предисловие — Ролята на каубойския роман в космическия век — от Карл Адамс, професор по английски език. Предисловието се основава върху семинара по критика на Кингсли Емис в Чикагския университет през 2037 година.“

Играчите на покер проявяваха нерешителност. Един от тях нервно разглеждаше захабените листове хартия, които им служеха

вместо карти. Другите пътници се бяха разположили удобно с израз на скука или на интерес. Мис Уилкинз се бе върнала в кухничката и проверяваше провизиите. Напевният глас продължи:

— „Едно от най-неочакваните литературни явления на нашия век е възраждането, след полувековна заборава, на романите, познати като каубойски. Тези разкази, действието на които се развива в крайно ограничено място и време — Съединените американски щати на Земята през годините 1865–1900, — са били през значителен период от време най-популярната литературна форма, която хората са познавали. Били са написани милиони такива произведения, почти всичките публикувани в евтини списания и зле оформени книжки, но от милионите няколко са останали като литература и документация на онази епоха — макар да не трябва да забравяме, че авторите са описвали епоха, отминала много преди те да се родят.

Когато през седемдесетте години на двадесети век започва овладяването на Слънчевата система, земната граница на американския Запад започва да изглежда толкова смешно малка, че читателите загубват интерес към тази литература. Това, разбира се, е също толкова нелогично, колкото и да се отхвърли «Хамлет» и да се отрече световното му значение, защото описаните в него събития са ограничени в малък и брулен от ветровете датски замък.

През последните години обаче се забелязва известен обрат. Според достоверни данни каубойските романи са между най-търсеното четиво в библиотеките на космическите кораби, които летят между планетите. Нека се опитаме да открием причините за този привиден парадокс — тази връзка между стария Запад и новия Космос.

Може би за тази цел най-добре ще е да се отърсим от съвременните си научни постижения и да си представим, че сме попаднали в невероятно примитивния свят на 1870 година. Представете си огромна, открита равнина, която се простира до далечната линия мъгливи планини. През тази равнина с влудяваща бавност се влачат върволица тежки каруци. Край тях яздят мъже с пушки, защото това е индианска територия.

Каруците ще стигнат до планините за повече време, отколкото е необходимо на един първокласен космически лайнер да пропътува разстоянието от Земята до Луната. Следователно границите на прерията са били също толкова необятни за хората, осмелили се да

навлязат в тях, колкото е пространството на Слънчевата система за нас. Това е една от връзките ни с каубойския роман, но има и други, дори много по-съществени. За да ги разберем, ще трябва най-напред да разгледаме ролята на епичното в литературата.“

„Всичко е наред“ — помисли си комодорът. Така ще мине един час. До това време професорът ще завърши предисловието и ще навлезе в разказа. Тогава можеха да се заемат с нещо друго — за предпочитане е да прекъснат четенето точно в някой интересен момент, така че слушателите да очакват с нетърпение да се поднови.

Да, вторият ден под тоновете прах започна гладко и всички бяха в добро настроение. Но колко дни още им оставаха?

Отговорът на този въпрос зависеше от двама души, които мигновено бяха изпитали взаимна неприязън, макар и да се намираха разделени на петдесет хиляди километра. Докато слушаше отчета на доктор Лоусън за откритията му, главният инженер бе обзет от противоречиви чувства. Астрономът имаше твърде неприятен начин за водене на разговор, особено за младеж, който се обръща към два пъти по-възрастен от него началник.

„Говори с мен — помисли Лоусън, отначало по-скоро развеселен, отколкото ядосан, — сякаш съм бавноразвиващо се дете, на което всичко трябва да се обяснява с едносрични думи.“

Когато Лоусън свърши, главният инженер помълча няколко секунди, като разглеждаше снимките, дошли по телефакса, докато разговаряха. Първата, направена преди изгрева, наистина изглеждаше убедителна — но според него тя не беше достатъчна, за да докаже твърденията на Лоусън. А другата, снета след настъпването на утрото, не показваше нищо върху копието, което бе получил. Може би върху оригинала имаше нещо, но той не би искал да се довери на думите на този неприятен младеж.

— Това е много интересно, доктор Лоусън — каза най-после главният инженер. — Жалко обаче, че не сте продължили наблюденията веднага след като сте заснели първата снимка. Щяхме да имаме по-убедителни данни.

Том веднага се наежи от критиката, макар тя да беше основателна или именно затова.

— Ако смятате, че друг би направил нещо повече... — рязко отвърна той.

— Не исках да кажа подобно нещо — рече Лорънс миролюбиво. — Но какво трябва да направим по-нататък? Петното, което сочите, може да е и малко, а положението му е неуточнено поне с половин километър. Възможно е на повърхността да не се вижда нищо дори и на дневна светлина. Има ли някакъв начин да определим мястото точно?

— Съществува много прост метод. Да се приложи същата техника на повърхността. Да се обследва районът с инфрачервен локатор. Той ще открие всяко топлинно петно, дори и мястото да е само части от градуса по-топло от околната среда.

— Добра идея — съгласи се Лорънс. — Ще видя какво може да се направи и ще ви се обадя отново, ако се нуждаем от допълнителни сведения. Благодаря ви много, докторе.

Той бързо остави слушалката и избърса челото си. Веднага след това поиска да го свържат със спътника.

— „Лагранж II“ ли е? Говори главният инженер. Свържете ме с директора, моля.

— Професор Котелников? Обажда се Лорънс. Много съм добре, благодаря. Говорих с вашия доктор Лоусън... Не, нищо не е направил, освен дето за малко не ме изкара от кожата. Той търси нашия изчезнал кораб и смята, че го е намерил. Бих искал да зная... доколко е компетентен?

През следващите пет минути главният инженер научи много неща за младия доктор Лоусън — повече, отколкото имаше право да знае, дори и ако разговорът се водеше по засекретена линия. Когато професор Котелников спря да си поеме дъх, Лорънс подметна съчувствено:

— Разбирам защо се примирявате с него. Бедното момче... Смятах, че подобни сиропиталища са изчезнали с Дикенс и двадесетия век. Добре, че е изгоряло; предполага ли се, че той го е подпалил? Впрочем не ми отговаряйте... казахте ми, че е първокласен наблюдател и това е всичко, което искам да зная. Благодаря много... Ще се видим някой ден на повърхността при нас, нали?

През следващия половин час Лорънс говори с десетина места, разпръснати по Луната. Най-накрая той събра обширна информация и трябваше да действа.

В обсерваторията „Платон“ отец Фераро сметна идеята за напълно допустима. Всъщност той вече подозираше, че центърът на труса е под Морето на жаждата, а не в Недостъпните планини, но не можеше да го докаже, защото в морето всички вибрации затихваха. Не — никога не са извършвани пълни сондажи; подобна задача щеше да бъде досадна и продължителна. Сам той бе обследвал морето на някои места с телескопични сонди и винаги бе достигал дъно на по-малко от четиридесет метра. Смяташе, че средната дълбочина е под десет метра, а край бреговете беше значително по-плитко. Не, той не разполага с инфрачервен локатор, но астрономите на обратната страна може би имат.

Съжаляваме, на „Достоевски“ няма инфрачервен локатор. Ние работим само в ултравиолетовия спектър. Попитайте „Верн“.

Да, ние работехме с инфрачервени излъчвания преди няколко години — правехме спектрограми на гигантски червени звезди. Но знаете ли, имаше достатъчно следи от лунна атмосфера, за да попречат на изследванията, затова цялата програма се прехвърли в космоса. Опитайте „Лагранж“...

След това Лорънс се обади в диспечерската служба и поиска разписанието на корабите от Земята. Тук му провървя. Но следващата мярка щеше да струва много пари и само главният администратор можеше да даде разрешение.

Олсен притежаваше прекрасното качество никога да не спори с техническите си помощници по въпроси от тяхната специалност. Той изслуша внимателно Лорънс и веднага се спря на същественото.

— Ако теорията му е вярна — каза той, — съществува възможността те още да са живи.

— Повече от възможност; бих казал, дори твърде голяма вероятност. Както знаем, морето е плитко, така че не могат да са много надълбоко. Налягането върху корпуса няма да е голямо и може би той е все още невредим.

— Значи, искате тоя момък Лоусън да помогне в търсенето.

Главният инженер примирено махна с ръка.

— Той е последният човек, с когото бих искал да работя — отвърна Лорънс. — Но се опасявам, че трябва да го доведем.

ГЛАВА ДЕВЕТА

Командирът и екипажът на товарния кораб „Аурига“ бяха разгневени, но трябваше да се подчинят. На десет часа разстояние от Земята и на пет часа от Луната получиха нареждане да спрат на „Лагранж“ въпреки цялата загуба на скорост и допълнителни изчисления, които това налагаше. И на всичкото отгоре отклоняваха ги от Клавий в забутания Порт Рорис, който беше едва ли не на обратната страна на Луната. Етерът запращя от съобщения, с които се отлагаха уговорени вечери и срещи по цялото южно полукълбо.

Когато „Аурига“ спря на стотина километра от спътника, изпъстреният с петна, сребрист, почти пълен диск на Луната, с ясно виждащи се планини по северния край, ярко огряваше „Лагранж II“. Не допуснаха кораба да се приближи повече, защото неговите съоръжения и блясъкът от реактивните му двигатели вече бяха нарушили работата на чувствителните прибори на изкуствения спътник. В близост до „Лагранж“ се разрешаваше да летят само старомодни ракети с химическо гориво; плазмените и ядрени двигатели бяха забранени.

Двадесет минути след като напусна „Лагранж“, Том Лоусън влезе в „Аурига“ с един малък куфар, пълен с дрехи и голям куфар с уреди; пилотът на ракетата за свръзка бе отказал да бърза въпреки подканванията от „Аурига“. Когато новият пътник се качи на борда, там го посрещнаха без особен ентузиазъм; щяха да го приемат по съвсем различен начин, ако знаеха в какво се състои мисията му. Но главният администратор бе наредил засега тя да се пази в тайна; не искаше да събужда напразни надежди сред роднините на изчезналите пътници. Началникът на Туристическата компания искаше веднага да се съобщи и твърдеше, че така ще покажат максималните усилия, които полагат, но Олсен заяви твърдо:

— Ще почакаме, докато се получат резултати — тогава ще можете да съобщите нещо на вашите приятели от осведомителните агенции.

Нареждането му закъсня. На „Аурига“ пътуваше Морис Спенсър, началник-отдел при „Интерпланет нюз“, който отиваше да поеме службата си в Клавий сити. Той не беше сигурен дали след Пекин новият пост представлява повишение или понижение, но поне щеше да бъде някаква промяна.

За разлика от другите пътници той не се възмути от промяната на курса. Независимо от забавянето, заплатата му течеше, а като стар журналист винаги се радваше на необичайното, нарушаването на установената рутина. Наистина беше странно за кораб с маршрут към Луната да загуби няколко часа и невероятно количество енергия, за да спре на „Лагранж“ само за да вземе някакъв младеж с кисела физиономия и два куфара. И защо ги отклоняваха от Клавий към Порт Рорис? „Нареждания от най-отговорни източници на Земята“ — бе казал командирът и сякаш говореше истината, когато заяви, че не знае нищо повече. Имаше някаква загадка, а Спенсър беше специалист по загадките. Той се опита да отгатне причината и се оказа прав още при първия опит — или почти прав.

Сигурно имаше нещо общо с изчезналия кораб, за който се бе вдигнал толкова шум точно преди да отлетят от Земята. Този учен от „Лагранж“ вероятно притежаваше някакви сведения за кораба или можеше да помогне при търсенето му. Но защо се пазеше такава тайна? Може би имаше някакъв скандал или груба грешка, която Лунното управление се опитваше да скрие; простата и напълно вероятна причина Спенсър не можеше да си представи.

Той не заговори с Лоусън през краткото пътуване и се забавляваше да наблюдава какъв отпор получаваха малкото пътници, които се опитваха да завържат разговор с него. Спенсер изчакваше удобния момент и той настъпи тридесет минути преди да кацнат.

Едва ли беше случайност, че седеше до Лоусън, когато предадоха нареждането да се закопчят коланите за намаляването на скоростта. Заедно с останалите петнадесет пътника те седяха в малка затъмнена кабина и гледаха бързо приближаващата се Луна. Проектиран върху екран от камера извън корпуса, образът изглеждаше по-отчетлив и ярък от действителния. Сякаш се намираха в старинна „камера обскура“; това устройство беше много по-безопасно, отколкото ако имаше истински прозорец за наблюдения — риск, срещу който конструкторите на космически кораби се бореха с нокти и зъби.

Разрастващият се бързо пейзаж представляваше великолепно и незабравима гледка, но Спенсър почти не ѝ обръщаше внимание. Той наблюдаваше мъжа до себе си, острите, напрегнати черти на лицето му, което едва се виждаше в отразената от екрана светлина.

— Май там някъде долу — каза Спенсър със спокоен и безразличен глас — съвсем скоро е изчезнал корабът с туристите?

— Да — отвърна Том след значително забавяне.

— Не съм запознат с повърхността на Луната. Знаете ли къде се предполага, че се намират?

Спенсър отдавна бе установил, че дори и най-необщителните хора рядко могат да устоят да съобщят нещо, ако поставиш така въпроса, сякаш ще ти направят услуга и им дадеш възможност да изтъкнат осведомеността си. Подобна клопка успяваше в девет случая от всеки десет, успя и сега.

— Те са там долу — рече Том, като посочи центъра на екрана. — Това са Недостъпните планини, а около тях е Морето на жаждата.

Спенсър се взря с нескрит страх в резките, черно-бели контури на планините, към които се спускаха. Надяваше се, че пилотът — човек или електронна машина — си знаеше работата; струваше му се, че корабът се приближава твърде бързо към повърхността. След това забеляза, че се отправят към по-равнинната местност вляво на екрана; планините ѝ странният сивкав район, който ги заобикаляше, се изместваха от центъра на екрана.

— Порт Рорис — неочаквано съобщи Том, като посочи едва видимо тъмно петно в левия край. — Там ще кацнем.

— Не бих искал да кацаме сред ония планини — подхвърли Спенсър, решен да не отклонява разговора от съществената за него тема. — Никога няма да намерят ония злощастници, ако са се загубили сред тая пустош. Освен това не се ли предполага, че са погребани под лавина?

Том се изсмя снизходително.

— Така се предполага — отвърна той.

— Нима не е вярно?

Малко късно Том се сети за нареждането да се пази тайна.

— Нищо повече не мога да ви кажа — отговори той със същия уверен и самодоволен глас.

Спенсър се отказа от темата на разговора; беше научил достатъчно, за да се убеди в едно. Клавий можеше да почака. Той трябваше да остане известно време в Порт Рорис.

Убеждението му се затвърди, когато завистливият му поглед видя как доктор Том Лоусън мина през карантината, митницата, имиграционната служба и обменния пункт само за три минути.

Ако някой подслушваше какво става в „Селена“, щеше да остане много изненадан. Кабината отекваше от фалшивите звуци на двадесет и един гласа, които пееха: „Честит рожден ден“.

Когато шумът затихна, комодор Ханстен извика:

— Има ли някой друг освен мисис Уилямз, който да си е спомнил, че днес е рожденият му ден? Разбира се, известно е, че някои дами предпочитат да не се говори по въпроса, когато достигнат определена възраст...

Доброволци не се оказаха, но Дейвид Макензи извиси глас над общия смях.

— Има нещо интересно по отношение на рождените дни — печелил съм много облози на тази тема по приемите. Като знаем, че годината има триста шестдесет и пет дни — колко души смятате, че трябва да има в дадена група, за да е налице петдесетпроцентова възможност двама от тях да са родени на същата дата?

След кратка пауза, докато всички обмисляха въпроса, някой отговори:

— Предполагам, че половината от триста шестдесет и пет. Например сто и осемдесет.

— Това е най-правдоподобният отговор, но е напълно погрешен. Ако имате група от двадесет и четири души, съществува петдесет на сто вероятност двама от тях да са родени на една и съща дата.

— Това е смешно! Двадесет и четири дни от триста шестдесет и пет не могат да дадат такава вероятност.

— Съжалявам, но е така. А ако хората в групата са над четиридесет, девет пъти от десет двама от тях ще имат еднакъв рожден ден. Съществува известна възможност правилото да се окаже вярно и за нашата група от двадесет и двама. Да опитаме ли, комодоре?

— Добре, аз ще мина из кабината и ще попитам всеки за датата на раждането му.

— Не, не — възрази Макензи. — Ако постъпите така, някои хора ще спестят истината. Датите трябва да се напишат, така че никой да не знае кога са родени другите.

За тези цел бе пожертвувана една почти празна страница от туристическа брошура, която бе разкъсана на двадесет и две листчета. Когато ги събраха и прочетоха, за обща изненада и задоволство на Макензи се оказа, че Пат Харис и Робърт Брайънт са родени на 23 май.

— Чисто съвпадение! — обади се някакъв скептичен глас, като с това подкладе разгорещен математически спор сред пет-шест от мъжете. Дамите не проявиха интерес, може би защото не се интересуваха от математика или предпочитаха да не се говори за рождени дни.

Когато комодорът реши, че спорът е продължил достатъчно, той почука, за да привлече вниманието.

— Дами и господа! — започна той. — Нека да преминем към следващата точка от нашата програма. Имам удоволствието да ви съобщя, че комисията по развлеченията, състояща се от мисис Шустър и професор Джая... хм, професор Дж. е измислила нещо, което може да ни развлече. Те предлагат да учредим съд и да разпитваме всекиго поред. Целта на съда ще бъде да намери отговор на въпроса: „Защо сме дошли на Луната?“ Разбира се, някои може би няма да пожелаят да бъдат подлагани на разпит — току-виж, че половината от вас се крият от полицията или съпругите си. Всеки е свободен да откаже да дава показания, но в такъв случай не ни обвинявайте, ако стигнем до най-лошите възможни заключения. Е, какво мислите за тази идея?

Предложението бе посрещнато с въодушевление от едни, с иронично неодобрение от други, но тъй като никой не се противопостави решително, комодорът се зае да го осъществи. Почти автоматично той бе избран за председател на съда и също така естествено Ървин Шустър бе определен за прокурор.

Обърнаха двете десни седалки от първата редица е лице към задната част на кабината, за да послужат като кресла за председателя и прокурора. Когато всички седнаха и секретарят на съда (а именно Пат Харис) призова към ред, председателят на съда взе думата.

— Няма да се занимаваме с криминално съдопроизводство — започна той, като с мъка запазваше сериозния израз на лицето си. — Настоящото съдебно заседание е само за разследване. Ако някой от свидетелите сметне, че върху него се оказва натиск от моя колега, прокурора, той може да направи обжалване пред съда. Моля секретарят да повика първия свидетел.

— Хм... господин съдия, но кой е първият свидетел? — напълно основателно запита секретарят.

Бяха необходими десетина минути разисквания между съда, прокурора и склонните към спорове членове от публиката, за да се реши този важен въпрос. Накрая бе определено да се тегли жребие и първото изтеглено име бе Дейвид Берът.

Леко усмихнат, свидетелят се приближи и застана на тясната пътека пред креслата.

Ървин Шустър, който нито изглеждаше, нито се чувствуваше като официално лице по долни дрехи, се покашля авторитетно.

— Името ви е Дейвид Берът?

— Напълно вярно.

— Занятие?

— Инженер по селскостопански машини, пенсиониран.

— Мистър Берът, моля ви да разправите пред съда защо дойдохте на Луната.

— Любопитно ми беше да видя как е тук, на Луната, имах на разположение необходимото време и пари.

Ървин Шустър погледна изкосо Берът през дебелия стъкла на очилата си; отдавна бе открил, че подобен поглед оказва объркващ ефект върху свидетелите. В днешно време носенето на очила беше едва ли не белег на ексцентричност, но лекарите и юристите, особено по-възрастните, продължаваха да ги използват. Всъщност очилата бяха станали символ на техните професии.

— „Любопитно ви беше да видите как е тук“ — цитира го Шустър. — Това не е обяснение. Защо ви беше любопитно?

— Опасявам се, че въпросът е толкова общ, че не мога да отговоря. Защо човек върши нещо?

Комодор Ханстен се усмихна със задоволство. Точно това искаше — да накара пътниците да разискват и разговарят свободно за нещо, което интересува всички, но няма да разпали страстите, нито ще

предизвика спорове. (Това би могло да се случи, разбира се, но от него зависеше да въвежда ред в съда.)

— Признавам — продължи прокурорът, — че въпросът ми можеше да бъде по-точен. Ще се опитам да го поставя по друг начин.

Шустър се замисли, като разгръщаше бележките си. Състояха се само от страниците на една туристическа брошура; беше надраскал някои бележки по белите полета, но те бяха по-скоро за ефект и подсигуряване. Винаги предпочиташе да се изправя в съда с нещо в ръцете; понякога няколко секунди въображаеми справки се оказваха безценни.

— Вярно ли ще е, ако кажем, че сте били привлечени от красивите лунни пейзажи?

— Да, отчасти. Искаше ми се да разбера дали рекламните брошури и филми, които бях гледал, отговарят на действителността.

— И какво е мнението ви сега?

— Бих казал — беше сухият отговор, — че действителността надхвърли очакванията ми.

Публиката избухна във всеобщ смях. Комодор Ханстен почука шумно по облегалката на креслото си.

— Призовавам към ред! — викна той. — Ако не се пази ред, ще се наложи да изпразня съдебната зала!

Тези му думи, както и бе очаквал, предизвикаха още по-силен смях, но той не го прекъсна. Когато смехът стихна, Шустър продължи разпита с най-професионален тон:

— Това е много интересно, мистър Берът. Вие сте дошли чак на Луната, независимо от значителните разноси, за да погледате лунните пейзажи. Кажете ми, виждали ли сте Гранд кениън?

— Не, а вие?

— Господин съдия! — обърна се Шустър към председателя. — Свидетелят е неотзивчив.

Ханстен погледна сурово мистър Берът, който ни най-малко не се смути.

— Мистър Берът, вие не водите разпита. Трябва да отговаряте на въпросите, а не да ги задавате.

— Моля съдът да ме, извини, милорд — отвърна свидетелят.

— Хм... че аз „милорд“ ли съм? — неуверено се обърна Ханстен към Шустър. — Мислех, че съм „господин съдия“.

Юристът обмисля задълбочено въпроса в продължение на няколко минути.

— Предлагам, господин съдия, всеки свидетел да съобщава процедурата, с която е свикнал в своята страна. Достатъчно е да се спазва необходимото почитание спрямо съда.

— Много добре, продължавайте.

Шустър отново се обърна към свидетеля.

— Бих искал да зная, мистър Берът, защо сте намерили за необходимо да посетите Луната, след като не сте виждали толкова места на Земята. Можете ли да изтъкнете основателни причини за това ваше нелогично поведение?

Въпросът беше добър, точно такъв какъвто можеше да заинтересува всички и Берът се постара да отговори сериозно.

— Видял съм доста места на Земята — започна той бавно, с подчертаното си английско произношение — почти такава рядкост, както и очилата на Шустър. — Живял съм в хотел „Еверест“, бил съм на двата полюса, дори съм се спускал в най-голямата океанска падина. Така че зная доста неща за нашата планета; може да се каже, че за мен тя вече не крие изненади. Докато Луната е нещо напълно ново — цял свят само на двадесет и четири часа разстояние. Не можах да устоя на необичайното.

Ханстен слушаше разсеяно бавния, внимателен анализ; докато Берът говореше, той скришом разглеждаше останалите. Вече си бе съставил добра представа за екипажа и пътниците на „Селена“ и бе решил на кого може да се разчита и кой би могъл да причини неприятности, ако условията се влошат.

Разбира се, основната фигура беше капитан Харис. Комодорът познаваше добре този тип хора, тъй като ги бе срещал много често в космоса, и още по-често в учебните центрове като например „Астротех“. (Когато и да изнасяше лекция там, винаги говореше пред редици от стегнати и гладко избръснати патхарисовци.) Пат беше способен, но лишен от амбиции младеж, интересувахе се от механика и беше имал късмета да намери служба, която да му допада напълно и без да изисква от него нещо повече освен проява на внимание и учтивост. (Ханстен беше сигурен, че привлекателните пътнически не могат да се оплачат от учтивостта му.) Добросъвестен, дисциплиниран, без особено въображение, той би изпълнил дълга си така, както го

разбираше, и би загинал мъжествено, без да хленчи. Голям брой по-способни мъже не притежаваха това качество, което щеше да бъде особено необходимо, ако бъдеха все още в кораба след пет дни.

Мис Уилкинз, стюардесата, не беше по-маловажна от капитана. Тя решително се отличаваше от стереотипния образ на космическа стюардеса, цялата блудкав чар и замръзнали усмивки. Ханстен бе вече разбрал, че тя е девойка с характер и значително образование, но това можеше да се каже и за много от другите стюардеси, които бе познавал.

Да, с екипажа всичко бе наред. А пътниците? Разбира се, те бяха значително над средното ниво, защото в противен случай въобще нямаше да са на Луната. На „Селена“ се бе събрало внушително количество от умове и таланти, но при създалото се положение не можеха да помогнат нито умовете, нито талантите. Необходими бяха твърдост, силен дух или с други думи, храброст.

На малцина в този век се бе налагало да проявяват физическа храброст. От раждането до смъртта те не се изправяха лице с лице с никаква опасност. Мъжете и жените на борда на „Селена“ не бяха подготвени за това, което ги очакваше, а той не можеше да ги отвлича още дълго време с игри и забавления.

Според него след около дванадесет часа щяха да се появят първите пукнатини. Тогава щеше да стане ясно, че нещо задържа спасителите и дори и да намереха кораба, може би щеше да бъде твърде късно.

Комодор Ханстен огледа набързо кабината. Като се изключи леко неспретнатият им вид поради това, че бяха свалили част от дрехите, всичките двадесет и един пътника — мъже и жени, все още бяха разумни, съдържани членове на обществото.

Той се замисли кой ли от тях пръв ще се провали.

ГЛАВА ДЕСЕТА

Към доктор Том Лоусън, бе заключил главният инженер Лорънс, не можеше да се приложи старата древна поговорка „Да знаеш, означава да простиш“. Това, че астрономът бе прекарал детството си без родителски ласки в сиропиталище и бе избягал от средата си благодарение на изключителния си интелект, развил се за сметка на всички други човешки качества, помогна на Лорънс да го разбере, но не и да го обикне. „Колко жалко — помисли Лорънс, — че той е единственият учен на разстояние триста хиляди километра, който притежава инфрачервен локатор и знае как да работи с него.“

Лоусън в момента седеше на седалката на втория скутер и довършваше грубата, но сигурна конструкция, която бе измислил. Върху покрива на скутера бе закрепен триножник и на него локаторът беше монтиран по такъв начин, че да се върти във всички посоки.

Изглеждаше, че работи, но това трудно можеше да се установи със сигурност в малкия херметизиран хангар, където имаше много източници на топлина. Истинското изпитание щеше да се осъществи едва в Морето на жаждата.

— Готово — съобщи след малко Лоусън на главния инженер. — Разрешете да поговоря с човека, който ще работи с него.

Главният инженер го погледна замислено, като все още се колебаеше. Имаше еднакво силни доводи за и против това, което обмисляше, но каквото и решение да вземеше, не трябваше да допусне да се намесят личните му чувства. Въпросът беше прекалено важен.

— Можете ли да работите в скафандър? — попита той Лоусън.

— Никога в живота си не съм обличал скафандър. Те са необходими само за излизане в космоса, а ние оставяме тази задача на инженерите.

— Ето сега ви се представя случай да опитате — продължи главният инженер, без да обърне внимание на презрителната забележка. (Тя едва ли беше преднамерена, защото според него грубостта на Лоусън се дължеше повече на непознаване правилата за

добро поведение, отколкото на съзнателното им пренебрегване.) — Не е толкова трудно, когато сте със скутер. Ще седите на задната седалка, а автоматичният регулатор ще се грижи за кислорода, температурата и всичко останало. Има само едно нещо...

— И какво е то?

— Не страдате ли от клаустрофобия?

Том се поколеба, понеже не желаше да се признае в някаква слабост. Разбира се, той бе преминал през обичайните изпитания, преди да се отправи в космоса, и подозираше — напълно основателно, — че едва е издържал някои психологически тестове. Явно, не страдеше от остра клаустрофобия, защото в такъв случай нямаше въобще да бъде допуснат на космически кораб. Но космическият кораб и скафандърът бяха две различни неща.

— Ще се справя — каза той накрая.

— Не се насилвайте, ако не можете — настоя Лорънс. — Убеден съм, че трябва да дойдете с нас, но не искам да ви подтиквам към фалшив героизъм. Трябва да решите, преди да напуснем хангара. Може би ще бъде малко късно да промените решението си, когато ще сме на двадесет километра от брега.

Том погледна скутера и прехапа устни. Мисълта да лети по дяволското прашно езеро върху такова несигурно съоръжение му се виждаше налудничаво, но тия хора го вършеха всеки ден. А ако се повредеше локаторът, съществуваше поне малка възможност той да го поправи.

— Ето скафандър с вашите размери — рече Лорънс. — Опитайте го и може би това ще ви помогне да вземете решение.

Том навлече провисналия, нагънат костюм, затвори предния цип, без да слага шлема, и се почувствува крайно неудобно. Бутилката кислород, прикрепена към костюма, му се струваше абсурдно малка и Лорънс забеляза загрижения му поглед.

— Не се безпокойте, това е само запас за четири часа. Вие въобще няма да го използвате, тъй като основните количества са на скутера. Внимавайте за носа... ето го и шлема.

От изражението по лицата на заобикалящите го Лоусън разбра, че този миг е особено важен. Преди да се постави шлемът, ти все още си част от човешката раса — след това оставаш сам в собствен малък механичен свят.

Може само на сантиметри да има други хора, но трябва да ги гледаш през дебел слой пластмаса, да разговаряш с тях по радиото. Дори не можеш да ги докоснеш освен през двоен слой изкуствена кожа. Някой някога бе писал, че смъртта в скафандър е смърт в самота. За първи път Том разбра колко вярно е това.

Внезапно от малките високоговорители, монтирани отстрани на шлема, отекна гласът на главния инженер.

— Единственият бутон, с който трябва да боравите, е за разговорното устройство — таблото вдясно. Обикновено ще бъдете свързан с пилота и веригата, ще действа през цялото време, докато и двамата сте на скутера, така че можете да разговаряте, когато поискате. Но щом прекратите връзката, трябва да използвате радиото — както сега, когато ме слушате мене. Натиснете бутона „ПРЕДАВАНЕ“ и ми отговорете.

— За какво е този червен аварийен бутон? — попита Том, след като изпълни указанията.

— Надявам се, че няма да ви потрябва. Той задейства радиофар, който продължава да предава в ефира, докато някой ви намери. Не докосвайте никое от устройствата на костюма без наши указания — особено червения бутон.

— Добре — обеща Том. — Да тръгваме.

Той се отправи доста тромаво — защото не бе свикнал нито със скафандъра, нито с лунното привличане — към скутера и се настани на задната седалка. Един шланг като пъпна връв, излизащ доста неподходящо от дясното бедро, свързваше скафандъра с кислородната, съобщителната и енергийната система на скутера. Системите можеха да поддържат живота му, макар и без никакви удобства, в продължение на три, четири дни.

Малкият хангар едва побираше двата скутера и помпите само за няколко минути изтеглиха въздуха от него. Когато скафандърът се втвърди около тялото му, Том изпита лек страх. Главният инженер и двамата пилоти го наблюдаваха и той не пожела да им даде повод да помислят, че се е уплашил. Никой не можеше да не чувства известно напрежение, когато за пръв път в живота си излиза в безвъздушното пространство.

Вратите се разтвориха; Том усети леко придърпване като от невидими пръсти, когато последните остатъци въздух излетяха навън и

докоснаха скафандъра му, преди да изчезнат в празното пространство. И тогава пред него до хоризонта се разстла празната, сива, безлична повърхност на Морето на жаждата.

За миг му се стори невъзможно само на няколко метра пред него да се разстила действителността от образите, които бе изследвал от космоса. (Кой ли гледаше сега през стосантиметровия телескоп? Дали дори в този миг някой от неговите колеги не ги наблюдаваше от удобното си положение високо над Луната?) Но това не беше картина, нарисувана върху екран от подвижните електрони, а действителността, странната, аморфна материя, погълнала двадесетте и един пътника без никаква следа. Материя, по която той, Том Лоусън, се готвеше да тръгне с тази ненадеждна машина.

Нямаше много време за размисли. Витлата се завъртяха и скутерът затрептя под него. После запълзя бавно след първия скутер по оголената повърхност на Луната.

Щом излязоха от дългата сянка на пристанищните сгради, ниските лъчи на изгриващото Слънце ги обляха. Дори и с помощта на автоматичните филтри беше опасно да се гледа към синкавобялото сияние по източното небе. „Не, поправи се Том, тук сме на Луната, не на Земята и Слънцето изгрива от запад. Значи, се отправяме на североизток към Залива на росата, по следите на «Селена», която не се завърна.“

Ниските куполи на Порт Рорис бързо се смаляваха и Том се почувствува ободрен и възбуден от скоростта. Усещането обаче трая само няколко минути, докато престанаха да се виждат всякакви ориентири, и те бяха обзети от илюзията, че са попаднали в центъра на някаква безкрайна равнина. Въпреки шумът на въртящите се витла и бавното, безшумно отлагане на прашните параболи зад тях, те сякаш стояха неподвижно. Том знаеше, че пътуват със скорост, която щеше да ги преведе през цялото море за около два часа, и все пак не го напускаше страхът, че светлинни години ги делят от всякаква надежда за спасение. В този миг, макар и доста късно, той изпита неволно уважение към хората, с които работеше.

Мястото беше добро за проверка на съоръжението. Той включи локатора и го остави да оглежда празното пространство, което току-що бяха прекосили. Със задоволство видя двете заслепяващи светлинни следи, които се простираха зад тях по тъмната повърхност на морето.

Това изпитание, разбира се, беше детински лесно. При нарастващата утринна горещина избледняващия топлинен призрак на „Селена“ щеше да бъде милиони пъти по-трудно да се открие. Но все пак откритието бе поощрително, защото, ако не бе успял сега, нямаше смисъл да продължава.

— Как работи? — попита главният инженер, който сигурно го бе наблюдавал от другия скутер.

— Съгласно очакванията — отвърна предпазливо Том. — Изглежда, че работи нормално.

Той насочи локатора към намаляващия сърп на Земята. Малко по-труден обект, но не чак толкова, защото не беше необходима голяма чувствителност, за да се улови меката топлина на родния свят сред студената космическа нощ.

Ето го инфрачервеният образ на Земята, странна и на пръв поглед озадачаваща гледка. Защото тя вече не представляваше ясно очертан сърп, а накъсана гъба с пънче на екватора.

На Том му бяха нужни няколко секунди, за да разтълкува този образ. Двата полюса бяха отрязани — напълно разбираемо, защото бяха твърде студени, за да се видят при такава чувствителност. Но откъде идваше тази изпъкналост върху неосветената част на планетата? Разбра, че вижда топлия блясък на тропическите океани, които излъчваха в мрака натрупаната през деня топлина. В инфрачервения спектър нощта на екватора беше по-светла от деня в полярните зони.

Това припомняше факта, който никой учен не можеше да забрави — че човешките сетива долавят само много малка изкривена частица от Вселената. Том Лоусън не бе чувал никога сравнението на Платон за окованите във вериги затворници, които по хвърляните върху стените на пещерата сенки се опитват да си представят външния свят. Но неговият опит вероятно би се харесал на Платон; защото, коя Земя беше действителната — дали гладкият сърп, който се виждаше с човешко око, или разкъсаната гъба, блестяща в инфрачервения спектър — или пък нито едното, нито другото?

Кабинетът беше тесен дори за Порт Рорис — обикновена транзитна спирка между обърнатата към Земята страна и другата

половина на Луната и изходна база за туристите, които посещаваха Морето на жаждата. (За известно време едва ли някой турист щеше да се отправи натам.) Преди тридесет години Порт Рорис бе познал своя миг на слава, когато един от малкото „лунни“ престъпници — Джери Бъдкър, бе използвал базата и бе спечелил малко състояние, продавайки фалшиви парчета от „Лунник II“. Той едва ли можеше да се сравнява с вълнуващите образи на Робин Худ или Били Кид, но все пак беше най-доброто, което можеше да предложи Луната.

Морис Спенсър беше доволен, че Порт Рорис е такъв малък, еднокуполен град, макар да подозираше, че няма да остане спокоен още дълго, особено когато колегите му в Клавий разберат, че един началник-отдел на „Интерпланет нюз“ е останал по неизвестни причини там и не бърза на юг към светлините на големия (население 52 647 жители) град. Зашифрована телеграма до Земята бе уредила въпроса с началниците му, които се доверяваха на неговата преценка и вероятно щяха да отгатнат какво очаква. Рано или късно конкуренцията също щеше да отгатне, но той се надяваше до това време да ги е изпреварил значително.

Спенсър разговаряше със все още раздражения капитан на „Аурига“, който току-що бе привършил неприятен и неудовлетворителен едночасов разговор по телефона със своите представители в Клавий, опитвайки се да уреди прехвърлянето на товара. Фирмата „Макайвър, Макдонълд, Макарти и Макълук лимитед“, изглежда, мислеше, че по негова вина „Аурига“ бе кацнал в Порт Рорис. Накрая той привърши разговора, като им каза да изяснят всичко с главното управление. Тъй като в Единбург беше неделя сутрин, за известно време щяха да го оставят на спокойствие.

След втората чаша уиски капитан Ансън омекна малко. Заслужаваше си да се познава с човек, който можеше да намери уиски „Тийчър’з“ в Порт Рорис и попита Спенсър как се е добрал до него.

— Силата на печата — отвърна му Спенсър със смях. — Репортерът никога не разкрива източниците си, защото в противен случай няма да се задържи дълго на работа.

Той отвори чантата си и извади куп карти и снимки.

— По-трудно ми беше да се снабдя с тези работи за толкова кратко време и ще ви бъда много благодарен, капитане, ако не

споменавате нищо по този въпрос. Поне за момента всичко това е напълно секретно.

— Разбира се. За какво става въпрос... За „Селена“ ли?

— Значи, и вие сте отгатнали? Прав сте... Може и нищо да не излезе, но искам да съм готов.

Той положи една снимка върху масата — беше пейзаж от Морето на жаждата, част от стандартната поредица, публикувана от Лунното топографско управление, заснета от нисколетящи разузнавателни спътници. Макар снимката да бе направена следобед и поради това сенките да бяха в обратна посока, тя беше почти еднаква с гледката, която Спенсър бе видял малко преди да кацнат. Беше я разучил толкова внимателно, че я познаваше в подробности.

— Недостъпните планини — каза той. — Издигат се много стръмно от морето на височина почти две хиляди метра. Тъмният овал е Кратерното езеро...

— Където се е загубила „Селена“ ли?

— Където може би се е загубила. Вече съществува известно съмнение. Общителният младеж от „Лагранж“ има доказателства, че всъщност корабът е потънал в Морето на жаждата — някъде из този район. В такъв случай хората в кораба може би са живи. А ако това е така, капитане, само на стотина километра оттук ще започне страхотна спасителна акция. Порт Рорис ще стане най-големият център на новини в Слънчевата система.

— А, ето, значи, вашата игра. Но какво общо имам аз с всичко това?

Спенсър постави повторно пръст върху картата.

— Ето какво, капитане. Желая да наема вашия кораб. Искам да ме свалите с един оператор и двеста килограма телевизионно оборудване при западните склонове на Недостъпните планини.

— Нямам повече въпроси, господин съдия — каза Шустър и седна.

— Добре — отвърна комодор Ханстен. — Длъжен съм да се разпоредя свидетелят да не напуска съдебната зала.

Сред всеобщия смях Дейвид Берът се върна на мястото си. Той бе изиграл добре своята роля. Повечето му отговори бяха сериозни и

задълбочени, но той ги бе изпъстрил с хумор и хората го бяха слушали с интерес през цялото време. Ако всички други свидетели отговаряха така охотно, въпросът със забавленията щеше да бъде разрешен, докато бъдеше необходимо. Дори и да изслушваха спомените на четирима души всеки ден — а това беше напълно невъзможно, — някой щеше да продължава да говори, когато кислородната цистерна изпуснеше последния си дъх.

Ханстен погледна часовника си — оставаше още един час до скромния им обед. Можеха да се върнат към четенето на „Шейн“ или да започнат (въпреки възраженията на мис Морли) нелепия исторически роман. Но беше жалко да прекъсват сега, когато всички бяха в подходящо настроение.

— Ако никой не възражава — заяви Ханстен, — ще призова следващия свидетел.

— Подкрепям предложението — бързо отвърна Берът, който вече се смяташе в безопасност от нови разпити.

Дори играчите на покер се съгласиха, така че секретарят на съда издърпа ново листче от кафеника. Той го погледна изненадано и се поколеба, преди да прочете името върху него.

— Какво има? — осведоми се съдията. — Да не е вашето име?

— Хм... не — отговори секретарят, като погледна с дяволита усмивка към прокурора. Той се прокашля и извика: — Мисис Майра Шустър!

— Господин съдия... възраavam! — Мисис Шустър надигна бавно внушителната си фигура, макар да беше загубила някой и друг килограм, откакто бяха напуснали Порт Рорис. Тя посочи съпруга си, който смутено се взираше в записките си. — Справедливо ли е той да ме разпитва?

— Аз се оттеглям — заяви Ървин Шустър, преди още дори съдията да каже „възражението се приема“.

— Готов съм аз да водя разпита — каза Ханстен, макар изражението на лицето му да опровергаваше това твърдение. — Но няма ли друг, който да смята, че притежава необходимата квалификация?

Последва кратко мълчание. След това за изненада и облекчение на Ханстен един от играчите на покер се изправи.

— Макар да не съм юрист, господин съдия, имам известен опит в областта на правото. Готов съм да помогна.

— Много добре, мистър Хардинг. Започвайте.

Хардинг зае мястото на Шустър в предната част на кабината и огледа внимателно публиката. Беше добре сложен, як мъж и някак си не отговаряше на собственото си описание на банков чиновник. Ханстен за миг се замисли дали това беше истина.

— Вашето име е Майра Шустър?

— Да.

— И какво правите, мисис Шустър, на Луната?

Свидетелката се усмихна.

— Отговорът е лесен. Казаха ми, че тук ще тежа само двадесет килограма... и затова дойдох.

— Нека бъдем по-точни, защо искате да тежите двадесет килограма?

Мисис Шустър погледна Хардинг, сякаш бе казал голяма глупост.

— На времето бях вариететна артистка — отвърна тя и в гласа ѝ внезапно прозвуча тъга, а лицето ѝ придоби замислен израз. — Разбира се, отказах се, когато се омъжих за Ървин.

— Защо „разбира се“, мисис Шустър?

Свидетелката погледна съпруга си, който се размърда неспокойно, понечи да възрази, но се отказа.

— Защото той каза, че не било достойно. И, струва ми се, беше прав... като се има пред вид каква артистка всъщност бях.

Търпението на мистър Шустър се изчерпа. Той скочи на крака и без да обръща никакво внимание на съда, запротестира:

— Хайде, Майра! Не е нужно...

— О, майната му, Ърв! — отговори тя и от старомодния израз полъхна на деветдесетте години. — Какво значение има сега? Защо да се преструваме, нека бъдем, каквито сме. Нямам нищо против тия хора да знаят, че на времето танцувах в „Синият астероид“ и че ти ме отърва, когато фантетата нахлуха в заведението.

Ървин седна, като продължаваше да мърмори; съдът се заля в бурен смях, а господин съдията не предприе нищо, за да го потуши. Бе очаквал точно такова отпускане на нервите. Когато хората се смеят, не могат да се страхуват.

И той се замисли още веднъж за мистър Хардинг, чиито невинни наглед, но ловки въпроси бяха довели до това намаляване на напрежението. За човек, който твърдеше, че не е юрист, той се справяше много добре със задачата. Щеше да бъде интересно да се види как той ще отговаря като свидетел, когато дойдеше ред на Шустър да задава въпроси.

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

Накрая нещо наруши плоското еднообразие на Морето на жаждата. Мъничка, но бляскава точка светлина се надигна над хоризонта и докато скутерите летяха напред, тя бавно се изкатери сред звездите. Скоро към нея се прибави втора... след малко и трета. Върховете на Недостъпните планини се издигаха над ръба на Луната.

Както винаги беше трудно да се прецени разстоянието до тях. Можеха да бъдат малки скали само на няколко метра или въобще да не са част от Луната, а от някакъв неравен гигантски свят на милиони километри в космоса. В действителност те бяха отдалечени на петдесетина километра. Скутерите щяха да стигнат до тях след половин час.

Том Лоусън ги погледна с благодарност. Сега поне имаше какво да привлича погледа и съзнанието му. Струваше му се, че ще полудее, ако продължи да се взира в привидно безкрайната равнина. Сърдеше се на себе си за нелогичното си поведение, защото знаеше, че всъщност хоризонтът е много близо и че морето е само малка част от ограничената повърхност на Луната. Въпреки това, докато стоеше в скафандъра и привидно не стигаше доникъде, той си спомни за онези ужасни сънища, в които човек се бори с всички сили, за да избегне някаква страхотна опасност — но остава като затънал на едно място. Том често бе сънувал подобни сънища, а и по-страшни.

Но сега вече ясно виждаше, че се движат и дългата им черна сянка не се залепваше неподвижно върху праха, както понякога му се струваше. Той насочи локатора към издигащите се върхове и получи силна реакция. Както и очакваше, там, където ги огряваше слънцето, скалите бяха нагreti почти до точката на кипене. Въпреки че лунният ден едва бе започнал, планините вече пламтяха. На „морското“ равнище беше значително по-хладно и прахът по повърхността щеше да достигне максималната си температура едва по пладне, а дотогава оставаха седем дни. Това обстоятелство беше благоприятно за него; макар денят да бе започнал, все още оставаше известна възможност да

открие всеки слаб източник на топлина, преди дневната горещина да го унищожи.

Двадесет минути по-късно планината запълни небосклона и скутерите намалиха скоростта си наполовина.

— Трябва да внимаваме, да не пропуснем следите им — обясни Лорънс. — Ако се вгледате внимателно точно под двойния връх вдясно, ще видите една тъмна отвесна линия. Виждате ли я?

— Да.

— Това е проломът, който води до Кратерното езеро. Топлинното петно, което открихте, е на три километра западно оттам. Все още не го виждаме, защото е под хоризонта. От каква посока предпочитате да се приближим?

Лоусън се замисли. Би трябвало да се доближат от север или юг. Ако подхождат от запад, в полето на зрение ще се изпречат пламтящите скали; от изток също не можеха да се приближат, защото щяха да се движат направо срещу изгриващото Слънце.

— Завийте на север — каза той — и ми съобщете, когато се приближим на два километра от мястото.

Скутерите отново развиха скорост. Макар да нямаше надежда засега да открие нищо, Том започна да опипва повърхността на морето с локатора. Цялата им мисия се основаваше върху едно предположение — че горните слоеве прах нормално имат еднородна температура и че всяко термично отклонение се дължи на човешко присъствие. Ако това не се окажеше вярно...

А то не беше вярно. Лоусън напълно се бе излъгал в изчисленията си. Върху екрана морето изглеждаше като мозайка от светлини и сенки или по-скоро от топлина и студ. Температурните разлики бяха само части от градуса, но картината оставаше безнадеждно объркана. Сред този термичен лабиринт нямаше никаква възможност да се открие индивидуален източник на топлина.

Със свито сърце Том Лоусън вдигна поглед от екрана и се взря с недоумение в прашната повърхност. За невъоръженото око тя беше все така безлична — същата сива, ненарушена от нищо шир, каквато е била винаги. Но в инфрачервения спектър беше нашарена като земно море в облачен ден, когато водите се покриват от подвижните петна на слънчевата светлина и сенките.

Тук обаче нямаше облаци, които да хвърлят своите сенки върху пустинното море; така че тази пъстрота трябваше да има друга причина. Но каквато и да беше тя, Том беше твърде объркан, за да търси научно обяснение. Беше дошъл на Луната, рискувайки живота си в това пътуване, а накрая някаква прищявка на природата проваляше внимателно обмисления опит. По-лошо не можеше да бъде и той изпита съжаление към себе си.

Няколко минути по-късно изпита съжаление и към хората на борда на „Селена“.

— Значи — с преувеличено спокойствие каза капитанът на „Аурига“, — искате да кацнете на Недостъпните планини. Много интересна идея.

За Спенсър беше ясно, че капитан Ансън не се е отнесъл сериозно към предложението му. Вероятно си мислеше, че има работа с налудничав журналист, който няма понятие от трудностите. Това би било правилно преди дванадесет часа, когато целият план беше само неясна мисъл в съзнанието на Спенсър. Но сега той разполагаше с всички необходими сведения и знаеше точно какво върши.

— Чувах ви да се хвалите, капитане, че можете да приземите кораба си на един метър от всяка предварително определена точка. Вярно ли е това?

— Ами... с малка помощ от електронноизчислителната машина.

— Чудесно. А сега погледнете тази снимка.

— Какво е това? Глазгоу във влажна съботна нощ?

— Опасявам се, че е прекалено увеличена, но показва всичко, което ни е необходимо. Увеличение на този район, точно зад западния връх на планините. След няколко часа ще получа значително по-добро копие и точна контурна карта — в Лунното топографско управление вече я изготвят, като работят по снимките от тяхната картотека. Мисълта ми е, че там има широка тераса — достатъчно широка, за да кацнат на нея десетина кораба. Освен това е и достатъчно равна, поне в тези точки... тук и тук. Така че за вас кацането няма да представлява проблем.

— Да, що се отнася до техническата страна. Но представяте ли си колко ще струва!

— Това вече е моя работа, капитане... или по-скоро на моята агенция. Смятам, че ако предчувствието не ме лъже, ще си струва риска.

Спенсър би могъл да каже още доста неща, но да показваш по време на преговори до каква степен се нуждаеш от стоката на другия, винаги е погрешна политика. Може би това щеше да се превърне в сензацията на десетилетието — първото спасяване в космоса, извършено буквално пред обективите на телевизионните камери. В космоса, разбира се, ставаха доста катастрофи, но при тях липсваше драматичният елемент, неизвестността и напрежението. Когато се откриеше катастрофата, засегнатите от нея или вече бяха загинали, или нямаше никаква надежда да бъдат спасени Съобщенията за подобни трагедии се печатаха с големи заглавия, но в тях липсваше интересът за съдбата на отделните хора, който Спенсър усещаше, че ще успее да улови на Луната.

— Не става въпрос само за парите — каза капитанът (макар по тона му да личеше, че малко неща могат да имат по-голямо значение). — Дори и собствениците да се съгласят, ще ви трябва специално разрешение от Космическата служба по трафика за тази половина на Луната.

— Зная, вече се работи по въпроса. Може да се уреди.

— Ами Лойд? Застраховката ни не обхваща такива увеселителни пътешествия.

Спенсър се наведе над масата и се приготви да хвърли главния си коз.

— Капитане — произнесе той бавно, — „Интерпланет нюз“ е готов да депозира гаранция за застраховката на кораба, която, доколкото ми е известно, е надута до шест милиона четиристотин двадесет и пет хиляди и петдесет стерлингови долара.

Капитан Ансън премигна и поведението му се промени веднага. След това със замислен вид си наля още една чаша уиски.

— Никога не съм си представял, че на стари години ще се заема с алпинизъм — подхвърли той. — Но щом сте достатъчно глупав да хвърлите на вятъра шест милиона долара, напред към планините.

За голямо облекчение на съпруга ѝ показанията на мисис Шустър бяха прекъснати от обема. Тя беше разговорлива дама и явно се радваше на откритата ѝ се за първи път след толкова години възможност да се наприказва. Кариерата ѝ ни най-малко не е била блестяща, когато съдбата и полицията в Чикаго внезапно я прекратили — но тя бе успяла да види доста неща и познаваше голям брой известни артисти от края на века. Не малко от по-възрастните пътници си припомниха своята младост по разказа ѝ и чуха отново ехото на песните от деветдесетте години на миналия век. По едно време, без никакъв протест от страна на съда, тя поде стария шлагер „Космически блус“ и всички запяха с нея. Комодор Ханстен помисли, че като фактор за повдигане на духа мисис Шустър струва колкото собственото си тегло в злато... А това не беше малко.

След обема (който някои от по-бавните успяха да разтегнат в половин час, като предъвкваха по петдесетина пъти всяка хапка) подеха четенето и привържениците на „Портокалът и ябълката“ накрая успяха да се наложат. Тъй като темата на романа беше английска, реши се, че мистър Берът единствен ще се окаже достоен за задачата. Той протестира енергично, но всичките му възражения бяха отхвърлени шумно.

— Е добре — съгласи се той неохотно. — И така, започваме. Глава първа. Дръри лейн. 1665 година...

Авторът на романа не губеше време. В първите три страници сър Исак Нютон обясняваше закона за гравитацията на мисис Гуин, която от своя страна бе намекнала вече, че желае да му се отплати с нещо. Пат Харис можеше лесно да отгатне в каква форма ще се прояви тази отплата, но дългът го призова. Забавлението беше за пътниците, а екипажът трябваше да работи.

— Има още един авариен контейнер, който не съм отворила — каза мис Уилкинз, щом вратата на въздушния шлюз се хлопна с лек шум и заглуши изразителния глас на мистър Берът. — Бисквитите и мармаладът са на свършване, но имаме още достатъчно месен концентрат.

— Не съм изненадан — отвърна Пат. — На всички вече им омръзна. Да видим тези описи.

Стюардесата му подаде написаните на машина списъци, по които личаха много отметки с молив.

— Да започнем с тази каса. Какво има в нея?

— Сапун и книжни кърпи за лице.

— Тях не можем да изядем. А в тази?

— Бонбони. Пазя ги да отпразнуваме момента... когато ни намерят.

— Идеята е добра, но смятам, че довечера можеш да раздадеш малко от тях. По един бонбон на човек вместо последната чаша преди заспиване. А в тази?

— Цигари — хиляда къса.

— Взemi мерки никой да не ги види. Не трябваше да ми казваш и на мен.

Пат се усмихна кисело на Сю и продължи със следващата точка. Стана ясно, че храната няма да представлява голям проблем, но все пак трябваше да следят консумацията. Пат познаваше добре методите на Управлението. След като ги спасяха, рано или късно някой чиновник — човек или електронна машина — щеше да им поиска точна сметка за цялата изразходвана храна.

След като ги спасяха... Вярваше ли наистина, че това ще стане? Бяха изминали вече повече от два дни, а нямаше и най-малък признак, че някой ги търси. Сам не знаеше какви признаци трябва да има, но бе очаквал все нещо да се случи.

Беше се замислил мрачно, когато Сю го запитва разтревожена:

— Какво има, Пат? Какво не е наред?

— Нищо — отвърна Пат саркастично. — След пет минути ще акостираме в базата. Пътуването беше приятно, не смяташ ли?

Сю се взря в него с недоумяващ поглед. След това бузите й почервеняха, а очите й се напълниха със сълзи.

— Прости ми — разкая се Пат. — Не исках да те наскърбя... Напрежението е голямо и за двама ни, а ти се държа прекрасно. Не зная какво щях да правя без теб, Сю.

Тя попи сълзите си с носна кърпичка, усмихна се и отвърна:

— Няма нищо, разбирам. — Двамата помълчаха някое време, а след миг тя добави: — Смяташ ли наистина, че ще се измъкнем?

Той безпомощно разпери ръце.

— Кой може да каже? Но заради пътниците поне трябва да си даваме уверен вид. Сигурно е, че цялата Луна ни търси. Не смятам, че ще мине още много време, докато ни намерят.

— Но дори и да ни намерят... как ще ни извадят?

Погледът на Пат се спря върху външната врата само на няколко сантиметра от него. Той можеше да я докосне, без да се помести. Ако издърпаше ключалката за обезопасяване, можеше да я отвори, защото вратата се завърташе навътре. От другата страна на тънкия метален лист имаше неизвестно количество тонове прах, който щеше да нахлуе навътре като вода в потъващ кораб, ако намери и най-малката пукнатина, през която да навлезе. На какво разстояние над тях се намираще повърхността? Това го безпокоеше, откакто бяха потънали, но нямаше начин да разбере.

Не можеше да отговори и на въпроса на Сю. Трудно му беше да мисли какво ще стане, след като ги намерят. Ако успееш да ги открият, сигурно щяха да последват спасителни операции. Човечеството нямаше да ги остави да загинат, ако ги откриеше живи...

Но тези мисли бяха подчинени на желанието му, а не на логиката. Стотици пъти в миналото мъже и жени бяха попадали в клопка като тяхната и всички ресурси на могъщите държави не бяха успявали да ги спасят. Миньори, затрупани от срутвания, моряци в потънали подводници и преди всичко космонавти в кораби, летящи по орбити, по които не можеха да ги настигнат. Често можеха да говорят с приятелите и роднините си до самия край. Така се бе случило само преди две години, когато беше отказало управлението на „Касиопа“ и цялата акумулирана енергия се бе изляла в двигателите, за да отдалечи кораба от Слънчевата система. Той продължаваше да лети в празното пространство към Канопус по най-точно изчислената орбита на космически кораб. През следващите милион години астрономите щяха да могат винаги да определят координатите му с точност от няколко хиляди километра. Това сигурно е било голямо утешение за екипажа на кораба, затворен във по-вечна гробница от пирамидите на фараоните.

Пат с усилие се откъсна от безполезните си мисли. Щастието им още не бе им изменило, а подобни мисли сякаш сами подканваха нещастieto.

— Нека побързаме и свършим с инвентаризацията. Искам да чуя какво става между Нел и сър Исак.

Тази мисъл беше значително по-приятна, особено когато си застанал до привлекателно момиче. „В такова положение жените имат

едно значително преимущество пред мъжете“, помисли Пат. Сю продължаваше да бъде приятна на вид, въпреки че поради тропическата горещина не бе останало почти нищо от униформата ѝ. Докато той — като всички мъже на борда на „Селена“ — се чувствуваше неудобно от тридневната си брада, но не можеше с нищо да си помогне.

Сю не се отдръпна, когато Пат, забравил за работата, се приближи толкова до нея, че наболата му брада се допря до бузата ѝ. Но тя не прояви и особен ентузиазъм. Просто остана на мястото си пред полупразния шкаф, сякаш бе очаквала постъпката му и не беше никак изненадана. Реакцията ѝ го смути и след няколко секунди Пат се отдръпна.

— Навярно ме смяташ за безскрупулен женкар — каза той, — който иска да се възползува от положението.

— Съвсем не — отвърна Сю. Тя се усмихна леко. — Доволна съм, че продължавам да се харесвам. Никое момиче няма нищо против, когато някой мъж започне да го ухажва. Лошото е, когато не спре навреме.

— А аз трябва ли да спра?

— Ние не сме влюбени. Пат. А за мен това е от значение. Дори сега.

— Ще бъде ли от значение, ако знаем, че няма да излезем живи оттук?

Тя сбърчи чело съсредоточено.

— Не зная... Но както ти сам каза, трябва да вярваме, че ще ни намерят.

— Извини ме — рече Пат. — Не исках да те оскърбявам. Но те харесвам.

— Радвам се да го чуя. Знаеш, че винаги ми е било приятно да работя с теб. Имаше много други места, на които можех да се преместя.

— Напразно не си го направила — отвърна Пат. Краткият изблик на чувства, предизвикан от близостта, самотата и нервното напрежение, започваше да стихва.

— Отново изпадаш в песимизъм — продължи Сю. — Всъщност това е основният ти недостатък. Лесно падаш духом. И не умееш да защищаваш правото си. Всеки може да те командува.

Пат я погледна по-скоро изненадан, отколкото раздразнен.

— Не съм подозирал — подхвърли той, — че изучаваш психиката ми.

— Не съм я изучавала. Но когато се интересуваш от някого и работиш с него, как можеш да не научиш много нещо за него?

— Добре, но не съм съгласен, че могат да ме командуват.

— Така ли? А кой командува кораба сега?

— Ако имаш пред вид комодора, това е съвсем различно. Той е хиляди пъти по-опитен от мене за тази задача. И е напълно коректен в това отношение — за всичко иска разрешение.

— Вече не. Но не е там въпросът. Не си ли доволен, че той пое командването?

Пат помисли няколко секунди. После погледна Сю с неволно уважение.

— Може би си права. Никога не съм се стремил да се налагам или да утвърждавам властта си, ако въобще притежавам някаква власт. Предполагам, че затова съм шофьор на лунен автобус, а не капитан на космически кораб. Но вече е късно да се променят нещата.

— Нямах още тридесет години.

— Благодаря за любезните думи. На тридесет и две години съм. Ние от рода Харис запазваме младежкия си вид до старини. Обикновено дотогава само това ни остава.

— На тридесет и две години и все още нямаш постоянна приятелка?

„Ето че има няколко неща, които не знаеш за мен“ — помисли си Пат. Но нямаше смисъл да споменава за Клариса и нейния малък апартамент в Коперник сити, който сега изглеждаше толкова далеч. „И колко ли е разтревожена Класира в този момент? Кой ли от приятелите я утешава? Може би Сю все пак е права. Аз нямам постоянна приятелка. Не съм имал след Ивон, а това беше преди пет години. Не, преди седем.“

— Смятам, че е по-сигурно, когато са повече — отвърна той. — Някой ден ще се задомя.

— Вероятно ще казваш същото и на четиридесет или на петдесет години. Има толкова космонавти като тебе. Когато стигнат до пенсия, още не са се задомили, а тогава е твърде късно. Виж комодора например.

— Пак ли за комодора? Малко ми омръзна все с него да се занимаваме.

— Той е прекарал целия си живот в космоса. Няма семейство, няма деца. Земята не означава нищо за него, тъй като е живял много малко време на нея. Сигурно не е знаел какво да прави, когато е достигнал пределната възраст. Тази авария е небесен дар за него и той истински се забавлява.

— Заслужил го е. Ще бъда щастлив, ако съм постигнал една десета от неговите заслуги, когато навърша пределната възраст... Но засега това е малко вероятно.

Пат забеляза, че продължава да държи списъците. Беше ги забравил. Те му напомниха за все по-ограничените им възможности и той ги погледна с отвращение.

— Отново на работа — каза той. — Трябва да мислим за пътниците.

— Ако останем още малко тук — отвърна Сю, — пътниците ще започнат да мислят за нас.

Тя и не подозираше колко верни са думите ѝ.

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА

Главният инженер реши, че доктор Лоусън е мълчал достатъчно. Крайно време беше да подновят връзката.

— Всичко наред ли е, докторе? — попита той с най-приятелски глас.

Последва кратко, гневно изръмжаване, но гневът не беше отправен към него, а към цялата Вселена.

— Не работи — отвърна горчиво Лоусън. — Топлинният образ е твърде объркан. Има десетки топлинни петна, а не само едно, както очаквах.

— Спрете вашия скутер. Ще дойда да погледна.

„Скутер II“ спря. „Скутер I“ се доближи до него, докато двата почти се допряха. Движейки се с изненадваща лекота, въпреки неудобния скафандър, Лорънс премина от единия на другия и се хвана за подпорите на покрива зад Лоусън. Той надзърна иззад рамото на астронома и се вгледа в екрана на инфрачервения преобразовател.

— Разбирам какво искате да кажете. Същинска каша. Но защо беше по-равномерно, когато направихте снимките?

— Вероятно това е резултат от изгрева на Слънцето. Морето започва да се затопля и поради някаква причина не се нагрява еднакво.

— Може би все пак ще разберем нещо от тази мозайка. Виждам, че някои зони са доста ясни... Трябва да има някакво обяснение за съществуването им. Ако разберем какво става, вероятно ще се справим със задачата.

Том Лоусън се размърда с усилие. Крехката черупка на самоувереността му бе строшена от неочакваното препятствие и той се чувствуваше обезсилен. Последните две денонощия бе спал малко, бяха го взели от спътника с космически кораб, попадна на Луната, тръгна със скутера и накрая неговата наука му изневери.

— Обясненията могат да бъдат десетки — каза той мрачно. — Прахът изглежда еднороден, но е вероятно да има ивици с различна

проводимост. А на места може да е по-дълбок... Това също ще влияе на топлинното излъчване.

Лорънс продължаваше да се вглежда в мозайката върху екрана и се опитваше да я свърже с видимия пейзаж наоколо.

— Почакайте — рече той. — Струва ми се, че има нещо в думите ви. — Той се обърна към пилота. — Каква дълбочина има тук прахът?

— Никой не знае. Никога не е измервана дълбочината както трябва. Но по тези места е доста плитко, близо сме до северния бряг. Понякога губим витла върху каменни рифове.

— Толкова плитко? Е, това вече е едно обяснение. Ако само на няколко сантиметра под повърхността има скали, те ще влияят върху топлинния образ. Обзалагам се на десет срещу едно, че картината ще се опрости, когато излезем от района на тези плитчини. Това е само местно явление, причинено от неравномерното дъно.

— Може би сте прав — съгласи се Том поободрен. — Ако „Селена“ е потънала, това трябва да е станало на място, където прахът е доста дълбок. Сигурни ли сте, че тук е плитко?

— Да проверим. В моя скутер има двадесетметрова сонда.

Една секция от телескопичната сонда беше достатъчна, за да се определи дълбочината. Когато Лорънс я заби в праха, тя проникна на по-малко от два метра и опря в нещо твърдо.

— Колко резервни витла имаме? — попита той замислен.

— Четири. Два комплекта — отвърна пилотът. — Когато се натъкнем на скала, шплинтът се счупва, но витлата не се повреждат, тъй като са от каучук; обикновено само се огъват. Миналата година съм загубил само три витла. Оня ден „Селена“ също повреди витло и Пат Харис трябваше да излиза, за да го смени. Малко вълнения за пътниците.

— Ясно, да тръгваме. Направление към пролома. Според мен той продължава под морето, така че там прахът ще бъде значително по-дълбок. Ако е така, вашият образ би трябвало да започне почти веднага да се изяснява.

Без големи надежди, Том наблюдаваше мозайката от светлини и сенки на екрана. Сега скутерите се движеха бавно, за да успее да анализира образа. Изминаха два километра, когато разбра, че Лорънс е бил напълно прав.

Петната и шарките започнаха да изчезват. Бърканицата от топлина и студ започна да се слива. Екранът посивя, когато температурните разлики се загубиха. Нямаше съмнение, че прахът под тях става все по-дълбок.

Съзнанието, че неговият прибор отново е ефикасен, би трябвало да зарадва Том, но се получи обратното. Той мислеше само за скритите дълбини, над които плаваше върху най-коварното и нестабилно вещество. Под него може би имаше бездни, които достигаха чак до загадъчната сърцевина на Луната. Всеки миг бездната можеше да погълне скутерите, както беше погълнала „Селена“.

Чувствуваше се, сякаш ходи по въже над пропаст или опипва пътя си по тясна пътека през подвижни пясъци. През целия си живот Том се измъчваше от неувереност и добиваше сигурност и решителност само благодарение на техническите си познания, но никога в личните си отношения. Сега опасността на положението събуждаше стаения му страх и той изпитваше отчаяна нужда от нещо устойчиво, стабилно, на което да се опре. Само на три километра от тях бяха планините — масивни, вечни, с основи, закотвени здраво върху Луната. Том се взираше с копнеж в облените от слънчева светлина върхове също както безпомощният корабокрушенец в Тихия океан се вглежда от носещия се по течението сал в недостижимия остров.

С цялото си сърце желаше Лорънс да се откаже от коварния, призрачен океан от прах и да предпочете сигурността на сушата.

— Карайте към планината! — чу се да шепне. — Карайте към планината!

Когато радиовръзката е включена, никога не можеш да останеш сам в скафандъра. На петдесетина метра от него Лорънс чу шепота му и разбра точно какво означава.

Човек не става главен инженер на половин свят, без да познава така добре хората, както и машините.

„Предвиждах подобна опасност — помисли Лорънс — и ето че тя дойде. Но няма да се откажа лесно. Може би ще успея да обезвредя тази психологична адска машина, преди да избухне...“

Том Лоусън не забеляза въобще приближаването на втория скутер, защото беше потънал дълбоко в собствения си кошмар. Но внезапно го разтърсиха така силно, че удари челото си в долния ръб на

шлема. За миг сълзи от болката замрежиха погледа му, после с гняв и в същото време с необяснимо чувство на облекчение осъзна, че гледа право в решителните очи на главния инженер Лорънс и чува гласа му да отеква от високоговорителите в скафандъра.

— Стига глупости — каза главният инженер. — И ще ви помоля да не повръщате в скафандъра. Всяко подобно произшествие ни струва петстотин долара — костюмът отново става годен за употреба, но вече не е същият.

— Не ми се повдига... — успя да промърмори Лоусън. След това разбра, че истината е много по-неприятна и изпита благодарност към Лорънс за неговата деликатност. Преди да добави нещо, събеседникът му продължи, като говореше твърдо, но вече не така грубо:

— Другите не ни чуват, Том, включил съм двустранната връзка. Затова изслушайте ме, без да се ядосвате. Зная много неща за вас, зная също, че животът не ви е разглезил. Но вие притежавате ум, изключителен ум, затова не го хабете с детински страхове. Вярно, че понякога всички постъпваме като уплашени деца, но сега не е време за подобни неща. От вас зависи животът на двадесет и двама души. След пет минути ще се реши всичко. Затова гледайте екрана и забравете всичко друго. Не се безпокойте, ще ви изведе оттук невредим.

Лорънс тупна скафандъра — този път леко, — без да сменя поглед от уплашеното лице на младия учен. След това с огромно облекчение видя как Лоусън постепенно се съвзема.

За миг астрономът остана неподвижен, явно напълно се беше овладял, но сякаш слушаше някакъв вътрешен глас. „Какво ли му казва? — помисли Лорънс. — Може би, че е част от човечеството, макар то да го бе осъдило да прекара детството си в отвратителното сиропиталище. Или че някъде по света има същество, което ще изпита топли чувства към него и ще пробие ледената обвивка на сърцето му...“

Странна беше картината върху гладката като огледало повърхност на равнината между Недостъпните планини и изгряващото Слънце. Подобно на кораби, попаднали в безветрие върху неподвижно мъртво море, двата скутера плаваха един до друг; а пилотите им, макар и да не бяха взели никакво участие в току-що разигралата се борба, се досещаха, че нещо не е в ред. Ако някой наблюдаваше отдалече, не би могъл да отгатне за какво се е водила тази борба и че животът и

съдбата на много хора са били поставени на карта. А двамата участници никога нямаше да проговорят отново за това.

Всъщност мислите им бяха заети вече с друго. Защото в един и същи миг и двамата забелязаха иронията на положението. През цялото време, докато бяха стояли, погълнати от чувствата си, не бяха погледнали екрана на локатора, а той търпеливо им показваше образа, който търсеха.

Когато Пат и Сю привършиха инвентаризацията и излязоха от шлюза — кухня, пътниците все още бяха мислено в Англия по времето на Реставрацията. Кратката лекция на сър Исак по физика бе последвана, както лесно можеше да се предскаже, от значително по-дълъг урок по анатомия от Нел Гуин. Освен на четивото публиката се наслаждаваше не по-малко и на английското произношение на Берът.

„— Несъмнено, сър Исак, вие сте много учен човек. И все пак струва ми се, че една жена може да ви научи на нещо.

— А на какво, прелестна девойко?

Нел срамежливо се изчерви.

— Опасявам се — въздъхна тя, — че сте се отдали изцяло на духовен живот. Забравяте, сър Исак, че тялото също притежава своя странна мъдрост.

— Наричайте ме, Айк — подхвърли глухо ученият, докато неловките му пръсти дърпаха копчетата на блузата ѝ.

— Не, не тук в двореца! — запротестира Нел, без да направи усилия да го спре. — Кралят скоро ще се върне!

— Не се тревожете, хубавице. Чарлз гуляе с оня драскач Пепис. Тази нощ изобщо няма да го видим...“

„Ако някога се измъкнем отук — помисли Пат, — трябва да изпратим благодарствено писмо до оная седемнадесетгодишна ученичка на Марс, за която се предполага, че е написала тази глупост. Всички се забавляват, а сега само това е важно.“

Не, имаше някой, който съвсем не се забавляваше. Пат с известно неудобство забеляза, че мис Морли се опитва да привлече погледа му. Спомняйки си своите задължения на капитан, той се обърна към нея с престорено приветлива усмивка.

Тя обаче не отвърна на усмивката му и дори изразът на лицето ѝ стана още по-мрачен. Бавно и преднамерено тя погледна към Сю Уилкинз и после отново към него.

Нямаше нужда от думи. Тя бе казала толкова ясно, сякаш бе извикала с пълен глас: „Зная какво сте правили там зад вратата.“

Пат усети как лицето му пламва от възмущение — справедливото възмущение на човек, обвинен неоснователно. За миг остана замръзнал в креслото си, докато кръвта му пулсираше в слепоочията. После промърмори:

— Ще ѝ дам да се разбере на тая вещица.

Изправи се, усмихна се ехидно на мис Морли и каза така, че само тя да чуе:

— Мис Уилкинз! Струва ми се, че забравихме нещо. Бихте ли се върнали за малко във въздушния шлюз?

Когато вратата се затвори зад тях и отново прекъсна разказа за събитие, което хвърляше най-сериозни съмнения относно произхода на дук Сейнт Олбанс, Сю Уилкинз го изгледа с изненада и любопитство.

— Видя ли? — попита той, все още обзет от гняв.

— Какво да видя?

— Мис Морли...

— О — прекъсна го Сюзън. — Не обръщай внимание на това нещастно същество. Тя те е зяпнала, откакто напуснахме Базата. Нали знаеш какво я измъчва?

— Какво? — попита Пат, макар че се досещаше за отговора.

— Че ще остане стара мома. Доста разпространена болест и симптомите са винаги същите. Има само един лек.

Пътищата на любовта са странни и с много отклонения. Само преди десет минути Пат и Сю напуснаха заедно въздушния шлюз, споразумели се да продължат дружбата си в целомъдрие. Но сега невероятната комбинация между мис Морли, Нел Гуин и чувството, че е все едно дали ще те обесят за дребна кражба или убийство, както може би и инстинктивното усещане, че все пак любовта е единствената защита срещу смъртта — всичко това преодоля колебанията им. За миг те останаха неподвижни в тясната кухничка, а после, без да разберат кой е направил първото движение, се прегърнаха.

Сю успя да промълви само едно изречение, преди устните на Пат да затворят устата ѝ.

— Не — прошепна тя, — не тук в двореца!

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

Главният инженер Лорънс се взираше в слабо бляскащия екран и се опитваше да разгадае картината. Като всички инженери и учени той бе прекарал значителна част от живота си, вгледан в образите, изписвани от стремителните електрони, отбелязващи твърде големи или твърде малки, твърде ярки или твърде бледи явления, за да може да ги долови човешкият поглед. Преди повече от сто години катодната лампа бе показала на хората невидимия свят; а сега те дори бяха забравили, че някога той не е бил достъпен за тях.

Според инфрачервения локатор на около двеста метра върху повърхността на прашната пустиня лежеше по-топло петно. Беше почти кръгло и напълно изолирано. В цялата видима зона нямаше други източници на топлина. Макар и значително по-малко от петното, което Лоусън бе снимал от спътника, разположението му отговаряше на данните. Нямаше съмнение, че е същото.

Но липсваха и доказателства, че е това, което търсят. Съществуваха няколко обяснения — възможно беше да бележи мястото на изолиран връх, който се издига от дълбините почти до повърхността на морето. Имаше само един начин да разберат.

— Останете тук — нареди Лорънс. — Аз ще мина напред със „Скутер I“. Кажете ми, когато стигнем точно в центъра на петното.

— Смятате ли, че е опасно?

— Не вярвам, но няма смисъл и двамата да поемаме риск.

Много бавно „Скутер I“ се плъзна през загадъчно бляскащото петно — толкова ясно върху екрана на инфрачервения локатор, но напълно незабележимо за невъоръженото око.

— Малко по-наляво — изкомандува Том. — Още няколко метра... почти стигнахте... точно там!

Лорънс се взря в сивия прах, над който плаваше скутерът. На пръв поглед нищо не го отличаваше от всяка друга част на морето. Но когато се взря по-внимателно, видя нещо, от което кожата му настръхна.

Щом се вгледаше внимателно в праха (както се вглеждаше в момента), по него се виждаше мозайка от много ситни частици. И нещо се движеше — сякаш подгонвана от невидим вятър, повърхността на морето пълзеше към него.

Лорънс се обезпокои. На Луната човек се научава да се пази от всичко необичайно и необяснимо. Подобно явление означаваше, че не всичко е в ред или скоро ще се случи нещо. Бавно придвижващият се прах беше странен и обезпокоителен. Ако корабът бе потънал тук, за малкия скутер съществуваше още по-голяма опасност.

— Не се доближавайте — предупреди той „Скутер II“. — Тук става нещо странно... което не разбирам. — Той внимателно описа явлението на Лоусън, който премисли и почти веднага отвърна:

— Казвате, че прилича на възходяща струя прах? Да, точно така. Знаем, че там има източник на топлина... и той е достатъчно силен, за да предизвика конвекционно течение.

— Какво може да бъде? Едва ли е „Селена“.

Лоусън усети, че го обзема разочарование. Както още отначало се опасяваше, търсенето беше напразно. Някакъв източник на радиоактивно излъчване или изблик на горещи газове, предизвикан от сътресението, бе заблудил уредите и ги бе довякъл в това пустинно място. Колкото по-скоро се отдалечат от него, толкова по-добре... Може би все още съществуваше опасност.

— Почакайте — подхвърли Лоусън. — Кораб с най-различни машинарии и двадесет и двама пътника сигурно излъчва доста топлина. Поне три или четири киловата. Ако прахът е в статично равновесие, това ще е достатъчно да предизвика възходяща струя.

Лорънс смяташе, че подобно нещо е малко вероятно, но беше готов да се улови и за най-тънката сламка. Взе металната сонда и я заби вертикално в праха. Отначало тя проникваше съвсем леко, но когато телескопичните колена я удължиха, започна да среща все по-нарастващо съпротивление. Щом достигна цялата си дължина от двадесет метра, Лорънс трябваше да я натиска с всички сили.

Горният кран на сондата потъна в праха, без да опре в нещо... но Лорънс не бе очаквал да успее още при първия опит. Необходим беше научен подход, да се изготви система за търсене.

След като в продължение на пет минути прекоси няколко пъти зоната, по повърхността останаха успоредни бели ленти, раздалечени

на пет метра една от друга. Подобно на някогашен фермер, който засажда картофи, Лорънс тръгна по първата лента, като вкарваше сондата в праха. Операцията вървеше бавно, защото трябваше да се изпълнява щателно. Приличаше на слепец, който търси пътя си в мрака с тънка, гъвкава пръчка. Ако търсеният обект беше извън досега на пръчката, трябваше да измисли нещо друго. Но щеше да се занимае с този проблем, когато се наложи.

След десетминутно търсене Лорънс прояви небрежност. Когато сондата достигаше пределната си дължина, трябваше да я държи с двете ръце. Докато я натискаше с всички сили, наведен извън скутера, той се подхлъзна и падна в праха с главата напред.

Пат забеляза промяната в настроението веднага щом излезе от въздушния шлюз. Бяха престанали да четат „Портокалът и ябълката“ и се водеше разпален спор. Когато капитанът влезе в кабината, спорът спря и настъпи неловко мълчание. Някои от пътниците го поглеждаха с края на очите, докато други се правеха, че въобще не го виждат.

— Кажете, комодоре — запита той, — какво става?

— Някои са на мнение, че не правим всичко, което е по възможностите ни, за да се измъкнем — отвърна Ханстен. — Обясних, че нямаме друг избор, освен да чакаме, докато някой ни намери, но не всички са съгласни с мен.

Пат знаеше, че рано или късно нещо подобно трябваше да се случи. Времето течеше, а нямаше никакви признаци за спасение, естествено беше нервите да не издържат и настроението да се влоши. Щяха да започнат да настояват за действия... Независимо какви. Беше противно на човешката природа да се стои със скръстени ръце и да се бездействува пред лицето на смъртта.

— Вече няколко пъти обсъждахме въпроса — рече той с досада. — Потънали сме на десет метра дълбочина и дори да отворим въздушния шлюз, никой не ще успее да преодолее съпротивлението на праха и да изплува на повърхността.

— Сигурен ли сте? — попита някой.

— Напълно — отговори Пат. — Опитвали ли сте се да плувате в пясък? Няма да стигнете далеч.

— А ако се включат двигателите?

— Съмнявам се дали ще ни помръднат и на сантиметър. Но дори и да се придвижим, ще тръгнем напред, а не нагоре.

— Ако всички се преместим назад, тежестта ни ще повдигне носа на кораба.

— Безпокоя се за натоварването върху корпуса — каза Пат. — Да предположим, че задействувам двигателите... ще бъде все едно да се ударим в тухлена стена. Бог знае каква беда може да ни навлече това.

— Но все има някаква възможност да успеем. Не си ли струва да рискуваме?

Пат погледна към Ханстен леко раздразнен, че не го подкрепя. Ханстен спокойно отвърна на погледа му, сякаш искаше да каже: „Дотук се оправих — сега е ваш ред.“ И така трябваше да стане... особено след онова, което му бе казала Сю преди малко. Време беше да застане на собствените си крака или поне да докаже, че е способен на това.

— Опасността е твърде голяма — заяви той решително. — Тук сме напълно сигурни поне за още четири дни. Ще ни намерят много по-рано. Защо тогава да рискуваме при вероятност едно на милион? Ако само това ни оставаше, щях да се съглася, но не и при сегашното положение.

Огледа кабината, за да види дали някой не е съгласен с него. Срещна погледа на мис Морли, но и не се бе опитал да го избегне. Въпреки това с неприятна изненада я чу да казва:

— Може би капитанът не бърза да се измъкне. Забелязах, че напоследък не го виждаме много често... както и мис Уилкинз.

„Ах ти, бабишкер такъв — помисли Пат. — Само защото никой свестен мъж...“

— Почакайте, Харис! — намеси се в последния миг комодорът. — Аз ще се оправя.

За първи път Ханстен действително се налагаше. Досега правеше всичко незабелязано и спокойно или оставаше настрана, докато Пат се справи със задачата. Но сега чуха истинския глас на командира, наподобяващ тръбен зов на бойното поле. Вече не говореше пенсионираният космонавт, а комодор от космоса.

— Мис Морли — каза той, — вашата забележка беше глупава и излишна. Може да ви оправдае само фактът, че всички сме в голямо напрежение. Смятам, че трябва да се извините на капитана.

— Права съм — настоя тя упорито. — Нека да го отрече.

През последните тридесет години комодор Ханстен не бе губил търпение, не възнамеряваше и сега да го загуби. Но знаеше кога да си даде вид, че е разгневен, а настоящият случай просто налагаше това. Яд го беше на мис Морли, но беше недоволен и от Пат, защото му се струваше, че го е подвел. Разбира се, обвинението на мис Морли може би беше неоснователно, но Пат и Сю се бяха забавили прекалено дълго време за една толкова проста задача. Понякога външното благоприличие беше почти толкова важно, колкото и действителната невинност. Спомни си една стара китайска поговорка: „Не се навеждай да завързваш връзките на обувките си в бостана на съседа“.

— Отношенията между мис Уилкинз и капитана ни най-малко не ме интересуват — започна той със строг глас. — Това е лично тяхна работа и докато изпълняват съвестно задълженията си, нямаме право да им се бъркаме. Нима намеквате, че капитанът не си върши работата?

— О... не бих казала подобно нещо.

— В такъв случай ще ви помоля да си мълчите. Имаме достатъчно затруднения, без сами да си създаваме нови.

Другите пътници слушаха със смесено чувство на неудобство и интерес, каквото повечето хора изпитват при разпри, в които не участвуват. Макар в известно отношение този спор да засягаше всички на борда, тъй като за първи път се оспорваше властта — първият признак, че дисциплината се пропуква. Досега цялата група беше споена в хармонично цяло, но ето че един глас се бе надигнал срещу старейшините на племето.

Макар да беше раздразнителна стара мома, мис Морли беше също упорита и решителна особа. Комодорът с разбираемо опасение забеляза, че се готви да му отговори.

Но никой не узна какво възнамеряваше да каже мис Морли, защото в този миг мисис Шустър нададе вик, който напълно отговаряше на размерите ѝ.

Когато човек падне на Луната, той обикновено има време да предприеме нещо, защото нервите и мускулите му са свикнали да се справят с шест пъти по-силно притегляне. Но главният инженер

Лорънс падна от толкова малко разстояние, че не можа да реагира. Почти веднага потъна в праха и бе обграден от мрак.

Не виждаше нищо освен слабата флуоресценция на контролното табло в скафандъра. С изключителна предпазливост започна да опипва наоколо сред полутечното вещество, в което бе попаднал, и да търси някакъв твърд предмет, на който да се опре. Нямаше нищо, дори не можеше да отгатне в каква посока е повърхността.

Обзе го безумен страх, който сякаш изсмука всички сили от тялото му. Учестените, неравномерни удари на сърцето подсказваха, че всеки момент ще го овладее панически ужас, който ще помрачи разума му. Бе виждал как други хора се превръщат в крещящи, безпомощно борещи се животни и знаеше, че и той скоро ще изпадне в подобно състояние.

Можа само да си спомни, че преди няколко минути бе спасил Лоусън от същата съдба, но не беше в състояние да осъзнае иронията на съдбата. Налагаше се да напругне целия остатък от волята си, за да си възвърне самообладанието и да усмири туптенето в гърдите, което сякаш щеше да го разкъса на парчета.

Точно в този миг от високоговорителя в шлема му ясно и силно се разнесе такъв неочакван звук, че вълните на паниката престанаха да заливат островчето на съзнанието му. Том Лоусън се смееше.

Смехът пресекна почти веднага и бе последван от извинение:

— Простете, мистър Лорънс, но не можах да се сдържа. Толкова смешно изглеждате, като размахвате крака към небето.

Главният инженер се смръзна в скафандъра. Страхът му изчезна мигновено и отстъпи място на гняв. Сърдеше се на Лоусън, но значително повече — на себе си.

Разбира се, не го заплашваше никаква опасност — в надутия скафандър той беше като балон, плаващ над водата, и не можеше да потъне. След като знаеше какво се е случило, щеше и сам да се оправи. Ритна няколко пъти с крака, загреба праха с ръце, превъртя се, за да промени центъра на тежестта си, и отново прогледна, когато прахът се стече от шлема. Беше потънал най-много на десетина сантиметра, и то до самия скутер. Интересно как не беше го докоснал, докато размахваше крайници като изхвърлен на плитко октопод.

Стараяйки се да запази достойнството си, доколкото може, той се хвана за скутера и се измъкна върху него. Не се решаваше да заговори,

защото все още не можеше да си поеме дъх от напразните усилия, а и гласът му щеше да издаде обзелия го неотдавна страх. И все още беше разгневен. Едно време, когато работеше непрекъснато по лунната повърхност, нямаше да се изложи така. Беше загубил навика, всъщност за последен път бе обличал скафандър за годишния проверочен изпит, а и тогава дори не бе излязъл от въздушния шлюз.

Когато се качи на скутера и продължи да сондира, смесицата от уплаха и гняв бавно се разсея. Главният инженер се замисли и осъзна, че независимо дали това му се нрави, или не, събитията през последния половин час го бяха свързали тясно с Лоусън. Вярно е, че астрономът се бе изсмял, докато той се ровеше из праха... но сигурно е представлявал много смешна гледка. Освен това Лоусън се бе извинил. А само до преди малко той не беше в състояние нито да се смее, нито да се извинява.

Внезапно Лорънс забрави всичко друго, защото сондата опря в нещо на петнадесет метра дълбочина.

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА

Когато мисис Шустър изпищя, комодор Ханстен най-напред си помисли: „Господи... тая жена ще изпадне в истерия.“ Половин секунда след това стана нужда да мобилизира цялата си воля, за да не се присъедини към нея.

Защото извън корпуса, където от три дни се разнасяше само шумоленето на праха, най-после се чу някакъв шум. Шумът бе ясен и съвсем определен. Нещо метално стържеше по корпуса.

Веднага кабината се изпълни с викове и възгласи на облекчение. Ханстен с труд успя да надделее гласовете.

— Намериха ни — каза той, — но може би още не го знаят. Трябва и ние да направим нещо, за да им помогнем да ни открият. Пат, заемете се с радиото. Всички останали ще удряме по корпуса — сигнала за настройка от морзовата азбука — „ти-ти-ти-та“. Хайде да започваме!

„Селена“ отекна от нестройни удари, които бавно се превърнаха в синхронизиран, кънтящ ритъм.

— Спрете! — викна Ханстен след минута. — Всички слушайте внимателно!

След шума настъпи неестествена, дори неприятна тишина. Пат бе изключил въздушните помпи и вентилаторите, така че на борда се чуваше само биенето на двадесет и две сърца.

Тишината продължи. Дали този шум всъщност не беше само вследствие напрежението в корпуса на „Селена“? Или спасителите, ако въобще бяха те, ги бяха пропуснали и бяха продължили по празната повърхност на морето?

Внезапно стърженето се разнесе отново. С жест на ръката Ханстен възпря новия изблик на възбуда.

— Слушайте, за бога — замоли ги той. — Може би ще разберем какво става.

Стърженето продължи само няколко секунди и отново бе последвано от мъчителна тишина. Някой подхвърли спокойно, по-

скоро за да облекчи напрежението, отколкото да разясни нещо:

— Сякаш някаква тел драсна по корпуса. Може би ни търсят с провлачване на мрежа.

— Невъзможно — възрази Пат. — Съпротивлението ще бъде твърде голямо, особено на такава дълбочина. По-вероятно забиват сонда.

— Каквото и да е — заяви комодорът, — на няколко метра над нас са спасителите. Да чукаме още веднъж. Хайде... всички заедно...

„Ти-ти-ти-та...“

„Ти-ти-ти-та...“

През двойния корпус на „Селена“ и сред праха прозвуча съдбовният начален мотив на Петата симфония, който бе летял из ефира преди един век над окупирана Европа. От седалката на пилота Пат повтаряше тревожно:

— Тук „Селена“... Чувате ли ме? Приемам. — След това се вслушваше в продължение на петнадесет секунди, които му се струваха цяла вечност, и отново повтаряше предаването. Но ефирът продължаваше да мълчи, както от мига, когато ги погълна прахът.

На борда на „Аурига“ Морис Спенсър нетърпеливо погледна часовника.

— По дяволите! — възкликна той. — Скутерите трябваше да стигнат отдавна до морето. Кога за последен път се обадиха?

— Преди двадесет и две минути — отговори старши радистът на кораба. — Скоро ще се обадят за редовния получасов доклад, независимо дали са открили нещо, или не.

— Да не сте променили честотата?

— Вие си гледайте вашата работа и оставете аз да се справям с моята — отвърна обидено радистът.

— Извинете — каза Спенсър, който отдавна бе научил кога се налага бързо да се извини. — Нервите ми нещо не са в ред.

Той стана от мястото си и тръгна да обикаля из тясната навигационна кабина на „Аурига“. След като се удари болезнено в някакво контролно табло — още не беше свикнал с лунното притегляне и започваше да мисли, че въобще няма да свикне, — той си възвърна самообладанието.

Най-трудната част от работата му беше очакването — да чака, докато разбере дали ще има материал за предаване, или не. Вече бе пръснал едно малко състояние. Но досегашните разноски нямаше да са нищо пред разходите, които щяха да се натрупат, ако разпоредеше на капитан Ансън да тръгне. Тогава обаче нямаше за какво да се тревожи, тъй като щеше да е осигурил сензационната новина.

— Обаждат се — внезапно заговори радистът. — Две минути преди определеното време. Нещо се е случило.

— Опрях в нещо — съобщи сухо Лорънс, — но не зная какво.

— На каква дълбочина? — попитаха едновременно Лоусън и двамата пилоти.

— На около петнадесет метра. Да минем на два метра вдясно и да опитаме отново.

Той извади сондата и когато скутерът премина на новото положение, отново я заби в праха.

— Същото нещо и на същата дълбочина — съобщи Лорънс. — Да се придвижим на още два метра.

Там нямаше нищо, или предметът беше твърде надълбоко, за да го достигне сондата.

— Тук няма нищо, придвижете скутера в обратната посока.

Да се определят очертанятия на потъналия предмет, щеше да бъде бавна и уморителна задача. С подобни досадни методи преди два века хората бяха изследвали океаните на Земята, като спускали на дъното въжета с тежести и отново ги вдигали. „Жалко, че не разполагаме с ехолот — помисли Лорънс, — който да действа в такава обстановка, но акустичните или радиовълни едва ли ще проникнат на повече от няколко метра в праха.“

Какъв глупак — трябваше да се сети по-рано! Точно това се бе случило с радиосигналите от „Селена“. Ако наистина бе потънала в праха, той е екранирал и погълнал излъчванията. Но на такова разстояние, ако действително се намира над кораба...

Лорънс настрои приемателя на аварийната лунна честота и веднага го оглуши автоматичният сигнал. Толкова силен, че да стигне дори до „Лагранж“ или Порт Рорис, както му се стори. Но си спомни,

че металната сонда все още опираше в потъналия кораб и създаваше удобна пътека за радиовълните до повърхността.

Цели петнадесет секунди слуша сигналите, преди да набере кураж за следващото действие. Въобще не бе очаквал да открие нещо и дори сега цялото търсене можеше да се окаже напразно. Автоматичният радиофар щеше да изпраца сигналите си в продължение на седмици, подобно на глас от гробница, дълго след като пътниците на „Селена“ са мъртви.

После с рязък, гневен жест, който сякаш предизвикваше съдбата, Лорънс превключи приемателя на честотата на кораба и едва не оглуша от виковете на Пат Харис: „Тук «Селена»... тук «Селена». Чувате ли ме? Приемам.“

— Тук „Скутер едно“ — отвърна той. — Говори главният инженер. Аз съм на петнадесет метра над вас. Как сте всички? Приемам.

Дълго време не можа да схване нищо от отговора, тъй като го заглушаваха виковете и ликуващи възгласи. По това разбра, че всички пътници са живи и с висок дух. Като ги слушаше, човек можеше да помисли едва ли не, че е попаднал на някакво пиянско увеселение. В радостта си, че са ги намерили и свързали отново с човечеството, те смятаха, че всичките им неприятности са останали назад.

— „Скутер едно“ вика Порт Рорис — започна да предава Лорънс, докато чакаше да утихне шумотевещата на кораба. — Намерихме „Селена“ и установихме радиовръзка с кораба. Ако се съди по шума на борда, всички са добре. Потънал е на около петнадесет метра, точно там, където предсказа доктор Лоусън. Ще се обадя отново след няколко минути. Край.

Със скоростта на светлината вълни на облекчение и радост щяха да се разпространят над Луната, Земята и вътрешните планети, щяха да разнесат добрата вест и на милиарди хора щеше да им олекне. По улиците и подвижните тротоари, в автобусите и космическите кораби непознати хора щяха да споделят: „Чухте ли? Намерили са «Селена»“.

Всъщност в цялата Слънчева система само един човек не можеше напълно да сподели общата радост. Докато седеше на скутера, слушаше радостните възгласи изпод повърхността и гледаше движещия се прах, главният инженер Лорънс се почувствува много по-

изплашен и безпомощен от потъналите под краката му мъже и жени.
Съзнаваше, че е изправен пред най-трудната битка в живота си.

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА

За пръв път от двадесет и четири часа Морис Спенсър си позволи да откъдне. Всичко, което можеше да се направи, беше извършено. Хора и оборудване бяха вече на път към Порт Рорис (за щастие Жюл Брак се намираше в Клавий — той беше един от най-добрите телевизионни оператори и често работеха заедно). Капитан Ансън изчисляваше нещо с помощта на електронноизчислителната машина и замислено оглеждаше контурните карти на планината. Екипажът (шестима души) беше събран от баровете (три на брой) и бе уведомен за още една промяна в маршрута. На Земята се подписаха поне десетина договора и бяха препратени по телефакса, а големи суми смениха собствениците си. Финансовите магьосници на „Интерпланет нюз“ сигурно изчисляваха с научна точност колко пари могат да поискат от другите агенции за материалите върху историята, без риск те да се решат сами да наемат космически кораби, макар подобна опасност да не съществуваше, защото Спенсър имаше твърде голяма преднина. Никой конкурент не можеше да стигне до Недостъпните планини за по-малко от четиридесет и осем часа, а той щеше да е там след шест.

Да, хубаво беше да се отпуснеш, спокоен, че всичко е наред и се развива съгласно собствените ти желания. Именно тези промеждутъци правеха живота приятен и Спенсър знаеше как да ги използва докрай. Те бяха най-доброто лекарство срещу язвата му — след сто години все още професионално заболяване за работниците от средствата за информация.

Но за него беше типично, че си почива, без да напуска работното място. Беше се излегнал с чаша в едната ръка и чиния със сандвичи недалеч от другата в малкия салон на космодрома. През двойните стъкла виждаше кея, от който „Селена“ бе отплувала преди три дни. (Нямаше как да се отърве от морските термини, макар да не подходеха за случая.) Кеят представляваше бетонна ивица, простряла се на двадесет метра сред странната гладка прашна повърхност. Почти

по цялото протежение на кея лежеше, нагъната като гигантска хармоника, гъвкавата тръба, през която пътниците минаваха от пристанището в кораба. Сега тя бе отворена, спаднала и отчасти полегнала. Без да иска, Спенсър се чувствуваше потиснат от тази гледка.

Той погледна часовника си, а после устреми поглед към невероятния хоризонт. (Ако не знаеше, щеше да си помисли, че е поне на стотина километра, а не само на два или три.) Няколко минути по-късно, блясък на отразена слънчева светлина привлече погледа му. Спасителите се връщаха. Щяха да пристигнат след пет минути и да влязат през въздушния шлюз след десет. Имаше достатъчно време да изяде и последния сандвич.

Когато Спенсър го приветствува, доктор Лоусън не даде признаци, че го е познал. Нямахше нищо изненадващо, тъй като предишният им кратък разговор бе проведен сред пълен мрак.

— Доктор Лоусън? Аз съм завеждащ отдел на „Интерпланет нюз“. Разрешавате ли да записвам?

— Почакайте — прекъсна го Лорънс. — Познавам представителя на „Иптерпланет“. Вие не сте Джо Ленърд...

— Правилно. Аз съм Морис Спенсър. Приех поста от Джо миналата седмица. Наложил се той отново да свикне със земното притегляне, в противен случай трябваше да остане на Луната до края на живота си.

— Много бързо се добрахте дотук. Едва преди един час съобщихме за намирането на кораба.

Спенсър сметна за излишно да споменава, че вече почти цял ден е в Порт Рорис.

— Все пак бих искал да зная дали мога да записвам — повтори той. В това отношение беше напълно добросъвестен. Някои журналисти рискуваха и започваха да записват без разрешение, но ако ги уловяха, оставаха без работа. Като началник на отдел той трябваше да спазва правилата, създадени да защищават журналистите и публиката.

— Не сега, моля ви — каза Лорънс. — Трябва да уредя куп неща, но доктор Лоусън с удоволствие ще поговори с вас — той свърши повечето работа и заслугата е само негова. За това можете да се позовете на мен.

— Хм... благодаря ви — измърмори Том смутено.

— И тъй, ще се видим по-късно — обърна се Лорънс към Лоусън. — Ще бъда в кабинета на тукашния инженер и ще се поддържам с таблетки. Вие обаче можете да поспите.

— Но не преди да проведем разговора — намеси се Спенсър, като сграбчи Том за ръката и го подкара към хотела.

Първият човек, когото срещнаха в тясното (десет квадратни метра) преддверие, беше капитан Ансън.

— Вас търсех, мистър Спенсър — заяви той. — Профсъюзът на космическите работници създава неприятности. Както знаете, има решение за задължителна почивка между пътуванията... Изглежда, ще се наложи...

— Моля ви, капитане, не ме занимавайте с това сега. Свържете се с юридическия отдел на „Интерпланет“, Клавий, 1234, и потърсете Хари Данциг, той ще уреди въпроса.

Спенсър повлече покорния Том Лоусън нагоре по стълбите (беше странно да попаднеш в хотел без асансьори, но те бяха излишни в свят, където човек тежи само десетина килограма) и го вкара в апартамента си.

Като се изключат малките размери и липсата на прозорци, апартаментът можеше да се намира в който и да е евтин хотел на Земята. Простите столове, кушетката и масата бяха изработени от най-минимално количество материал, предимно стъкло влакно, защото на Луната имаше много кварц. Банята беше най-обикновена (за разлика от неудобните тоалетни, пригодени за безтегловност), но леглото изглеждаше малко странно. Някои посетители от Земята трудно спяха при слабото притегляне и заради тях над леглото можеше да се опъва еластична завивка, прикрепена с пружини. Устройството напомняше усмирителните ризи и стаите с облицовани стени.

Друга забавна подробност беше обявлението на вратата, написано на английски, руски и китайски, което гласеше:

„ХОТЕЛЪТ ПРИТЕЖАВА СОБСТВЕНА
ХЕРМЕТИЗАЦИЯ. В СЛУЧАЙ НА АВАРИЯ НА
КУПОЛА ВИЕ СТЕ НАПЪЛНО ОСИГУРЕНИ. АКО СЕ
СЛУЧИ ПОДОБНО НЕЩО, МОЛЯ, ОСТАНЕТЕ В

СТАЯТА И ЧАКАЙТЕ ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕЖДЕНИЯ. БЛАГОДАРИМ ВИ.“

Спенсър бе прочел няколко пъти обявлението и продължаваше да смята, че информацията можеше да се предаде по значително по-приятен начин, а не тъй сухо и лаконично.

В това се състоеше и цялата беда на Луната. Борбата срещу природните сили беше толкова ожесточена, че не оставаше енергия да се уредят приятните подробности на живота. Това най-добре личеше от контраста между безупречната точност на техническите служби и небрежните отношения към всичко друго. Ако човек се оплачеше от телефона, водопроводната или въздушната система (особено въздушната), всяка неизправност се отстраняваше веднага. Но само се опитайте да поискате бързо обслужване в ресторанта или бара...

— Зная, че сте много уморен — започна Спенсър, — но бих искал да ви задам няколко въпроса. Надявам се, че нямате нищо против да записвам?

— Не — отвърна Том, който отдавна бе преминал в стадия на пълно безразличие. Беше се отпуснал на един стол, отпиваше от чашата, която Спенсър му бе налял, но явно не усещаше вкуса на напитката.

— Говори Морис Спенсър от „Интерпланет нюз“. Беседвам с доктор Томъс Лоусън. Доктор Лоусън, засега знаем само, че вие с мистър Лорънс, главния инженер на обрънатата към Земята страна, сте намерили „Селена“ и че хората в кораба са живи. Може би ще ни разкажете, без да се впускате в технически подробности, точно как... по дяволите!

Той успя да хване бавно падащата чаша, без да разлее нито капка, и след това пренесе заспалия астроном на кушетката. Е, не можеше да се оплаче. Само тази част не бе изпълнена съобразно плана му. Но дори и това можеше да се окаже преимущество, защото никой друг нямаше да намери Лоусън, а камо ли да го интервюира, докато спеше в това, което хотел „Рорис“ с прекрасно чувство за хумор наричаше луксозен апартамент.

В Клавий сити началникът на Туристическата компания накрая бе успял да убеди всички, че не проявява предпочитания към никого. Радостта му от новината, че „Селена“ е намерена, скоро помръкна, тъй като по телефона му се обадиха последователно „Ройтер“, „Таймспейс“, „Трипланетъри пъбликейшънз“ и „Лунър нюз“, за да го питат как точно „Интерпланет“ са успели първи да съобщят новината. Всъщност информацията се предаваше дори преди да стигне до Главното управление, благодарение на факта, че Спенсър предвидливо бе подслушал по радиото разговорите на скутерите.

След като стана ясно какво се е случило, подозренията на другите средства за информация се замениха с искрено възхищение от приемчивостта на Спенсър. Нямаше да мине много време, и щяха да разберат, че той далеч още не бе разкрил всичко.

Диспечерската служба в Клавий бе изживяла не един драматичен момент, но този беше един от незабравимите. „Сякаш чуваш гласове от гроба“ — помисли Дейвис. Само преди няколко часа смятаха всички тези мъже и жени за мъртви, а ето че те се оказаха живи и здрави и се изреждаха пред микрофона под повърхността, за да успокоят роднини и приятели. Благодарение на сондата, която Лорънс бе оставил като ориентир и антена, петнадесетметровата прашна покривка вече не можеше да изолира кораба от човечеството.

Нетърпеливите репортери трябваше да изчакат да прекъсне потокът послания от „Селена“, за да вземат интервюта. Сега говореше мис Уилкинз — диктуваше съобщенията, предавани ѝ от пътниците. Корабът вероятно беше пълен с хора, които драскат телеграми по откъснатите корици на пътеводители и се опитват да вместят максимално количество информация в минимален брой думи. Разбира се, нищо от тези послания не можеше да се цитира или преразкаже. Те бяха лични съобщения и пощенските началници на три планети щяха да залаят с общата си ярост всеки репортер, достатъчно глупав, за да ги използва. Искрено казано, те дори не трябваше да слушат какво се говори по тази верига, както на няколко пъти началникът с нарастващо възмущение бе отбелязал.

„... кажете на Марта, Ян и Айви да не се безпокоят за мен. Скоро ще си бъда у дома. Попитайте Том как са протекли преговорите с Ериксон и ми съобщете при следващата свръзка. Прегръщам ви

всички, Джордж. Край на съобщението. Приехте ли? Тук «Селена». Приемам.“

— Тук Лунният център. Да, записахме всичко. Ще изпратим съобщенията и ще ви предадем отговорите веднага щом ги получим. Може ли сега да говорим с капитан Харис? Приемам.

Настъпи кратка пауза, ясно се чуваха шумовете от борда на кораба — отекващи в затвореното пространство гласове, скърцане на седалки, приглушено „Извинете“. След това...

— Центъра, тук капитан Харис. Приемам.

Дейвис взе микрофона.

— Капитан Харис, тук е началникът на Туристическата компания. Зная, че всички искате да предадете съобщения, но представителите на агенциите са тук и горят от нетърпение да поговорят с вас. Най-напред бихте ли описали накратко условията на борда на „Селена“? Приемам.

— Как да ви кажа... много е топло и сме с малко дрехи на гърба. Не мисля, че трябва да се оплакваме от топлината обаче, тъй като тя помогна да ни намерите, а и вече свикнахме с нея. Въздухът е все още свеж и имаме достатъчно храна и вода, макар менюто да е... малко еднообразно. Какво още ви интересува? Приемам.

— Попитайте го за настроението... как се държат пътниците? Има ли признаци на нервно напрежение — предложи представителят на „Трипланетъри пъбликейшънз“.

Дейвис предаде въпроса в по-тактична форма. Но изглежда, че в другия край на радиовръзката този въпрос предизвика леко смущение.

— Всички се държаха добре — отвърна Пат малко прибързано. — Разбира се, всички се питаме колко ли време ще бъде необходимо, за да ни освободите. Можете ли да ни кажете нещо по този въпрос? Приемам.

— Главният инженер Лорънс е в Порт Рорис и разработва планове за спасителната операция — осведоми го Дейвис. — Веднага щом е готов, ще ви съобщим предвижданията му. Впрочем как прекарвахте времето? Приемам.

Пат му разправи и с това невероятно повиши търсенето на „Шейн“, но уви, в същото време укрепи западната слава на „Портокалът и ябълката“. Описа накратко и заседанията на съда, които бяха прекратени за неопределено време.

— Сигурно е било забавно — каза Дейвис. — Но вече няма защо да разчитате само на собствените си сили. Можем да ви изпратим, каквото поискате — музика, пиеси, обсъждания. Само кажете и ще го уредим. Приемам.

Пат се забави с отговора. Радиовръзката вече бе преобразила живота им, бе им донесла надежда и ги бе свързала с близките и любими същества. Но в известно отношение той съжаляваше, че уединението им бе свършило. Чувството на солидарност, което дори избухването на мис Морли едва наруши, бе започнало да избледнява като сън. Вече не представляваха единна група, обединена от общата борба за оцеляване. Отново всеки бе поел пътя на своя живот, на своите цели и амбиции. Човечеството ги бе погълнало, както океанът поглъща дъждовните капки.

ГЛАВА ШЕСТНАДЕСЕТА

Главният инженер Лорънс беше убеден, че комитетите и комисиите никога не вършат работа. На Луната добре познаваха възгледите му, защото след последното посещение на Ревизионната комисия (която идваше два пъти в годината) върху бюрото му се появи бележка със следното съдържание:

КОМИСИЯТА Е ОГРАНИЧЕНО, ТЕСНОГРЪДО СБОРИЩЕ ОТ ДЪРВЕНИ ГЛАВИ.

Но този комитет той одобряваше, защото отговаряше на строгите му изисквания. Председател беше сам Лорънс; нямаше протоколи, секретарка на дневен ред. Освен това председателят можеше по свое усмотрение да приема или отхвърля препоръките му. Той беше натоварен да ръководи спасителните операции, освен ако главният администратор решеше да го уволни — а това можеше да стане само при изключителен натиск от Земята. Комитетът бе създаден само за да дава идеи и технически сведения — нещо като личен „мозъчен тръст“ на Лорънс.

Едва половината от дванадесетте му члена се намираха в Порт Рорис. Останалите бяха пръснати по Луната, Земята и в космоса. Специалистът по почвите беше в неизгодно положение на Земята, тъй като поради ограничената скорост на радиовълните винаги закъсняваше със секунда и половина, а докато обясненията му стигаха до Луната, изминаваха почти три секунди. Затова го помолиха да си води бележки и да запази мнението си за края, като прекъсва заседанието само в наложителен случай. Лунните конференции струваха скъпо, а както доста хора вече се бяха убедили, нищо не можеше да спъне така оживените разисквания, както това забавяне от три секунди.

— За тези, които не са в течение — започна Лорънс, когато завърши „проверката“, — ще опиша накратко положението. „Селена“ се намира на петнадесет метра дълбочина в хоризонтално положение. Няма никакви повреди, всичките агрегати на кораба са в исправност и двадесет и двамата души на борда все още са в добро настроение. Имат достатъчно кислород за деветдесет часа — това е крайният срок, който не трябва да забравяме. Ако някой не знае как изглежда „Селена“, нека погледне този модел в мащаб едно към двадесет. — Той повдигна модела от масата и го завъртя бавно пред камерата. — Прилича на автобус или малък самолет. Единствената отлика е задвижващата система, която използва тези витла с големи перки и променлив ход. Най-големият проблем, разбира се, е прахът. Ако не сте го виждали, не можете да си го представите. Познанията ви за пясъка или други подобни материали на Земята тук са неприложими. Лунният прах повече прилича на течност. Ето ви проба от него.

Лорънс вдигна висок цилиндър, една трета от който бе запълнен със сиво аморфно вещество, обърна го и прахът потече — по-бързо от сироп, по-бавно от вода; бяха необходими няколко секунди, за да се изравни отново повърхността му. На пръв поглед никой не би отгатнал, че не е течност.

— Този цилиндър е херметизиран — обясни Лорънс, — за да може да се проявят типичните свойства на праха. Във въздушна среда той е напълно различен, значително по-леплив е и прилича на ситнозърнест пясък или талк. Предварително ви предупреждавам, че е невъзможно да се изготви по синтетичен път проба с качествата на истинския прах. За да се получи това вещество, е било необходимо то да се изсушава в течение на няколко милиарда години. Ако желаете да извършите опити, ще ви изпратим каквито количества прах поискате — премного е и не го пестим. А сега да ви обясня още някои неща. „Селена“ се намира на три километра от най-близката твърда почва — Недостъпните планини. Под нея вероятно има няколкостотин метра прах, макар да не сме сигурни в това. Не сме сигурни също дали няма да се случи ново пропадане, въпреки че според геолозите това е малко вероятно. До мястото на произшествието можем да стигнем само със скутери. Имаме два скутера и още един ни изпращат от Обратната страна. Те могат да превозват или влачат до пет тона оборудване, а най-големият единичен товар, който можем да качим на скутера, е

около два тона. Така че не е възможно до мястото на катастрофата да се извозват действително тежки съоръжения. Ето това е положението. Разполагаме с деветдесет часа. Имате ли предложения? Аз съм намислил някои неща, но преди това искам да чуя какво ще кажете вие.

Настъпи продължително мълчание, докато членовете на комитета, разпръснати из огромно пространство с диаметър почти четиристотин хиляди километра, впрягаха разностранните си таланти за разрешаване на проблема. След малко главният инженер на Обратната страна заговори някъде в близост до базата „Жолио Кюри“.

— Опасявам се, че за деветдесет часа не ще успеем да направим много нещо. Налага се да се конструира специални съоръжения, а затова винаги е необходимо време. Така че... ще трябва да свържем със „Селена“ някакъв въздухопровод. Къде се намира свързващият системите ѝ възел?

— Зад главния вход. Не виждам как ще успеем да вкараме проводите на дълбочина петнадесет метра и да ги свържем. Освен това всичко ще се засипва от прах.

— Имам по-добро предложение — прекъсна го някой. — Да вкараме тръба през покрива.

— Ще са необходими две тръби — изтъкна друг. — Едната да подава кислород, а другата да изсмуква замърсения въздух.

— Значи, ще ни трябва цяла въздухопречиствателна инсталация. А тя няма да е въобще необходима, ако успеем да извадим хората за деветдесет часа.

— Рискът е твърде голям. След като снабдяването с въздух бъде осигурено, ще разполагаме с повече време и няма да се безпокоим за срока от деветдесет часа.

— Приемам това становище — заяви Лорънс. — Всъщност няколко души вече разработват този вариант. Следващият въпрос е дали да опитаме да извадим кораба с хората в него, или да, вадим пътниците един по един, не забравяйте, че на борда има само един скафандър.

— Можем ли да прокараме шахта до вратата и да я свържем с въздушния шлюз? — запита един от учените.

— Съществува същият проблем както при въздухопровода. Дори по-сложен, тъй като свързването ще е по-трудно.

— А какво ще кажете за водонепроницаема камера, която да обгърне целия кораб? Ще я вкараме на дълбочина около него и след това ще изчерпим праха.

— Ще бъдат необходими тонове греди и подпори. И не забравяйте, че камерата ще трябва да се затвори и отдолу. В противен случай откъм дъното ще навлиза прах със същата бързина, с която ще го изчерпваме от повърхността.

— Не може ли това вещество да се изпомпва? — попита друг.

— Да, с подходящ импелер. Но не може да се изсмуква, разбира се. Трябва да се изчерпва. Обикновената помпа само ще се дави.

— Този прах — обади се ядовито помощник-инженерът на Порт Рорис — съчетава най-лошите свойства на твърдите тела и течностите, без нито едно от предимствата им. Когато искаш — не изтича, а когато не искаш — изтича.

— Ще разрешите ли да уточня нещо? — намеси се отец Фераро от „Плутон“. — Думата „прах“ е заблуждаваща. Всъщност имаме вещество, което не може да съществува на Земята, и поради това нямаме име за него в нашия език. Последният изказал се беше напълно прав — понякога трябва да го смятаме за немокреща течност, нещо като живака, но по-леко. В други случаи представлява течащо твърдо тяло, подобно на смолата, само че тече по-бързо.

— Може ли да се стабилизира по някакъв начин? — запитва някой.

— Струва ми се, че този въпрос е за Земята — отвърна Лорънс. — Доктор Евънз, какво ще кажете?

Всички изчакаха трите секунди, които както винаги им се сториха твърде дълги. След това специалистът отговори така ясно, сякаш се намираше в същата зала.

— Мислих по въпроса. Вероятно съществуват органични свързващи вещества — лепила, да речем, — които да му придадат по-голяма плътност, за да се работи по-лесно. Дали не може да се използва обикновена вода? Опитвали ли сте?

— Не, но ще опитаме — отвърна Лорънс и си записа нещо.

— Има ли веществото магнитни свойства? — попита дежурният диспечер.

— Интересен въпрос — подхвърли Лорънс. — Какво ще кажете, отец Фераро?

— В ниска степен. Съдържа известно количество метеоритно желязо. Но не вярвам това въобще да ни помогне. Магнитното поле ще извлече железните съставки, но няма да повлияе върху праха като цяло.

— Все пак ще опитаме. — Лорънс отново записа нещо. Имаше макар и слаба надежда, че от общото усилие на тези умове ще се родят някои блестящи идеи, фантастични, но със здрава основа предложения, които ще разрешат неговия проблем. Негов, независимо дали му харесваше, или не. Чрез различните си помощници и отдели той отговаряше за всяко техническо съоръжение по тази част на Луната. Особено когато се случеше нещо с него.

— Страхувам се — обади се дежурният диспечер в Клавий, — че най-много главоболия ще ви причини материално-техническото снабдяване. Всяко съоръжение трябва да се превози със скутерите, а на тях са им нужни поне два часа за отиване и връщане и повече, ако влачат тежък товар. Преди да започне операцията, ще трябва да конструирате работна платформа — нещо като сал, който да оставите на място. Може би ще е необходимо един ден, за да я закарате, и значително повече време, за да превозите всички необходими съоръжения до нея.

— Включително и временни жилища за спасителите — прибави някой. — Работниците трябва да останат на място.

— Това не е трудно. Щом направим платформата, ще надуем едно иглу върху нея.

— Няма нужда дори от платформа. Иглуто ще плава.

— Да се върнем към платформата — намеси се Лорънс. — Ще ни трябват здрави, сглобяеми секции, които могат да се съединят на място. Някакви предложения?

— Празни варели от гориво.

— Много са големи и слаби. Може в складовете на техническия отдел да се намери нещо друго.

Така мозъчният тръст продължаваше работата си. Лорънс възнамеряваше да им остави още половин час и тогава щеше да реши как да действа. Не биваше да се говори дълго, когато минутите бързо летяха, а животът на много хора беше поставен на карта. Но прибързаните и необмислени планове бяха не само безполезни, но и

вредни, защото щяха да погълнат материали и умение, които можеха да наклонят везните на успеха.

На пръв поглед работата изглеждаше много проста. „Селена“ се намираше на сто километра от добре снабдена база. Положението ѝ се знаеше с точност и беше потънала само на петнадесет метра. Но тези петнадесет метра поставяха най-трудните проблеми, с които се бе сблъсквал през цялата си кариера.

Кариерата му можеше много скоро внезапно да се прекрати, и той го знаеше. Защото трудно щеше да обясни неуспеха си, ако тези двадесет и двама души загинеха.

Жалко, че никой не наблюдаваше кацането на „Аурига“, защото гледката беше величествена. Излитането и кацането на космически кораб винаги представляваше едно от най-впечатляващите зрелища, създадени от човека, като се изключат някои от фантастичните постижения на ядрените инженери. А когато това става на Луната, бавно и сред загадъчна тишина, зрелището прилича на сън, който никога не се забравя.

Капитан Ансън не виждаше смисъл да се занимава с навигационни тънкости особено след като друг плащаше горивото. В „Ръководството за капитани“ не пишеше нищо за полети на космически кораби на стотина километра — помислете, само стотина километра! — макар че математиците с удоволствие щяха да пресметнат, въз основа на вариационните изчисления, траектория, при която да се изразходва най-малкото възможно количество гориво. Ансън просто излетя нагоре на хиляда километра (а с това, съгласно междупланетното право, пътуването попадна в тарифите за космически полети, макар че щеше да го съобщи по-късно на Спенсър) и се спусна вертикално надолу, ориентирайки се по радара. Електронноизчислителната машина на кораба и радарът се контролираха взаимно, а капитан Ансън контролираше и двете системи. Всяка от тях и капитанът можеха поотделно да приземят кораба. Задачата беше проста и безопасна, макар и да не изглеждаше така.

Особено за Морис Спенсър, изпитал силна носталгия по меките зелени хълмове на Земята, когато пустинните върхове протегнаха

ноктите си към тях. Защо му трябваше да се заема с тази работа? Сякаш нямаше по-лесни начини за самоубийство.

Най-зле се чувствуваше в състоянието на безтегловност между последователните периоди на спиране. Ами ако ракетите не се задействуват по командния сигнал и корабът продължи да пада към Луната, бавно, но с все по-голямо ускорение, докато се разбие на повърхността? Нямаше смисъл да се твърди, че тези опасения са детински или глупави, защото подобни аварии се бяха случвали.

Но с „Аурига“ не се случи нищо. Мощният вихър от спиращите двигатели вече метеше скалите и вдигаше към небето прах и космически отпадъци, които не бяха обезпокоявани в продължение на три милиарда години. За миг корабът застина в равновесие само на сантиметри от повърхността, а след това огнените мечове, които го крепяха, сякаш с нежелание се прибраха в ножниците си. Раздалечените на широко опори на шасито опряха в скалите, „стъпалата“ им се наклониха, пригаждайки се към профила на терена, и целият кораб се залюля за миг, докато амортизьорите неутрализираха енергията от сътресението.

За втори път в течение на двадесет и четири часа Морис Спенсър кацна на Луната. Твърде малко хора можеха да се похвалят с подобно постижение.

— Е — рече капитан Ансън, като стана от седалката пред пулта за управление, — надяваме се да сте доволен от изгледа. Ще ви струва доста пари... пък и все още не е решена дребната подробност за извънредното работно време. Според Профсъюза на космическите работници...

— Вие сте без душа, капитане! Защо ме занимавате с подобни дреболии в такъв миг? Но ако мога да кажа, без да трябва за това да се плаща допълнително — кацането беше отлично.

— Обикновена работа — каза капитанът, макар да не успя да скрие задоволството си. — Между другото ще ви помоля да се подпишете в бордовия дневник срещу времето на кацане.

— Това пък за какво е? — подозрително попита Спенсър.

— Доказателство за извършената услуга. Дневникът е най-важният законен документ.

— Малко старомодно ми се вижда да се води писмен дневник — каза Спенсър. — Мислех, че сега всичко върши електрониката.

— Традиция — отвърна Ансън. — Разбира се, всички данни за полета на кораба се записват през цялото време, докато работят двигателите и пътуването може да се възстанови по записите. Но само бордовият дневник дава подробностите, които отличават един полет от друг — като например: „Тази сутрин една от пътничките в трета класа роди близнаци.“ Или: „В дванадесет часа вдясно от борда видяхме Белия кит.“

— Вземам си думите назад, капитане — рече Спенсър. — Все пак имате душа.

Той се подписа в дневника и след това се приближи към илюминатора, за да огледа лунния пейзаж.

Само кабината за управление имаше прозорци и от сто и петдесет метра над повърхността през тях се откриваше великолепна гледка. Откъм север склоновете на Недостъпните планини закриваха половината небе. Спенсър помисли, че названието ѝ вече не е подходящо, защото той бе достигнал до нея, и докато корабът се намираше тук, можеше дори да се извършат някои полезни научни изследвания, като например да се вземат скални проби. Освен журналистическата стойност на факта, че се намира на такова необичайно място, той искрено се интересуваше от всичко, което би могло да се открие. Дори най-преситеният от впечатления човек се вълнуваше от обещанията на неизвестното и неизследваното.

В другото направление виждаше близо четиридесет километра от Морето на жаждата, което изпълваше почти цялото му зрително поле с гладката си, сива повърхност. Но Спенсър се интересуваше предимно от това, което се намираше на пет километра от кораба и на два километра под него.

С обикновен бинокъл ясно се виждаше металният прът, който Лорънс бе оставил като ориентир и който свързваше „Селена“ с останалия свят. Гледката не беше впечатляваща — някакъв самотен шип, подаващ се от безкрайната равнина, — но точно тази простота вълнуваше Спенсър. Можеше да послужи за начало — символ на самотата на човека сред огромната и враждебна вселена, която се опитва да покори. Само след няколко часа равнината щеше да се оживи, но дотогава металната сонда трябваше да служи на коментаторите да обсъждат плановете за спасяване и да запълват свободното време с подходящи интервюта. Но това не беше негова

работа, а на екипа в Клавий и на студиите на Земята. Неговата задача беше да седи в „орловото гнездо“ и да се грижи непрекъснато да постъпват кадри. Когато започнеха спасителните работи, благодарение на мощните обективи и изключителната прозрачност на този свят без атмосфера, той щеше да показва операциите дори в едър план.

Погледна на югозапад — там Слънцето бавно пълзеше нагоре по небето. Разполагаше с почти две седмици дневна светлина по земното броеие. Нямаше да се безпокои за осветлението. Сцената беше готова.

ГЛАВА СЕДЕМНАДЕСЕТА

Главният администратор Олсен рядко се показваше пред публиката; предпочиташе да управлява Луната тихомълком зад кулисите и да предоставя на по-общителните си сътрудници, като началника на Туристическата компания например — да се разправят с репортерите. Ето защо редките му появи бяха още по-впечатляващи — а и той целеше тъкмо това.

Макар да го наблюдаваха милиони хора, двадесет и двамата души, към които се обръщаше всъщност, не можеха да го видят, защото никой не бе сметнал за необходимо да снабди „Селена“ с телевизор. Но гласът му звучеше достатъчно убедително и той им каза всичко, което ги интересуваше.

— Ало, „Селена“ — започна Олсен. — Искам да ви съобщя, че всички средства на Луната са мобилизирани, за да ви помогнат. Инженерите и техниците от нашето управление работят денонощно за спасяването ви. Спасителните работи се ръководят от главния инженер Лорънс, на когото аз имам пълно доверие. Сега той се намира в Порт Рорис, където се подготвят специалните съоръжения, необходими за спасителните операции. Взе се решение и, предполагам, ще се съгласите, че най-спешната задача е да се подсигури попълването на запасите ви от кислород. За тази цел възнамеряваме да спуснем тръби до вас. Това ще стане бързо и по тях ще ви изпращаме кислород, а също храна и вода, ако се наложи. Щом бъдат монтирани тръбите, вече няма за какво да се безпокоите. Може би ще мине още известно време, докато стигнем до вас и ви извадим, но ще бъдете в пълна безопасност. Само ще трябва да ни дочакате търпеливо. Свършвам предаването, за да можете по същия канал да говорите с приятелите си. Съжалявам за лишенията и тревогите, които изживяхте, но всичко това вече е минало. Ще ви извадим до един-два дена. Желая ви всичко най-хубаво.

Щом гласът на Олсен замлъкна, в кабината на „Селена“ избухна весела глъчка. Олсен бе постигнал желания ефект — пътниците вече смятаха преживяното за приключение, което ще им даде материал за

разговори до края на живота. Само Пат Харис все още имаше мрачен вид.

— Главният администратор говори прекалено уверено — сподели той с Ханстен. — На Луната подобни забележки сякаш предизвикват съдбата.

— Разбирам ви — отвърна комодорът. — Но не бива да го упрекувате. Той се грижи за настроението ни.

— Моето е отлично, особено след като вече разговаряме с приятели и роднини.

— А, тъкмо се сетих. Един от пътниците не е получил или изпратил никакво съобщение. Освен това не проявява никакъв интерес да се свърже с външния свят.

— Кой е той?

Ханстен понижи глас.

— Новозеландецът Редли. Седи си спокойно в онзи ъгъл. Не мога да кажа защо, но ме безпокои.

— Може би горкият няма никого на Земята, с когото да говори.

— Човек с достатъчно средства, за да дойде на Луната, трябва да има поне приятели — възрази Ханстен. После се усмихна с почти момчешка усмивка, която премина по лицето му и заглади бръчките. — Без да искам, прозвуча малко цинично. Но предлагам да не изпусваме от погледа си мистър Редли.

— Споменахте ли за това пред Сю... хм, мис Уилкинз?

— Тъкмо тя ми обърна внимание върху него.

„Трябваше да се досетя — помисли Пат с възхищение. — Тя всичко забелязва.“

Сега, когато бъдещето отново се откриваше пред него, Пат сериозно се замисли за Сю и за онова, което му бе казала. През живота си се бе влюбвал в пет или шест момичета, но този път беше нещо различно. Познаваше Сю от година и тя още в началото го бе очаровала, но досега между тях не бе имало нищо. Питаше се какви ли чувства в действителност изпитваше тя? Дали съжаляваше за приключението им, или за нея то не означаваше нищо? Сю можеше да изтъкне — всъщност и той можеше, — че случилото се във въздушния шлюз вече е без значение. Постъпка на хора, които са мислели, че им остават само няколко часа живот. Просто не са били на себе си...

А не беше ли възможно Пат Харис и Сюзън Уилкинз, повлияни от напрежението и тревогите, изживени през последните няколко дни, да бяха разкрили истинските си чувства? Пат се чудеше как да го разбере, но в същото време знаеше, че само времето ще му даде правилния отговор. Дори и да съществуваше безпогрешен научен метод, чрез който да се определи кога си влюбен, той не бе чувал за него.

Прахът, който се плискаше (ако може да се употреби тази дума) по кея, откъдето „Селена“ бе отпътувала преди четири дена, беше дълбок само два метра, но за този опит не беше необходима по-голяма дълбочина. Ако набързо конструираното съоръжение издържеше изпитанията тук, то щеше да се окаже надеждно и в открито море.

Лорънс наблюдаваше от сградата на пристанището, докато неговите помощници в скафандри сглобяваха платформата. Тя се състоеше — също като деветдесет процента от съоръженията на Луната — от алуминиеви греди и шини. Лорънс си помисли, че в известно отношение Луната е рай за инженерите. Слабото притегляне, пълната липса на ръжда и корозия — нямаше ветрове, валежи и колебания на температурата в обичайната атмосфера — отстраняваха напълно редица проблеми, усложняващи всички начинания на Земята. Но в замяна Луната си имаше свои особености — като например нощите, с температура двеста градуса под нулата, и прахът, с който се бореха сега.

Леката рамка на платформата лежеше върху дванадесет големи металически цистерни, по които личаха надписи: „Съдържа етилов спирт. След изпразване, моля, върнете в «Разпределителна база №3, Коперник»“. Сега бяха празни и всяка от тях можеше да носи два лунни тона, без да потъне.

Платформата бързо се оформяше. Лорънс си каза, че трябва да се погрижи за достатъчен запас от болтове и гайки. Видя как изпуснаха в праха шест парчета и те веднага бяха погълнати. Ето че потъна и един гаечен ключ. Ще трябва да нареди всички инструменти да стоят привързани към платформата, дори когато ги използват, макар и да е неудобно за работа.

Петнадесет минути — не е зле, като се вземе пред вид, че хората работеха в безвъздушно пространство и скафандрите им пречеха. При необходимост платформата можеше да се удължава във всяко направление, но засега размерите ѝ бяха достатъчни. Само тази секция можеше да издържи двадесет тона, а щеше да мине доста време, преди да разтоварят такова количество съоръжения на мястото на катастрофата.

Доволен от хода на работите, Лорънс напусна пристанищната сграда, докато помощниците му продължаваха да разглобяват платформата. Пет минути по-късно (едно от преимуществата на Порт Рорис — можеше да отидеш навсякъде за пет минути) той се намираше в местната техническа работилница. Но там не остана толкова доволен.

Върху две подпори лежеше макет на покрива на „Селена“ от два квадратни метра — точно копие, изготвено от същите материали. Липсваше само най-горният слой алуминизирана тъкан, предпазващ кораба от слънчевите лъчи, но той беше толкова тънък и слаб, че нямаше да повлияе на опитите.

Експериментът беше съвсем прост и включваше само три съставки — заострен лост, тежък чук и един отчаян техник, който въпреки огромните усилия още не бе успял да прокара лоста през покрива.

Онзи, който малко познава лунните условия, веднага би си обяснил причината за неуспеха — чукът тежи само една шеста от земното си тегло и поради това е и шест пъти по-неефикасен.

Но тези разсъждения биха били погрешни. За обикновения човек е трудно да разбере разликата между тегло и маса и това е водило до безброй произшествия. Защото теглото е непостоянно свойство, което се променя при преминаване от един свят в друг. На Земята този чук би тежал шест пъти повече, отколкото на Луната, на Слънцето би бил почти двеста пъти по-тежък, а в космоса въобще не би имал тегло.

Но и на трите места, всъщност в цялата вселена, неговата маса или инерция оставаха същите. Усилието, необходимо да се задвижи с дадена скорост, и силата на удара му бяха постоянни величини в пространството и времето. На почти лишен от притегляне астероид, където щеше да тежи по-малко от обикновено перо, чукът щеше да разтроши скала толкова ефикасно, колкото и на Земята.

— Какво става? — попита Лорънс.

— Покривът много пружинира — обясни техникът, като изтри потта от челото си. — Лостът отскача при всеки удар.

— Разбирам. Но дали ще се получи същото, когато използваме петнадесетметрова тръба и тя е заобиколена от прах? Може би тогава отскачането ще понамалее.

— Може би. Но погледнете това.

Те клекнаха край макета и огледаха долната повърхност на покрива. С тебешир бяха начертани линии, които обозначаваха мястото на електрическите кабели... които трябваше да се избягнат на всяка цена.

— Фибростъклото е толкова здраво, че не може да се пробие правилно отверстие. Когато се пробие, то се начупва и разкъсва. Виждате ли, вече е започнало да се напуква. Страх ме е, че ако приложим груба сила, ще пропукаме покрива.

— А такъв риск не трябва да поемаме — съгласи се Лорънс. — Откажете се от този начин. Щом не може да го пробием, ще трябва да провъртим отверстие. Опитайте се с бормашина, прикрепена в края на тръбата така, че лесно да може да се свали. А как върви работата с тръбопроводите?

— Почти са готови, всичко е стандартно оборудвано. До два-три часа ще ги свършат.

— Ще се върна след два часа — каза Лорънс.

Той не прибави, както биха направили някои: „Искам дотогава всичко да е готово.“ Хората му полагаха всички възможни усилия и никой не можеше нито със сила, нито с увещания да застави опитните и добросъвестни специалисти да работят по-бързо, отколкото позволяваха силите им. При подобни задачи не биваше да се избързва, а освен това до крайния срок, определен от запасите кислород на „Селена“, оставаха още три дни. След няколко часа, ако всичко вървеше добре, този срок щеше да бъде отложен за неопределено време.

За нещастие не всичко вървеше добре.

Комодор Ханстен пръв откри коварната опасност, която бавно надвисваше над тях. Вече се бе срещал с нея, когато се намираше в

неизправен скафандър на Ганимед — не искаше да си спомня за това произшествие, но никога не можеше да го забрави.

— Пат — тихо заговори той, след като се увери, че никой не ги чува. — Забелязвате ли, че дишането става затруднено?

Пат погледна разтревожено и отговори:

— Да, сега, след като споменахте. Отдавах го на топлината.

— Отначало и аз така мислех. Но познавам добре тези симптоми, особено учестеното дишане. Заплашва ни отравяне от въглероден двуокис.

— Но това е невъзможно. Имаме на разположение още три дни, освен ако се повреди пречиствателната система.

— Страх ме е, че се е повредила. Каква система използваме за премахване на въглеродния двуокис?

— Обикновена химическа абсорбция. Просто и сигурно устройство, което никога не е отказвало.

— Да, но никога досега не е работило при такива условия. Изглежда, горещината е повлияла на химикалите. Има ли начин да ги проверим?

Пат поклати отрицателно глава.

— Не. Капакът за тях е от външната страна на корпуса.

— Сю, мила — обади се уморен глас, който едва познаха, че принадлежи на мисис Шустър, — имате ли нещо за главоболие?

— Ако имате — намеси се друг пътник, — и аз искам.

Пат и Ханстен се спогледаха тревожно. Класическите симптоми се проявяваха като по учебник.

— Колко време ни остава според вас? — запита много тихо Пат.

— Най-много три-четири часа. А Лорънс и хората му ще дойдат най-рано след шест.

Тогава Пат разбра без никакво съмнение, че действително обича Сюзън. Защото първата му реакция не беше страх за собствения му живот, а гняв и тъга, че след като е изтърпяла толкова много и спасението им вече се вижда, Сю трябва да загине.

ГЛАВА ОСЕМНАДЕСЕТА

Когато Том Лоусън се събуди в непознатата хотелска стая, той не беше сигурен дори кой е, камо ли къде се намира. Притежаваше известно тегло и това му подсказа, че не е на „Лагранж“, но не тежеше достатъчно, за да се намира на Земята. Значи, всичко не е било сън — той наистина е на Луната и действително бе плавал по проклетото Море на жаждата.

И бе помогнал да намерят „Селена“. Благодарение на опита и научните му знания двадесет и двама души сега имаха възможност да оцелеят. След всички разочарования и огорчения юношеските му мечти за слава бяха на път да се сбъднат. Светът ще трябва да му се отплати за пренебрежението и безразличието.

Фактът, че обществото му бе дало образование, което преди сто години можеха да получат само ограничен брой хора, не намаляваше озлоблението на Том Лоусън спрямо него. В този век, когато всяко дете получаваше образование, отговарящо на интелекта и способностите му, подобно отношение се възприемаше автоматично. Сега, когато, за да се запази, цивилизацията се нуждаеше от всички таланти, които можеше да издири, всяка друга образователна политика би била равностойна на самоубийство. Том Лоусън не беше благодарен на обществото, загдето бе създадо необходимите условия той да получи докторска титла — обществото бе постъпило така заради собствените си интереси.

Въпреки всичко тази сутрин не бе толкова озлобен срещу живота и не мислеше така цинично за хората. Успехът и признанието действуваха успокоително, а той беше на път да ги постигне. Но имаше и нещо друго — за миг бе изпитал по-дълбоко задоволство. Върху скутера сред морето, когато страхът и малодушието едва не го сломиха, Том Лоусън бе влязъл в контакт и успешно бе сътрудничил с друг човек, чиито способности и храброст би могъл да уважава.

Контактът обаче беше прекалено слаб и както в много случаи преди това вероятно нямаше да доведе доникъде. Дори част от

съзнанието му се надяваше да стане точно така и той още веднъж да се увери, че всички хора са егоисти и негодници. Том не можеше да избяга от ранното си детство, също както Чарлз Дикенз въпреки целия си успех и слава не бе успял да забрави мрачните си спомени от фабриката за вакса, която в буквален и преносен смисъл бе почернила детството му. Но Том бе поставил ново начало — макар да трябваше да измине още много време, преди да се почувствува пълноправен член на човешкото общество.

След като се изкъпа и облече, той видя бележката, оставена от Спенсър върху масата. В нея пишеше: „Чувствайте се като у дома си. Наложил се да тръгна набързо. Ще ме замества Майк Греъм. Щом се събудите, обадете му се на 3443.“

„Едва ли бих могъл да му се обадя, преди да съм се събудил“ — помисли Том, чийто прекалено логичен ум обичаше да се залавя за подобни неточности на езика. Но с героична съпротива срещу импулса най-напред да си поръча закуска той изпълни молбата на Спенсър.

Когато го свързаха с Майк Греъм, разбра, че е проспал шест твърде бурни часа от историята на Порт Рорис и че Спенсър е отлетял с „Аурига“ за Морето на жаждата, а градът е пълен с журналисти, дошли от цялата Луна, повечето от които търсеха доктор Лоусън.

— Останете в стаята — каза Греъм, чието име и глас се сториха познати на Том, сигурно го бе виждал в редките случаи, когато гледаше лунните телевизионни предавания. — След пет минути съм при вас.

— Но аз умирам от глад — за протестира Том.

— Позвънете и поръчайте каквото пожелаете, разбира се, за наша сметка, но не излизайте от апартамента.

Том не се обиди от безцеремонното разпореждане с личността му, тъй като това означаваше все пак, че той представлява важна особа. Възмути го много повече, че Майк Греъм пристигна далеч по-рано от закуската. Пред миниатюрната телевизионна камера на Майк застана един гладен астроном и се опита да обясни, за сега само на двеста хиляди зрители, точно как е успял да открие „Селена“.

Благодарение на глада и неотдавнашните преживявания той се справи отлично със задачата. Ако някои телевизионен репортер би успял само преди няколко дни да накара Лоусън да обясни пред камерата принципите на локацията с инфрачервените лъчи, той веднага и презрително щеше да бъде засипан от поток научни термини.

Щяха да му изнесат една дълга лекция, изпълнена с „кванти на енергията“, „излъчване на черни тела“ и „спектрална чувствителност“, които щяха да убедят зрителите, че въпросът е изключително сложен (и това беше вярно) и напълно невъзможно за обикновения човек да го разбере (а това вече не беше вярно).

Но сега Том старателно и доста търпеливо — въпреки напомнанията на стомаха му — отговори на въпросите на Майк Греъм с думи, които повечето зрители разбраха. За голяма част от представителите на астрономическите науки, които по някое или друго време бяха изпитали ноктите му, предаването представляваше истинско откровение. На „Лагранж II“ професор Котелников обобщи чувствата на всичките си колеги, когато след предаването направи най-големия комплимент на Том.

— Честна дума — каза той с израз на неверие, — просто не мога да го позная.

Беше нещо като подвиг да се вкарат шест души във въздушния шлюз на „Селена“, но както Пат бе доказал, само там можеше да се проведе тайно съвещание. Другите пътници сигурно недоумяваха какво става, но скоро щяха да узнаят.

Когато Ханстен млъкна, слушателите му напълно разбираемо добиха загрижен вид, но не останаха особено изненадани. Всички бяха интелигентни хора и се бяха досетили за истината.

— Съобщавам ви най-напред на вас — обясни комодорът, — защото с капитан Харис решихме, че притежавате достатъчно самообладание и твърдост, за да ни помогнете, ако се наложи. Надявам се да не се случи, но когато съобщя на всички, могат да се появят усложнения.

— И тогава? — попита Хардинг.

— Ако някой започне да нервничи, ще трябва да го усмирим — отвърна сухо комодорът. — Като се върнем в кабината, старайте се да се държите колкото е възможно по-спокойно. Не си давайте вид, сякаш очаквате неприятности, защото това е най-добрият начин да ги предизвикаме. Вашата задача е да потушите паниката, преди да се разпростре.

— Смятате ли за справедливо — подхвърли доктор Макензи — да не им се даде възможност... да се простят с близките си?

— Помислихме и по този въпрос, но ще отнеме много време и ще потисне всички. Искаме набързо да приключим. Колкото по-бързо действуваме, толкова подобри възможности ще имаме.

— Смятате ли наистина, че има някаква надежда за спасение? — запита Берът.

— Да — заяви Ханстен, — макар че не смея да твърдя какви са вероятностите. Имате, ли още въпроси? Брайън? Йохансон? Добре, да вървим.

Когато се върнаха в кабината и седнаха по местата си, останалите пътници ги заоглеждаха с любопитство и нарастващо безпокойство. Ханстен не ги накара да чакат дълго.

— Трябва да ви съобщя неприятни новини — започна той много бавно. — Вероятно всички сте усетили известни затруднения при дишането, а някои от вас се оплакаха от главоболие. Да, опасявам се, че причината е във въздуха. Все още имаме достатъчен запас от кислород, проблемът не е в това. Но не можем да се освободим от въглеродния двуокис, който издишваме, и той се натрупва в кабината. Не знаем защо. Предполагам, че горещината е повлияла на абсорбиращите вещества. Но обяснението едва ли е от значение, защото не можем да направим нищо. — Наложил му се да спре и поеме няколко пъти дълбоко дъх, преди да продължи. — Трябва да сме наясно с положението. Затрудненията при дишане ще се влошат, ще се засили и главоболието. Не искам да ни зальгвам. Спасителите могат да стигнат до нас най-скоро след шест часа, а ние нямаме толкова време на разположение.

Някой изохка сподавено. Ханстен не го потърси с поглед. След миг мисис Шустър шумно изхърка. В друго време щеше да прозвучи смешно, но не и сега, тя беше имала щастието да изпадне в спокойно, макар и шумно безсъзнание.

Комодорът напълни отново дробовете си. Ставаше все по-трудно да се говори.

— Ако не съществуваше никаква надежда — продължи той, — нямаше нищо да ви съобщя. Но има една възможност и трябва веднага да се възползуваме от нея. Не е много приятна, но алтернативата е още по-лоша. Мис Уилкинз, подайте ми, моля, ампулите с приспивателно.

Когато стюардесата му подаде една малка метална кутия, настъпи мъртва тишина — не я прекъсна дори мисис Шустър. Ханстен я отвори и извади от нея малък бял цилиндър с формата и размерите на цигара.

— Вероятно всички знаете — каза той, — че законът задължава космическите кораби да имат в бордовите аптеки това средство. То е напълно безболезнено и ще ви приспи за десет часа. А това може да означава разлика между живота и смъртта, защото по време на сън дишането на човека се забавя наполовина. Така че въздухът ще ни стигне за два пъти повече време, отколкото ако сме будни. Достатъчно дълго, надявам се, за да се доберат до нас спасителите от Порт Рорис. От съществено значение е поне един от нас да остане буден, за да поддържа връзката със спасителния отряд. За по-голяма сигурност ще оставим двама. Единият от тях трябва да бъде капитанът — смятам, че по този въпрос не може да се спори.

— А другият естествено ще бъдете вие, нали? — прозвуча един прекалено познат глас.

— Съжалявам, че трябва да ви разочаровам, мис Морли — отвърна комодор Ханстен без никакъв признак на раздразнение, защото нямаше смисъл да се спори по нещо, което беше вече решено. — За да отстраня евентуални недоразумения...

И преди някой да разбере какво става, Ханстен притисна тръбичката към ръката си.

— Надявам се да ви видя всичките... след десет часа — изрече той бавно, но ясно и тръгна към най-близкото кресло. Едва стигна до него и се отпусна в пълна забрава.

„Сега ти водиш играта“ — каза си Пат, като се изправи. За миг се поколеба дали да каже няколко „мили“ думи на мис Морли, но реши, че с това ще накърни достойната постъпка на комодора.

— Аз съм капитан на този кораб — заяви той с твърд глас. — И отсега нататък ще се изпълняват моите заповеди.

— ... Това не се отнася до мен — отвърна неукротимата мис Морли. — Платила съм си билета и държа на правата си. Нямам никакво намерение да използвам тия препарати.

На тая проклета жена с нищо не можеше да се въздействува. Пат беше принуден обаче да признае, че не ѝ липсваше кураж. За миг с

ужас си представи какво би могло да последва от решителността ѝ. Десет часа насаме с мис Морли и никой друг, с когото да разговаря...

Погледна петимата избрани „поддръжници на реда“. Най-близо до мис Морли седеше строителният инженер от Ямайка Робърт Брайън. Видът му показваше, че е готов и има желание да се намеси, но Пат все още се надяваше да избегне неприятностите.

— Не бих желал да споря за правата — каза той, — но ако погледнете какво е напечатано с дребни букви върху билетите ви, ще се уверите, че при критични обстоятелства аз разполагам с пълна власт на кораба. И всъщност това е само във ваш интерес. Аз лично предпочитам да спя, вместо да стоя буден, докато чакаме спасителите да стигнат до нас.

— И аз също — заяви неочаквано професор Джаяварден. — Както каза комодорът, по този начин ще се спести въздух, така че това е единствената ни възможност. Мис Уилкинз, дайте ми, моля, една ампула.

Спокойното и разумно поведение на професора помогна да се понижи емоционалната температура, а той самият кротко и удобно се отпусна и заспа.

„Двама са готови, остават осемнадесет“ измърмори си Пат.

— Да не губим повече време — рече той високо. — Както виждате, инжектирането е напълно безболезнено. Във всеки цилиндър има миниатюрен инжектор и няма да усетите дори убождане.

Сю Уилкинз вече раздаваше безобидните на вид малки тръбички и няколко пътници веднага се възползуваха от тях. Заспаха Шустърови (Ървинг с нежелание и трогателна нежност притисна тръбичката към ръката на спящата си съпруга) и загадъчният мистър Редли. Оставаха петнадесет души. Кой щеше да бъде следващият?

Сю беше стигнала до мис Морли.

„Настъпва решителният миг — помисли Пат. Ако продължи да създава неприятности...“

Но трябваше да се досети, че така ще бъде.

— Струва ми се, достатъчно ясно казах, че не желая да използвам такова нещо. Махнете го, моля.

Робърт Брайън започна бавно да се приближава, но насмешливият глас с чисто английско произношение на Дейвид Берът свърши цялата работа.

— В действителност, капитане, почитаемата дама — подхвърли той, като с наслаждение пусна стрелата си право в целта — се опасява да не би да се възползвате от нейната безпомощност.

Няколко секунди мис Морли не можа да проговори от гняв, а бузите ѝ се заляха от ярка червенина.

— Никога през живота си не съм била обиждана така... — започна тя.

— Нито аз, госпожо — прекъсна я Пат, като с това нанесе последния удар.

Тя огледа лицата на пътниците — повечето от тях бяха запазили сериозното си изражение, но неколцина, въпреки драматичността на момента, се хилеха — и разбра, че трябва да се подчини.

Когато тя се отпусна в креслото си. Пат въздъхна с огромно облекчение. След този малък инцидент останалото щеше да бъде лесно.

Тогава забеляза, че мисис Уилиамз, чийто рожден ден бяха отпразнували скромно само преди няколко часа, гледаше с втренчен поглед малката тръбичка в ръката си. Горката жена явно се страхуваше и никой не можеше да я обвинява за това. В съседното кресло съпругът ѝ вече спеше.

„Неучтиво е — помисли си Пат — да заспи пръв и да остави жена си сама да се оправя.“

Но преди той да предприеме нещо, Сю се приближи до жената.

— Извинете, мисис Уилиамз, сбъркала съм, дала съм ви празна тръбичка. Бихте ли ми я върнали...

Всичко беше извършено толкова ловко, че изглеждаше като някакъв фокус. Сю взе или се направи, че взема тръбичката от отпуснатите пръсти, но в същия миг тя вероятно я бе притиснала към ръката на мисис Уилиамз. Жената така и не разбра какво се е случило, бавно се отпусна и се присъедини към съпруга си.

Половината пътници вече спяха.

„И то без почти никакви неприятности“ — помисли си Пат.

Комодор Ханстен бе проявил прекален песимизъм. В крайна сметка „наказателният отряд“ се оказа излишен.

Но в този миг забеляза нещо, което накара стомахът му да се свие и той промени мнението си. Изглежда, че както винаги комодорът

си бе знаел работата. Мис Морли нямаше да бъде единственият труден пътник.

Бяха изминали поне две години, откакто Лорънс за последен път бе влизал в иглу. Някога, като млад инженер, работеше по строежите и със седмици живееше в иглу, забравяйки какво е да се намираш сред здрави стени. Разбира се, от онези дни бяха постигнати значителни подобрения в конструкцията и сега не беше особено трудно да се живее в дом, който можеше да се нагъне в малък куфар.

Това иглу беше един от последните модели „Гудийър ХХ“ и в него можеха да живеят шест души за неопределен период от време, стига редовно да ги снабдяваха с енергия, вода, храна и кислород. Всичко друго беше предвидено в самото иглу, дори забавленията, защото то разполагаше с вградена микробиблиотека от книги, музикални и видеозаписи. И всичко това не беше излишен разкош, макар ревизорите да го оспорваха редовно. В космоса скуката действуваше убийствено. Можеше да действува по-бавно от... да кажем, пробив във въздухопровода, но също толкова ефикасно и понякога дори по-страшно.

Лорънс се наведе леко, за да влезе във въздушния шлюз. Спомни си, че при някои от по-старите модели се налагаше дори да коленичиш. Изчака сигнала за „изравняване на налягането“ и после влезе в главното полусферично помещение.

Беше също като да попаднеш в балон, и той наистина се намираше в балон. Виждаше само част от вътрешността, защото помещението беше разделено на няколко части с подвижни прегради. (Още едно подобрие — по негово време можеше да се уединиш само зад завесата на тоалетната.) На три метра над пода върху еластична мрежа висяха осветителните тела и решетките на климатичната инсталация. Край заоблените стени бяха подпрени сгъваеми металически рафтове. Иззад най-близката преграда се разнасяше глас, който четеше инвентарен списък, а всеки няколко секунди друг глас отговаряше: „Да.“

Лорънс заобиколи преградата и попадна в спалното отделение на иглуто. Подобно на стенните рафтове двойните койки не бяха напълно монтирани; трябваше само да се провери дали всичко необходимо е на

мястото си, защото веднага след приключване на проверката щяха да го опаковат и бързо да го превозят до мястото на катастрофата.

Лорънс не прекъсна работата на двамата складови работници, докато те продължаваха внимателната проверка. Задачата им беше скучна, но необходима (като толкова много работи на Луната), от нея зависеше животът на други хора. Направената сега грешка можеше да се окаже смъртна присъда за някого в бъдеще.

Когато проверяващите завършиха една страница от списъка, Лорънс каза:

— Това ли е най-големият модел, които имаме в склада?

— Да най-големият, който е годен за употреба — му отвърнаха.
— Имам и за дванадесет души, „Модел XIX“, но външната му обвивка пропуска и трябва да се поправи.

— Колко време ще отнеме поправката?

— Само няколко минути. Но после трябва да проведем дванадесетчасово изпитание в надут вид, преди да позволим да се използва навън.

Положението налагаше човекът, който създаваше правилата, сам да ги наруши.

— Не можем да чакаме пълния срок. Поставете двойна кръпка и проверете дали не пропуска. Ако е в рамките на допустимото, веднага предайте иглуто. Аз ще подпиша разрешителното.

Рискът беше незначителен, а големият купол можеше да потрябва набързо. Налагаше се по някакъв начин сред Морето на жаждата да осигури въздух и помещение за двадесет и двама души. Не можеше всички да стоят в скафандри през цялото време от мига, в който ги извадят от „Селена“, докато ги превозят до Порт Рорис.

„Би-бип“ — прозвуча сигнал от високоговорителя зад лявото му ухо. Лорънс щракна превключвателя на колана си и се обади.

— Слуша главният инженер.

— Съобщение от „Селена“, сър — доложи слаб, но ясен глас. — Много спешно, имат усложнения.

ГЛАВА ДЕВЕТНАДЕСЕТА

Досега Пат почти не бе забелязал мъжът, който седеше със скръстени ръце на третото място до прозореца и трябваше да напрегне паметта си, за да се сети за името му. Нещо като Билдър... да, Балдур, Ханс Балдур. Имаше вид на типичен кротък турист, който никога не причинява неприятности.

Продължаваше да бъде кротък, но вече не беше типичен, защото упорито не заспиваше. На пръв поглед сякаш не обръщаше внимание на нищо около себе си, но един мускул върху бузата издаваше напрегнатото му състояние.

— Какво чакате, мистър Балдур? — попита Пат с най-спокойния си тон. Беше сигурен в моралната и физическа подкрепа зад гърба си. Балдур не изглеждаше много силен, но ако се наложеше, мускулите на родения на Луната Пат едва ли биха се справили с него.

Балдур поклати глава и продължи да гледа втренчено през прозореца, сякаш виждаше в него нещо повече от собственото си отражение.

— Не ме заставяйте да приема това лекарство, отказвам категорично — каза той с подчертан английски акцент.

— Не желая да ви принуждавам към нищо — отвърна Пат. — Но не разбирате ли, че е за ваше добро... и за доброто на всички останали? Какви възражения имате?

Балдур се поколеба, сякаш търсеше думи.

— Това е... против принципите ми — заяви той. — Да, точно така. Моята религия не ми позволява да си правя инъекции.

Пат бе чувал, че съществуват хора с подобни скрупули, но нито за миг не повярва, че Балдур е от тях. Човекът лъжеше, но защо?

— Мога ли аз да кажа нещо? — произнесе някакъв глас зад гърба на Пат.

— Разбира се, мистър Хардинг — отговори Пат, готов да приеме всичко, което можеше да ги избави от безизходицата.

— Казвате, че не сте съгласен на никакви инжекции, мистър Балдур — продължи Хардинг с глас, който напомни на Пат за разпита на мисис Шустър. (А колко отдавнашен изглеждаше този разпит.) — Но аз съм сигурен, че не сте роден на Луната. Никой не може да попадне на Луната, без да мине през карантинната служба... в такъв случай как сте попаднали тук, без да са ви поставили обичайните инжекции?

Въпросът явно обезпокои Балдур.

— Не е ваша работа — сопна се той.

— Съвсем вярно — съгласи се примирително Хардинг. — Само се опитвам да помогна с нещо. — Той пристъпи напред и протегна лявата си ръка. — Ще ми позволите ли да погледна вашето удостоверение за междупланетна ваксинация?

„Изключително глупав въпрос“ — помисли Пат. Човешкото око не можеше да разчете магнитния запис върху удостоверението. Интересно дали Балдур щеше да се сети за това и как щеше да реагира.

Но той не успя да реагира. Продължаваше да гледа изненадано отворената длан на Хардинг, когато той така бързо замахна с другата си ръка, че Пат въобще не видя какво точно стана. Беше също като фокуса на Сю с мис Уилиамз, но много по-впечатляващо и ефикасно. Доколкото Пат успя да прецени, ударът беше нанесен с ръба на дланта по врата... изкуство, което той въобще не желаше да научи.

— Това ще го отпусне за петнадесет минути — заяви Хардинг небрежно, когато Балдур се строполи в креслото. — Подайте ми една от тия тръбички. Благодаря. — Той притисна металическия цилиндър в ръката на изпадналия в безсъзнание човек. Не пролича дали лекарството оказа допълнителен ефект върху Балдур.

Пат помисли, че до известна степен е изтървал положението. Беше благодарен на Хардинг, загдето използва необичайните си способности, но се безпокоеше от тях.

— Какво означава всичко това? — запита той загрижено.

Хардинг запретна левия ръкав на Балдур и обърна ръката му, за да я покаже от долната ѝ страна. Кожата беше покрита със стотици едва забележими белези от убождания.

— Знаете ли това какво е? — тихо запита той.

Пат кимна. Някои пороци от старата уморена Земя бяха пътували по-дълго, но вече всички бяха достигнали до Луната.

— Не можете да се сърдите на този нещастник, че не желаше да ни каже истинските причини. Ако се съди по белезите, той е започнал лечението само преди няколко седмици. За него е психологически недопустимо да приема каквито и да било инжекции. Надявам се да не съм го върнал към старите навици, но това ще бъде най-малката беда.

— А как е минал през карантинната служба?

— Там има специален отдел за хора като него. Лекарите не говорят по този въпрос, но пациентите биват подлагани на хипноза, за да им поставят необходимите инжекции. Броят им е значително по-голям, отколкото предполагате. Пътуването до Луната се препоръчва като част от лечението. Извежда ги от обичайната им среда.

Пат искаше да зададе още няколко въпроса на Хардинг, но и без това бяха пропилели вече няколко минути. За щастие другите пътници вече спяха. Демонстрацията по джудо (или както и да се наричаше това изкуство) вероятно бе убедила и най-упоритите.

— Вече не съм ви необходима — обади се Сю с храбра усмивка. — Довиждане, Пат... събуди ме, когато всичко свърши.

— Ще те събудя — обеща той, като я отпусна внимателно на пода между седалките. — А може и да не те събудя — прибави, когато видя, че е затворила очи.

Остана наведен над нея няколко секунди, преди да се успокои достатъчно, за да се изправи пред останалите. Имаше толкова неща да й каже... но удобният миг бе минал — и то може би завинаги.

Преглътна, за да превъзмогне сухотата в гърлото си, и се обърна към петимата будни пътници. Оставаше още един проблем и Дейвид Берът го изложи вместо него.

— Е, капитане — подхвана той, — не ни дръжте в напрежение. Кой от нас искате да ви прави компания.

Пат им раздаде тръбички с приспивателно.

— Благодаря ви за помощта — каза той. — Зная, че е малко мелодраматично, но това е най-добрият начин. Само четири от тръбичките са заредени.

— Надявам се моята да е заредена — заяви Берът. Така и излезе. След няколко секунди Хардинг, Брайън и Йохансон последваха англичанина и заспаха.

— Ето че останах само аз — рече доктор Макензи. — Поласкан съм от избора ви... или това беше случайност?

— Преди да отговоря на въпроса ви — отвърна Пат, — трябва да съобщя в Порт Рорис какво става при нас.

Той отиде при преподавателя и накратко описа положението. Последва мълчание. След няколко минути се обади главният инженер Лорънс.

— Разбира се, вие сте постъпили по най-добрия възможен начин — съгласи се той, когато Пат повтори доклада си с повече подробности. — Дори и да не срещнем затруднения, няма да се доберем до вас за по-малко от пет часа. Ще издържите ли дотогава?

— Ние двамата, да — отговори Пат. — Ще се редуваме да дишаме от запасите на скафандъра. Но се безпокоя за пътниците.

— Остава ви само да проверявате дишането им и да им давате по малко кислород, ако сметнете, че се нуждаят. Тук ще направим всичко възможно. Искате ли да съобщите още нещо?

Пат помисли няколко секунди.

— Не — уморено отвърна той. — Ще ви се обаждам всеки четвърт час. Прекъсвам.

Изправи се бавно, защото напрежението и отравянето с въглероден двуокис бяха започнали да му се отразяват, и каза на Макензи:

— Хайде, докторе, помогнете ми за скафандъра.

— Срамувам се от себе си. Бях го забравил напълно.

— А аз се безпокоях да не би някой от другите пътници да се сети. Вероятно всички са го видели, когато са минавали през въздушния шлюз. Това само доказва как човек може да не забележи нещо, което е под носа му.

Нужни им бяха само пет минути, за да откачат от скафандъра абсорбиращите патрони и двадесет и четири часовия запас от кислород. Дихателният апарат беше конструиран така, че бързо да може да се подава кислород, ако се наложи да го използват за изкуствено дишане. Не за първи път Пат благослови умението, изобретателността и предвидливостта, които бяха вложени в „Селена“. Имаше някои неща, които не бяха предвидени или можеха да се направят по-добре, но те бяха малко на брой.

Единствените двама души в съзнание на борда се гледаха втренчено над металния контейнер, който съдържаше живот за още едно денонощие, и дишаха с усилие. След малко и двамата едновременно казаха:

— Най-напред вие.

Усмихнаха се невесело.

— Няма да споря — рече Пат.

След това постави кислородната маска върху лицето си. Притокът на кислород подеждствува на Пат като хладен морски бриз през пращен летен ден, като полъх откъм борови планински гори сред застоялия въздух на дълбока долина. Той пое бавно четири пъти кислород и издъхна целия въздух от дробовете си, за да ги прочисти от въглеродния двуокис. След това подаде маската на Макензи като индианска лула на мира.

Четири влъхвания бяха достатъчни да му влеят нови сили и да отстранят паяжините, започнали да оплитат съзнанието му. Може би въздействието беше чисто психологично — та можеха ли няколко кубически сантиметра кислород да окажат толкова силен ефект? Но каквото и да беше обяснението, той се почувствува нов човек. Вече спокойно можеше да изчака петте или повече часа, които му предстояха.

След десетина минути той напълно си възвърна присъствието на духа. Всички пътници дишаха нормално, доколкото можеше да се очаква при подобни обстоятелства — бавно, но равномерно. Той пусна по за няколко секунди кислород на всеки и след това повика базата.

— Говори „Селена“ — каза той. — Докладва капитан Харис. Двамата с доктор Макензи вече се чувстваме добре, същото се отнася и за пътниците. Ще оставя апарата на приемане и ще се обадя отново след петнадесет минути.

— Съобщението получено. Почакайте за минута... Няколко представители на агенциите искат да говорят с вас.

— Съжалявам — отвърна Пат. — Вече съобщих всички данни, с които разполагам, а трябва да се грижа за двадесет души в безсъзнание. „Селена“ свърши.

Това, разбира се, беше само претекст, и то не много състоятелен. Пат дори не беше сигурен защо се възползва от него. Внезапно изпита несвойствен за него изблик на озлобление: „Не оставят човек дори да

умре на спокойствие!“ Ако знаеше за телевизионната камера, която чакаше само на пет километра от кораба, вероятно щеше да реагира още по-бурно.

— Все още не сте отговорили на въпроса ми, капитане — търпеливо му напомни доктор Макензи.

— На какъв въпрос? А, да. Не, не беше случайност. Двамата с комодора сметнахме, че вие сте най-полезният човек на борда. Вие сте учен, пръв забелязахте опасността от топлината и не споделихте с никого, когато ви помолихме за това.

— Ще се постарая да оправдая доверието ви. Чувствувам се значително по-бодър. Вероятно е от кислорода, който дишаме. Но въпросът е, за колко време ще стигне?

— На нас двамата — за дванадесет часа. Достатъчно време, за да дойдат скутерите. Но вероятно ще се наложи да изразходваме по-голямата част за другите, ако се появят признаци на задушаване. Опасявам се, че може да не стигне.

Двамата седяха с кръстосани крака на пода до седалката на пилота, а кислородната бутилка беше между тях. Всеки няколко минути по ред поемаше само по две глътки кислород.

„Никога не съм си представял — помисли Пат, — че ще се превърна в главен герой на космически телевизионен спектакъл.“

Но подобно нещо твърде често се бе случвало в действителност, за да бъде забавно — особено когато ставаше с тебе.

Пат и Макензи, или поне единият от двамата, можеха да оцелеят, ако изоставеха другите пътници на съдбата им. А ако се опитваха да поддържат живота на двадесетте души, можеха да загинат заедно с тях.

В подобно положение логиката се изправяше срещу съвестта. Но то не беше ново и характерно само за космическия век. Беше старо като човечеството, защото безброй пъти в миналото загубили се групи от хора се бяха изправяли лице с лице пред смъртта поради липса на вода, храна или топлина. Сега липсваше кислород, но принципът беше същият.

От някои групи не бе оцелял никой; от други само малцина, които прекарваха остатъка от живота си в самооправдания. Какво ли си е мислил Джордж Полърд, капитанът на китоловния кораб „Есикс“, когато се е разхождал по улиците на Нантъкет, измъчван от мисълта, че е людоед? Тази история от преди двеста години не беше известна на

Пат; той живееше на свят, прекалено зает да създава собствени легенди, за да се интересува от земните. Що се отнася до него, вече бе взел решение и без да пита доктор Макензи, беше уверен, че ще се съгласи с него. И двамата не бяха от хората, които ще се сбият за последната глътка кислород в резервоара.

Но ако се стигнеше до борба...

— Защо се усмихвате? — попита Макензи.

Пат се отпусна. Видът на плещестия австралийски учен му действуваше успокоително. Същото усещане му оставяше и Ханстен, но Макензи беше значително по-млад. Има хора, за които знаеш, че можеш да им се довериш и да разчиташ на тях. Такива чувства изпитваше към Макензи.

— Щом искате да знаете — отвърна той, като остави кислородната маска, — мислех, че няма да мога да ви попреча, ако решите да задържите бутилката с кислород.

Макензи остана леко изненадан, после и той се засмя.

— Изглежда, че за родените на Луната това е чувствително място — подхвърли той.

— Аз лично никога не съм изпитвал подобно чувство — възрази Пат. — В крайна сметка, умът е по-важен от мускулите. И не е моя вината, че съм отрасъл при гравитационно поле, шест пъти по-слабо от вашето. Но как познахте, че съм роден на Луната?

— Отчасти по телосложението. Всички сте високи и стройни. Освен това по цвета на кожата — ултравиолетовите лампи, изглежда, не могат да придадат същия загар като естествената слънчева светлина.

— А вашия загар си го бива — отвърна Пат с усмивка. — Нощем сигурно представлявате заплаха за движението. Между другото, откъде е това презиме Макензи?

Тъй като рядко се бе сблъсквал с расови предразсъдъци, които все още не бяха напълно изживени на Земята, Пат можеше да прави такива забележки, без да изпитва неудобство, дори без да съзнава, че са неуместни.

— Някакъв мисионер е нарекъл така дядо ми, когато го е кръстил. Много се съмнявам в него да се крие... хм... някакво генетично значение. Доколкото знам, аз съм чистокръвен „або“.

— „Або“?

— Абориген. Нашият народ е населявал Австралия, преди да дойдат белите. Последвалите събития са доста печални.

Познанията на Пат за земната история бяха доста бегли. Подобно на повечето жители на Луната той считаше, че нищо значително не е ставало преди 7-и ноември 1967 година, когато тържествено е била чествана петдесетгодишнината от руската революция.

— Предполагам, че е избухнала война?

— Едва ли може да се нарече война. Ние сме имали копия и бумеранги, а те са разполагали с огнестрелни оръжия. Да не говорим за туберкулозата и венерическите болести, които са били много по-ефикасни. Трябвало е да минат сто и петдесет години, за да се оправим от удара. Едва през миналия век, от около 1940 година, нашите редици започнали отново да нарастват. Сега аборигените наброяват около сто хиляди души — почти толкова, колкото са били при идването на вашите прадеди.

Макензи съобщи тези сведения с безпристрастна ирония, без никакъв логичен укор, но Пат сметна, че трябва да отхвърли всякаква отговорност за злодеянията на своите земни предци.

— Не ме обвинявайте за случилото се на Земята — каза той. — Никога не съм бил там, няма и да бъда, защото не понасям притеглянето. Но често съм гледал Австралия през телескоп. Изпитвам особени чувства към тази страна — моите родители са излетели от Уумера.

— А моите прадеди са кръстили града; „уумер“ е устройство за хвърляне на копия.

— Има ли хора от вашия народ — запита Пат, като внимателно подбираше думите си, — които все още да живеят в примитивни условия? Чувал съм, че съществуват такива племена в някои части на Азия.

— Старият племенен начин на живот е изчезнал. Това е станало много бързо, когато африканските държави започнали да нападат Австралия в ООН. Често съвсем несправедливо според мен — защото аз съм преди всичко австралиец и след това абориген. Но трябва да призная, че белите ми сънародници често са били твърде глупави. Толкова глупави, че са ни смятали за умствено непълноценни! Почти до края на миналото столетие някои от тях са ни смятали за диваци от

каменния век. Вярно е, че техниката ни е била от каменния век, но не и ние.

Пат не виждаше нищо странно в това, че под повърхността на Луната обсъждат толкова отдалечен по време и пространство начин на живот. Двамата с Макензи трябваше да се развличат, да наглеждат двадесетте спящи пътника и да се борят със съня в продължение поне на пет часа. Този начин на развлечение не беше по-лош от всеки друг.

— Щом като вашият народ не е бил толкова примитивен, а вас например никой не може да нарече примитивен, защо белите са смятали така?

— От чиста глупост и предубеждения. Най-лесно е да се каже, че ако човек не може да брой, пише или говори на добър английски, той сигурно е прост. Мога да ви дам идеален пример от моето семейство. Дядо ми — първият Макензи — доживя до 2000-та година, но знаеше да брой само до десет. А пълното лунно затъмнение описваше така: „Газовата лампа на Исус Христос съвсем загасна напълно.“ Сега аз мога да напиша диференциалните уравнения за орбиталното движение на Луната, но не твърдя, че съм по-умен от дядо си. Ако ни разменят във времето, той може би щеше да е по-добър физик. Единствено обстоятелствата и възможностите ни са били различни. Дядо никога не е имал възможност да се научи да брой, а аз не е трябвало да създавам семейство в пустинята — за което са необходими много време и способности.

— Вероятно — каза замислено Пат, — някои от способностите на дядо ви щяха да ни бъдат полезни сега. Защото точно това правим ние — опитваме се да оцелеем сред пустинята.

— Би могло да се каже, макар, струва ми се, бумерангът и пръчките за палене на огън да не са от особена полза за нас. Бихме могли да използваме някои магии, но за съжаление аз не зная нито една и се съмнявам дали влиянието на племенните божества от Арнхемланд би могло да стигне до Луната.

— Съжالياват ли понякога — запита Пат — за изчезването на обичаите и нравите на вашия народ?

— Как да съжالياвам, като почти не ги познавам? Роден съм в Бризбейн и се научих да работя с електронноизчислителна машина, преди да съм видял коробори...

— Какво?

— Племенен религиозен танц. Между другото, половината от изпълнителите на този танц бяха студенти по етнография. Не изпитвам романтични илюзии по отношение на примитивния живот и благородните диваци. Моите предци са били прекрасни хора и аз не се срамувам от тях, но географията ги е забутала в задънена улица. След упоритата борба за оцеляване, не им е останала никаква енергия за създаване на цивилизация. В известен смисъл идването на белите е било за добро, въпреки прекрасния им навик да ни продават отровно брашно, когато са им били нужни нашите земи.

— Продавали са отровно брашно?

— Разбира се. Но защо се учудвате? Та това е било стотина години преди концлагера „Белсен“.

Пат се замисли над думите на Макензи. После погледна часовника си и с явно облекчение каза:

— Време е да докладвам на базата. Хайде преди това да проверим състоянието на пътниците.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА

Лорънс разбра, че няма време да се занимава с надуваеми иглу и други удобства за живот в Морето на жаждата. От значение беше само да се свържат въздухопроводите с кораба. Инженерите и техниците ще трябва да се поизпотят в скафандрите, докато изпълнят задачата. Изпитанието няма да трае дълго. Ако не успеят да се справят за пет или шест часа, ще могат да се върнат обратно и да оставят „Селена“ във властта на този свят, чието име носеше кораба.

В работилниците на Порт Рорис се вършеха никъде незаписани и невъзпяти чудеса на импровизация. Трябваше да се разглоби и натовари на скутерите цяла климатична инсталация с резервоарите за течен кислород, пречиствателни устройства за влага и въглероден двуокис, регулатори на температурата и налягането. Същото важеше и за малката сонда, която бе получена с автоматична ракета от Геофизическия отдел в Клавий. Трябваше да се натовари и специално конструираната система от проводни. Налагаше се тя да задействува още при първия опит, защото нямаше да има възможност за подобрения.

Лорънс не подканяше хората си; знаеше, че не е необходимо. Държеше се настрана, проверяваше притока на съоръжения от складовете и работилниците към скутерите и се опитваше да се сети за всяка вероятна спънка. Какви инструменти щяха да бъдат необходими? Дали платформата да бъде натоварена най-отгоре на скутера, за да може първа да се разтовари? Дали ще е безопасно да се вкара кислород в „Селена“, преди да се свърже отводният тръбопровод? Такива и още стотици други подробности — някои незначителни, други от жизнено значение — минаваха през съзнанието му. Няколко пъти говори с Пат, за да го пита за технически данни — за налягането и температурата в кабината, дали аварийният вентил не се е повредил (не беше повреден, вероятно бе запущен с прах) и мнението му за най-удобното място да се пробие покривът. Всеки път Пат отговаряше все по-бавно и затруднено.

Въпреки всички опити да се свържат с него, Лорънс решително отказваше да говори с журналистите, които бяха наводнили Порт Рорис и бяха завзели половината радио и телевизионни канали между Земята и Луната. Той бе направил кратко изказване, в което обясни какво е положението и какво възнамерява да предприеме. Останалото беше задача на хората от управлението. Бяха длъжни да го пазят, за да може той да върши работата си, без да го безпокоят. Разясни това на началника на туристическата компания и затвори телефона, преди Дейвис да изложи възраженията си.

Разбира се, нямаше време да погледне телевизионните предавания, но бе чул, че доктор Лоусън бързо придобива славата на човек с остър език. Предположи, че това е дело на представителя на „Интерпланет нюз“, в чиито ръце бе изоставил астронома. Вероятно въпросният журналист бе много щастлив от случилото се.

Но „въпросният журналист“ съвсем не беше щастлив. Високо по склоновете на Недостъпните планини, чието име бе опровергал така убедително, Морис Спенсър бързо се приближаваше към язвена криза, която бе успял да избегне през целия си живот. Изхарчи сто хиляди долара, за да доведе „Аурига“ на това място — а сега изглеждаше, че не ще има какво да предаде.

Всичко щеше да свърши, преди скутерите да пристигнат. Изпълнената с напрежение спасителна операция, която щеше да отнеме дъха на милиарди зрители и да ги прикове към екраните, нямаше да се осъществи. Малко хора можеха да устоят да не гледат как измъкват от ноктите на смъртта двадесет и двама души, но едва ли някой щеше да наблюдава изваждането на трупите им.

Така анализираше положението Спенсър от гледна точка на телевизионен журналист, но и като човек също се чувствуваше съкрушен. Ужасно беше да седиш сред планината само на пет километра от предстоящата трагедия и с нищо да не можеш да я предотвратиш. Срамуваше се от всяко свое вдишване, като знаеше, че хората в „Селена“ се задушават. Непрекъснато се питаше дали „Аурига“ няма с какво да помогне (разбира се, не му убягваше журналистическата стойност на подобно начинание), но вече бе сигурен, че може да бъде само зрител. Неумолимото море изключваше всяка възможност за помощ.

И преди бе отразявал катастрофи, но този път се чувствуваше като крадец на трупове.

На борда на „Селена“ беше тихо, толкова тихо, че човек трябваше упорито да се бори със съня. Пат си помисли колко приятно щеше да бъде да се присъедини към другите, които щастливо сънуваха около него. Завиждаше им — понякога дори изпитваше леко раздражение. После поемаше няколко глътки от намаляващия запас кислород, умът му се проясняваше и той осъзнаваше дебнещата го опасност.

Сам човек не би могъл да остане буден, нито да наглежда двадесетте души, изпаднали в безсъзнание, и да им дава по глътка кислород, когато проявяваха признаци на затруднено дишане. Двамата с Макензи се наблюдаваха взаимно. Няколко пъти единият бе извличал другия от границите на съня. Нямахше да има затруднения, ако разполагаха с достатъчно кислород, но единствената им бутилка бързо се изчерпваше. Влудяваше ги мисълта, че главните резервоари на кораба съдържаха още много килограми течен кислород, но нямаше как да го използват. Автоматичната система го дозираше през изпарителите и го вкарваше в кабината, където той веднага се замърсяваше от почти отровния въздух.

За Пат времето никога не бе протичало толкова бавно. Струваше му се невероятно, че бяха изминали само четири часа, откакто двамата с Макензи останаха да пазят своите спящи другари. Готов беше да се закълне, че вече няколко дни двамата разговарят тихо, обаждат се всеки четвърт час на Порт Рорис, проверяват пулса и дишането на другите и пестеливо им подават глътки кислород.

Но нищо не е вечно. По радиото, от света, който и двамата не вярваха, че ще видят някога, чуха очакваната новина.

— Тръгваме — обади се умореният, но решителен глас на главния инженер Лорънс. — Трябва да издържите само още един час... дотогава ще бъдем над вас. Как се чувствувате?

— Много сме уморени — отвърна бавно Пат. — Но ще издържим.

— А пътниците?

— Също.

— Добре... ще се обаждам всеки десет минути. Оставете приемателя включен на пълна мощност. Това е идея на медицинската служба — опасяват се да не заспите.

Звукът на медни инструменти се разнесе над повърхността на Луната и отекна по Земята и из цялата Слънчева система. Когато е композирал своя вълнуващ „Ракоци марш“, Хектор Берлиоз едва ли е мислил, че след два века неговите ритми ще донесат надежди и сили на хора, които се борят за живота си в друг свят.

Когато музиката отекна в кабината. Пат погледна доктор Макензи с бледа усмивка.

— Може да е старомодна — рече той, — но върши работа.

Кръвта пулсираше във вените му, кракът му отмерваше такта на музиката. От лунното небе, прекосили космоса, се разливаха звуците от тропот на маршируващи армии, гръмотевичният шум на препускащи коне през хиляди бойни полета, зов на тръби, които в миналото са призовавали народите да бранят съдбините си. Всичко това отдавна бе отминало. Но беше останало възвишеното, благородното — примери на героизъм и саможертва, доказателства, че хората устояват дори когато телата им преминат границите на физическата издръжливост.

Докато поемаше с измъчените си дробове застоялия въздух, Пат Харис разбра, че за да оцелее през безкрайните часове, които му предстояха, се нуждае от това вдъхновение на миналото.

На малката отрупана палуба на „Скутер I“ главният инженер Лорънс слушаше същата музика и реагираше по същия начин. Малката му флота започваше бой с врага, срещу когото човекът щеше да се бори вечно. Докато навлизаше по-надълбоко във Вселената, от планета на планета, от слънце на слънце, силите на природата щяха да се възправят срещу него по нови и неочаквани начини. Дори Земята след толкова хилядолетия все още криеше клопки за невнимателните, а на света, който хората познаваха едва от едно поколение, смъртта ги дебнеше, прикрита зад хиляди невинни образи. Независимо дали щяха да изтръгнат плячката от лапите на Морето на жаждата, Лорънс знаеше, че утре го очаква ново предизвикателство.

Всеки скутер теглеше по една шейна, отрупана с оборудване, което изглеждаше по-тежко и внушително, отколкото беше всъщност. По-голямата част от товара се състоеше от празните цистерни, върху

които щеше да се държи платформата. Оставиха всичко, което не беше напълно необходимо. Веднага щом бъдеше разтоварен „Скутер I“, Лорънс щеше да го върне обратно в Порт Рорис за следващия товар. После скутерите щяха да поддържат редовна връзка между мястото на катастрофата и базата, така че, ако се нуждаеха спешно от нещо, нямаше да чакат повече от час. Този план всъщност беше твърде оптимистичен. Може би когато ще се доберат до „Селена“, вече няма да е нужно да бързат...

Докато сградите на пристанището се скриваха зад хоризонта, Лорънс направи накратко пред хората си преглед на предстоящите действия. Беше възнамерявал да уреди нещо като генерална репетиция, преди да отплуват, но този план бе изоставен поради липса на време. Първият опит щеше да бъде и единствен.

— Сикорски и Джоунз — веднага щом се сглоби рамата на платформата, ще се заемете с настилането ѝ. Коулмън и Мацуи — щом се осигури работна площадка, веднага започвате да полагате въздухопроводите и тръбите. Грийнуд и Реналди — вие ще ръководите сондирането.

И така точка по точка. Лорънс най-много се боеше да не би докато работят в ограниченото пространство, хората му да си пречат взаимно. Достатъчен беше някакъв дребен пропуск и всички усилия щяха да отидат напразно. Едно от скритите опасения на Лорънс, които го безпокояха, откакто бяха напуснали Порт Рорис, беше, че са забравили някой важен инструмент. Измъчваше го и още по-ужасяващ кошмар — двадесет и двамата души на „Селена“ да не загинат само минути преди спасението, заради това, че единственият гаечен ключ, с който можеха да свържат проводите към кораба, е бил изпуснат в праха...

От Недостъпните планини Морис Спенсър се взираше през бинокъла и слушаше по радиото гласовете, които се разнасяха над Морето на жаждата. Всеки десет минути Лорънс повикваше „Селена“ и всеки път мълчанието преди отговора продължаваше повече. Но благодарение на силната си воля и вероятно на музиката, която предаваха от Клавий сити Харис и Макензи, бяха все още в съзнание.

— С какво ги подхранва сега този музикален психолог? — попита Спенсър.

В другия край на кабината старши радистът на кораба засили радиото и над Недостъпните планини се понесоха звуци от „Валкирия“^[1].

— Струва ми се — изръмжа капитан Ансън, — че предават само музика от деветнадесети век.

— Не, предадоха и нещо друго — поправи го Жюл Брак, докато регулираше камерата. — Току-що свиреха „Танц със саби“ от Хачатурян. Произведението е само от преди сто години.

— Време е „Скутер I“ отново да се обади — каза радистът.

В кабината веднага настъпи тишина.

Точно на секундата се разнесе сигналът на скутера. Спасителите бяха вече толкова близо, че на „Аурига“ приемаха направо, без услугите от релейната станция на „Лагранж“.

— Лорънс вика „Селена“. След десет минути сме над вас. Как сте?

Отново настъпи изпълнена с напрежение тишина. Този път мълчанието продължи почти пет секунди. След това...

— Говори „Селена“. Няма промени.

Това беше всичко. Пат Харис не желаше да изразходва оставащия кислород.

— Десет минути — подхвърли Спенсър. — Трябва вече да се виждат. Има ли нещо на екрана?

— Още не — отвърна Жул, като приближи хоризонта с обектива и огледа празната му дъга. Над него се виждаше само черната нощ на космоса.

Жул помисли, че Луната създава доста главоболия за операторите. Всичко беше черно като катран или бяло като вар. Нямахше приятните меки полутонове. И, разбира се, съществуваше вечната дилема за звездите, макар това да беше по-скоро естетичен, отколкото технически проблем.

Зрителите очакваха да видят звезди по лунното небе дори и през деня, защото те бяха там. Но всъщност нормалното човешко око не можеше да ги различи. През деня зрението ставаше толкова нечувствително от блясъка, че небето изглеждаше празно, напълно черно. Ако някой искаше да види звездите, трябваше да ги търси през

специални филтри, които спираха всякаква друга светлина. Зениците бавно се разширяваха и звездите се появяваха една по една, докато запълнят цялото поле на зрение. Но щом погледнеш нещо друго... те веднага изчезваха. През деня човешкото око виждаше или звездите, или пейзажа. Но не и двете едновременно.

При желание телевизионната камера го постигаше и някои режисьори се възползуваха от тази възможност. Други твърдяха, че по този начин се преиначава действителността. Просто не съществуваше отговор за този въпрос. Жул беше привърженик на реалистите и изключваше веригата за снимане на звездите, освен ако от студиото изкажеха специално желание да я включи.

Всеки миг очакваше да започне предаване за Земята. Беше предал вече няколко кадъра за последните новини — общи изгледи от планината, панорама на морето, кадри в едър план на самотния ориентир, който стърчеше забит в праха. Но скоро и вероятно в продължение на часове неговата камера щеше да се превърне в очи за няколко милиарда хора. Това начинание или щеше да се провали, или да се превърне в сензация на годината.

Той докосна скрития в джоба му талисман. Жул Брак, член на „Дружеството на кино и телевизионните инженери“, би се обидил, ако го обвиняха, че носи амулет. От друга страна, много трудно би обяснил защо никога не изваждаше малката играчка, преди кадрите да полетят в ефира.

— Ето ги! — викна Спенсър и гласът му издаде обзелото го напрежение. Той свали бинокъла и погледна към камерата. — Много надясно си!

Жул вече насочваше камерата. Върху екрана на монитора равната линия на хоризонта най-после се наруши. Две малки, бляскащи звезди се появиха върху идеалната дъга, която разделяше морето от космоса. Скутерите пълзяха по повърхността на Луната.

Дори и при най-силно увеличение на обектива те изглеждаха съвсем малки и много надалеч. Именно това искаше Жул — да създаде у зрителите впечатление на самота и празнота. Погледна набързо главния екран на кораба, настроен на канала на „Интерпланет“. Да, показваха неговото предаване.

Бръкна в джоба си, извади нещо подобно на малък бележник и го постави върху камерата. Вдигна корицата, която се закрепил в почти

вертикално положение и веднага блесна от цветовете и движение. В същото време слаб, наподобяващ бръмченето на комар глас заразправя, че това е специална програма на „Интерпланет нюз сървис“, канал 107... и „сега ще ви пренесем на Луната“.

Малкият екран показваше направо кадъра, който се виждаше върху монитора. Не... не съвсем същия образ, а картината, която бе предал преди две секунди и половина — успяваше да надзърне толкова време в миналото. През тези два и половина милиона микросекунди — с такива величини работят електронните инженери — тази картина бе претърпяла много изменения. От камерата му кадърът се подаваше в предавателя на „Аурига“ и се излъчваше право към „Лагранж“, на петдесет хиляди километра над тях. Там го извличаха от космоса, усилваха го стотици пъти и го отправяха към Земята, за да го приеме някой от релейните спътници. След това преминаваше през йоносферата — най-трудните стотина километра — до сградата на „Интерпланет“, където всъщност започваше истинското предаване — съединяваха се непрекъснато звуци, образи и електрически импулси, които осведомяваха и развличаха човечеството.

И ето че образът, след като е преминал през ръцете на режисьорите, отдела за специални ефекти и помощник — инженерите, се връщаше на мястото, откъдето бе тръгнал, предаван по цялата страна, обърната към Земята от мощния предавател на „Лагранж II“ и по обратната страна от „Лагранж I“. За да премине разстоянието от телевизионната камера на Жул до джобния му телевизор, той бе пропътувал три четвърти милион километра.

Жул се замисли дали си заслужава труда. Хората се замисляха над този въпрос още от времето, когато беше изобретена телевизията.

---

[1] „Валкирия“ — музикална драма със стихове и музика от Рихард Вагнер. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА

Лорънс забеляза „Аурига“ още докато бяха на петнадесет километра от кораба, а и нямаше как да не го види, тъй като отблясъците на слънчевата светлина играеха по метала и пластмасата.

„Това какво е, дявол да го вземе?“ — запита се той и веднага си отговори.

Явно беше космически кораб и Лорънс си спомни чутите неясни слухове, че никаква агенция е наела кораб за полет до планината. Но това не го засягаше, макар че по едно време и той обмисли възможността да стовари там оборудване, за да избегне бавното пренасяне през морето. За съжаление планът се оказа неизпълним. Нямаше сигурна площадка за кацане под петстотин метра над „морското равнище“. Толкова удобната на Спенсър тераса беше на твърде голяма височина, за да се използва.

Главният инженер не остана очарован от факта, че от хълмовете телескопичните обективи ще следят всяко негово движение. Но не можеше нищо да направи. Вече бе отхвърлил молбата да поставят камера на скутера — за огромно облекчение на „Интерпланет нюз“ (макар Лорънс да не го знаеше) и за крайно огорчение на другите агенции. Но след това помисли, че може би ще е полезно, ако само на няколко километра има кораб. Щяха да разполагат с допълнителен канал за връзка, а вероятно щяха да могат да то използват и за друго. Биха могли да настанят хора в него, докато докарат иглутата.

Къде беше ориентирът? Трябваше вече да се вижда! За миг Лорънс с ужас помисли, че е паднал и се е зарил в праха. Ще намерят „Селена“, но ще се забавят, разбира се, пет-десет минути, когато всяка секунда е от жизнено значение.

Отдъхна облекчено. Не беше забелязал тънкия прът върху блестящия фон на планината. Пилотът вече бе открил целта и бе променил курса, за да се отправи към нея.

Скутерите спряха от двете страни на ориентира и веднага закипя трескава дейност. Съгласно предварителния план осем души в

скафандри с голяма бързина се заеха да разтоварват свързаните с възета пакети и големите цилиндрични цистерни. Когато закрепиха металната рамка с болтове за празните цистерни и поставиха отгоре леките секции от стъкло влакно, платформата бързо започна да се оформя.

Сега за първи път през цялата история на Луната на монтажната работа се даваше такава гласност — благодарение на будното око в планината. Но щом започнаха работа, осемте души от скутерите забравиха напълно, че милиони хора надзъртат иззад рамената им. Стремяха се само по-бързо да поставят платформата на място и да монтират направляващите греди на сондажните тръби, които носеха живот на кораба.

Всеки пет минути, или дори по-често, Лорънс повикваше „Селена“ и уведомяваше Пат и Макензи за хода на работите. И през ум не му минаваше, че по този начин той осведомява и целия свят, който го слушаше със затаен дъх.

Накрая след като изтекоха двадесет напрегнати минути, сондата беше готова, а първата ѝ пет метрова секция приличаше на харпун, готов да се забие в морето. Но този харпун беше пригоден да донесе живот, а не смърт.

— Започваме — съобщи Лорънс. — Забиваме първата секция.

— Побързайте — прошепна Пат. — Няма да издържа дълго.

Струваше му се, че се движи сред мъгла и не си спомняше тя да се е разпръсвала. Като се изключеше тъпата болка в дробовете, всъщност не се чувствуваше зле — само беше ужасно, невероятно уморен. Беше се превърнал в робот, изпълняваше задача, чийто смисъл отдавна бе забравил. В ръката си държеше гаечен ключ. Беше го извадил преди часове от сандъчето с инструменти, защото знаеше, че ще потрябва. Вероятно щеше да му припомни какво трябва да прави, когато настъпеше времето за действие.

Сякаш от много далече чуваше откъси от разговор, който явно не бе предназначен за него. Някой бе забравил да превключи канала.

— Трябваше сондата да се отвива от този край. Ами ако той е твърде слаб, за да помогне?

— Наложил се да поемем риска. Допълнителният монтаж щеше да ни забави поне с един час. Подай ми...

Връзката се прекъсна, но Пат бе чул достатъчно, за да се разгневи, доколкото можеше да се ядосва човек в полусъзнание. Той ще им покаже... той и добрият му приятел доктор Мак... Мак? Вече не можеше да си спомни името му.

Завъртя се бавно на подвижната седалка и погледна назад към подобната на Голгота кабина. За миг не различи физика сред другите безжизнено отпуснати тела. После го видя, че е коленичил до мисис Уилиамз, чийто рожден ден, изглежда, щеше да съвпадне с датата на смъртта ѝ. Макензи държеше кислородната маска върху лицето ѝ, без да съзнава, че показателното съскане на газа, излизащ от бутилката, бе престанало и стрелката на манометъра отдавна бе застинала на нулевото деление.

— Почти стигнахме — обади се глас по радиото. — Всеки миг ще чуете удар.

„Толкова скоро?“ — помисли Пат. Но се сети, че тежката тръба ще потъва в праха почти с бързината, с която я спускат. Реши, че е много умен, щом го е разбрал.

Бум! Нещо удари в покрива. Но къде?

— Чувам ви — пошепна той. — Стигнахте до нас.

— Знаем — отвърна гласът. — Усетихме, че сондата опря. Но останалото трябва да го направите вие. Кажете, къде е опряла сондата? Дали е над свободен участък, или над електропроводите? Ще я вдигнем и ще я спуснем няколко пъти, за да установите по-лесно къде опира.

Пат се раздражни. Стори му се крайно нередно, че го карат да решава толкова сложен въпрос.

Туп, туп... удряше сондата по покрива. Да го убият (колко подходящо звучеше този израз), не би могъл да определи точното място на звука. Но нямаше какво да губят...

— Давайте — измърмори той. — Мястото е чисто.

Трябваше да повтори, за да го разберат.

Веднага (там горе не губеха време) сондата започна да драска по външната обвивка на корпуса. Пат чуваше отчетливо звука ѝ и той му се стори по-приятен от музика.

За по-малко от минута сондата пробви първия слой. Чу я да се форсира и след това спря, защото изключиха двигателя. После

сондърът я спусна на няколко сантиметра от вътрешната обвивка на корпуса и отново я включи.

Сега шумът се чуваше значително по-силно и можеше точно да се определи мястото му. Пат с леко безпокойство установи, че се разнася от място, много близко до главния кабел в средата на покрива. Ако го прекъснат...

Бавно и несигурно се изправи на крака и тръгна към източника на звука. Точно стигна до мястото, когато от тавана се посипа прах, избухнаха електрически искри и главното осветление загасна.

За щастие останаха да светят аварийните лампи. Бяха необходими няколко секунди, за да се пригоди зрението му към слабата червеникава светлина. И тогава видя, че през покрива се подава метална тръба. Тя се придвижи бавно надолу, навлезе на половин метър в кабината и спря.

Зад него някой говореше по радиото и Пат съзнаваше, че му съобщават нещо важно. Опита се да разбере какво говорят, докато нагласяваше гаечния ключ към сондата и го затягаше.

— Не отвинтвайте сондата, докато не ви кажем — произнесе далечният глас. — Нямахме време да монтираме обратен вентил, така че откъм нашия край тръбата е отворена за вакуума. Ще ви съобщим, щом бъдем готови. Повтарям — не отвинтвайте сондата, докато не ви кажем.

На Пат му се прииска да не го безпокоят. Знаеше точно какво да прави. Ако наблегне с цялата си сила върху дръжката на ключа... ей така... сондата ще се отвърти и той отново ще вдъхне чист въздух.

Защо не помръдваше? Опита още веднъж.

— За бога — обадиха се по радиото. — Веднага спрете! Още не сме готови! Ще изпуснете целия си въздух!

„Чакай — помисли Пат, без да обръща внимание на опитите да го отвлекат. — Тук има нещо нередно. Всеки винт може да се върти на така или на така. Ами ако го затягам, вместо да го отвивам?“

Всичко му се виждаше изключително сложно. Погледна дясната си ръка, после лявата, но това не му помогна. (Нито оня глупак, дето викаше по радиото.) Можеше да опита в обратната посока и да види какво ще стане.

Бавно и тържествено той направи пълен кръг около тръбата, като я прегръщаше с едната си ръка. Когато стигна до ключа от другата

страна, той го хвана с две ръце, за да не падне. За миг остана отпуснат на него с наведена глава.

— Вдигни перископа! — промърмори той. А какво ли означаваше този израз? Не знаеше, но го бе чувал някъде и му се стори подходящ.

Все още разсъждаваше върху въпроса, когато сондата започна да се отвинтва от тежестта му — леко и плавно.

На петнадесет метра над него главният инженер Лорънс и помощниците му за миг се парализираха от ужас. Това никой не бе могъл да го предвиди. Бяха взели пред вид стотици други възможности, но не и това.

— Коулмън, Мацуи! — викна Лорънс. — Свържете кислородния шланг, за бога!

Дори докато викаше, разбра, че те бъде твърде късно. Трябваше да се поставят още две съединения, преди да се свърже кислородният шланг. И, разбира се, и двете бяха с винтова резба, а не с бързо съединяващи се приспособления. Дребна подробност, която при хиляди случаи нямаше да е от значение, но сега от нея зависеше животът или смъртта на хората.

Пат продължаваше да се влачи в кръг около тръбата, като тикаше пред себе си дръжката на гаечния ключ. Дори и при сегашната му слабост той не оказваше никакво съпротивление. Сондата се бе отвинтила вече на два сантиметра... след няколко секунди щеше да падне...

Оставаше съвсем малко. Пат чуваше вече слабо съскане, което с отвъртането на сондата се засилваше непрекъснато. Това, разбира се, беше от навлизания в кабината кислород. След няколко секунди ще може отново да диша и всички неприятности ще останат зад гърба му.

Съскането премина в зловещо свистене и за пръв път Пат се усъмни дали постъпва правилно. Спря, погледна ключа и се почеса по главата. Забавената му мисъл не успя да открие никаква грешка в действията му. Ако в този миг по радиото му дадяха указания, вероятно щеше да се подчини, но горе се бяха отказали от опитите да го вразумят.

Отново на работа (от години не бе имал такъв махмурлук). Още веднъж бутна ключа и когато сондата се отвинти, Пат падна по лице на пода.

В същия миг кабината отекна от оглушителен вой и могъща въздушна струя разпръсна всички листове хартия като есенни листа. Охладеният от внезапното разширение въздух изля влагата си в гъста мъгла. Пат се обърна по гръб, осъзнал най-после какво се бе случило, но мъглата го заслепи.

За опитния слух на космонавта този звук означаваше само едно и го подтикна автоматично към действие. Трябваше да намери плосък предмет, за да запуши отворието — всичко щеше да свърши работа, стига да беше достатъчно здраво.

Огледа се трескаво в червената мъгла, която се разреждаше, тъй като вакуумът на космоса я изсмукваше. Шумът го оглушаваше. Невероятно беше такава тънка тръба да издава толкова мощен писък. Пат се запрепва в спящите си спътници, като се държеше за седалките, и почти загубил надежда, когато видя отговора на молитвите си. На пода лежеше захвърлена, разтворена дебела книга. „Не бива така да се отнасят с книгите“, помисли Пат, но остана доволен от тази небрежност. В противен случай едва ли щеше да забележи книгата.

Когато стигна до свистящото отворието, през което се изсмукваше животът на кораба, книгата буквално бе издърпана от ръцете му и прилепена плътно към тръбата. Шумът и въздушното течение веднага спряха. За миг Пат се олюля като пиян, после коленете му бавно се огънаха и той се просна на пода.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ВТОРА

Незабравимите мигове в телевизионните предавания са онези, които никой не очаква и, за които не са подготвени нито камерите, нито коментаторите. През последните тридесет минути платформата беше сцена на трескави, но точно определени действия, и внезапно, без никакво предупреждение, стана някакво изригване.

Невероятно, но от Морето на жаждата сякаш действително избликна гейзер. Жул машинално проследи с камерата издигащата се към звездите (сега те се виждаха по искане на режисьора) струя мъгла. Нагоре струята се разшири подобно на странно, прозрачно растение... или като по-стройно, намалено подобие на гъбовидния облак, вселявал ужас в две човешки поколения.

Изригването трая само няколко секунди, но през това време милиони зрители замръзнаха пред екраните, задаващи си въпроса как от безводното море може да избликне вода. После струята намаля и изчезна сред същото призрачно безмълвие, сред което се бе родила.

За хората на платформата гейзерът от влажен въздух също бе изригнал безшумно, но докато поставяха на място последното съединение, те усетиха вибрациите. Рано или късно щяха да се справят, дори и Пат да не бе спрял изтичането, защото струята беше слаба. Но това „късно“ можеше да се окаже твърде късно. Ами ако...

— „Селена“! „Селена“! — крещеше Лорънс. — Чувате ли ме?

Нямаше отговор. Предавателят на кораба не работеше. Лорънс не чуваше дори звуците, които микрофонът трябваше да улавя от кабината.

— Съединението е готово, сър — съобщи Коулмън. — Да включат ли кислородния генератор?

„Не би имало никакъв смисъл — помисли Лорънс, — ако Харис е успял да завинти обратно проклетата сонда. Дано само да е натикал нещо в тръбата, което да продухаме...“

— Да — отвърна той. — Включвайте на най-силно налягане.

С внезапен гръм притиснатата към тръбата книга „Портокалът и ябълката“ бе издухана. От откритото отворстие бликна струя газ, толкова студена, че очертанятията ѝ се виждаха сред призрачните вихри на кондензираната водна пара.

В продължение на няколко минути кислородният гейзер свистеше, без да причини никакъв ефект. После Пат Харис бавно помръдна, опита се да се изправи и струята го събори. Не беше особено мощна, но все пак по-силна от него в сегашното му състояние.

Леденият лъх обливаше лицето му и той лежеше, наслаждавайки се на студа, почти колкото и на чистия въздух. След няколко секунди си възвърна напълно съзнанието, макар да изпитваше силно главоболие, и си спомни всичко, което се бе случило през последния половин час.

Едва не изпадна отново в безсъзнание, когато възстанови в паметта си как бе отвинтил сондата и се бе борил с изсмуквания въздух. Но нямаше време да се съжالياва за минали грешки. Важното беше, че е жив и ако имаше щастие, щеше да оцелее.

Вдигна като безжизнена кукла все още безчувствения Макензи и го подложи под кислородната струя. Тя вече беше значително по-слаба, тъй като налягането в кораба се нормализираше. Само след няколко минути щеше да се превърне в лек бриз.

Ученият се съвзе почти веднага и се огледа объркано.

— Къде съм? — попита той не особено бодро. — Значи, се добраха до нас. Благодаря на бога, че отново мога да дишам. Какво е станало с осветлението?

— Не се безпокойте, скоро ще го оправя. Веднага трябва да подложим всеки под струята и да напълним дробовете им с кислород. Ще се справите ли с изкуственото дишане?

— Никога не съм се опитвал.

— Съвсем просто е, почакайте да намеря аптечката.

Пат извади дихателния апарат и показа как се действа с него върху най-близкия пътник — оказа се Ървин Шустър.

— Издърпвате езика, да не пречи, и вкарвате тръбата в гърлото. После стискате тази помпа... бавно. Поддържате естествения ритъм на дишане. Разбрахте ли?

— Да, а колко да продължавам?

— Предполагам, че пет-шест дълбоки вдъхвания ще бъдат достатъчни. Не е необходимо да ги съживяваме, а само да прочистим дробовете им от застоялия въздух. Заемете се с предната част на кабината, а аз ще започна от задната.

— Но имаме само един апарат.

Пат се усмихна вяло.

— Ще се оправим — отвърна той, като се наведе над следващия пациент.

— Бях забравил този способ — каза Макензи.

Едва ли случайно Пат се отправи най-напред към Сю и започна да вдъхва в устните ѝ по стария и много ефикасен метод „уста в уста“. Но в интерес на справедливостта той не се забави при нея, след като разбра, че започва да диша нормално. Тъкмо се канеше да се заеме с третия си пациент, когато по радиото отново се разнесе отчаян призив.

— Ало, „Селена“... чува ли ме някой?

Пат почти веднага грабна микрофона.

— Говори Харис, всичко е наред. Прилагаме изкуствено дишане на пътниците. Нямам време за повече приказки. Ще ви повикам покъсно. Ще оставя приемателя включен. Съобщавайте ни какво става.

— Слава богу, че всичко е наред. Бяхме ви отписали. Здравата ни уплашихте, когато отвинтихте сондата.

Докато слушаше гласа на главния инженер и в същото време вдъхваше кислород в кротко спящия мистър Редли, Пат не желаше да му припомнят тази случка. Знаеше, че каквото и да се случи, цял живот нямаше да си прости. И все пак така бе станало по-добре. По-голямата част от разваления въздух бе изтекъл от „Селена“ през тревожната минута на декомпресия. Дори и да беше продължило повече, нямаше да е страшно, защото кабина с такива размери щеше да изгуби много въздух през тръба с диаметър само четири сантиметра едва след две или три минути.

— Слушайте — продължи Лорънс. — Тъй като сте доста прегрети, ние ви подаваме кислорода толкова охладен, колкото смятаме, че е безопасно. Обадете се, ако стане твърде студено или сухо. След пет-десет минути ще спуснем и втората тръба, тогава ще разполагаме със затворена верига и ще поемем напълно климатизацията на кабината. Ще насочим тръбата към задната част

веднага щом придвижим платформата на няколко метра. Вече се движим. Ще ви повикам след минута.

Пат и физикът продължиха да действуват, докато продухаха застоялия въздух от дробовете на всички пътници. След това напълно изтощени, но изпълнени от радостта на хора, които виждат щастливия край на трудното изпитание, те се отпуснаха на пода и зачакаха втората сонда да пробие покрива.

След десет минути я чува да се удря във външния корпус малко пред въздушния шлюз. Когато Лорънс се обади, за да попита за разположението ѝ, Пат потвърди, че този път няма никакви пречки.

— И не се безпокойте — прибави той. — Няма да се докосна до тая сонда, преди да ми наредите.

Беше вече толкова студено, че двамата с Макензи отново облякоха горните си дрехи и завиха с одеяла спящите пътници. Но Пат не поиска да спрат охлаждането. Докато не стане опасно, колкото е по-студено, толкова по-добре. И освен това при толкова внезапно спадане на температурата вероятно собствените им пречистватели ще заработят отново.

Когато втората тръба пробие покрива, ще бъдат двойно подсигурени. Хората от платформата ще имат възможност да ги снабдяват неограничено с въздух, а ще разполагат и със собствени запаси за няколко часа, дори за цяло денонощие. Вероятно им предстоеше още дълъг престой под праха, но опасността бе отминала.

Освен, разбира се, ако Луната не им бе подготвила нови изненади.

— Е, мистър Спенсър — каза капитан Ансън, — изглежда, че успяхте с предаването.

След напрежението на последните часове Спенсър се чувствуваше изтощен не по-малко от хората върху платформата на два километра под него. Виждаше ги върху екрана на монитора. Те явно почиваха — както могат да почиват хора в скафандри.

Всъщност изглеждаше, че петима от тях се опитват да поспят и бяха избрали необичаен, но разумен начин за разрешаване на този проблем. Лежаха край платформата, потънали до половината в праха подобно на плаващи гумени кукли. Спенсър не се бе сетил, че

скафандърът има прекалено голяма плаваемост, за да потъне в това вещество. Слизайки от платформата, петимата техници не само бяха намерили несравнимо удобни легла, но и оставиха повече работно място за другите.

Останалите трима спасители бавно се движеха по платформата, проверяваха и регулираха уредите — по-специално големия, четвъртит пречиствател на въздуха и съединените с него сферични балони. При максимално оптично и електронно усилване камерата можеше да се доближи на десет метра до съоръженията... толкова близо, че почти се виждаха стрелките на измервателните уреди. Дори при средно увеличение се различаваха двете тръби, които се спущаха отстрани на платформата и се свързваха с невидимата „Селена“.

Спокойната и мирна сцена беше в пълен контраст с гледката от преди един час. Но нямаше какво да се направи, преди да пристигне следващият товар съоръжения. И двата скутера се бяха върнали в Порт Рорис. Сега там се бе съсредоточила цялата трескава дейност, тъй като инженерите и техниците изпробваха и монтираха необходимите съоръжения, с чиято помощ се надяваха да достигнат до „Селена“. Нужен им бе поне още един ден, за да приготвят всичко. Междувременно — ако не се случеше нещо непредвидено — Морето на жаждата щеше да се къпе необезпокоявано в светлината на утринното слънце, а камерата щеше да преустанови прехвърлянето на нови кадри през космическото пространство.

От разстояние една и половина светлинни секунди гласът на режисьора се разнесе в командната кабина на „Аурига“:

— Чудесна работа свършихте, Морис и Жул. Ще продължим да записваме изображението, в случай че при вас стане нещо, но няма да предаваме на живо до емисията на новини в шест часа.

— Как мина предаването?

— Изключително. А се получи и нещо неочаквано — всеки смахнат изобретател, който някога се е опитвал да вземе патент за някой боклук, сега се е втурнал да предлага идеи. Събрахме няколко такива и ще ги пуснем в шест и петнадесет. Ще бъде забавно.

— Кой знае, може някой да предложи нещо, което заслужава внимание.

— Съмнявам се. По-разумните няма и да се приближат до програмата ни, когато видят как ще се оправим с другите.

— Защо, какво ще ги правите?

— Предложенията им ще разглежда вашият учен приятел доктор Лоусън. Направихме репетиция, той живи ги дере.

— Не е мой приятел — възрази Спенсър. — Виждал съм го само два пъти. Първия път разменихме десетина думи, а втория заспа в ръцете ми.

— Колкото и да не е за вярване, оттогава той напредна доста. Ще го видите след... да, четиридесет и пет минути.

— Ще почакам. Всъщност интересува ме само какво възнамерява да направи Лорънс. Даде ли някакви изявления? Сега не е вече под такова напрежение и вероятно ще успеете да се свържете с него.

— Все още е много зает и отказва да говори. Струва ни се, че Техническият отдел още не е взел окончателно решение. В Порт Рорис изпитват всевъзможни устройства и докарват съоръжения от цялата Луна. Ще ви съобщим, ако научим нещо ново.

Същински парадокс беше, но Спенсър смяташе това за напълно нормално, че когато отразяваш подобно събитие, често нямаш представа за цялостната картина. Дори и когато си в центъра на събитието. Той беше търкулнал снежната топка, но тя му се бе изплъзнала от ръцете. Вярно, че двамата с Жул предаваха най-важните кадри — или поне така щеше да бъде, когато действията отново се съсредоточаха при тях, — но общата картина се оформяше в информационните центрове на Земята и в Клавий сити. Искаше му се да остави Жул и да отиде в главната квартира.

Беше невъзможно, разбира се, но дори и да успееше, скоро щеше да съжалява. Защото това не представляваше само върхът на кариерата му; Спенсър подозираше, че за последен път отразява събитие от самото място. Чрез собствения си успех той невъзвратно се бе обрекъл на служебно кресло или в най-добрия случай на място пред пулта с монитори в Клавий сити.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА

На борда на „Селена“ продължаваше да е все така тихо, но сега тишината не вещаеше смърт, а беше тишина на сън. Скоро всички тези хора щяха да се събудят и да посрещнат деня, който малко от тях наистина бяха очаквали да видят.

Пат Харис с труд се крепеше върху облегалката на една седалка и поправяше кабела за осветлението над главата си. Щастие бе, че сондата не бе пробила тавана на пет милиметра по-наляво, защото тогава щеше да скъса и проводника за радиото и работата щеше да бъде значително по-трудна.

— Включете прекъсвач номер три, докторе — извика той, като обвиваше кабела с изолирбанд. — Трябва вече да проработи.

След червеникавия полумрак централното осветление светна със заслепяващ блясък. В същото време се разнесе внезапен експлозивен шум, толкова неочакван и тревожен, че събори Пат от нестабилната му опора.

Но още преди да стъпи на пода, той разбра какво е. Някой беше кихнал.

Пътниците започваха да се събуждат, а той вероятно бе преохладил малко кабината, защото беше много студено.

Помисли си кой ли ще се събуди пръв. Надяваше се да е Сю, за да си поговорят поне известно време, без да ги прекъсват. След всичко, което бяха изживели заедно, присъствието на доктор Макензи не му се струваше пречка... макар че Сю едва ли щеше да се съгласи с него.

Някой се размърда под едно от одеялата. Пат се втурна да му помогне, но се спря и промърмори: „Ох, не!“

Е, на човек не може във всичко да му върви и капитанът трябваше да изпълнява дълга си при всякакви обстоятелства. Той се наведе над мършавата фигура, която се опитваше да се надигне, и запита загрижено:

— Как се чувствувате, мис Морли?

Това, че бе попаднал в лапите на телевизията, беше и добро, и лошо за доктор Лоусън. Самочувствието му се бе повишило, защото се беше убедил, че светът, който той винаги си даваше вид, че презира, наистина се интересуваше от специализираните му познания и способности. (Той не съзнаваше колко бързо щяха да го забравят, щом приключеше инцидентът със „Селена“.) Бе получил възможност да сподели искреното си увлечение към астрономията, малко избледняло от живота му сред астрономи. В същото време печелеше добри пари.

Програмата, в която участвуваше обаче, бе сякаш специално подготвена, за да затвърди отдавнашното му убеждение, че хората, които не са грубияни, са глупаци. Но това едва ли беше грешка на „Интерпланет нюз“, тъй като агенцията не можеше да устои на изкушението да запълни дългите промеждутъци, когато на платформата не се вършеше нищо.

Фактът, че Лоусън беше на Луната, а жертвите му на Земята, водеше до незначителни технически проблеми, които телевизионните техници отдавна бяха разрешили. Програмата не можеше да се предава „на живо“. Трябваше да се запише, а неприятните промеждутъци от две секунди и половина, докато радиовълните пътуваха от планетата до спътника и обратно, да се очистят. Те щяха да спъват изпълнителите — и по този въпрос не можеше нищо да се направи, — но след като опитният редактор обработеше лентата, зрителят нямаше да разбере, че участниците в обсъждането, което наблюдаваха, са раздалечени на четиристотин хиляди километра.

Главният инженер Лорънс слушаше програмата, легнал по гръб в Морето на жаждата и загледан в празното небе. За пръв път от дълги часове насам му се отдаваше възможност да си почине, но мислите му не го оставяха да заспи. Всъщност той не се бе научил да спи в скафандър и не виждаше защо сега трябва да започва, след като първото иглу вече бе на път от Порт Рорис. Когато го докарат, ще има възможност да се разположи сред заслужено и крайно необходимо удобство.

Въпреки твърденията на производителите, никой не може да работи ефикасно в скафандър за повече от двадесет и четири часа — поради няколко очевидни и няколко не толкова очевидни причини. След едно денонощие заточение в скафандъра човек например

започваше да изпитва отвратителния „космонавтски сърбеж“ по гръбнака и дори по по-недостъпни места. Лекарите твърдяха, че става въпрос за чисто психологично явление и няколко космически лекари носиха героично скафандри в продължение на една седмица, за да го докажат. Но тяхната демонстрация не отстрани заболяването.

Митологията на скафандрите беше обширна, сложна и често непристойна, изпъстрена със собствени термини. Никой не знаеше точно защо един известен модел от седемдесетте години на двадесети век се наричаше „Желязната девица“, но всеки космонавт с удоволствие би обяснил защо „Модел XIV“ от 2010 година се наричаше „Стая на мъченията“. Но не беше вярно, че моделът е бил конструиран от жена инженер и садист, решила жестоко да си отмъсти на противния пол.

Лорънс лежеше удобно в своя скафандър и слушаше въодушевените любители да излагат предложенията си. Имаше някаква възможност, макар и съвсем малка, някой от тези „смели мислители“ да предложи нещо полезно. Виждал бе и преди да се случва, затова ги слушаше значително по-търпеливо от доктор Лоусън, който явно никога нямаше да се научи да се отнася снизходително към глупаците.

Лоусън току-що бе разгромил един любител инженер от Сицилия, който искаше да издуха праха с разположени по съответен начин реактивни двигатели. Предложението приличаше на всички останали — дори в проекта да нямаше грешки от научен характер, повечето планове се разпадаха при практически подход към тях. Прахът можеше наистина да се издуха, ако се разполага с неограничен запас въздух. Докато се лееше обилният поток италиано-английска реч, Лоусън бързо бе направил необходимите изчисления.

— Аз пресметнах, синьор Гузали — каза той, — че за да получите достатъчно широка шахта, ще ви трябват поне пет тона въздух в минута. Напълно невъзможно е да се превозят такива количества до мястото на аварията.

— Но може въздухът да се събира и да се използва отново!

— Благодаря ви, синьор Газули — прекъсна го решителният глас на водещия предаването. — Следващият е мистър Робъртсън от Лондон, Онтарио. Какво е вашето предложение, мистър Робъртсън?

— Предлагам прахът да се замрази.

— Почакайте — възрази Лоусън. — Как може да се замрази прах?

— Най-напред трябва да се напои с вода. След това в него ще се забият замразяващите тръби и цялата маса ще се превърне в лед. Така прахът ще може лесно да се пробива.

— Идеята е интересна — призна Том неохотно. — Поне не е толкова налудничавата като някои от предишните. Но ще ни бъде необходимо огромно количество вода. Не забравяйте, че корабът се намира на петнадесет метра под повърхността...

— Колко прави това във футове? — попита канадецът с глас, който даваше да се разбере, че е отявлен противник на метричната система.

— Петдесет фута, както навярно ви е добре известно. Ще трябва да получите колона с диаметър поне един метър — един ярд, — за това ще трябва приблизително петнадесет по десет на квадрат, по десет на четвърта кубически сантиметра, а това прави... ами да, петнадесет тона вода. Но при положение, че изключим разхищенията. В действителност ще бъде необходимо няколко пъти по-голямо количество. Може би ще потрябват стотици тонове. А колко предполагате, че ще тежи замразителната система?

Лорънс беше впечатлен. За разлика от много учени, които познаваше, Том бързо схващаше същината, а и бързо изчисляваше. Обикновено когато някой астроном или физик правеше набързо изчисления, при първия опит грешеше с десетици, дори със стотици. Доколкото Лорънс можеше да прецени, Том Лоусън веднага получаваше точен отговор.

Канадският привърженик на замразяването продължаваше да защитава проекта си, докато го изключиха от програмата и го замениха с един джентълмен от Африка, който предлагаше противоположно средство — топлина. Той искаше да използва огромно вдлъбнато огледало, с което да фокусира слънчевата светлина върху праха и да го разтопи в компактна маса.

Том явно се съдържаше с голямо усилие. Привърженикът на слънчевата пещ беше един от онези упорити самоуки „специалисти“, които отказваха да признаят, че могат да сгрешат в изчисленията. Спорът беше в разгара, когато много по-отблизо в програмата се намеси друг глас.

— Скутерите идват, мистър Лорънс.

Лорънс седна в праха и се качи върху платформата. Щом нещо вече се виждаше, значи беше много близо. Да, виждаха се „Скутер I“ и „Скутер III“, който бе извършил трудното и скъпо струващо пътешествие от Езерото на теченията — по-малко подобие на Морето на жаждата върху обратната страна. Пътешествието само по себе си беше истински подвиг, който щеше да остане неизвестен освен за шепа хора.

Всеки от скутерите теглеше по две шейни, отрупани с оборудване. Когато спряха до платформата, най-напред разтовариха големия контейнер с иглуто. Винаги беше интересно да се наблюдава как се надува иглу, но Лорънс никога с повече нетърпение не бе очаквал тази гледка. (Той решително страдаше от „сърбеж на космонавта“.) Целият процес беше напълно автоматичен. Трябваше да се счупи пломбата, да се натиснат два отделни лоста — за предпазване от опасността за случайно задействуване — и да се почака.

Не се наложи да чакат дълго. Страните на контейнера паднаха и откриха плътно, спираловидно нагъната маса сребриста тъкан. Тя се раздвижи като живо същество. На времето Лорънс бе наблюдавал как от каквида излиза пеперуда със смачкани крила — двата процеса си приличаха. Но на пеперудата ѝ бе необходим един час, за да достигне пълното си освобождение и да се появи в цялото си величие, а иглуто се разгъваше само за около три минути. Докато помпата подаваше въздух в отпуснатата обвивка, тя се разширяваше и затвърдяваше с внезапни тласъци, последвани от периоди на бавно раздуване. Вече бе достигнала на височина около един метър и се разширяваше по-скоро встрани, отколкото нагоре. Когато достигна пределната си ширина, иглуто отново започна да расте на височина и въздушният шлюз изскочи от централния купол. На човек му се струваше, че операцията трябва да се придружава от силно съскане, имаше нещо нередно, че протича в пълна тишина.

Иглуто достигна почти окончателните си размери и стана ясно, че му бяха дали единственото възможно наименование. Макар снежните къщи на ескимосите да бяха предназначени да ги пазят от напълно различна (но също толкова враждебна) среда, те имаха точно същата форма. Сходството на техническите проблеми бе довело до еднаквост в решението.

За монтиране на допълнителните съоръжения бе необходимо значително повече време, отколкото за надуване на иглуто, защото всичко — койките, столовете, масите, шкафовете, електронните съоръжения — трябваше да се вкара през въздушния шлюз. Някои от по-големите предмети едва минаваха през него, тъй като бяха проектирани с точност до сантиметри. Но най-после от вътрешността на купола се разнесе глас по радиото:

— Готово. Влизайте!

Лорънс не се забави да приеме поканата. Започна да откача свръзките на скафандъра още докато беше във външния отсек на двустепенния шлюз, и свали шлема веднага щом през сгъстяващата се атмосфера чу гласове от вътрешността на купола.

Беше прекрасно отново да си свободен, да можеш да се движиш, да се чешеш, да разговаряш лице с лице с другите. В тясната като ковчег тоалетна душът премахна миризмата на скафандъра и той отново се почувствува достоен за човешко общество. После облече къси панталони — тъй като в иглуто не се обличаше друго — и седна да заседава с помощниците си.

С тази пратка бяха докарани повечето от поръчаните съоръжения. Останалото щеше да пристигне със „Скутер II“ до няколко часа. Докато проверяваше списъците на доставките, той се почувствува отново господар на положението. Ако не стане нова катастрофа, кислородът е осигурен. Долу водата е на привършване, но той лесно ще им достави. По-трудно беше с храната, но ставаше въпрос само за начина на опаковане. Централното снабдяване бе доставило шоколад, сушено месо, сирене и дори продълговати кифли, пакетирани в широки три сантиметра цилиндри. Веднага ще ги пусне по въздухопроводите и с това ще повиши значително духа на „Селена“.

По-съществени бяха препоръките на неговия мозъчен тръст, изложени в десетина чертежа и лаконичен доклад от шест страници. Лорънс го изчете много внимателно, като от време на време кимваше в знак на съгласие. Сам бе стигнал до същите основни заключения и смяташе, че друг начин на действие нямаше.

Каквото и да се случеше с пътниците й, „Селена“ бе извършила последното си пътешествие.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА

Вихърът, който през тръбата бе помел „Селена“, изглежда, беше отнесъл със себе си не само застоялия въздух. Когато си припомни първите дни, прекарани под праха, комодор Ханстен осъзна, че след първоначалния смут често бе настъпвало трескаво, дори истерично настроение. В стремежа си да повдигнат духа, те понякога бяха прекалявали с престорената веселост и детинските забавления.

Сега всичко това беше минало и причините бяха лесноразбираеми. Фактът, че спасителите работят само на няколко метра от тях, обясняваше нещата, но само отчасти. Спокойствието, което ги бе обзело, произтичаше от срещата им със смъртта. След такава среща вече нищо не можеше да бъде същото. От егоизма и страхливостта не беше останало и пепел.

Никой не разбираше това по-добре от Ханстен. Много пъти преди бе наблюдавал подобно явление — когато екипажът на някой космически кораб се изправяше пред смъртна опасност в далечните простори на Слънчевата система. Макар да не беше склонен към философски разсъждения, в космоса той бе имал много време да мисли. Понякога си задаваше въпроса дали в действителност хората не търсят опасности, защото само така могат да намерят другарството и солидарността, към които несъзнателно се стремят.

Със съжаление щеше да се сбогува с всички тези хора, да, дори с мис Морли, която сега проявяваше толкова такт и любезност, колкото ѝ позволяваше характерът. Фактът, че мисли напред в бъдещето, доказваше увереността му. Разбира се, човек никога не бива да е напълно уверен, но положението изглеждаше безопасно. Никой не знаеше как точно главният инженер Лорънс възнамерява да ги извади, но проблемът всъщност се състоеше само в избор на най-подходящия метод. Отсега нататък заточението им представляваше само неудобство, а не опасност.

Тъй като от въздухопровода започнаха да падат цилиндрите с храна, дори и неудобството не бе голямо. Макар да не ги заплашваше

гладна смърт, напоследък храната им бе станала еднообразна и се бе наложило да пестят водата. Но вече няколкостотин литра бяха налети в почти празните резервоари.

Странно, че комодор Ханстен, който обикновено предвиждаше всичко, не си бе задал простия въпрос: „Какво е станало с водата от цистерните на «Селена»?“ Макар да обмисляше някои по-неотложни проблеми, той трябваше да обърне внимание и на допълнителното тегло, което им натоварваха на борда. Но се сети за него едва когато вече беше твърде късно.

За недоглеждането вина имаха и Пат Харис, и главният инженер Лорънс. Единственият пропуск в чудесно изпълнения план. Но този пропуск естествено беше достатъчен, за да го провали.

Инженерният отдел на обърнатата към Земята страна продължаваше да работи бързо, но вече не се състезаваше със стрелките на часовника. Имаше време да се направят макети на кораба, да се потопят в праха на морето недалеч от Порт Рорис и да се изпробват различни начини да се влезе в тях. Съветите — разумни и всякакви други — продължаваха да ги заливат, но вече никой не им обръщаше внимание. Подходът бе определен и в него нямаше да се нанасят никакви изменения, освен ако се сблъскаха с неочаквани пречки.

Двадесет и четири часа след като надуха иглуто, всички специални съоръжения бяха изготвени и превозени до мястото на катастрофата. Лорънс се надяваше никога да не става нужда да подобрява този рекорд и се гордееше с хората си, които го поставиха. Инженерният отдел рядко получаваше заслужените похвали; също като въздуха, всеки го смяташе за нещо в реда на нещата и забравяше, че инженерният отдел му го подава.

Сега, когато всичко беше готово за действие, Лорънс се съгласи да проговори, а Морис Спенсър охотно прие да го изслуша. Именно този миг бе очаквал.

Доколкото си спомняше, за първи път се провеждаше телевизионно интервю, при което водещият интервюто и интервюираният се намираха раздалечени на пет километра. Разбира се, при огромното увеличение образът беше малко неясен и най-лекото потрепване в кабината на „Аурига“ го караше да танцува по екрана. Поради това всички на борда на космическия кораб стояха

неподвижни, а уредите и машините — с изключение на най-необходимите — бяха изключени.

Главният инженер Лорънс, облечен в скафандър, стоеше на края на платформата и се подпираше на малкия подемен кран, чиято стрела беше издадена навън. На стрелата висеше огромен бетонен цилиндър, открит от двата края — първата секция на шахтата, която започваха да потапят в праха.

— След продължително обмисляне — каза Лорънс на далечната камера, но преди всичко на мъжете и жените, които се намираха на петнадесет метра под него — решихме, че това е най-добрият начин да се справим с проблема. Този цилиндър се нарича „кесон“ и лесно ще се потопи в праха под въздействие на собствената си тежест. Заостреният му долен край ще се вреже като нож в масло. Разполагаме с достатъчно секции, за да достигнем до кораба. Когато шахтата опре в него и долният край бъде херметизиран — налягането върху покрива ще подсигури това, — ще започнем да изваждаме праха. Щом се справим с праха, ще разполагаме с отворена шахта, подобна на малък кладенец, която ще стига до „Селена“. Но това е само половината от битката. После ще трябва да съединим шахтата с едно от нашите херметизирани иглута, така че, когато пробием покрива на кораба, да няма изтичане на въздух. Но смятам — надявам се, — че тези проблеми не са трудни за преодоляване.

Замисли се за малко дали да спомене някои от подробностите, които правеха операцията доста по-рискована, отколкото изглеждаше. Но реши, че не е необходимо. Хората, които разбираха, щяха сами да видят, а другите нямаше да ги интересува или щяха да помислят, че се хвали. Зрителите (началникът на Туристическата компания му бе съобщил, че го гледат над половин милиард души) не го безпокояха, докато всичко вървеше добре. А в противен случай...

Той вдигна ръка и даде знак на краниста.

— Спускай!

Цилиндърът започна бавно да потъва в праха, докато четирите му метра се скриха и остана да се подава само горният му край. Потъна лесно и безпрепятствено. Лорънс се надяваше и другите секции да се окажат толкова послушни.

Един от спасителите внимателно проверяваше ръба на кесона с либела, за да се увери дали потъва вертикално. След малко той вдигна

нагоре палец и Лорънс му отвърна по същия начин. На времето, като всеки работник в космоса, той можеше да води продължителен и доста технически разговор само с жестове. Подобно умение беше от основно значение за професията му, тъй като понякога радиовръзката се прекъсваше, а имаше и случаи, когато ограничените налични канали не трябваше да се претоварват.

— Готови за номер две! — нареди той.

Тази операция беше по-сложна. Първата секция трябваше да се задържи неподвижна, докато към нея се закрепеше втората, без да се наруши равновесието. Всъщност бяха необходими два крана, но една рамка от Т-образни греди, издигната на няколко сантиметра от повърхността, щеше да поеме товара, докато кранът вдигаше втората секция.

„Само сега да не стане нещо, за бога!“ — си помисли главният инженер.

Втората секция се откъсна от скутера, който я бе докарал от Порт Рорис, и трима техници на ръце я подравниха. В подобна операция разликата между тегло и маса беше от съществено значение. Люлеещият се цилиндър тежеше сравнително малко, но инерцията му беше същата като на Земята и можеше да смачка човек, ако го удари при някое от бавните полюшвания. Бавното полюшване на висящата маса също беше особеност на Луната. При нейното притегляне всяко махало завършваше цикъла си два пъти и половина по-бавно, отколкото на Земята. Тази гледка винаги се струваше нередна освен на хората, родени на Луната.

Втората секция легна върху първата и бе изравнена. Съединиха ги и Лорънс отново даде нареждане за спускане.

Съпротивлението на праха се увеличаваше, но кесонът продължаваше да потъва безпрепятствено под собствената си тежест.

— Осем метра — отбеляза Лорънс, — а това означава, че сме минали половината разстояние. Давайте третата секция.

След нея оставаше само още една — макар Лорънс за всеки случай да бе подготвил и една резервна. Той изпитваше искрен страх от възможностите на морето да поглъща оборудването. Досега бяха загубили само няколко болта и гайки, но ако тази част от кесона се откачеше от куката, щеше да потъне за миг. Макар и да не потънеше надълбоко, особено ако се удареше в повърхността странично, нямаше

възможност да я извадят, дори и да се намираше само на два метра дълбочина. Не разполагаха с време да спасяват спасителното си оборудване.

Третата секция започна да потъва, като се движеше много побавно. Но все пак се движеше и след няколко минути, ако не им изменеше щастието, щяха да допрат до покрива на кораба.

— Потъна на дванадесет метра — съобщи Лорънс. — Вече сме само на три метра над вас, „Селена“. Всеки миг ще ни чуете.

Наистина ги чуваха и звукът действуваше успокоително. Преди повече от десет минути Ханстен бе забелязал вибрациите на тръбопровода за подаване на кислород, когато кесонът се бе опрял в него. По това можеше да се разбере кога спира и започва отново да се движи.

Отново усетиха вибрацията; този път от покрива се посипа прах. Двата въздухопровода бяха изтеглени, така че в кабината се подаваха около двадесет сантиметра, а отверстията, през които минаваха, бяха замазани с бързо съхнещ цимент, който се намираше сред аварийните запаси на всеки космически кораб. Изглеждаше, че замазката се разкъртва, но падащият прах беше твърде малко, за да предизвика тревога. Въпреки това Ханстен сметна за необходимо да го каже на капитана, който вероятно не го бе забелязал.

— Странно — каза Пат, като гледаше подаващата се тръба. — Циментът би трябвало да издържи, дори и тръбата да вибрира.

Той се качи върху една седалка и огледа тръбата внимателно. После, без да каже нищо, слезе на пода, озадачен и доста разтревожен.

— Какво става? — запита тихо Ханстен. Познаваше достатъчно Пат, за да чете по лицето му като в книга.

— Тръбата се измъква през покрива — отвърна Пат. — Някой горе на платформата работи доста небрежно. Откакто я замазах, тръбата се е скъсила поне с един сантиметър. — Внезапно млъкна ужасен. — Господи — прошепна той, — ами ако вината е у нас... представете си, че продължаваме да потъваме!

— Какво от това? — каза спокойно комодорът. — Напълно естествено е прахът да продължава да уляга под нас от тежестта ни, но това не означава, че съществува опасност. Ако съдим по тръбата, потънали сме на един сантиметър за двадесет и четири часа. При необходимост ще удължат тръбопроводите.

Пат се засмя засрамено.

— Разбира се, така е. Трябваше сам да се досетя. Сигурно сме потъвали през цялото време, но едва сега го установяваме. Все пак добре ще е да докладвам на мистър Лорънс, вероятно ще се отрази върху изчисленията му.

Пат се запъти към предната част на кабината, но не успя да стигне до целта си.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЕТА

На природата са ѝ били необходими милиони години, за да устрои клопката, с която повлече „Селена“ в дълбините на Морето на жаждата. Втория път корабът попадна в капан, който сам си бе приготвил.

Тъй като конструкторите не трябваше да се съобразяват с всеки грам излишно тегло или да предвиждат по-дълги от няколко часа пътувания, те не бяха оборудвали „Селена“ с ония нови, сложни устройства, с които цялата вода на космическите кораби се обработваше за повторно използване. Нямаше нужда да се пазят запасите така пестеливо както на космическите кораби. Малкото количество вода, което обикновено се използваше и произвеждаше на борда, просто се изхвърляше.

През последните пет дни няколко стотици килограма течност и пара бяха изтекли от „Селена“ и незабавно погълнати от зажаднелия прах. Преди много часове прахът в непосредствена близост до отходните отвори се бе наситил и превърнал в кал. Процеждайки се по множество каналчета, водата бе подкопала околния прах. Тихо и бавно корабът отмиваше основата, върху която лежеше. Лекият тласък на приближаващия се кесон бе довършил останалото.

На платформата първият признак за приближаващата катастрофа бе святкането на червената предупредителна лампа върху таблото на въздухопречиствателната инсталация, придружено от оглушителния вой на радиосирената, който се разнесе по всички честоти на скафандрите. Воят престана веднага щом дежурният техник натисна прекъсвача, но червената лампа продължи да святка.

Един поглед върху приборите показва на Лорънс каква е причината за тревогата. И двата въздухопровода вече не бяха свързани със „Селена“. Пречиствателната инсталация вкарваше през единия провод кислород в морето и, още по-лошо, през другия засмукваше прах. Лорънс в първия миг си помисли колко ли време ще им отнеме

почистването на филтрите, но веднага забрави за това и незабавно се зае да вика „Селена“.

Нямаше отговор. Опита всички честоти на кораба, без да чуе дори някаква въздишка. Морето на жаждата оставаше непроницаемо и за звуковете, и за радиовълните.

„Загинаха — каза си той. — Всичко свърши. Малко оставаше, но просто не успяхме. А ни трябваше само още един час...“

Какво ли се бе случило? Може би корпусът не бе издържал налягането на праха и се бе пропукал. Не, това не беше много вероятно. Вътрешното налягане нямаше да го допусне. Сигурно е ново пропадане; без да е уверен, стори му се, че усети под краката си лек трус. Още отначало бе предвидил подобна опасност, но не виждаше начин да я предотвратят. Бяха поели този риск и „Селена“ загуби.

Когато „Селена“ започна да пропада, нещо сякаш подсказа на Пат, че това свличане е по-различно от първото. Корабът се раздвижи значително по-бавно, а извън корпуса се дочу някакво скриптене, което дори в този миг на отчаяние порази Пат; това съвсем не беше шум, който прахът можеше да издава.

Въздухопроводите над главите им започнаха да се измъкват. Но не се изплъзваха гладко, защото кърмата на кораба потъваше по-бързо и той силно се наклони назад. Чу се шум от пропукване на покрива, тръбата през въздушния шлюз се откъсна и изчезна. Веднага в кабината се посипа плътна струя прах и щом достигна пода, се разпръсна в задушаващ облак.

Комодор Ханстен се намираще най-близо и пръв стигна до отворието. Той смъкна ризата си, бързо я смачка на топка и я натика в отвора. Докато се мъчеше да спре струята, прахът се стичаше във всички посоки. Ханстен почти бе успял да затвори пробива, когато се откърти и предната тръба. За втори път се скъса кабелът и главното осветление загасна.

— Аз ще се оправя! — викна Пат.

Миг след това той също остана без риза и започна да се бори със струята, която нахлуваше през отвора.

Стотици пъти бе плавал по Морето на жаждата, но досега прахът не бе докосвал кожата му. Сивата пудра проникна в носа и очите му,

почти го задушаваше и ослепяваше. Макар да беше сух като праха от гробниците на фараоните — по-сух дори, защото беше милиони пъти по-стар от праха в пирамидите, — той беше мазен като сапун. Докато се бореше с него, Пат си помисли, че единствената по-страшна смърт от удавянето е да те погребат жив.

Когато потокът отслабна до малка струйка, той разбра, че поне засега е избягнал тази съдба. При ниското притегляне на Луната не беше трудно да се преодолее налягането на петнадесет метра прах, въпреки че въпросът щеше да бъде друг, ако отверстията в тавана бяха значително по-широки.

Пат изтърси праха от главата и раменете си и предпазливо отвори очи. Поне отново виждаше. Трябваше да се благодарят на аварийното осветление, макар да беше слабо. Запушил другия отвор, комодорът спокойно пръскаше вода от една картонена чаша, за да улегне прахът. Примитивната техника се оказа забележително ефикасна и все още хвърчащият прах бързо се превърна в кални локви по пода.

Ханстен вдигна очи и срещна погледа на Пат.

— Е, капитане — подхвърли той, — имате ли някаква теория?

„Понякога — помисли Пат — олимпийското спокойствие на комодора е почти влудяващо.“

Искаше му се да го види поне веднъж да се разтревожи. Не, това не беше вярно. Просто в един миг изпита завист, дори ревност — разбираемо, но недостойно за него чувство. Трябваше да се засрами и наистина изпита срам.

— Не зная какво се случи — отвърна той. — Може би хората горе ще ни кажат.

С труд стигна до седалката на пилота, защото корабът се бе наклонил под ъгъл от около тридесет градуса. Когато седна пред радиостанцията, Пат бе обзет от някакво вцепеняващо отчаяние, много по-силно от това, което бе изпитал след първото потъване, от някакво примирение — почти суеверно убеждение, че боговете са срещу тях и по-нататъшната борба е безполезна.

Увери се в това, когато включи радиостанцията и откри, че не работи. Нямаше ток. Този път тръбата бе прекъснала всички кабели.

Пат бавно се завъртя на седалката. Двадесет и един души го гледаха и очакваха да чуят какво е станало. Но той не забелязваше

другите, защото Сюзън го наблюдаваше и той виждаше само нейното лице. По него се четеше загриженост и готовност, но дори и сега липсваше дори намек за страх. Докато я гледаше, отчаянието му сякаш се разтопи. Почувствува прилив на сила, дори на надежда.

— Да пукна, ако разбирам какво става — заяви той. — Но съм сигурен в едно — още не сме загубени, до края остават поне няколко светлинни години. Вероятно сме потънали още малко, но нашите приятели на платформата скоро ще се доберат до нас. Малко ще се забавят, това е всичко. Няма за какво да се безпокоим.

— Не искам да предизвикам паника, капитане — обади се Берът, — но ако предположим, че и платформата е потънала? Тогава?

— Ще разберем веднага щом поправа радиостанцията — отвърна Пат и погледна загрижено към кабелите, които висяха от тавана. — А докато се оправя с тия макарони, налага се да се задоволим с аварийното осветление.

— Не ми пречи — рече мисис Шустър. — Дори смятам, че е уютно.

„Благодаря ви, мисис Шустър“ — помисли си Пат.

Огледа бързо кабината. Макар в слабата светлина трудно да се виждаха лицата им, пътниците изглеждаха доста спокойни.

След минута вече не бяха толкова спокойни, защото в това време се установи, че кабелите за осветлението и радиостанцията не могат да се поправят. Проводниците бяха изтръгнати от тръбопровода и с наличните обикновени инструменти не можеше да се достигнат краищата им, останали вътре.

— Положението е доста сериозно — съобщи Пат. — Нямаме връзка със спасителите; освен ако спуснат микрофон.

— Това означава — обади се отново Берът, който сякаш със задоволство изтъкваше мрачните възможности, — че те са загубили връзката с нас и не знаят защо не отговаряме. Ами ако предположат, че сме загинали и прекратят спасителните операции?

Тази мисъл бе минала през съзнанието на Пат, но той веднага я бе отхвърлил.

— Чухте главния инженер Лорънс по радиото — отвърна капитанът. — Той не е човек, който ще се откаже, преди да се увери, че не сме между живите. По този въпрос няма защо да се безпокоите.

— А как сме с въздуха? — загрижено попита професор Джаяварден. — Сега пак ще трябва да разчитаме на собствените си запаси.

— Пречиствателните устройства отново са в действие и ще ни стигне за няколко часа. Въздухопроводите ще заработят много преди този срок — отговори Пат с повече увереност, отколкото изпитваше в действителност. — Междувременно ще трябва да проявим търпение и отново да се погрижим със собствени сили за развлеченията. Щом успяхме да го правим в продължение на три дни, ще успеем и за още няколко часа.

Огледа кабината, за да види дали някой не е съгласен с него и забеляза, че един от пътниците бавно се изправя. Само него не бе очаквал — кроткият мистър Редли, който през цялото пътуване едва ли бе произнесъл и десетина думи.

За него Пат знаеше само, че е счетоводител и идва от Нова Зеландия — единствената страна на Земята, все още встрани от останалия свят поради географското разположение. До нея се стигаше толкова бързо, колкото и до всяко друго място на планетата, но беше крайна спирка, а не на път. В резултат новозеландците с гордост запазваха индивидуалността си. И с основание твърдяха, че след като Атлантическата общност погълнала Британските острови, те са запазили всичко останало от английската култура.

— Искате да кажете нещо, мистър Редли? — попита го Пат.

Редли огледа слабо осветената кабина, подобно на учител, който се кани да заговори пред ученици.

— Да, капитане — започна той. — Трябва да призная нещо. Опасявам се, че аз съм виновен за всичко.

Когато главният инженер Лорънс прекъсна излъчването си, само след секунди на Земята научиха, че се е случило нещо лошо; до Марс и Венера новината стигна за няколко минути. Но от картината на екрана никой не успя да разбере какво точно бе станало. В първите няколко секунди започна тревожна, но безцелна суетня, а после объркването както изглежда свърши. Облечените в скафандри хора се скупчиха, явно се съвещаваха, но работеше само връзката помежду им и никой

друг не можеше да ги подслуша. Беше мъчително да се наблюдава немия разговор, без да се знае за какво говорят.

През тези няколко дълги минути на влудяващо напрежение и неизвестност, докато от студиото се опитваха да разберат какво се е случило, Жул положи всички усилия, за да поддържа интереса с предаваните кадри. Изключително трудна задача беше да се предава подобна неподвижна сцена само от една камера. Като всеки оператор, Жул мразеше да е „закотвен“ на едно място. Сегашното му положение се оказа превъзходно, но му бе омръзнало. Дори попита дали не може да се премести кораба, но капитан Ансън отговори:

— Да не съм луд да започна да подскачам из планината. Това е кораб, а не дива коза.

Така че Жул трябваше да разнообразява картината с панорамни изгледи и едри планове, макар че използваше последните внимателно, защото нищо не дразнеше толкова зрителите, колкото бързото прехвърляне през пространството или избухването на пейзажа пред лицата им. Ако използваше докрай възможностите на мощния обектив, Жул щеше да има възможност да показва лунната повърхност със скорост петдесет хиляди километра в час и няколко милиона зрители щяха да заболелят от морска болест.

Най-после спешната, безмълвна конференция завърши и хората на платформата започнаха да откачат проводниците на вътрешната си телефонна връзка. Вероятно сега Лорънс ще отговори на повикванията по радиото, които го обсипваха през последните пет минути...

— Господи — възкликна Спенсър. — Не вярвам на очите си! Виждате ли ги какво правят?

— Да — каза капитан Ансън. — Невероятно, но изглежда, че си отиват.

Подобно на две спасителни лодки, напускащи потъващ кораб, двата скутера, натоварени с хора, се отдалечаваха от платформата.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА

Сега беше по-добре, че радиовръзката със „Селена“ е прекъсната, защото ако пътниците знаеха, че претоварените с хора скутери се отдалечават от тях, духът им едва ли щеше да се ободри. Но на борда в този момент никой не мислеше за спасителните операции. Редли бе заел центъра на слабо осветената сцена.

— Какво искате да кажете с това, че всичко е по ваша вина? — попита Пат сред напрегнатата тишина, последвала изявлението на новозеландеца.

Засега тишината беше изпълнена само с напрежение, без враждебност, защото никой не бе приел сериозно неговите думи.

— Историята е дълга, капитане — продължи Редли с глас, който, макар и странно безстрастен, криеше някакви обезпокояващи нотки, които Пат не успя да разпознае. Сякаш слушаше робот и по гърба му полазиха тръпки. — Не съм станал съзнателно причина за тази беда. Но се опасявам, че тя не е случайна, и съжалявам, че ви забърках всички. Разбирате ли... те ме преследват.

„Само това оставаше — помисли Пат. — Сякаш всичко се обръща против нас. В тая малка група имаме невротична стара мома, наркоман... а сега се появи и побъркан. Какво ли още ни чака, преди да настъпи краят?“

Но веднага разбра, че е несправедлив. Все пак имаше късмет. Срещу Редли, мис Морли и Ханс Балдур (който не бе причинявал неприятности след единствения инцидент), той разполагаше с комодор Ханстен, доктор Макензи, двамата Шустър, дребния професор Джаяварден, Дейвид Берът и всички останали, които изпълняваха нарежданията, без да протестират. Почувствува внезапен прилив на признателност, дори на нежност към тях, загдето му бяха оказали активна или пасивна подкрепа.

И по-специално към Сю, която вече както винаги го бе изпреварила. Тя спокойно изпълняваше задълженията си в задната част на кабината. Пат се съмняваше дали някой бе забелязал — Редли

сигурно не бе видял нищо — как тя бе отворила бордната аптечка и бе скрила в дланта си една от подобните на цигара тръбички. Ако тоя приятел започнеше да причинява неприятности, тя щеше да бъде готова.

Но поне засега в поведението на Редли нямаше признаци за безпокойство. Той изглеждаше напълно овладян и разумен; очите му не блестяха налудничаво, не се забелязваха и другите характерни признаци на безумие. Видът му беше точно като на новозеландски счетоводител на средна възраст, който прекарва отпуската си на Луната.

— Това е много интересно, мистър Редли — рече комодор Ханстен престорено с безразличен глас, — но моля да ни извините за незнанието. Кои са „те“ и защо ви преследват?

— Сигурен съм, комодоре, че сте чували за летящите чинии?

„Летящи... какво?“ — замисли се Пат.

Ханстен, изглежда, беше по-осведомен.

— Да, чувал съм — отвърна той с лека досада. — Срещал съм да ги споменават в стари книги по космонавтика. Преди около осемдесет години са предизвикали истинска масова психоза, нали?

Веднага осъзна, че изразът „масова психоза“ не е най-подходящият и изпита облекчение, защото Редли явно не се обиди.

— Всъщност — възрази счетоводителят — историята им е много по-стара, но едва през миналия век хората започнаха да ги забелязват. Има стар ръкопис от едно английско абатство, датиращ от 1290 година, в който подробно се описва една летяща чиния, но и това не е най-ранното съобщение. Преди двадесети век са записани над десет хиляди случая, при които са виждани летящи чинии.

— Почакайте — прекъсна го Пат. — Какво, по дяволите, разбирате под термина „летящи чинии“? Никога не съм го чувал.

— Съжалявам, капитане, но, изглежда, образованието ви не е пълно — отвърна Редли съчувствено. — Терминът „летяща чиния“ е започнал да се използва след 1947 година, за да се описват странните летящи средства с кръгла форма, които изследват нашата планета от векове. Някои хора предпочитат термина „неидентифицирани летящи предмети“.

Това разбуди някакви неясни спомени в съзнанието на Пат. Да, бе чувал този термин във връзка с хипотезите за извънземни жители. Но,

разбира се, нямаше никакви доказателства, че извънземни космически кораби са посещавали някога Слънчевата система.

— Наистина ли вярвате — запита скептично един от пътниците, — че около Земята се навъртат посетители от Космоса?

— Нещо повече — отговори му Редли. — Те често са се приземявали и са установявали контакт с човешки същества. Преди да достигнем Луната, те са имали база на обратната ѝ страна, но са я разрушили, когато първите разузнавателни ракети започнаха да изпращат подробни снимки.

— Откъде знаете всичко това? — попита друг.

Редли, изглежда, беше безчувствен към скептицизма на слушателите. Сигурно отдавна бе свиквал с подобно отношение. Той излъчваше някаква вътрешна увереност и макар неоснователна, тя беше странно убедителна. Безумието му го бе отвело в нереален свят, сред който се чувствуваше напълно щастлив.

— Ние... сме установили контакти — отвърна той тържествено. — Няколко мъже и жени успяхме да влезем в телепатична връзка със съществата от летящите чинии. Така че знаем доста неща за тях.

— А другите? — попита още един неверник. — Ако действително в космоса има някакви същества, защо астрономите и пилотите на космически кораби не са ги виждали?

— Виждали са ги — заяви Редли със снизходителна усмивка, — но си мълчат. Учените са организирали мълчалив заговор, защото не желаят да признаят, че в космоса съществуват значително по-разумни от нас същества. Когато някой пилот съобщи, че е видял летяща чиния, те му се присмиват. Сега, разбира се, всеки космонавт си мълчи, когато срещне такъв кораб.

— Вие срещали ли сте, комодоре? — попита мисис Шустър, готова очевидно да повярва. — Или и вие участвувате в този... как го нарече мистър Редли... мълчалив заговор?

— За съжаление ще ви разочаровам — рече Ханстен. — Но ви уверявам, че всички кораби, които съм срещал, са били записани в регистрите на Лойд.

Той улови погледа на Пат и кимна, за да му каже „Да отидем и обсъдим нещата във въздушния шлюз.“ След като се увери, че новозеландецът е безобиден, той почти се зарадва на произшествието. Редли много сполучливо бе отвлякъл вниманието на пътниците от

положението, в което бяха изпаднали. Щом неговата налудничавост ги забавляваше, толкова по-добре.

— Е, Пат — каза Ханстен, когато вратата на шлюза ги отдели от разискванията, — как ви се вижда Редли?

— Наистина ли вярва в тези глупости?

— Напълно. И преди съм срещал хора като него.

Комодорът знаеше доста неща от странната психоза на Редли. Всеки, който се интересуваше от космонавтиката през двадесетия век, не можеше да не ги знае. Като младеж дори бе чел някои от оригиналните описания по въпроса — произведения, съдържащи толкова безсрамни лъжи или детинска наивност, че бяха разклатили вярата му в разумността на хората. Разцветът на подобна литература предизвикваше загриженост, макар повечето от тези книги да бяха публикувани през ерата на масова психоза — „безумните петдесет години“.

— Положението е твърде особено — оплака се Пат. — В такъв миг... всички пътници спорят за „летящи чинии“.

— Струва ми се, че е превъзходно — успокои го комодорът. — Какво друго да правят? Нека си кажем истината, налага се да седим и да чакаме, докато Лорънс отново почука на покрива.

— Ако още е тук. Берът може да е прав... нищо чудно платформата да е потънала.

— Струва ми се малко вероятно. Трусът беше много слаб. Колко мислите, че сме потънали?

Пат се замисли. Като си припомняше сега произшествието, струваше му се, че е продължило много време. Спомените му се объркваха и от факта, че бяха почти в мрак и че се бе борил със струята прах. Можеше само да гадае.

— Вероятно на около десетина метра.

— Глупости! Всичко трая само няколко секунди. Съмнявам се да сме потънали на повече от два или три метра.

На Пат му се стори невероятно, но се надяваше комодорът да е прав. Знаеше, че е изключително трудно да се преценят малките ускорения, особено когато си под напрежение. На борда Ханстен единствен имаше известен опит в това отношение. Преценката му вероятно беше точна... и окуражаваща.

— На повърхността сигурно не са почувствували нищо — продължи Ханстен — и вероятно се чудят защо нямат връзка с нас. Уверен ли сте, че не можем да възстановим радиостанцията?

— Напълно. Цялата разпределителна кутия в края на защитната тръба се е откъснала. Откъм кабината няма как да стигнем до прекъсването.

— В такъв случай нищо не може да се направи. Най-добре да се върнем и дадем възможност на Редли да ни убеди... ако успее.

Жул проследи претоварените скутери на стотина метра, преди да разбере, че не са толкова претоварени, колкото трябваше да се очаква. Возеха седем души, а преди това на платформата бяха осем.

Той бавно придвижи камерата към платформата и по щастливо стечение на обстоятелствата или с помощта на предчувствието, което отличава талантливите оператори от съвестните, хвана Лорънс точно когато той наруши мълчанието по радиото.

— Говори главният инженер — каза Лорънс и гласът му прозвуча уморено и разстроено като на човек, току-що разбрал, че внимателно съставените му планове са се провалили. — Съжалявам за забавянето, но както вече сте разбрали, тук се случи авария. Изглежда, стана ново пропадане. Не знаем на каква дълбочина, но загубихме физическия досег със „Селена“ и тя не отговаря по радиото. За в случай на ново пропадане, наредих на хората да се отстранят на няколкостотин метра. Опасността е незначителна — последният трус почти не го почувствувахме — но няма защо да се рискува. Засега и сам мога да се справя с всичко необходимо. Ще се обадя след няколко минути. Край.

Под погледа на милиони зрители Лорънс приклепна на края на платформата и се зае да съединява секциите на сондата, с която откри първия път кораба. Разполагаше с двадесет метра. Ако корабът бе потънал по-надълбоко, щеше да се наложи да измисли нещо друго.

Сондата потъна в праха и се придвижваше все по-бавно, когато наближи дълбочината, на която бе потънала „Селена“. Имаше белег за първоначалното положение — петнадесет метра и петнадесет сантиметра, и той изчезна под повърхността. Сондата продължаваше да потъва, подобно на копие, пронизващо тялото на Луната.

— Колко ли още? — прошепна Лорънс в тишината на скафандъра.

В следващия миг едва не се разсмя с облекчение, макар да не му беше до смях. Сондата проникна само на още метър и половина. Разстояние, което можеше да достигне дори без да разпъне ръце.

Но както установи Лорънс, след още няколко забивания на сондата, „Селена“ не бе потънала равномерно. Кърмата се намираще значително по-надълбоко и корабът бе наклонен под ъгъл от около тридесет градуса. Това само по себе си можеше да осуети плановете му. Той разчиташе, че кесонът ще прилегне плътно върху хоризонталния покрив.

Засега остави настрана този проблем, защото имаше други по-неотложни. Радиостанцията на кораба мълчеше — надяваше се да е поради липса на захранване — и затова не знаеше как да установи дали хората са живи. Сигурно чуваха сондата, но нямаше как да се свържат с него.

Начин съществуваше. Най-обикновеният и примитивен начин, за който лесно можеше да не се досети след век и половина господство на електронните съоръжения...

Лорънс се изправи и повика скутерите.

— Връщайте се — каза той. — Няма никаква опасност. Корабът е потънал само на два метра.

Беше забравил наблюдаващите го милиони зрители. Макар да не беше още съставил напълно плановете за новата операция, Лорънс започна да действа.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И СЕДМА

Когато Пат и комодорът се върнаха в кабината, спорът продължаваше с пълна сила. Редли бързо наваксваше доскорошното си мълчание. Сякаш бяха натиснали някаква скрита пружинка или го бяха освободили от клетвата да мълчи. След като се бе убедил, че мисията му е разкрита, вероятно се чувствуваше щастлив да говори за нея.

Комодор Ханстен бе срещнал много подобни суеверници и просто за самозащита бе прехвърлил голяма част от бомбастичната литература по въпроса. Започваха винаги по същия начин. Най-напред го питаха: „Комодоре, сигурно сте виждали доста странни неща при пребиваването ви в космоса?“ После, след неудовлетворителния му отговор, правеха предпазливи, а понякога и по-явни намеци, че или се страхува, или не желае да говори. Да опровергава обвинението, беше излишна загуба на енергия. В очите на вярващите това означаваше само, че и той е участник в заговора.

Другите пътници не бяха добили неговия горчив опит и Редли отхвърляше с лекота техните доводи. Дори Шустър, въпреки юридическата си практика, не можеше да го притисне. Усилията му бяха напразни, сякаш се опитваше да убеди страдащ от параноя, че никой не го преследва.

— Логично ли е да се мисли — спореше Шустър, — че ако хиляди учени знаят нещо, нито един от тях няма да издаде тайната? Не може да се запази в тайна толкова значително явление! Все едно да се опитваш да скриеш паметника на Вашингтон!

— Разбира се, опити да се разкрие истината е имало — отвърна Редли. — Но доказателствата по тайнствени начини са бивали унищожавани, а дори и хората, които са желали да разкрият истината. Те са безжалостни, когато е необходимо.

— Но вие казахте, че „те“ са влизали в контакт с човешки същества. Не е ли това противоречие?

— Съвсем не. Разбирате ли, силите на доброто и злото се борят във вселената, както и на Земята. Някои от съществата в летящите

чинии искат да ни помогнат, а други да ни експлоатират. Двете групи се борят в продължение на хиляди години. Понякога конфликтът засяга и Земята. Така е загинала Атлантида.

Ханстен не успя да сдържи усмивката си. Атлантида рано или късно се появяваше на сцената. А ако не беше Атлантида, тогава ставаше въпрос за Лемелиа или за Мю. Тези названия въздействаха върху въображението на неуравновесените, склонни към мистика съзнания.

Доколкото Ханстен правилно си спомняше, въпросът бе изследван подробно от психолозите през седемдесетте години на миналия век. Те стигнали до заключението, че някъде към средата на двадесетия век значителен процент от населението на Земята е било убедено, че светът ще загине в скоро време и че единствената надежда е в намеса от космоса. Загубили вяра в себе си, хората търсели спасение от небето.

Почти десет години религията на летящите чинии е владяла съзнанието на умопомрачената част от човечеството. После отмряла внезапно, подобно на изчерпала силите си епидемия. Психолозите решили, че два фактора са допринесли за това — първо, обзелата всички досада и, второ, международната геофизична година, която възвестила навлизането на човека в космоса.

През осемнадесетте месеца на международната геофизична година небето е било наблюдавано и изследвано от повече уреди и опитни наблюдатели, отколкото през цялата предишна история на човечеството. Ако над атмосферата е имало небесни посетители, обединените научни усилия са щели да ги открият. Но нищо подобно не било установено и когато първите кораби с хора на борда започнали да напускат Земята, липсата на летящи чинии станала очевидна.

За повечето хора това решило въпроса. Хилядите неидентифицирани летящи тела, виждани в течение на векове, очевидно имали естествен произход и с напредъка на метеорологията и астрономията се появили и не малко приемливи обяснения. Когато настъпило утрото на космическата ера и възстановило увереността на човека в собственото му предопределение, светът загубил интерес към летящите чинии.

Рядко обаче някоя религия отмира напълно и малка група вярващи продължила да поддържа култа с фантастични „открития“,

съобщения за срещи с извънземни същества и твърдения за телепатични контакти. Дори когато, както често се случвало, разобличавали поредните пророци, че са фалшифицирали доказателствата, фанатиците не се разколебавали. Те се нуждаели от своите богове в небето и не искали да се лишат от тях.

— Все още не сте ни обяснили — продължаваше да говори мистър Шустър — защо съществата от летящите чинии ви преследват. С какво сте предизвикали гнева им?

— Добрах се много близо до някои от тайните им и те се възползуваха от този случай, за да ме унищожат.

— Струва ми се, че можеха да намерят и по-прост начин.

— Глупаво е да се мисли, че нашите ограничени съзнания са в състояние да разберат техния начин на мислене. Тази катастрофа ще изглежда като обикновена авария и никой няма да подозре, че е причинена съзнателно.

— Добър повод. Тъй като вече няма никакво значение, бихте ли ни разказали каква тайна сте искали да разкриете? Уверен съм, че всички горим от нетърпение да узнаем.

Ханстен погледна Ървин Шустър. Юристът му се бе сторил сериозен, лишен от чувство за хумор човек и иронията някак не му подходеше.

— С удоволствие ще ви разкажа — поде Редли. — Всъщност всичко започва още през 1953 година, когато един американски астроном на име О'Нийл забелязал нещо изключително тук на Луната. Той открил малък мост по източния бряг на Морето на кризите. Другите астрономи, разбира се, му се присмивали, но някои не толкова предубедени потвърдили съществуването на моста. След няколко години обаче той изчезнал. Явно нашият интерес разтревожил съществата от летящите чинии и те са го демонтирали.

„Това «явно» — помисли Ханстен — е отличен пример за логиката на вярващите в летящите чинии, смел скок, който обърква нормалния разум и го изоставя на няколко крачки назад.“

Не бе чувал за моста на О'Нийл, но в анализите на астрономията имаше десетки случаи на погрешни наблюдения. Каналите на Марс бяха класически пример. Добросъвестни наблюдатели съобщаваха за тях в продължение на години, но те просто не съществуваха, поне във формата на изящната паяжина, която рисуваха Лоуъл и някои други.

Дали Редли не мислеше, че за времето между наблюденията на Лоуъл и получаването на първите ясни снимки от Марс някой е запълнил каналите? Според Ханстен той беше напълно способен на подобно нещо.

Най-вероятно мостът на О'Нийл е представлявал игра на светлината или непрекъснато изменящите се сенки на Луната. Но такова просто обяснение, разбира се, не задоволяваше Редли. Всъщност какво търсеше този човек на две хиляди километра от Морето на кризите?

Друг се бе сетил за това и бе задал същия въпрос. Както винаги Редли имаше готов отговор.

— Надявах се — отвърна той — да отвлека подозренията им, като се направя на обикновен турист. Доказателствата, които търся, се намират в западното полукълбо, затова аз се отправих на изток. Възнамерявах да се добера до Морето на кризите, като пресека обратната страна. Там също има няколко места, които искам да разгледам. Но те се оказаха по-хитри от мен. Трябваше да предположа, че някой от агентите им ще ме познае — те могат да се превръщат в хора. Вероятно са по следите ми, откакто съм кацнал на Луната.

— Искан ми се да зная — заяви мисис Шустър, която сякаш гледаше на мистър Редли все по-сериозно — какво смятат да правят сега с нас.

— Едва ли ще мога да ви обясня, госпожо — отговори Редли. — Както знаем, те имат дълбоки пещери във вътрешността на Луната и е почти сигурно, че ни откарват в тях. Щом видяха, че спасителите ни приближават, те отново се намесиха. Опасявам се, че вече сме потънали твърде на дълбоко, за да достигне някой до нас.

„Хайде стига с тези глупости — каза си Пат. — Посмяхме се, но този луд започва да потиска хората. Как обаче да го накараме да млъкне?“

Както във всички гранични области на човешките общества и на Луната случаите на лудост бяха редки. Пат не знаеше как да се справи, особено с подобна странно убедителна разновидност на умопомрачение. На моменти дори се замисляше дали няма нещо вярно в заблудата на Редли. При други обстоятелства естественият му здрав скептицизъм би го предпазил, но след прекараните дни на напрежение и тревоги сякаш критичните му способности бяха намалени. Искаше

му се да намери подходящ начин да разсее несъмненото обаяние на този приказлив маниак.

С известна неловкост си помисли за бързия удар който така ефикасно бе приспал Ханс Балдур. Без да иска — поне съзнателно — отправи поглед към Хардинг. Обезпокои се, когато Хардинг веднага реагира — кимна едва забележимо и се изправи.

„Не! — каза си Пат. — Нямах това пред вид оставете на спокойствие нещастния побъркан. Що за човек сте всъщност вие?“

Но после се поуспокои. Хардинг не направи опит да се приближи до Редли — на четири реда от неговото място. Просто си стоеше там и гледаше новозеландеца с неразгадаемо изражение. Приличаше дори на съжаление, но при слабата светлина Пат не беше сигурен.

— Време е и аз да се намеся — каза Хардинг — Напълно вярно е поне едно от нещата, които ни разправя нашият приятел. Преследват го, но не съществата от летящите чинни, а аз. Уилфрид Джордж Редли, поздравявам ви, изпълнението ви прави чест на любител като вас. Преследването продължи доста — от Крайстчърч до Астроград, Клавий, Тайхо, Птоломей, Платон, Порт Рорис и дотук, където свършва пътят, както ми се струва във всяко отношение.

Редли ни най-малко не се смути. Просто кимна снизходително с глава, сякаш признаваше съществуването на Хардинг, но не желаше да завързва познанство с него.

— Както вероятно сте отгатнали — продължи Хардинг, — аз съм детектив. Главната ми специалност са мошениците. Интересна работа, макар рядко да имам възможността да говоря за нея. Благодарен съм на сегашния случай. От професионална гледна точка особените убеждения на мистър Редли не ме интересуват, независимо дали са верни, или не, те не се отразяват върху факта, че той е много способен счетоводител и печели добра заплата в Нова Зеландия. Макар и не толкова добра, че с нея да заплати едномесечен престой на Луната. Но това не е представлявало проблем за него, защото мистър Редли е старши счетоводител в клона на „Юнивърсъл травъл кардз инкорпорейтид“ в Крайстчърч. Предполага се, че тази система е напълно сигурна и проверена, но той някак е успял да си издаде карта категория „К“, която важи за неограничени пътувания из цялата Слънчева система, за заплащане по хотели и ресторанти и за осребряване при поискване на чекове до петстотин долара. Малко от

тези карти са в обръщение и се пазят, сякаш са от плутоний. Разбира се, някои хора и преди са опитвали да осъществяват подобна измама. Клиентите постоянно губят картите си и предприемчиви личности си прекарват добре няколко дни с тях, преди да ги заловят. Но само няколко дни. Централната счетоводна система на фирмата е много ефикасна, налага се да бъде. Има няколко предпазни мерки срещу неразрешено използване на картите и досега са успели да се възползват от тях най-много за една седмица.

— Девет дни — неочаквано се намеси Редли.

— Извинете, вие по-добре знаете. Добре, девет дни. Но Редли пътува почти три седмици, преди да го открием. Той си взел отпуската и съобщил в службата, че ще я прекара на Северния остров. Вместо това отишъл в Астроград, а после на Луната, създавайки прецедент в историята. Защото той е първият човек — и, надяваме се, последният, — напуснал Земята на кредит. Все още не знаем как точно е постъпил. Как се е справил с проверяващите автомати? Дали е имал съучастник в отдела за програмиране? Има и много други подобни въпроси, които представляват изключителен интерес за компанията. Надявам се, Редли, че ще задоволите любопитството ми. Струва ми се, това е най-малкото, което можете да направите при сегашните обстоятелства. Но ние знаем защо сте постъпили така, защо сте захвърлили добрата си работа и сте се впуснали в пътешествие, което неминуемо ще ви отведе в затвора. Разбира се, отгатнахме причината веднага щом открихме, че се намирате на Луната. В компанията са знаели за вашето увлечение, но то не се е отразявало върху работата ви. Ръководството е поело риска и това им струва доста скъпо.

— Съжалявам — заяви с достойнство Редли. — Фирмата винаги се е отнасяла добре с мен и постъпката ми е позорна. Но тя е в интерес на справедлива кауза и ако можех да откроя доказателствата...

В този миг всички с изключение на инспектор Хардинг престанаха да се интересуват от Редли и неговите летящи чинии. Най-после се разнесе звукът, който очакваха с напрежение.

Сондата на Лорънс дращеше по покрива.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ОСМА

„Струва ми се, че съм тук от половин век — помисли Спенсър, — а Слънцето все още е ниско над западния хоризонт, където изгрява в този призрачен свят, и все още остават три дни до пладне. Колко ли време ще стърча в тая планина, ще слушам преувеличените истории на капитан Ансън за случки в космоса и ще наблюдавам платформата с двете иглута?“

Никой не можеше да отговори на този въпрос. Когато кесонът започна да потъва, изглеждаше, че след двадесет и четири часа всичко ще приключи. Но сега се бяха върнали към отправната точка — и което беше най-лошо, нищо интересно не можеше да се заснеме. Всичко, което предстоеше да се случи, щеше да е скрито дълбоко под повърхността на морето или да става зад стените на иглутата. Лорънс упорито не разрешаваше да се постави камера върху платформата и Спенсър едва ли можеше да го упрекне. Веднъж на главния инженер не му провървя и изпадна в неудобно положение, докато говореше пред телевизията, затова не желаше да рискува повторно.

Но не можеше да става и въпрос „Аурига“ да напусне мястото, до което бе стигнала след толкова разноси. Ако всичко протечеше благополучно, предстоеше една драматична сцена. А ако изходът бъдеше неблагоприятен, сцената щеше да бъде трагична. Рано или късно скутерите щяха да се отправят обратно към Порт Рорис — със или без хората, които бяха дошли да спасяват. Спенсър не възнамеряваше да пропусне отпътуването на този керван, независимо дали щеше да стане в светлината на изгряващото или залязващото Слънце или при по-слабия блясък на неподвижната Земя.

Веднага щом отново откри мястото на „Селена“, Лорънс пусна сондажния агрегат. Върху екрана на монитора Спенсър видя тънката тръба на въздухопровода за втори път да се забива в праха. Замисли се защо ли Лорънс си прави този труд, когато дори не е сигурен дали на кораба някой е все още жив. И как ще провери това, след като радиовръзката е прекъсната?

Този въпрос си задаваха милиони зрители, докато наблюдаваха как тръбата потъва в праха, и вероятно много от тях намираха правилния отговор. Но колкото и странно да беше, на борда на „Селена“ никой не се досети за него, нито дори комодорът.

Когато чуха силния удар по покрива, те веднага разбраха, че този път не е стоманеният прът, който внимателно изследва морето. А когато след минута се разнесе ясното бръмчене на сондата, която дълбаеше обшивката от стъклено влакно, те се почувстваха като осъдени на смърт, чиято присъда е била отменена в последния миг.

Този път сондата не засегна кабела, макар това да не беше от значение. Пътниците гледаха като хипнотизирани, докато бръмченето се засилваше и първите стружки се посипаха от тавана. Когато коронката на сондата се показа и проникна на двадесетина сантиметра в кабината, се разнесе кратко, но звучно „ура“.

„А сега? — помисли си Пат. — Като не можем да разговаряме с тях, как ще разбере кога да отвъртя короната? Не бива да повтарям грешката...“

Сред напрегнатата, очаквателна тишина по металната тръба отекна силно сигналът „тит-тит-тит-таг“, който никой от намиращите се на „Селена“ нямаше да забрави, докато е жив. Пат веднага отговори, като изчука с клещи същия сигнал. Гореще знаеха, че са живи. Никога не би повярвал, че Лорънс ще ги изостави, смятайки ги за загинали, но все го гризеше подобно съмнение.

Тръбата отново отекна от сигнали, този път предавани значително по-бавно. Да учиш морзовата азбука в такъв век, представляваше истински анахронизъм и голям брой пилоти и инженери от космическата служба протестираха против напразното губене на време и сили. През целия живот на човек можеше да му потрябва най-много веднъж. Но в това се състоеше целият смисъл. Че в такъв случай действително ще се нуждаеш от нея.

„Ти-ти-та — ехтеше тръбата. — та-ти... ти-ти-ти... та-ти-та-ти... ти-та-ти... ти... ти-та-та.“

След това започнаха да повтарят съобщението, за да не ги разберат погрешно, но макар познанията им да бяха избледнели, и Пат, и комодорът го разбраха.

— Казват ни да отвинтим сондата — рече Пат. — Добре, започваме!

Свистенето на въздуха, докато се изравняваше налягането, накара всички да изтръпнат от излишни опасения. После тръбата се разтвори към горния свят и разтревожените хора зачакаха да ги лъхне първата струя кислород.

Вместо да лъхне кислород, тръбата заговори. От отворието прозвуча глух, задгробен, но напълно ясен глас. Беше толкова силен и неочакван, че всички зяпнаха от изненада. Вероятно повечето от тези хора за първи път чуваха да се говори по тръба. Бяха отрасли с увереността, че гласовете могат да се пренасят през пространството само с помощта на електронни съоръжения. За тях съживяването на древния метод беше такава новост, каквато би бил телефонът за древните гърци.

— Говори главният инженер Лорънс. Чувате ли ме?

Пат покри с ръце отворието и отговори отчетливо и бавно:

— Чуваме ви съвсем ясно. Как ни чувате вие?

— Много ясно. Как сте?

— Добре. Какво се случи?

— Потънахте само на още два метра. Тук горе не забелязахме почти нищо, докато не се откъснаха тръбите. Как сте с въздуха?

— Все още добре, но колкото по-скоро започнете да подавате, толкова по-добре.

— Не се безпокойте. Ще започнем веднага щом изчистим филтрите от прах и получим нова коронка за сондата от Порт Рорис. Тази, която току-що отвинтихте, беше единствената запасна... и добре, че я имахме.

„Значи, ще мине поне един час — помисли Пат, — преди отново да се подсигури снабдяването с въздух.“

Но този проблем засега не го безпокоеше. Знаеше плановете на Лорънс за спасението им и разбра, че тези планове сега не можеха да се осъществяват, тъй като „Селена“ беше наклонена.

— Как ще се доберете до нас? — попита той направо.

Преди да отговори, Лорънс за миг се поколеба.

— Все още не съм подработил подробностите, но ще прибавим още една секция към кесона и ще продължим да го спускаме, докато стигне до вас. Тогава ще изчерпим праха и ще стигнем до дъното. Така ще се приближим на няколко сантиметра до вас. Все някак ще

преодолеем останалите сантиметри. Но най-напред искам вие да направите нещо.

— Какво?

— Деветдесет процента съм сигурен, че няма да потънете отново, но ако стане такова нещо, предпочитам да се случи сега. Искам в продължение на няколко минути всички да скачате.

— Няма ли да е опасно? — попита със съмнение Пат. — Ами ако тръбата се измъкне отново?

— Пак ще я запушите. Още една малка дупка няма да е от значение, но ще бъде опасно, ако се случи още едно пропадане, докато опитваме да провъртим в покрива достатъчно голямо отверстие, за да премине през него човек.

На „Селена“ се бяха случили доста странни неща, но тази гледка несъмнено беше най-странната. Двадесет и двама мъже и жени тържествено скачаха едновременно, стигаха до тавана и се отблъсваха с всички сили към пода. През цялото време Пат внимателно наблюдаваше тръбата, която ги свързваше с горния свят. След една минута напрегнати усилия от страна на пътниците й „Селена“ потъна по-малко от два сантиметра.

Той съобщи това на Лорънс, който прие новината с благодарност. Сега, като знаеше, че „Селена“ няма да се подмести отново, беше вече сигурен, че ще успее да извади хората. Все още не бе намислил как точно ще го направи, но в съзнанието му започна да се оформя нов план.

Подробностите бяха уточнени през следващите дванадесет часа в съвещания с неговия „мозъчен тръст“ и чрез опити в Морето на жаждата. През последната седмица хората от Инженерния отдел научиха повече за праха, отколкото през цялото си досегашно съществуване. Те вече не се бореха в мрак срещу непознат враг. Разбираха какво могат да си позволят и какво не.

Въпреки бързината, с която се изготвяха нови планове и се създаваха необходимите съоръжения, не се проявяваше излишна прибързаност и не се допускаше небрежност. Защото и тази операция трябваше да успее още при първия опит. При несполука щеше да се наложи да изоставят поне кесона и да спуснат нов. В най-лошия случай хората от „Селена“ щяха да се удавят в праха.

— Интересен проблем — каза Том Лоусън, който обичаше интересните проблеми... и почти нищо друго. — Долният край на кесона е отворен за праха, защото опира в „Селена“ само с единия си край, а наклонът на покрива не позволява да се притисне плътно към него. Преди да се заемем да изпомпваме праха, трябва да затворим това отверстие. Нима казах „да изпомпваме“? Сгреших. Това вещество не може да се изпомпва. Трябва да се изчерпва. Ако се опитаме при сегашното положение, то ще навлиза през дъното на тръбата със същата бързина, с която го вадим от горния край.

Там млъкна и се усмихна язвително на многомилionната публика, сякаш подканяше зрителите да разрешат проблема, който бе изложил. Остави зрителите известно време да се потят от собствените си мисли, после взе макета, който лежеше върху масата в студиото. Макар да беше крайно опростен, Том се гордееше с него, защото сам го бе направил. Никой от зрителите не би отгатнал, че е от картон, боядисан с алуминиева боя.

— Тази тръба — поде Том — представлява къса секция от кесона, който води сега до „Селена“ и, както казах, е пълен с прах. А това — с другата ръка той взе един къс и дебел цилиндър, затворен от едната страна — приляга плътно в кесона като бутало. То е много тежко и ще се направи опит да потъне под собствената му тежест. Но, разбира се, това не може да стане, докато под него има прах.

Том завъртя цилиндъра с плоската му страна към камерата. Притисна пръст в центъра на кръглата повърхност и там се отвори малко отверстие.

— Това действа като клапан. Когато е отворен, прахът навлиза в буталото и то може да потъва в шахтата. Щом стигне долния край, клапанът ще се затвори по сигнал отгоре. Така кесонът ще се изолира и прахът ще може да се изчерпи. Изглежда много просто, нали? Но не е. Съществуват около петдесет проблема, за които въобще не споменах. Например, когато кесонът се изпразни, той ще се опита да изплува на повърхността под действието на повдигаща сила от няколко тона. Главният инженер Лорънс е измислил хитра система от котви, за да го задържи. Естествено разбирате, че дори когато тръбата се изпразни от прах, все още ще имаме клинообразна пролука между долния ѝ край и покрива на „Селена“. Не зная как възнамерява мистър Лорънс да се

справи с това. И, моля ви, не ми изпращайте повече предложения. Вече получихме достатъчно недомислици, с които можем да се занимаваме цял живот. Това бутало... не е само теоретично. През последните дванадесет часа инженерите тук го конструираха, подложиха го на изпитания и то вече е в действие. Ако правилно разбирам знаците, които ми прави режисьорът, смятам, че сега ще ни пренесат в Морето на жаждата, за да видим какво става на платформата.

Временното студио в хотел „Рорис“ изчезна от милиони екрани и го замени кадър, който по-голямата част от човечеството вече познаваше.

Сега на платформата и до нея имаше три иглута с различни размери. Слънчевата светлина се отразяваше от блестящите им покрития и те приличаха на огромни капки живак. Един от скутерите беше паркиран до най-големия купол, другите два бяха на път — продължаваха да превозват съоръжения от Порт Рорис.

Кесонът се подаваше над морето като отвора на кладенец. Ръбът му се издигаше само на двадесет сантиметра над праха и отворието изглеждаше твърде тясно, за да се промъкне през него човек. Наистина едва ли можеше да мине през него човек в скафандър, но решителната част от операцията щеше да се проведе без скафандри.

На редовни интервали в кладенеца потъваше цилиндрична кофа, която след няколко секунди се изтегляше на повърхността от малък, но мощен кран. При всяко изтегляне отвеждаха кофата встрани и изсипваха съдържанието ѝ в морето. За миг над повърхността застиваше сив калпак прах, който после бавно се разпадаше и изчезваше напълно, преди следващата кофа да се подаде от кладенеца. Същински фокус под открито небе, който се наблюдаваше със затаен дъх. Той поясняваше на зрителите по-ефикасно от всяко описание всичко, което трябваше да се знае за Морето на жаждата.

Кофата правеше все по-дълги преходи, тъй като потъваше по-надълбоко в праха. И накрая настъпи мигът, когато се появи пълна само до половината и пътят към „Селена“ беше открит... с изключение на последното препятствие на дъното.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА

— Все още не падаме духом — заяви Пат по микрофона, който бяха спуснали през въздухопровода. — Разбира се, доста се поизплашихме след второто потъване, когато загубихме връзка с вас, но сега сме сигурни, че скоро ще ни извадите. Чуваме как кофата изтребва праха и е прекрасно да знаем, че помощта е наблизко. Никога няма да забравим — прибави той леко смутен — усилията, които толкова хора положиха, за да ни помогнат, и каквото и да се случи, искаме да им благодарим. Уверени сме, че е направено всичко възможно. А сега ще предам микрофона, защото няколко души искат да изпратят съобщения. Ако не ни изневери щастieto, това ще бъде последното предаване от „Селена“.

Когато подаде микрофона на мисис Уилиамз, осъзна, че би могъл да каже последната забележка с по-други думи. Можеше да се изтълкува по два начина. Но след като спасението им беше толкова близо, Пат отказваше да допусне възможността от нови усложнения. Изтърпяха толкова нещо, че сигурно нищо повече нямаше да им се случи.

В същото време съзнаваше, че последният стадий на операцията ще бъде най-критичен. След като главният инженер Лорънс им бе обяснил плана си, през последните няколко часа разискваха само по него. По общо съгласие бяха наложили вето върху летящите чинии и нямаше за какво друго да говорят.

Можеха да продължат с четенето, но някак си и „Шейн“, и „Портокалът и ябълката“ бяха загубили привлекателността си. Никой не беше способен да се съсредоточи върху друго, освен върху спасителните операции и новия живот, който ги очакваше, след като отново се присъединят към човечеството.

Внезапно над тях се разнесе тежък удар. Можеше да означава само едно — кофата е стигнала дъното на шахтата и кесонът е изпразнен от прах. Сега щяха да го съединят с едно от иглутата и да го напълнят с въздух.

Изтече повече от час, докато поставят съединенията и направят всички необходими изпитания. Специално измененото иглу модел „XIX“ с отворстие на пода едва побра подаващия се край на кесона и трябваше внимателно да се намести и надуе. Възможно беше животът на пътниците от „Селена“ и на хората, които се опитваха да ги спасят, да зависеше от доброто уплътнение.

Едва когато се успокои напълно, главният инженер Лорънс свали скафандъра и се приближи до зеещото отворстие. Той насочи един прожектор в шахтата и погледна в нея, стори му се, че води до безкрайността. Но до дъното имаше само седемнадесет метра. Дори и при слабото притегляне на Луната един предмет щеше да падне през това разстояние само за пет секунди.

Лорънс се обърна към помощниците си. Всеки от тях беше в скафандър, но с отворен шлем. Ако нещо се случеше, шлемовете можеха да се затворят за части от секундата и хората в скафандрите вероятно нямаше да пострадат. Но за Лорънс не съществуваше никаква надежда, нито за двадесет и двамата души в „Селена“.

— Знаете точно какво трябва да правите — каза той. — Ако се наложи бързо да изляза, всички заедно ще издърпате въжената стълба. Има ли въпроси?

Въпроси нямаше. Всичко беше предварително репетирано. Лорънс кимна на хората си, те в хор му пожелаха успех и той се спусна в шахтата.

Остави се да пада през цялото разстояние, като само забавяше скоростта, хващайки се за стълбата. На Луната подобно нещо беше напълно безопасно... или почти безопасно. Лорънс бе виждал хора да загиват само защото са забравили, че дори това гравитационно поле може да придаде смъртоносно ускорение за по-малко от десет секунди.

Неговото спускане му напомняше спускането на Алиса в Страната на чудесата (доколкото Керъл би могъл да се вдъхнови от пътешествията в космоса), но по пътя надолу се виждаха само голите бетонни стени, които бяха толкова близо, че Лорънс трябваше да присвива очи, за да съсредоточи погледа си върху тях. После с лек удар стигна дъното.

Приклепна върху малката метална платформа с формата и размерите на капак на корабен люк и внимателно я разгледа. Клапанът на капака, който бе отворен, докато буталото се спускаше през праха,

пропускаше и около уплътнението се процеждаше тънка струйка сива пудра. Нямаше нищо опасно, но Лорънс се замисли неволно какво ли ще се случи, ако клапанът се отвори от налягането под него. С каква скорост ще се надигне прахът в шахтата, дали като вода в кладенец? Сигурно нямаше да е толкова бързо, колкото той можеше да се изкачи по стълбата...

Под краката му, само на няколко сантиметра, се намираше покривът на кораба, наклонен под ъгъл от тридесет градуса. Проблемът сега беше да се съедини хоризонталният край на шахтата с наклонения покрив на кораба, и то така плътно, че през съединението да не прониква прах.

Не виждаше никакви пропуски в плана и не очакваше нищо непредвидено, защото го бяха изработили най-добрите инженерни умове на Земята и Луната. Предвидена бе дори възможността „Селена“ отново да се измести с няколко сантиметра, докато той работи. Но теорията е едно, а той знаеше, че практиката е съвсем друго.

В кръг по металния диск, върху който седеше Лорънс, бяха разположени шест големи винта и той започна да ги върти един по един, подобно на настройващ инструмента си барабанчик. Към долната страна на диска беше прикрепена нагънатата като хармоника къса тръба, почти толкова широка, колкото и кесонът. Тя представляваше подвижно съединение, достатъчно широко, за да се промъкне през него човек, и докато Лорънс въртеше болтовете, започна бавно да се разтваря.

Едната страна на нагънатата тръба трябваше да се разтегне около четиридесет сантиметра, за да достигне наклонения покрив. Другата нямаше защо да се придвижва. Лорънс се безпокоеше най-вече да не би съпротивлението на праха да възпре разтягането на тръбата, но болтовете с лекота преодоляваха налягането.

Вече никой от болтовете не можеше да се натегне повече. Долната страна на съединението вероятно бе легнала върху покрива на „Селена“ и той се надяваше, че е уплътнена добре от гумения пръстен по ръба ѝ. Много скоро щеше да узнае дали уплътнението е добро.

Лорънс погледна нагоре към шахтата, несъзнателно провери пътя си за отстъпление. Не виждаше нищо над блясъка на прожектора, който висеше на два метра от главата му, но видът на въжената стълба, продължаваща над него, му подеждва успокоително.

— Спуснах съединението — извика той на невидимите си колеги. — Струва ми се, че е прилепено плътно към покрива. Сега ще отворя клапана.

Най-малката грешка и шахтата щеше да се изпълни с прах и вероятно нямаше да могат да я използват повторно. Бавно и внимателно Лорънс отвори капака, който бе позволявал прахът да минава през буталото, докато се спускаше. Не последва внезапно нахлуване. Нагънатата тръба под краката му задържаше напора на морето.

Лорънс протегна ръка през капака и пръстите му напипаха покрива на „Селена“, все още невидим под слоя прах, но вече само на една ръка разстояние. Малко постижения през живота му го бяха изпълвали с такова чувство на удовлетворение. Работата все още не бе завършена, но той се бе добрал до кораба! За миг остана клекнал в малкия кладенец, чувствайки се като някой древен златотърсач, когато на светлината на лампата му е блеснало първото късче злато.

Удари три пъти по покрива. Веднага отговориха на сигнала му. Нямаше смисъл да започва разговор по морзовата азбука, защото, ако желаше, можеше да говори направо по микрофона, но знаеше какъв психологически ефект ще окаже почукването. Ще докаже на хората в „Селена“, че спасението им се намира само на няколко сантиметра.

Но трябваше да се преодолеят още няколко значителни препятствия, а първото беше капакът на люка, върху който беше клекнал — повърхността на буталото. Капакът бе изпълнил задачата си да задържа праха, докато изпразваха кесона, но за да се отвори път към „Селена“, той трябваше да се махне, и то без да се повреди подвижното съединение, за което бе помогнал да се постави.

За тази цел кръглата повърхност на буталото беше конструирана така, че да се вдига като капак на тенджерата, след като се отвинтят осем големи болта. Лорънс се справи с тях само за няколко минути и завърза с въже освободения метален диск. После викна: „Вдигай!“

На по-пълнен човек щеше да се наложи да се изкачи по стълбата, докато вдигат диска, но Лорънс успя да се притисне в стената и промъкна покрай себе си кръглия капак. Когато капакът изчезна нагоре, той си помисли, че се прощава с последното защитно съоръжение. Ако съединението изпуснеше и прахът започнеше да навлиза, нямаше с какво да затвори плътно шахтата.

— Кофа! — извика той.

Кофата вече се спускаше надолу.

„Преди четиридесет години — помисли Лорънс — играех на един калифорнийски плаж с кофа и лопатка, правех пясъчни замъци. Сега съм на Луната — главен инженер на обрънатата към Земята страна, — копая напрегнато, а цялото човечество надзърта през рамото ми.“

Когато вдигнаха първата кофа, той бе разкрил значителна площ от покрива на „Селена“. Вътре в съединението не бе останал много прах и с още две кофи щеше да го изгребе.

Пред него проблясваше алуминизираната тъкан на отражаващото покритие, което отдавна се бе смачкало от натиска. Лорънс го изрязва без затруднения — беше толкова тънко, че можеше да го разкъса с голи ръце — и се показва нагънатият слой от стъклени влакна на външния корпус. Лесно можеше да го прореже с малка ръчна бормашина, но щеше да се окаже фатално.

Защото целостта на двойния корпус на „Селена“ бе нарушена; при повредата на покрива прахът вероятно бе нахлул в пространството между двете му стени. Сигурно чакаше там под налягане, за да бликне при първия разрез. Преди да се влезе в „Селена“, този тънък, но смъртоносен слой прах трябваше да се укрепи.

Лорънс почука рязко по покрива. Както бе очаквал, звукът се приглуши от праха. Но не се бе надявал в отговор да се разнесе тревожно, нервно чукане.

Веднага разбра, че сигналът от вътрешността на кораба не е успокояващото „Всичко е наред“. Дори преди хората над него да му бяха предали новината, Лорънс отгатна, че Морето на жаждата правеше последен опит да задържи плячката си.

Понеже беше електронен инженер, имаше чувствителен нос и седеше в дъното на кабината, и именно Карл Йохансон откри надигащото се бедствие. Остана неподвижен няколко секунди, само ноздрите му потръпваха, после каза „извинете“ на седналия в креслото до пътеката спътник и спокойно се отправи към тоалетната. Не желаше да предизвиква тревога, ако не е необходимо, особено когато спасението изглеждаше толкова близко. Но през дългогодишната си

професионална практика от по-чести, отколкото желаше да си спомня случаи се бе научил никога да не подминава без внимание миризмата на горяща изолация.

Престоя в тоалетната не повече от петнадесет секунди. Излезе бързо, но без да предизвиква паника, и се запъти направо към Пат, който говореше с комодор Ханстен и безцеремонно прекъсна разговора им.

— Капитане — каза той с тих, напрегнат глас, — на борда има пожар. Отидете да проверите в тоалетната. Не съм казал на никого.

Пат изчезна мигновено и комодорът го последва. В космоса, както и в морето, никой не се бавеше да разпитва, когато чуеше думата „пожар“. А Йохансон не беше човек, който ще предизвика неоснователна тревога. Също като Пат той работеше в Техническият отдел на Лунното управление и комодорът го бе избрал за един от членовете на „наказателния отряд“.

Тоалетната не се отличаваше от тоалетните на другите малки сухопътни, морски или космически превозни средства. Човек стигаше до всичко в нея, без да помръдне от мястото си. Но преградата над умивалника вече не можеше да се докосва. По стъклената врата се бяха надигнали шупли от горещината и тя продължаваше да се огъва и издува пред очите на ужасените зрители.

— Господи! — възкликна комодорът. — След минута огънят ще я пробие. Какво ли е причинило пожара?

Но Пат вече го нямаше. Той се върна след няколко секунди, като носеше в ръце двата малки пожарогасителя от кабината.

— Комодоре — рече той, — отидете да докладвате на платформата. Кажете им, че може би разполагаме само с няколко минути. Аз ще остана в случай, че огънят пробие.

Ханстен изпълни нареждането. След миг Пат чу гласът му да предава съобщението по микрофона и последвалата бъркотия, която настана сред пътниците. Почти веднага вратата се отвори и към него се присъедини Макензи.

— Мога ли да помогна с нещо? — попита ученият.

— Струва ми се, че не — отвърна Пат, като държеше готов пожарогасителя.

Бе изпаднал в странно вцепенение, сякаш всичко това не ставаше в действителност, а бе някакъв сън, от който скоро щеше да се събуди.

Вероятно вече не беше в състояние да изпитва страх. Бе преодолял една след друга няколко кризи и все още издържаше, но вече не можеше да се вълнува.

— Каква е причината? — попита Макензи като ехо от въпроса на комодора, останал без отговор, и веднага зададе следващия: — Какво има зад тази преграда?

— Главният ни източник на енергия. Двадесет мощни елемента.

— Колко енергия има в тях?

— Тръгнахме с пет хиляди киловатчаса. Вероятно все още е останала половината.

— В това е отговорът. Някъде има късо съединение. Вероятно гори, откакто се скъса кабелът на тавана.

Обяснението беше правдоподобно дори и само затова, че на „Селена“ нямаше друг източник на енергия. Корабът беше изработен от огнеупорни материали и на него не би могъл да избухне обикновен пожар. В хранващите елементи обаче имаше достатъчно електрическа енергия, за да го задвижва с пълна скорост в продължение на часове, и ако тя се превърнеше в топлина, резултатите щяха да са катастрофални.

Това беше невъзможно. Подобно претоварване би трябвало веднага да разедини прекъсвачите... освен ако по някаква причина са излезли от строя. След бърза проверка във въздушния шлюз Макензи съобщи, че те са изправни.

— Всички прекъсвачи са изключили — каза той. — Във веригите няма ток. Нищо не разбирам.

Дори в този опасен миг Пат не се сдържа и се усмихна. Макензи беше учен до мозъка на костите — дори пред лицето на смъртта настояваше да узнае причините. Ако го горяха на клада — а може би го очакваше подобна съдба, — той би попитал палачите: „Какви дърва използвате?“

Двукрилата врата се разтвори навътре и Ханстен влезе да им съобщи разговора си.

— Лорънс казва, че ще пробие след десет минути — рече той. — Преградата ще издържи ли дотогава?

— Бог знае — отвърна Пат. — Може и да издържи още час, а може да рухне и след пет секунди. Зависи с каква скорост се разпространява пожарът.

— Няма ли автоматични пожарогасители в това отделение?

— Не са необходими, тази преграда е въздухопроницаема и от другата ѝ страна има вакуум. А той е най-добрият пожарогасител.

— Именно! — възкликна Макензи. — Не разбирате ли? Цялото отделение е засипано. Когато покривът се пропука, прахът е започнал да нахлува. Той прави късо съединение в електрическите вериги.

Без повече обяснения Пат разбра, че Макензи е прав. Вече всички отделения, които обикновено бяха открити за вакуума, сигурно бяха натъпкани с прах. Той бе навлязъл през повредения покрив, протекъл бе през празното пространство между двойните стени на корпуса и се бе натрупал около откритите шини в енергийния агрегат. И бе започнала същинска пиротехника — в праха имаше достатъчно метеоритно желязо, за да го превърне в добър проводник. Там летяха искри и ставаха къси съединения, горяха хиляди електрически клади.

— Дали ще помогне, ако поливаме преградата с вода — подхвърли комодорът, — или тя ще се пропука?

— Струва ми се, че трябва да опитаме — отвърна Макензи, — но много внимателно, с малко вода.

Той напълни една пластмасова чаша — водата беше вече топла — и въпросително изгледа другите. Тъй като нямаше възражения, започна да пръска по няколко капки върху бавно надигащите се шупли по повърхността.

Пропукванията и пръсванията, които се получиха в резултат, бяха толкова ужасяващи, че той веднага спря. Рискът беше твърде голям. Ако преградата беше метална, предложението щеше да е добро, но пластмасата имаше лоша проводимост и щеше да се спуска от термичните натоварвания.

— Тук нищо не можем да направим — каза комодорът. — Дори пожарогасителите няма да помогнат много. Най-добре е да излезем и да блокираме това помещение. Вратата ще спре огъня и ще ни даде малко допълнително време.

Пат се поколеба. Горещината беше почти нетърпима, но му се стори, че ако отстъпи, ще прояви страх. Предложението на Ханстен беше напълно разумно. Ако остане, докато огънят пробие преградата, сигурно газовете веднага ще го задушат.

— Добре... да излезем — съгласи се той. — И да направим някаква барикада зад вратата.

Но не вярваше, че ще имат достатъчно време. Вече чуваше напълно ясно зловещия трясък на преградата, която сдържаше огнения ад.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТА

Новината, че „Селена“ гори, не се отрази върху действията на Лорънс. Не можеше да се движи по-бързо, а ако се опиташе, имаше вероятност да сгреша точно когато приближаваше най-отговорният миг на цялата операция. Оставаше му да продължава работата и да се надява, че ще изпревари пламъците.

Уредът, който спускаха в шахтата, приличаше на огромна гресърка или на гигантски шприц, с който слагат крема върху сватбените торти. Но в него нямаше нито грес, нито крем, а органично силициево съединение под голямо налягане. Засега то беше в течно състояние, но скоро нямаше да е течност.

Първата задача на Лорънс се състоеше в това да вкара течността между двете стени на корпуса, без да допусне оттам да нахлуе прах. Като използваше малък пневматичен пистолет, той заби седем кухи болта във външната обвивка на „Селена“ — един в центъра на разчистения кръг, другите шест наоколо му, еднакво раздалечени един от друг.

Свърза шприца с централния болт и натисна спусъка. Раздаде се слабо съскане, когато течността се устреми през кухия болт и от налягането се отвори малкия клапан в предната му част. Лорънс работеше много бързо, преминаваше от болт на болт и вкарваше еднакво количество течност през всеки от тях. Веществото сигурно се бе разляло равномерно между двете стени на корпуса в нещо като еднометрова палачинка. По-скоро като суфле, защото е започнало да се разпенва веднага щом е излязло от шприца.

След няколко секунди щеше да започне да се втвърдява под действието на впръсквания заедно с него катализатор. Лорънс погледна часовника си. След пет минути пяната щеше да се втвърди като скала, но с пори като пемза. Нямаше възможност повече прах да нахлуе в тази част на корпуса, а намиращият се там щеше да бъде замразен.

Не съществуваше начин да се съкратят тези пет минути. Успехът зависеше от това пяната да достигне определена плътност. Ако

неговият разчет на времето и разположението беше погрешен или ако химиците в базата бяха сбъркали, хората на „Селена“ можеха да се смятат за загинали.

Докато чакаше, Лорънс почисти шахтата и изпрати всички съоръжения на повърхността. Скоро на дъното остана само той без никакви инструменти. Дори Морис Спенсър да вкараше контрабандно камерата си в това тясно пространство — а той би подписал дори договор с дявола, за да го направи, — зрителите не биха отгатнали следващия ход на Лорънс.

Още по-изненадани щяха да останат, когато в шахтата бавно спуснаха нещо, което приличаше на детски обръч. Но това не беше играчка, а ключ за „Селена“.

Сюзън бе събрала пътниците в носовата, значително по-издигната част на кабината. Те стояха там притиснати, гледаха тревожно тавана и напрегаха слух да доловят някакви обнадеждаващи звуци.

Пат помисли, че точно сега се нуждаят от окуражаване. Всъщност на него му беше необходима повече храброст, отколкото на другите, защото само той знаеше (освен ако Ханстен или Макензи се досещаха) действителните размери на надвисналата опасност.

Пожарът представляваше голяма опасност и щеше да ги убие, ако проникнеше в кабината. Но той се придвижваше бавно и можеха да се борят с него, макар и само за кратко време. Но бяха безсилни срещу експлозията.

Защото „Селена“ беше истинска бомба, а фитилът ѝ вече гореше. Натрупаната енергия в хранващите двигателите елементи се превръщаше в топлина, по нямаше да експлодира. За съжаление положението с резервоарите за течен кислород не беше същото...

В тях вероятно още имаше много литри от студения, бурно реагиращ елемент. Когато нарастващата топлина пробиеше тези резервоари, щеше да се получи физически и химически взрив. Слаб несъмнено — равен на няколкостотин килограма тринитротолуол. Но това щеше да е достатъчно, за да разкъса корпуса на „Селена“.

Пат не сметна за необходимо да го споменава на Ханстен, който издигаше барикадата. Той отвинтваше седалките от предните редици в

кабината и ги натикваше между последната редица и вратата на тоалетната. Комодорът сякаш се подготвяше за нахлуване, а не за пожар и всъщност беше точно така. Поради характера си пожарът не можеше да се разпростре извън енергийното отделение, но веднага щом стените му се пропукаха и накрая се събореха, през тях щеше да нахлуе прах.

— Комодоре — обади се Пат, — докато се занимаваме с барикадата, аз ще подготвя пътниците. Не бива двадесет души едновременно да се втурнат навън.

На всяка цена трябваше да се избегне тази опасна възможност. Но дори в тяхното дисциплинирано общество беше трудно да не се допусне паника, след като единственият начин да се избегне бързо приближаващата се смъртна опасност щеше да бъде тесният проход.

Пат отиде в предната част на кабината. На Земята това би представлявало стръмно изкачване, но при тукашните условия тридесетградусовият наклон едва се забелязваше. Той огледа тревожните лица, наредени пред него, и каза:

— Много скоро ще излезем от кораба. Когато пробият покрива, ще спуснат въжена стълба. Най-напред ще минат жените, а след тях мъжете, по азбучен ред. Не се опитвайте да използвате краката си. Спомнете си колко малко тежите на Луната и се изкачвайте колкото може по-бързо с ръце. Но не притеснявайте човека пред вас. Ще разполагаме с достатъчно време и само за няколко секунди ще стигнете до повърхността. Сюзън, моля те, подреди всички. Хардинг, Брайън, Йохансон, Берът, моля ви да сте готови както преди. Може да ни потрябва помощта ви...

Той не успя да завърши изречението. Откъм задната част на кабината се разнесе шум от приглушена експлозия — нищо забележително, спукването на хартиена кесия би издало същия звук. Но това означаваше, че преградата се бе съборила, докато таванът за нещастие все още оставаше цял.

От другата страна на корпуса Лорънс постави обръча плътно върху покрива и се зае да го закрепва с бързо съхнещ цимент. По размери обръчът беше почти еднакъв с малкия кладенец, в който Лорънс бе приклепнал. Стигаше на няколко сантиметра от страничните

стени. Макар да не съществуваше никаква опасност, Лорънс работеше изключително предпазливо. Не бе свикнал с безцеремонното отношение към експлозивите, типично за хората, които работеха и живееха с тях.

Кръговият взрив, който закрепваше, беше съвсем обикновен и не представляваше никакъв проблем. Той щеше да пробие отвор с желаната широчина, като за хилядна от секундата щеше да свърши работата, която би продължила четвърт час, ако се използваше електрически трион. Отначало Лорънс възнамеряваше да си послужи с такъв уред, но сега остана доволен, че е променил намерението си. Едва ли разполагаше с четвърт час.

Докато чакаше да се втвърди циментът, той се увери в това.

— Пожарът е проникнал в кабината! — викна някакъв глас отгоре.

Лорънс погледна часовника си. За миг му се стори, че секундната стрелка стои неподвижно, но това беше илюзия, която бе изживявал неведнъж. Часовникът не беше спрял. Само както винаги времето не течеше с желаната от него скорост. До този миг бе отминавало прекалено бързо, а сега, разбира се, едва се мъкнеше.

Циментът щеше да се втвърди като скала след около тридесет секунди. По-добре беше да го остави малко повече, отколкото да възпламени взрива, докато още не се е втвърдил.

Без да бърза, Лорънс се заизкачва по въжената стълба, като държеше проводниците на детонатора. Разчетът на времето беше точен. Когато излезе от шахтата — оставаха още десет секунди.

— Съобщете им, че започваме да отброяваме до десет — каза той.

Когато Пат се втурна надолу да помага на комодора, макар да не знаеше точно какво може да направи, чу Сю да чете със спокоен глас:

— Мис Морли, мисис Уилиамз, мисис Шустър...

По ирония на съдбата мис Морли отново щеше да бъде първа, сега заради азбучния ред. Този път нямаше от какво да се оплаче.

Тогава през главата му мина друга ужасяваща мисъл. Ами ако мисис Шустър се заклеши в тунела и прегради изхода! Но не можеха да я оставят последна. Не, ще мине спокойно. Тя бе решаващ фактор

при конструирането на тръбата, оттогава бе отслабнала с няколко килограма...

На пръв поглед вратата на тоалетната все още издържаше. Всъщност единственият признак, че се бе случило нещо, беше малката струйка дим, която се процеждаше покрай пантите. За миг Пат изпита облекчение. Вероятно огънят нямаше да прогори двойната врата от стъклено влакно още половин час, а много преди това...

Нещо загъделичка босите му стъпала. Той се дръпна несъзнателно, преди да се запита: „Какво е това?“

Погледна надолу. Въпреки че очите му бяха привикнали със слабото аварийно осветление, измина известно време, преди да разбере, че призрачният сив поток се изливаше под барикадираната врата и че плоскостите и вече се издуваха навътре под налягането на тонове прах. Само след минути щяха да се пръснат, но дори и да издържаха, едва ли щеше да има някаква разлика. Мълчаливият, зловещ прилив бе достигнал до глезените му.

Пат не се опита да се отмести или да заговори комодора, който също така неподвижно стоеше на сантиметри от него. За пръв път през живота си (а може би и за последен) бе обзет от пристъп на омраза. В този миг, когато милиони сухи и нежни пипала лазеха по босите му крака, на Пат му се стори, че Морето на жаждата е съзнателно, злобно същество, което си играе с тях като котка с мишки.

„Всеки път — помисли Пат, — когато смятаме, че сме се справили с положението, то ни поднася нова изненада. През цялото време ни оставаше малка надежда, а сега, изглежда, се е уморило от играта и вече не го забавляваме. Може би все пак Редли е прав...“

Увисналият от въздухопровода високоговорител разбуди Пат от мрачните му размишления.

— Готови сме! — извикаха отгоре. — Съберете се в задната част на кабината и скрийте лицата си. Ще започна да отброявам до десет.

— *Десет...*

„Вече сме стигнали края — помисли Пат. — Не ни остава толкова време. А дори и по-малко.“

— *Девет.*

„Обзалагам се, че нищо няма да излезе. Морето няма да разреши, ако сметне, че съществува възможност да се спасим.“

— *Осем.*

„Жалко за всички усилия. Толкова хора се убиха от работа, за да ни помогнат. Заслужаваха повече щастие.“

— *Седем.*

„Седем се смята за щастливо число, нали? Може би все пак ще се спасим. Поне някои от нас.“

— *Шест.*

„Хайде да си представяме. Няма да ни навреди. Да предположим... че ще са необходими петнадесет секунди да се пробие...“

— *Пет.*

„... и, разбира се, да спуснат стълбата... Вероятно са я изтеглили за по-сигурно...“

— *Четири.*

„... и ако предположим, че по един човек се измъква на всеки три секунди, да допуснем пет за по-сигурно...“

— *Три.*

„... значи, пет по двадесет и две, а това прави хиляда и... не, смешно, но съм забравил елементарните аритметични правила...“

— *Две.*

„... да кажем, сто и няколко секунди, а това прави около две минути, достатъчно време проклетите цистерни да избухнат и да ни отправят на оня свят...“

— *Едно.*

„*Едно!* А дори не съм закрил лицето си, може би трябва да легна на пода, дори и да се нагълтам с този мръсен, проклет прах...“

Разнесе се внезапен, рязък трясък и полъхна струя въздух, нищо повече. Развръзката беше разочароваща, но специалистите си знаеха добре работата, както е изключително желателно за специалисти по взривяване. Енергията на заряда беше точно изчислена и фокусирана. Остана едва колкото да прочертае вълни по праха, залял почти половината под на кабината.

Времето сякаш замръзна. Цял век не се случи нищо. После стана някакво бавно и прекрасно чудо, от което спря дъхът им, защото беше толкова неочаквано, макар и ако се замислеха, в него да нямаше нищо тайнствено.

Сред червеникавите сенки на тавана се появи пръстен от блестящо бяла светлина. Тя бавно се засили и внезапно се разшири в

пълен и равномерен кръг, когато част от тавана падна. Светлината, която нахлу, беше само от една тлееща лампа на двадесет метра над тях, но на очите, които с часове бяха гледали само червеникавия полумрак, тя се стори по-величествена от слънчев изгрев.

Стълбата се показва почти веднага, след като отрязаният кръг от тавана удари в пода. Мис Морли, застанала на старт като спринтьор, се втурна веднага. Само след секунда мисис Уилиамз я последва. Мисис Шустър се придвижи малко по-бавно, но все пак със скорост, от която никой не би могъл да се оплаче. Заприлича им на затъмнение. Отново настана мрак, сякаш след като бяха зърнали за миг утрото, нощта се бе завърнала още по-тъмна.

Започнаха да излизат мъжете — пръв Балдур, вероятно благославящ името си. В кабината оставаха дванадесетина души, когато барикадираната врата се откъсна от пантите и лавината се втурна напред.

Първата вълна прах настигна Пат в средата на кабината. Макар да беше лек и неосезаем, прахът забави движенията му и му се стори, че се опитва да гази в лепило. За щастие влажният и тежък въздух бе отнел малко от силата на праха, в противен случай той щеше да изпълни кабината със задушаваш облак. Пат кихна, закашля се и беше полузаслепен, но продължаваше да диша.

Сред полумрака чуваше Сю да брои.

— Петнадесет, шестнадесет, седемнадесет, осемнадесет, деветнадесет...

Тя изпращаше пътниците към спасението. Пат смяташе, че тя ще излезе с другите жени, но Сю продължаваше да стои в кабината и да се грижи за поверените ѝ пътници. Докато се бореше с лепнещото вещество, което бе достигнало почти до кръста му, той бе обзет от толкова силна обич към Сюзън, че сякаш сърцето му щеше да се пръсне. Вече не изпитваше никакви съмнения. Истинската любов представляваше идеално съчетание от влечение и нежност. Първото го изпитваше отдавна, а второто сега го обзе с пълна сила.

— Двадесет... ваш ред е, комодоре... бързо!

— По дяволите, Сюзън — отвърна комодорът. — Качвайте се!

Пат не видя какво стана — все още беше полузаслепен от праха и мрака, — но предположи, че комодорът буквално е изтикал Сю през

покрива. Нито възрастта му, нито годините, прекарани в космоса, го бяха лишили от земните му сили.

— Тук ли сте, Пат? — извика той. — Аз съм на стълбата.

— Не ме чакайте... идвам.

По-лесно беше да се каже, отколкото да се изпълни. Сякаш милиони меки, но решителни пръсти го ловяха и дърпаха назад в надигация се прилив. Хвана се за една облегалка, почти потънала под праха, и се изтегли към примамаващата светлина.

Нещо го удари в лицето. Той инстинктивно посегна да го отстрани и разбра, че е крайт на стълбата. Напрегна всички сили и бавно, с нежелание Морето на жаждата го пусна.

Преди да влезе в шахтата, огледа за последен път кабината. Цялата задна част бе потънала в сивия прилив. Изглеждаше неестествено и още по-зловещо, че прахът се надигаше напълно хоризонтално, без никаква гънка по повърхността. На един метър от него — Пат знаеше, че ще го помни цял живот, макар да не разбираше защо — самотна картонена чаша плаваше лениво върху надигация се прах, също като кораб-играчка по гладко езеро. След няколко минути щеше да стигне до тавана и щеше да потъне, но засега храбро се бореше с праха.

Не прекратяваше борбата и аварийното осветление. Лампите щяха да светят още дни наред, дори и след като всяка от тях бъдеше обгърната от пълен мрак.

Намираще се вече в слабо осветената шахта. Катереше се с пределната бързина, която допускаха мускулите му, но не можа да настигне комодора. Когато Ханстен излезе от устието на шахтата, отгоре внезапно нахлу заслепяваща светлина и Пат неволно погледна надолу, за да предпази очите си от блясъка. Прахът бързо се надигаше след него, беше все така гладък, безмълвен и... безмилостен.

После Пат възседна ниския ръб на кесона в средата на претъпканото до невероятност иглу. Около него в различни степени на изтощение и раздърпаност стояха спътниците му. Помагаха им четирима души в скафандри и един мъж без скафандър, за когото Пат предположи, че е главният инженер Лорънс. Колко странно да видиш ново лице след толкова дни...

— Всички ли излязоха? — попита загрижено Лорънс.

— Да — отговори Пат. — Аз съм последният. — После прибави: — Поне така мисля. — Защото разбра, че сред мрака и бъркотията някой можеше и да е останал. Ами ако Редли е решил да не се връща в Нова Зеландия, за да не понесе отговорността за постъпките си...

Не, и той беше тук с останалите. Пат тъкмо започна да брои хората, когато пластмасовият под внезапно подскочи и от отворената шахта излетя равен кръг от прах, удари се в тавана, отскочи и се разпадна, преди някой да помръдне.

— Какво беше това, дявол да го вземе? — удиви се Лорънс.

— Кислородните резервоари — отвърна Пат. — Добрият стар автобус... издържа колкото трябваше.

И после за свой ужас капитанът на „Селена“ безпомощно се разплака.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА

— Все пак не смятам, че тия знамена са добра идея — каза Пат, когато корабът потегли от Порт Рорис. — Изглеждат толкова неестествени, когато знаеш, че са във вакуум.

Но трябваше да признае, че илюзията бе превъзходна, защото редиците флагове около зданието на пристанището се развяваха от несъществуващ вятър. Всичко вършеха пружини и електромотори и объркваха телевизионните зрители на Земята.

Днешният ден беше голям празник за Порт Рорис, а и за цялата Луна. Искаше му се Сю да присъства, но тя едва ли беше в подходяща форма за такова пътуване. И то в буквален смисъл. Когато сутринта го целуна за довиждане, тя му каза:

— Не разбирам как жените на Земята въобще раждат. Представи си да се разхождат с тая тежест при шест пъти по-силно притегляне.

Пат отклони мислите си от бъдещия член на семейството му и включи на пълен ход „Селена II“. Когато сивите параболи прах, подобни на едноцветни дъги, се извисиха сред слънчевия блясък, от кабината зад него се раздадоха възклицанията на тридесет и двамата пътници. Първият рейс се извършваше на дневна светлина, пътниците щяха да изпуснат магическата фосфоресценция на морето, нощния пробег по пролома към Кратерното езеро, зеленикавото величие на неподвижната Земя. Но новостта и възбудата от пътуването представляваха не по-малка привлекателност. Благодарение на нещастната съдба на предшественицата си „Селена II“ беше един от най-известните кораби в Слънчевата система.

Това доказваше старата поговорка, че не съществува лоша реклама. Предварителните резервации прииждаха и директорът на Туристическата компания бе доволен, че събра кураж да настоя за повече пътнически места. Най-напред трябваше да води борба, за да получи въобще нов кораб. „Парен каша духа“ — бе казал главният администратор Олсен и се бе предал едва когато отец Фераро и

Отделът по геофизика доказаха без никакво съмнение, че морето няма да се развълнува през следващите милион години.

— Дръж същия курс — нареди Пат на втория пилот. — Аз ще поговоря с пътниците.

Беше все още достатъчно млад и суетен, за да изпита удоволствие от възхитените погледи, които му хвърляха пътниците, когато се отпави през кабината. Всеки пътник на борда сигурно бе чел за него или го бе виждал по телевизията. Всъщност самото присъствие на тези хора представляваше израз на гласуваното му пълно доверие. Пат знаеше много добре, че и други споделяха заслугата му, но не проявяваше фалшива скромност по отношение ролята, която бе играл през последните часове на „Селена I“. Най-ценното му притежание беше малък златен модел на кораба, сватбен подарък за мистър и мисис Харис с надпис: „От всички участници в последното пътешествие с искрена признателност“. Тази признателност му стигаше, той не се нуждаеше от друго.

Бе прекосил половината кабина, като разменяше по някоя дума с един или друг от пътниците, когато внезапно замръзна на място.

— Здравейте, капитане — рече един познат глас. — Изглежда, се изненадахте, че ме виждате.

Пат бързо се съвзе и на лицето му се изписа най-ослепителната служебна усмивка.

— Наистина неочаквано удоволствие, мис Морли. Не знаех, че сте на Луната.

— И за мен е почти изненада... Дължи се на статията, която написах за „Селена I“. Отразявам това пътуване за „Лайф интерпланетъри“.

— Надявам се — рече Пат — то да бъде не толкова бурно като последното. Между другото, поддържате ли връзка с някой от останалите? Преди няколко седмици ми писаха доктор Макензи и семейство Шустър, но често съм се замислял какво ли е станало с бедния Редли, след като Хардинг го отведе под арест.

— Нищо, само загуби работата си. Ръководството на „Юнивърсъл травъл кардз“ реши, че ако го даде под съд, всички ще съчувствуват на Редли, а и други ще се научат на неговия номер. Струва ми се, че си изкарва прехраната, като чете лекции на

съмишлениците си на тема „Какво открих на Луната“. И ще предскажа нещо, капитан Харис.

— Какво?

— Някой ден той ще се върне на Луната.

— Надявам се да дойде. Така и не разбрах какво очакваше да открие в Морето на кризите.

И двамата се засмяха. После мис Морли каза:

— Чух, че напускате работа.

Пат се смути.

— Вярно е — призна той. — Прехвърлям се в космическите линии. Ако издържа всички изпитания.

Не беше сигурен дали ще ги издържи, но знаеше, че трябва да опита. Да караш лунен автобус беше интересна и приятна работа, но както Сю и комодорът го убедиха, представляваше задънена улица. А имаше и друга причина...

Често се замисляше на колко други хора прозявката под звездното небе на Морето на жаждата бе променило живота. Изпитанието се бе отразило на всички, които бяха на „Селена I“ и в повечето случаи благотворно. Фактът, че сега разговаряше приятелски с мис Морли, беше достатъчно доказателство.

Сигурно бе оказало силно въздействие върху хората, които бяха включени в спасителните операции — особено върху доктор Лоусън и главния инженер Лорънс. Пат много пъти бе гледал как Лоусън раздразнително изнася по телевизията беседи на научни теми. Беше благодарен на астронома, но въпреки това не му се нравеше. Изглежда обаче, че той се харесваше на милиони хора.

Що се отнася до Лорънс, той работеше усилено върху спомените си с временно заглавие „Човек за Луната“ и се проклинаше, че е подписал договор. Пат му бе помогнал за главите относно „Селена“, а Сю изчиташе ръкописа, докато чакаше да се роди бебето.

— Ще ме извините — каза Пат, като си спомни задълженията на капитан. — Трябва да обърна внимание и на другите пътници. Но следващия път, когато минете през Клавий, елате у нас.

— Непременно — обеща мис Морли, изненадана, но явно доволна от поканата.

Пат продължи към задната част на кабината, като разменяше поздрави и отговаряше на въпроси. После стигна до кухнята —

въздушен шлюз, и затвори вратата след себе си — внезапно остана сам.

Тук беше по-широко, отколкото във въздушния шлюз на „Селена I“, но наредбата почти не се различаваше. Нищо чудно, че в съзнанието му нахлуха спомени. Този скафандър можеше да е същият, чийто кислород двамата с Макензи си бяха делили, докато останалите спяха. Това можеше да е стената, до която бе притиснал ухо и чул шумоленето на изкачващия се прах. И цялото помещение можеше да е същото, в което за първи път се бяха разбрали със Сю.

На новия кораб имаше едно нововъведение — малко прозорче на външната врата. Пат притисна лице към него и се вгледа в прелитащата повърхност на морето.

Намираще се откъм сенчестата страна на кораба и гледаше към тъмната космическа нощ. Скоро зрението му свикна с мрака и той видя звездите. Само най-бляскавите, защото имаше достатъчно разсеяна светлина, за да не бъде зрението му толкова чувствително, но те бяха там — там беше и Юпитер, най-светлата планета след Венера.

Скоро той също щеше да бъде сред космоса, далеч от родния си свят. Мисълта го опияняваше и ужасяваше и въпреки това знаеше, че трябва да отиде.

Обичаше Луната, но тя се бе опитала да го убие. Никога вече нямаше да е спокоен върху откритата ѝ повърхност. Макар космосът да бе по-враждебен и безпощаден, но той все още не му бе обявил война. Със собствения си свят отсега нататък можеше да поддържа само въоръжен неутралитет.

Вратата на кабината се отвори и стюардесата влезе с отрупана от празни чаши табла, Пат се извърна от прозореца и звездите. Следващия път, когато ги видеше, щяха да са милиони пъти по-ярки.

Усмихна се на момичето в спретнатата униформи и направи жест с ръка към малката кухня.

— Това е вашето царство, мис Джонсън — каза той. — Грижете се добре за него.

После се отправи обратно към пулта за управление на „Селена II“ за последното негово и първо нейно пътешествие по Морето на жаждата.

Издание:

Издателство „Народна култура“, София, 1975

Рецензент: Христо Кънев

Редактор: Красимира Тодорова

Художник: Стоян Шиндаров

Художник-редактор: Ясен Васев

Технически редактор: Александър Димитров

Коректор: Емилия Спасова

Victor Gollancz Ltd. London, 1961

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.